١٩١

هذا كتاب مرآة الأخلاق
ومرقاة الأشواق تصنيف
الشيخ شمس الدين السيواسي

T.C.
İSTANBUL
Fatih ... esi
SAYI

Süleymaniye Kütüphanesi
K. Fatih
Yeni
Eski Kayıt No 2835

K. 2929

٢٩٠٤

باسمه سبحانه

اله الكل لا معبود غيره | به الطول فلا مسجود غيره
له الآلاء لا محمود الا | هو الله القديم الرب الأعلى
تفقد قلسك اجزاي جهاني | قمو ثاني ولي يوق اكا ثاني
يازلسه نامهٔ ابترده نامي | اولور اول رقم منشور كرامي
نه شاندر اولكه كوزلرده رجحاني | نه يوزدر اولكه نوردندر نهاني
قمو اشيا نشانيدر اوشانه | ويرمز كمسه اندن هيچ نشانه
نه عنقادر بيلنمز آشياني | محيط اولمشيكن كون ومكاني
كونش قلمشيكن ذراتي تابي | كمسنه كورمدي اول آفتابي
نه عماندركه دريا قطره سيدر | نه خرشيددركه كونشلر ذره سيدر

٢٨٤٥

شوعيندر اولكه غيني عين اعيان | عجبمي اولسه اعين انده حيران
ره عرفانده شولكه اولدي جالاك | اولوب عيان ندي اول ما عرفناك
ندكلو شرح اولنسه وجه ابقى | بو ظاهردر اولور شرحيله اخفى
اكرم كن تعريفش بكوشد | نمي داند بتعليمش بپوشد

قال الله تعالى ويحذركم الله نفسه والله رؤف بالعباد

فقل امنت بالله المقدس | عن التعريف والتحديد والحدس
هو الموجود خلاق البرايا | هو الرزاق وهاب العطايا
هو المعبود في السبع الطباق | هو المسجود في كل الرواق
هو المحيي المميت الحي الاعلى | هو الرب المقيت الوجه الابقى
بو يولده نيجه سقراط وبقراط | دخي هم بو علي ذي ذهن وقاد
بولوب هر بيري كندين مرد عامي | جنابه ايلديلر اعتصامي

كما روي عن ابي علي انه انشد في آخر حياته هذه الرباعية

اعتصام الورى بمغفرتك | عجز الواصفون عن صفتك

تب علینا فاننا بشر | ما عرفناک حق معرفتک

در توحید افعال

اگرچه ذاتی پنهان صنعی پیدا | اولور اعیان اکواندن هویدا
چو زیب جان طفلنی مهد عمادن | قماط جسمه صاردی طوی ادادن
چو یوسف کلدی کنعان عدمدن | صالندی چاهه بس امر قدمدن
باخر شاه اولوب مصر بدنده | کهی لطفنده قلدی که محننده
اولوب فعلنده اکوان نقش آلات | بو یوزدن ظاهر اولمقده مهمات
اولوبدر گرچه اشیا اکه منسوب | منزهدر ولی نسبتدن ای خوب
چو غیرتدن کورمز غیره بالذات | انوکچون قلدی بو اشیانی مرات
که تا عاشقلره ویره تسلی | قیلوب عکس جمالیله تجلی
جهان دیرنده تصویرات اشکال | سنکچون یازلبدر اتمه اشکال
که نقشندن مشاهد اوله نقاش | کزوکه خار اوله غیرتله کوزقاش
دوشبدر روی اشیا اکه محمد | کورم درسک کوزکدن علتی سل

قچن لیلا ایده محملدن اشراق | قل انی برق استغناده احراق
که لیلا سز تهی صورتله عشاق | ایدرمی بر نفس آرام والصاق

وصل

تفکر ایله اجزای جهانه | زمیندن تا محیط آسمانه
قومش هر ذره ده بر سر اسنا | منم دیو هر برسی طور موسی
قوطوری بلکه دعوای کلیمی | ایدرسه چیقر صودن کلیمی
جهان صحفنده هر بر حرف اصغر | اولبدر او قدکه سفر اکبر
ولکن خامهٔ وهم وخیالک | انی تسوید ایدبدر اکله حالک
انوکچون ذره لردن درس اسرار | الیمزسن بو بحثه اتمه انکار
یه خود ضعف بصر ور سنده یارا | کوزه کوزلک طقین کور آشکارا
چو کوزلکسز خفیدر خط آفاق | بو منوال اوزره در انفسده اطباق
کل امدی بولی کور بر مرد صافی | انی کوزلک ایدین اتمه خلافی
انوک نوری سنک نورکله منضم | اولورسه روشن اولور نجه مبهم

وسائل اولمسه ارواح قدسی | شها روشن کورینمزسین بودرسی
ندکلو واسطک اولورسه انوار | اولورمشهودک اولدم غایت اظهر
کوررسون فیض اقدسدن عطیه | سکا ارمکده درهردم هدیه
شو فیضدر اولکه دریاده معه سیدر | کنش اول بحر نورک لمعه سیدر
که ملک غیبه نسبت بو شهادت | دوشبدر شبنم ناچیز فطرت
عجب صنع عجب صانع عجب سیر | که استرلر مساجد اهلی هم دیر
وصالی کعبه سینک کاربانی | قورلمشدر محمد ساربانی
اوراهک محرمی اصحاب تجرید | اولبدر محرمی ارباب تفرید
کل اولمش اول فضاده ام غیلان | الشسه مرحبا در اهل عرفان
چقیدر عرشه لبیک صداسی | همین تسلیم جاندر مقتضاسی

مدح رابطة المغنی محمد المصطفی | صلی علیه مادامت الارض والسما

یوزیدر فاتحه ام المعانی | سوزیدر زبدهٔ سبع المثانی
معارف کنجنه اولدر امینی | حقایق بحرنک در ثمینی

چه کر صورتده یوزنده اولدی لاحق | دوشبدر جمله دن معنیده سابق

قال النبی صلی الله علیه وسلم کنت نبیا وآدم بین الماء والطین

بودر آرای بازار شریعت | بودر زیبا رای اسرار طریقت
اودر میدان عرفان اچره چالاک | درلمشدر انونکچون خاک وافلاک
حقیقت مرکزینه قطب الاقطاب | انونکچون ساحه سنده دور ایلر احباب
انوک اوصاف برندن بر دربو | هنوز اصداف بحرندن بر دردر
ویرلمش مشربنجه انبیایه | مقامی رتبتنجه اصفیایه
دکبدر اولکه کردن نوحه زورق | نجاته ایردی اندن اولمدی غرق
خلیل انوک عطاسندن بولوب سود | اولبدر خلعت خلتله مسرور
چو صوندی لطفی موسایه عطاسی | ید بیضا ایله الدی عصایی
بو معدندن حدید الدی جوداود | بزمجون قلدی انی درع مسرود
کرا ولدی ادمه تعلیم اسما | سکا مغز علومی وردی جمعا

قال الله تعالی وعلمك ما لم تكن تعلم وكان فضل الله عليك عظيما

کل اکله علمنك تحتنده رمزی / دخی ما لم تکن تعلم ده غمزی

که موصولك عمومندن خبردار / اولنلر الذی بوندن درس اسرار

که هر بلمادکینی اکا تعلیم / ایدیجك کورندر رسمه اوله تعظیم

بونك تحتنده در اسم و مسما / بو بحره قطره در تعلیم اسما

مکان ایدندی عیسا آسمانی / حبیبك اولمغیچون پاسبانی

انکدر ذخر من علم و معارف / که اندن خوشه چیندر جمله عارف

انوکچون جمله خلقك خیاری / اولبدر ذخر منینك بهره داری

سنك نهرکدر ایچن غرفه آب / قبولك دور اتمدن قلمز جودولاب

اومیدنکم ایرر بردانه دره / اولوب اولدره التاج اردی قدره

چراغکدن نه مفلس یقدی شمعه / جهانه نور اولب شمع اولدی جمعه

گدادن پایکه هر کیم قودی سر / قودی شهلر انوك پایینه افسر

کم اردی سفره سندن بر قلیله / دخی رشك ایتمدی خوان خلیله

درنده کم گدانك آشناسی / اردیشوب قدره بولنمز بهاسی

وصل

کتاب نعتکه کر اولمدی حد / بیك اوقرسم ثناکی ولمز ابجد

ولکن کلك شوقم راحت اولمز / کوکل لوحنده سیر ایلر یورولمز

که کر نعتکله اولمز زاغ ناساز / اولور رم اول محلده بلبل آواز

مکس کر اتسه مدحکله ترنم / بولور قاف کرامتده تعظم

اکر عوعو ایده سك مدحکله / سر شیران اولور اول رافتکله

قصیده فی مدحه صلی الله علیه وسلم

ای صچوك زنجیرنی واللیل خوش تعبیر ایدر
والضحی انوار رویکدن عجب تفسیر ایدر

کرچه سدره منتهادر قدکه نسبت دکل
نص معراج زیره اندن کچدکك تذکیر ایدر

عین عین النور هینك مشهودی حق اولدوغنی
آیت ما زاغ انکار اهلنه تبصیر ایدر

دست حقه مظهر اولدوغين يد طولاسنك
ما رميت اذ رميت دكلدك تقرير ايدر

نزد حقده قدرني بلمك دلرسك امتا
كل لعمرك آيتن اوقي نه خوش تحرير ايدر

چاه ظلمتده قالان ارباب ناسوته صلا
دكلسون بو نعتني في الحال اني تنوير ايدر

بحر علمندن آنك بر قطره يه واصل اولن
چاه قلبندن معارف زمزمين تفجير ايدر

خيل جمعينه باقن اول سرورك اسكندري
جوق جندندن سپاهي اولدوغين تكثير ايدر

شقوت دارينه مظهر اولدي بولمادي فلاح
سنت غراسيني هر كم آنك تحقير ايدر

تاب قدرندن آنك بر لمعه ايدن اقتباس
سورة النوري اوكس هر لوحيه تصوير ايدر

قاف نخوتده عفاريتيدي ابطال قريش
معجزه زنجيرسيله كورنيجه تسخير ايدر

كرچه صورت مغربندن غارب اولدي اول كنش
دمبدم جان مشرقندن عالمي تسفير ايدر

غيرت ايدوب سعيله وهم وخيال محجوبنه
وصفني عاشقلري هر كوشه دن تشهير ايدر

روز فردا لطفله بينوب سمند همته
شفقتندن هم شفاعت زيلني تشمير ايدر

شمسي بيلوب عجزني ديلر نعوتندن سكوت
ليكه دل مفتيسي اندن منعله تحذير ايدر

نعتي كلزارنده بلبل اولدوغم عيب اتمسون
لاجرم محبوبنك ذكرين كشي تكثير ايدر

قصیدهٔ دیگر

جمالک نورینه نسبت جهان شمسی د کل ذرّه
دکزلر بحر جودکدن صیلمز کمترین قطره

شولرکم مزرع دلده محبت تخمنی اکمز
یمز محصول عمرندن او عاطل برشینک بهره

درو دیوارنک طاشن ایدنسه برکدا مسند
بولور قلبنده استغنا باش اکمز عار ایدوب دهره

قناعت قافنه عنقا اولبدر سائل بابک
نه طرفه کر تملق اتمسه آنلر سک شهره

بریّه قوملری عدنجه صورت حاجیسن صایمز
حسابه کعبهٔ کوینده بر کرّه ایدن عمره

کدا ییکن شهاخون خلیله ایدمی رشکی
ایرنلر خرمن عرفانک اچره دانهٔ برّه

حبیبا آستانک سکلرندن کم اولور معدود
ایرشوب قدر والایه مؤبّد شاه اولور عصره

شها بحر علومکدن نواله ایرشن عاشق
اقرمی صو کبی هر کوی کنارنده آقن نهره

کرملر ایله سلطانم قبوک قطمیر درشمسی
انی رد اتمه بابکدن ربوده اولمسون غیره

در مدایح آل وصحب کزین رضوان الله علیهم اجمعین

سعادت مسندنده آل واصحاب   چو اولدی هر بریسی حلقهٔ باب
کم آل اورسه اولارک دامنینه   ایرر لابد سعادت مخزنینه
نه شهلر دراو قاپونک کداسی   که خاک پای کوزلر توتیاسی
چو قرآن اچره حق اولجوق مدّاح   اولبدر هیچ اوکرمی آنی قدّاح
خصوصا چار یار برکرامت   اولبدر هر بری نجم سعادت
شو شهلر درکه خسرولر کداسی   شوم شهلر درکنشلر مبتلاسی

تعصبدن مرض بوغیسه سنده — اولورسین جانکله اول جوقه بنده

خوارجله روافض ایکی مرضا — بریرسکدر بو بازاره جره فرضا

ویروب بو ایکی فرقه دینی نهبه — بری الله سوکر بیریسی صحبه

سن اورمکدن ضرر یوق کاربانه — چو اولدیلر اولر حقه روانه

الهی چاریار راشدینک — دخی اصحاب و آلیله کزینک

بزی جوق قیده قل روز جزاده — اولشدرانلره تحت اللواده

مقدمه

صماخ جانله ایلرسک اصغا — جواهرلر طقم اول کوشه اصفا

که هر لؤلؤسنه عالم خراجی — بها اولمز بو رسمه در رواجی

وجودک شهرینی بر وجه اجمال — سکا تصویر ایدم بولورسم افضال

وجودک کرچه بر جزؤی قفصدر — ولی بو خاتم عالمده فصدر

بو عالمده بودر بس مصر جامع — که وار هر کوشه سنده جوق مجامع

قورلمش صاغ طرف دکان و بازار — متاع علم و حکمت نقل اخبار

اولوبدر اهل اخلاق حمیده — اولرلر بایعیده مشتریده

مزیندر مساجدله مدارس — قورلمش خانقاه لرده مجالس

ولی اول صول طرف کوی خرابات — متاعیدر انک نحس و خباثات

انوکده اهل اخلاق ذمیمه — صتیلور جهل و عدوان هر لئیمه

ایکی لشکردر بو ایکی فرقه — بو شهر ایچره دوشبدر فرقه فرقه

حمیده لشکرینه عقل و روحک — شه و سردار اولبدر بیل فتوحک

ذمیمه جندینه نفس و هواهم — بو ایکی باش اولبدر طورمه ایشم

شوکم روحک جریسیدر اکا نام — بیل اصحاب یمیندر ایله اعظام

شوکم نفسه دوشبدر جند و اعوان — اکا اصحاب مشأم دیدی سبحان

وجودکم بو ایکی شاه و لشکر — مؤبد جنک ایدرلر ای برادر

الی النده روحک اون کزیده — دلاورلر بکلری وار اولحریده

طوروب هر بیری بر قپوده حاضر — اولور اعدایه قرشو شویله ناظر

که اول قپولر اسلام کشورینه — آچیلورهم کلور اندن خزینه

سکا اندن ایرر اعوان دولت | سقین سد اتمه انی ای جوان بخت

که اندن ایرشور فیض و الهام | اکا المه بیوردی شاه اسلام

دخی اول نفس کمراه خدمتنده | اولورلر اون دیویلر شقوتنده

شقاوتده اولوب هر بیری اعوان | دیلر غارت ایده ایمانکی ای جان

آچیلور اول طرفدن اولن ابواب | شقا اقلیمنه صنما که احباب

کلور نفسه مدد اندن دخی قوت | قوی اولور انکله اهل ناسوت

یمین اصحابنک داخی شمالک | هیبادی صافی واردر آکه خالك

بیرین بیرین سکا هپ دیرم آنی | تغافل اتمه اویر عقل وجانی

که بر شکل وزره قلدم انی تصویر | شو رسمیله که الهام اتدی تحریر

سنکچون ایلدم بو شکلی مرآت | کل مدی قل نظر کرات و مرات

حکایت ایلیه تا حسب حالک | یوزه یوز بیله سن قبح و جمالک

اشبو زرین قپولر لمهٔ رحماندر کی اخلاق حمیده یه اشارتدر
نته کم سیاه قپولر لمهٔ شیطاندر کی اوصاف ذمیمه یه اشارتدر

ان الانسان المکلف بالتحلی بالحمیدة والتخلی عن الذمیمة

اخلاق حمیده		اوصاف ذمیمه	
ذکر الموت والحزن والنوحة علی الاثم	١١	طول امل	١٤
قناعت	٣٢	حرص	٣٦
توبه ومجاهده	٤٢	شهوات	٥٧
تواضع	٥٨	عجب	٧١
رضا	٨٨	حسد	٩٠
اخلاص	١٢٩	ریا	٢١٨
شکر	١٣٦	کفران النعم	١٤١
جود وسخا	١٤١	بخل	١٤٩
محبت وشوق	١٥٤	عداوة حق	١٧٠
نجابة النفس	١٧٣	اهمال	١٨٢

کل انصافیله باق اول بینه
که وارمی سنده انلردن نمونه

ظهور اتمشمی اخلاق حسانک
مزیتمیدر اندن روی جانک

یوخسه منسدمی اولزدین قپولر
اولشمی اکا محکم ییولر

کرالدکسه بو فکر کدن نتیجه
اچلدی روز روشن کتدی کیجه

بودم سیر ایله ابواب یساره
سیه قاپولره کوی خساره

کورانک داخی حالین ایله اذعان
اچوقمیدر یه خود بغلومی ای جان

بو اسلوب اوزره باق مرات روشن
بیله سن تا سنی کم می یا احسن

نه خلقیله اولورسه اتصافک
بل انی کوستر ور مراة انصافک

اکر صورت ویر باقشده اولصاف
ولی هیچ کمسیه یوز ورمز انصاف

که سویلر یوزه قرشو وصف حالین
اکا هب بلدرب نقص و کمالین

که بو برمرد صاف و ساده دلدر
سکا ناصح درر شهری دکلدر

نه یازسه لوحنه نقاش قدرت
بله نقص انی انلر حکایت

کورنسه صورتنده اکر کم
انی تبدیله سعی ایت طورمه اسیم

بو تبدیلکده لکن مرشد ارا
که اولوردر بو جهانده چهره ارا

ذکر مراتبه بقدیقجه جانک
سو بینه چون کوره کتمش طومانک

که کوز کوسترر محبوبی محبوب
انکچوندر جمال اهلینه مرغوب

قبیحن چونکه قبحین ایدر اظهار
عجبا اولمز نظردن صالسه بدکار

حکایت مناسب حال

واریدی بر خجسته مرد عارف
صلاح و زهدیله اهل معارف

واریدی انکچون بر نیجه زوجات
قمو حور اسرشت جمله بر ذات

ولکن بیرسی زشتیدی غایت
عبوس الوجه ایدی اول بی نهایت

بو حالیله قنی طالبدی زوجه
همان صحبت دلردی بولسه فرجه

قنی بیزاردی اول اهل رفاق
مروتدن ولی اتمزدی طلاق

دلادی حکمتیله کور کمالین
اکابر وجهله بلدوره حالین

واروب بازاره الدی ارمغانی
یشیل وال و صاری و ارغوانی

کمیسی جامه و کیمسی سرپوش
که تا هر بیرنک کوکلین ایده خوش

دخی بر آینه الدی مصنّع   زر و سیم و جواهرله مرصّع
شو رسمه خوب ایدی اوضاع و شانی   ذکر ایدی جمله اول ارمغانی
غلاف ایدوب انی صاردی حریره   ولی سود اتمیسردی ضریره
کلوب اول ارمغانی خانه سینه   اولشدردی هماندم هر برینه
ولیمه اتی ویردی اول عبوسه   اچوب بقدقده ایردی غم و بؤسه
کوروب صافی صو اچره شکلنی خر   هماندم نفرت ایدوب اورکدی ابتر
غضبدن صالدی اول مرآتی بایه   نه نقص اوله یره دوشمکدن آیه
انی تیز قاپدی حسنانک بریسی   که آیدر آفتابک مشتریسی
چو صرّافیدی اول شانه قابل   هماندم قلدی رخساره مقابل
چو حسنینی تماشا قلدی انده   کهی باشه قودی که جیب جانه

وصل

بنم مرآتمکن حسب حالی   همین بودر که قورمیشم مثالی
مشاربده چو یوقدر ضبط و اطباق   کمینه زهر اولور کمینه تریاق

کونش اولمشکن آفاقه ضیا بخش   عجبمی سومسه خفاش اعمش
محمّد عالمه چکمشکن انوار   بولبدی بولهب چشمنده خوش خار
چو طوغدی رحم دلدن بو کتابم   که طبعم ساده سیدر مستطابم
هماندم قلبه الهام ایتدی خلّاق   دیدم آدین انوک مرآت اخلاق
وصیّتنامه لرم اخوان دینه   کلمک کیم اینه مرآتم یدینه
سله همّت ییکیله کرد عیبن   دخی ستر ایلیالر عیب غیبن
که معیوبدن ظهور ایدن بهر حال   اولور عیبه ملا بن بودر احوال
ولی بودر جمال اهلینه کفتار   که هیچ مرآتن غباردن ایلمز عار
همین سلمک کرکدر اندن آینی   که تا رخساره ویرمیه زیانی
دعا ایله دلرون ایده لر یاد   قلالر تربه ویرانم اباد
بغشلیوب بزه امّ الکتابی   هدیه ایده لر اول مستطابی
بنی قبر اچره قلدقجه اولر شاد   الهی انلروک قلبن قل اباد
دلروون بو کتابی حق تبارک   قله هر ناظره فال مبارک

برای روح ناظم
الفاتحه

حمیده وصفی برله اولوب آباد | بولالر بو کتابم برله ارشاد
ذمیمه دفترینی ایلیوب چاك | رذائل وصمتندن اوله لر پاك
چو اجمالیله فهم ایتدك کتابی | بودم تفصیل ایدم فتحیله بابی
کوره سین انده اجمالی مفصل | ایره سن انده مقصوده محصل

الباب الاول فی ذکر الموت

چو اول قاپوسیدر باب اذکار | کرکدر داخل اوله انده ابرار
که یعنی ذکر ایده موتینی هردم | دلرسه روز فردا اوله اکرم
شکاری باز روحك چون بقادر | کوزن آچ اول یکا جانم بقاطور
چونکه ولدر عاقبت دار القراری | اکا اولمق کرکدر هم فراری
ورسیدر چو قبره اضطراری | زیارت ایده که کیم اختیاری
بودم اعمالیله خوش قیله آبادی | قچن کوچه کله اوله داره دلشاد
اوله اشبو حکایت نقد حالی | کوروب حالن جم اوله عارف مآلی

حکایت مناسب حال

روایت ایلنوبدر بو حکایت | که وار اقصای هندده بر ولایت
ایدرلر بر کیسی شاه جهاندار | اولوراونیل تمام انلره خودکار
قچن بولور نهایت عشر کامل | انی معزول ایدرلر انده حاصل
صویرلر خلعتن تاجین الورلر | ینه اوکلکی شالین کیدرلر
انی بر صندله قویرلر اولان | بیترانوکیله بر نیجه مردان
که واردر انده بر خالی جزیره | قتی موحش مقام و غار تیره
ولکن چوق سباع و مور و ماری | عقارب بی نهایه یوق شماری
بولردن غیری یوقدر انده ذی روح | اولور هر کیمکه واررانده مجروح
اولشدور درلر انی اول مقامه | کمسنه نامن اکمز تا قیامه
بو وحشتله قلیسر انده تنها | انوك حالینی انجق بیله مولا
چو کشور شهسوز اولمز دکه حالی | بودم یوله بقرلر اول اهالی
قچن یولدن کله بر شخص مجهول | انی شاه ایدنورلر باغ و کر وصول
چقاررلر کدالك کسوتندن | کیرزرین شاهی خلعتندن

سمندِ دولته بینوب همانی
اوردلر باشه تاج خسروانی

شو رسمه کم دزلمش رسم شاهان
انی اجرا ایدرلر که اول آن

کتوردلر انی آخر سرایه
شه اولورانده اعیان و گدایه

انوک اولور جواری داخی غلمان
نه کم مالکیدی شاه پیشان

اولوراون ییل بو اسلوب اوزره مغرور
صوکنده عزل ایدرلر مثل مذکور

سرورینه اوده مز صکره شوری
قیامینه انوک دکمز خروشی

باخراندیلر بر شاهی معزول
یوله باقرلریدی صاغ و کر صول

کوروندی بر شبح شکل کدا ده
کلوریدی یورغون وارغون ولی فنادم

ینه عادتجه استقبال و اعظام
قیلوب اتدیلر اکه حالی اعلام

دیدی شهلق قپینی قندن کدالک
دوشرمی هیچ کدایه مقتدالک

بنی قوک حالمه اتمک جفایی
که بن دیبایه ورمزون عبایی

دیدیلر واجب اولمشدر بو ابرام
ضرر کورمه قبول ایت قلمه ارام

قبول اتدی باخر خواه و ناخواه
سرایه کلدی اولدی جمله یه شاه

تصرف ایلدی هپ زیر و بالا
اکا رام اولدیلر اعلا و ادنا

چو واقف اولدی اول عادتلرینه
تأمل قیلدی حالین یاندی سینه

تفکرله چراغ عقلی روشن
بقوب هر کوشه سیر اتدی احسن

بو دم جمع ایلیوب ارکانی درحال
بربن بیربن بولاره صوردی احوال

که نولمشدر او دم شاه مقدم
نه اتمشدر عملدن بندن اقدم

بیان اتدیلر انوک سیرتندن
جزیره ایچره آخر حسرتندن

دیدی خاطرده بو ایش اولدی پیدا
جزیره یی واروب قیلم تماشا

چو آخر اولجقون انده عاکف
کرکدر کیم اولم بن اکه واقف

دیدیلر بو ایشی ای شاه اکرم
کمسنه اتمدی هیچ سندن اقدم

دیدی وارددر امرم مطاعم
که اوله اول خصوصه اطلاعم

اگرچه تخته کچمش نیجه نادان
مآلی قلمه مشلر هرکز اذعان

تدارک اولدی پس شاهیله خدام
کمیلرله واریلدی انده انجام

کورر نفسنده انی وحشت اباد
نه خانه وار نه شنلک فرد افراد

سباع ودواخی حیات وعقارب / طلو هر کوشه‌سی عکس المآرب

کورر اول یرده شاهان عظامی / بدنلر خاك اولوب قالمش عظامی

درونی ینددی نیجه عبرت الدی / ولی ایچمادی آنی قلبه صالدی

ینه عودت ایدوب چون کلدی تخته / دلردایم ایره تختیله بخته

مهندسلر کتوردی نیجه استاد / درونندن اولانی اتدی ارشاد

که یاپیله جزیره ایچره مأوی / اوله عزلنده اکه جای مثوی

یاپلدی پس سرای خوب ومطبوع / اولدی کوشه کوشه سقفه مرفوع

اقندیلر هم انهار وحیاض / دوزندیلر بهر سو خوش ریاض

قورلدی هم مزارع باغ وبستان / اودم کوندردی قوللر هم کنیزان

دخی اصناف حیواندن مواشی / تدارك اتدی اوله نان وآشی

تناسل اتدی غلمان وکنیزان / تمام بر شهر وبازار اولدی اول آن

جزیره ایچره پس چوق چوق عالی / اولوب جمع اولدی اولاد واهالی

دمادم خوش متاعی شاه دانا / اکا کوندررمدیدی اول توانا

شو رسمه ایلدی قلمادی نقصان / اکا وارماغه ایوردی دل وجان

الوب وصفین انوك ایندن سندن / اولوردی دمبدم جوینده سندن

چو مدت یتدی اولدی اندن معزول / چقردیلر سرایدن اولدی مخذول

چقاروب خلعتن شاه جهانك / کیوردیلر طونن ینه کدانك

قودیلر زورقا چره وفق معتاد / فنا شکلنده کرچه لیکه دلشاد

سفینه چون کناره قلدی اقدام / انی قرشولدی غلمان وخدام

که کوندرمشدی آنی کلمدین اول / انی بلمشدی بر بر کورمدین اول

النده ارمغان دلده تحیه / دلرلر ایده‌لر شاهه هدیه

جزیره صحنه چونکم قودی پا / نثار اتدیلر انده چوق هدایا

چقردیلر ینه شال کدایی / کیوردیلر لباس پادشاهی

رکابن طوتدلر بندی سمنده / تفرج ایدرك باغ وچمنده

سرا ایچنه کلوب ایرشدی تخته / هنوز اردی سعادت برله بخته

وصل

حکایتدن خبر الدکمی جانا بو اخباردن اثر طوتدیکمی جانا

رموزندن اکلدکمی بو اداندن که حسب حالیدر شاه وکدادن

ازل باغنده ایدی بر وج فاخر فنا تیهنده چونکه اولدی مسافر

بدن مصرینه چونکه اولدی مروری اکی شاه ایتدیلر بولدی غروری

چو بولدی بونده خدام وخزاین دخی هر کوشه سنده چوق دفاین

ال ایو کوز قولق سایر جوارح درونده عقل وفکر کبدن توارح

بولاری چونکه بولدی رایکانه تصرف قلدی انده ابلهانه

مؤبد فکر ایدوب تاج وقبایی وردی نفسه دایم مشتهایی

بو شهلقده کچنسک سال وایام باخر بولسر دورانی انجام

بو خلعتدن اولورسن انده عاری کفن بزدن کیسرسن ازاری

قویالر زورق تابوته ناچار قلورسین انده افغانیله بیک زار

مکان اوله سکا اخر جزیره که قبر بیک اولسا اولجاه تیره

نه مونس نه فراش ونه چراغک نه بصدق نه لحاف ونه براغک

غریب ناتوان ومفلس زار کوره زمکسه هیچ ازیار واغیار

نه خادم وارنه بواب ونه خود زاد محصل مرجهتدن وحشت اباد

نه دروزن وارنه در وار دربان نه دایه وارنه اولاد نه غلمان

نهایت یوق ولی موریله ماره کوره بیسر دوارنلر اولدی یاره

بو اسلوب اوزره درجون قبر تیره که محتاج اولیسرسن بر حصیره

تدارک برله ایله انی اباد اشتدک نیجه قلدی شاه ارشاد

دورویش کوندرا کاه زلو مناعی که تا چکمیاسین انده صداعی

عجز اولسک بدن تختنده معزول ایدلر زورق تابوته موصول

اولشدقده شفیر قبره تابوت نه که کوندردک انده بولنه قوت

پس استقبال ایده اعمال وطاعات ارتیشه سا که انواع عطیات

که انی تمشیدک اول ارسال بوله سین کرچه کجمشدی مه وسال

بیلمش بولسین انده سرایک طوفه اوراد واذکار کدن ایک

قال الله تعالی وما تقدموا لانفسکم من خیر تجدوه عند الله

سلطانا نصیرا
وزهق الباطل ان
وننزل من القران ما
ولا یزید

بونی معیار ایدین هر کار خیره — بولورسین صدقنی وارده قدره

وصل

کل ایمدی موتکی یاد ایت همیشه — ندامت اولمیه تا ساکه پیشه

بولیسر در بونک یادیله انسان — بقاده روح و ریحان حور و رضوان

بولمطوش اولدی کیمیا معدنینه — الوک اج تا صونمساکه نمونه

بو موتک ذکری اوچ قسم اولدی دکله — بن بن بیرن دیم حفظ ایدوب اکله

برسیی غافلک ذکر ایدر آنی — تحز اکسه ینر جسمنده جانی

که شهواتندن ایرور آنی موت — اولور لذات دنیا کندودن فوت

ایرور یار و دلدارندن آنی — چقار و ر قصر و کلزارندن آنی

چو طفل نفسی فکر ایلر فطامی — تحمل ایتمیوب اکلر غرامی

بو معنیدن دوشر کوکلینه خشیت — اولور موتینه کاره زی فضیحت

نه جرمین یاد ایدر نه سیئاتی — نه توبه فکر ایدر نه فائتاتی

بو نوعه ذکر له چون حب دنیا — تنزل بولمیه قلبنده قطعا

مفید اولمز بونک کبی تذکر — تفکر ویر خدا ایرسن تفکر

ایکنجی تائبک ذکر ایدر آنی — عیان ایدم سکا اندن نشانی

که یاد ایلدکجه موتن تائب شاب — طولر قلبینه خوف رب تواب

ثباتا اوزره اولور اول توبه سنده — عذابن کورمیه تا تربه سنده

اولور هم طاعتنده جست و چالاک — که عقبی مزرعیدر ساحه خاک

که فردا اکر کرم زیر زمینه — بولورم انده اعمالم دفینه

بو ذکر ایندن اولور بونلر نتایج — نتایج در اولن اصل الحوایج

وسط حالنده بو ذکر مقبول — انی تحصیل ایدیکوز قالمه مغلول

اوچنجی عارفک ذکر ایدر آنی — بیان ایدم ظهور ایدر نهانی

چو وصلت موعدیدر موت عارف — بو معنیدن وفادر فوت عارف

تحز موتن اکر فرحان اولور اول — که اکه تحفه در شادان اولور اول

قال رسول الله صلی الله علیه وسلم الموت تحفة المؤمن

اکا علت صفادر صحتیدن — بشارتلر طویر اول رحلتندن

بو یوزدن غصه سیدر عین شادی … چو بولورنا مراد ایده مرادی

اسیر اولمقده در آزادی انوک … اولورا فلاسر ایچنده زادی انوک

کورنلر جنت ایچنده مآبن … بدن زندانینک استر خرابن

قفسدر تن دمادم مرغ جانی … انی بوزمقدلر بولسه امانی

انوکچون ابن حلاج اولدرونی … دریدی یا ثقاتی اقتلونی

که موتمدن بلورم بن حیاتی … کرکمز بس حیات سیآتی

چو دارمدر بنم مرقات ومعراج … براشوراندن اوله ابن حلاج

بو معنیدن بیوردی فخر عالم … نه رمز ایدر قولوطوت ذخر عالم

اشارت ایلیوب اشبو مقامه … بیوردی ناظر اول اخر المرامه

قال النبي صلى الله عليه وسلم من بشرني بخروج صفر بشرته بالجنة

صفرانک خروجین کیم که باکا … بشارتلر ایدم بن داخی اکا

بشارتلر ریاض جنتیله … صفا وذوق وشادی رحمتیله

چو موعد در ربیع الاول آنی … بولورم انده موتمله رهانی

قریب اولدقجه معشوقک وصالی … اولور شوق آتشینک اشتعالی

چو عید اکبر مدر موعد یار … اکر قربانه ایو سم اولمیه عار

صفر چونکم حجاب اولدی صفایه … بشارتندر خروجی مصطفایه

بودر چون زاحسنی بو اوج مقامک … براشور بونده اوله کر قیامک

ولی وار بو مقامدن اوزکه حالات … دیدیلر کم اودر اسنی المقامات

بودر اولکیم بو یولده مرد طالب … نه کاره اوله موتینه نه راغب

مراد حقه ایدوب احترامی … رضا بابنده قیله خوش قیامی

چقاروب ارهدن کندو مرادین … مراد ایده مرادینک مرادین

طقوب کردانه زنجیر رضانی … یدیلکه قنده چکسالر فدانی

براولوب هپ یاننده غم وشادی … چواندن کلدی فرق اتمز نهادی

صفا سوررنکم کوندرسه جانان … اولوب هر حاله یاره اکه یکسان

نکم محبوب الندن اوله واصل … محبتک اولدر انبارنده حاصل

انی چون کوندره بدر دست دلدار … بو یوزدن برد راکه ورد له خار

ولا اهلی بلادن بلکه افزون
اولور محفوظ بودر اسرار مکنون

که نا اهلی ایله صاحب نیازی
بلا فرق ایلزا اولور امتیازی

که مجنون کاسه سین صیمقده لیلی
بونی قصد ایلمشدر اکله میلی

کز شکست جام مجنون قصد لیلی دیکرست

بو بحر یک چون کنارینه ایرلمز
کوکل مرغی بو پروازه یورلمز

رجوع ایله قومه الدن مهاری
ارقلشدرمه کاروانده قطاری

الفصل الاول من الیسار طول الامل

بونی بلدک یمیندن باب اوک
ذکر بابیدی دیدم انی اوک

چون اجماع الامرا بلدک انده
کل امدی صول طرفدن دکله بنده

که اول قاپو سنا نوک امل در
ذمیمه اچره کی چرکین عمل در

اکر اول قاپویی بیمزسه سالک
کورر اول قاپودن چوق چوق مهالک

که کفر اقلیمدر انوک وراسی
کلور اول قاپودن دینک عناسی

بیان حقیقة الامل

امل کیمدر بیان ایدم صفاتن
بلاسین اول لئیمک سیئاتن

امل اولدر که ذکر ایتمز مماتی
بقا ایله رجا ایلر حیاتی

اوزاق صانولر ایلر انده نادان
بونی فهم ایلمز که چیقه یالان

تصورلر ایدر باطل هوسدن
دمم زکه اوچرم بر کون قفسدن

دوزب وهم و خیالدن کاربانی
صلر طشره عمر حدندن انی

اولوب دنیاء غدار ایله مسرور
اونیدر موتینی ممکور و مغرور

دماغندن اچپ لذات طاعات
قونرانک یرینه حب شهوات

اولوب حرص ایله اول دنیایه مشغول
اونیدر آخرت ملکینی مخذول

طلوب دنیا ایله قلبی سروبا
دوشبدر دیر قلبنده چلیپا

غم و شادی اولوب دنیایه مقصور
همین انی صنور مفتون بی نور

تلوثله خلل بولوب دماغی
اولور بو جیفه نک بر طرفه زاغی

یلر برسک اولوب بازار اچنده
بو خلقی طورمدن ازار اچنده

صلانک وقتی کلدکده اوسکین
جکر تفلت اولور محزون و غمکین

شروع ایتسیدی سهویله صلاته
کیدر قلبی ینه اول سیئاته

یوزنی محرابه غوغاسنده قلبی
کوکل دنیایه سوداسنده قلبی

دوشوب تسبیح محلنده حسابه
دلرلر انکله ایریشه ثوابه

کوکل دنیا ایله ایاک نعبد
دیسه اولدم که اولور تعبد

نه حالت وار کوکلنده نه خشوعی
نه سجده وار یرنده نه رکوعی

بنوب حرص اتنه تیه هوسده
یلر صاغ و صوله فعل عبثده

یپر باطل هوسدن نیچه بنیاد
بونی فهم ایلمز که عاد و شداد

هوسله یپدیلردی نیچه بنیان
قرار اتمادیلر ایچنده بر آن

حکایت عاد

ایشتکل قصهٔ شداد و عادی
دیم اجماللّه اندن مرادی

طقوز یوز یاشمشدی که حکیم عاد
ولی هیچ اتمشدی موتنی یاد

بنب طول امل اتینه مخذول
یلردی صاغ و صوله طومدین اول

بو سودا خاطرنده اولدی پیدا
که بر شهر عظیم ایلیه انشا

بلده ایچنده اوله یه مثالی
جهانده سویلنه هم وصف حالی

خراب اولمقده در جسم مهینی
دلر معمور ایده روی زمینی

فنادن رحلتن هیچ اتمیوب یاد
دلر دنیا خرابن قیله آباد

ندکلو وار ایسه عالمده استاد
که ماهر اولر در علم بنیاد

قموسن جمع ایدوب دیدی ضمیرن
یوغردی وعددن شادی خمیرن

دیدیلر فهم ایدوب ای شاه عالی
مطیعز امره سفلی و اعالی

ولی اول شهر یکم شاه ایتدی توصیف
کرک کنج فراوان داخی چوق حیف

دخی عمر دراز استر بو مقصود
نجا یوز ییل کرکتا اوله موجود

دیدی غم یمیه کوز مال خزینه
قتمده چوق در داخی دفینه

رعایاده اولن مال و اسباب
بنمدر کم اولور مانع در ین باب

اکر قوتله زورین مرد مغرور
ولی یادینه کلمز موت پر شور

ایشدوب دیدلر سمعا و طاعه
بو فرمانینه ایتدیلر اطاعه

بودم افاقه کوندردیلر اغوان
که جمع اوله اکا کنج فراوان

رعایاده نه کیم وار سیمله زر　　دخی یاقوت و در مرجان و گوهر

بو جمله حلیهٔ نسوان و صبیان　　الینه اولمیه بر فرده احسان

نه ایتام دیه لر نه خود ارامل　　نه دختر دیه لر نه خود حوامل

نه پیر و نه جوان و نه مسافر　　الینه جمله دن مرسوم وافر

چو وارد اولدی بو وجهیله فرمان　　یوریدی هر طرفه انصار و اعوان

رعایا بو ستمله اولدی اوکار　　سمایه چقدی اندن اهله زار

الوب کوشواری کوشدن دخترانک　　قلادین کردنندن هم زنانک

سوار ساعدی خلخال پایی　　الوب قوپردیلر فریاد و وایی

چکلدی سخره دن بنا و ارغاد　　چقر عرش علایه اندن فریاد

نهایت بولدی چونکم ظلم و ازار　　بونکله بیتدیلر بر شهر و بازار

تمام اوچ یوز ییل اجره بولدی اتمام　　قالور وصفنده عاجز عقل و افهام

تمام اولدوغین اعلام ایتدی معمار　　ویردی آکه مژده سیم و دینار

بو اخبار ایله چون شاد اولدی اول عاد　　بودم اسباب عیشی ایتدی اعداد

تمام اون ییل بو کاره اولدی مشغول　　صفا بیله بنه تا ایده محصول

چو عیش احوالینه اولدی مهیا　　صلا ایتدی بودم ارکانه جما

که تا شهر ارمده جمله اعیان　　اولالر ذوق و شادیله مقیمان

سلیب دل چهره سندن غم غبارین　　در آغوش ایدلر دلدار و یارین

مؤبد اولبن شادی ایچنده　　صفا و ذوق ایده نادی ایچنده

اولالر ساحهٔ فرحنده دلشاد　　خراب ایچنده دیلر اوله آباد

بو طاس سرنکون التنده بو کام　　کمه اولدی میسر بوله اولکام

صحو لر الدیلر ارکان و اعیان　　که شاهه تهنیتله بوله رضوان

بو نیتله و زره کوچدی اولشه　　ایده تا که ارم شهرنده آرام

بیله کوچدی تمام اعیان دولت　　که یارانیله خوشدر ذوق و عشرت

بو اسلوب او زره برقچ کون سوردی　　باخر منزل قربه ایرلدی

که فردا وار لر دار السلامه　　ویره انواع خلعت خاص و عامه

او کیجه ایتدیلر بر عیش و بر نوش　　که کوزلر کورمدی ایشتمدی کوش

بو شوق و شادی ایچره شیخ اکرشاب   صفادن کوزلرینه کیرمدی خاب
نهایت بولدی چونکیم شادمانی   کوزت کورنیلر امر آسمانی
غضب دریاسی جوش ایتدی خدادن   نه موجلر قوپردی کوردیکم خفادن
ملکلردن برینه امر عالی   ایروب دیرویرمکل داخی مجالی
بو دم صیحه‌له بو قومی قیل اهلاک   اوله شول سینه‌ٔ فرحانلری چاک
که بونلر موتی هیچ یاد ایتمدیلر   بنم خوفمله فریاد ایتمدیلر
امل پریله اوچدیلر هوادن   دمیدزکیم اجل ایره قفادن
امل نطعنده کیمکه سوردی آتی   کوریسر خطوهٔ اوّلده ماتی
امل تیهنده الدانن سرابه   قالور صوسز اریشمز آغزی آبه
همان دم صیحه ایتدی انده مأمور   جگرلر پاره‌لندی بولدیلر شور
حناجر آغزه کلدی زهره‌لر چاک   یودیلر جان و تندن اللرین پاک
هلاک ایتدی قمو سین رب قهّار   مظالم قالدی ذمّتلرده ناچار
امل راهی دوردی بولدی غایات   اجل چاهینه دوشدی جمله هیهات

ارم شهرینی اول ذات العمادی   او حالیله قودی اول رب هادی
ولی اعیندن ایتدی آنی مستور   عدنده دردیلر شمدی اول معمور

وصل

مگر کیم بر زمان ابن قلابه   یتوردی بر دوه دوشدی طلبه
عدن صحراسنه اردی چولی   تجسس ایلریدی صاغ و صولی
ایرر بر شهره بولی انده ناگاه   تماشا قیلور اندن حکمة الله
چکلمش حولنه بر سور عالی   بساتینله مملو در حوالی
عجب سلوبله طرح اولمش اشجار   آقر هر کوشه‌ده آلتندن انهار
کمالینه ارشمش انده میوه   آنی بولن دمز عمرنده ایوه
چمنلرده اچلمش درلو ازهار   اوتر هر بر طرف اصناف اطیار
بنی آدمدن انده بولمادی فرد   تحیّر اردی جانه اولدی رو زرد
که آیا دوشمیدر یا خود خیالم   کیمه دییم بو دم بن حسب حالم
که بو صحراده بن کرّات و مرّات   گزر بن کورمدم بو شهری هیهات

دخی بر کمسه دن اولمادی مسموع … که بونده بویله بر شهر اوله مطبوع
بو حیرتله کلوب اول باب شهره … کوردی اول قاپوسنده درلو شهره
که مصراعین دوزنمش سیم و زردن … مرصّع در هم انواع گهردن
آچوقدر قاپوسی یوقلیک دربان … قمو سیمیله زردن فرش و ایوان
درکلو وار زبرجددن پیپلو … قومشلر طاش یرینه انده لؤلؤ
کزر اول شهری سیر ایدوب تمامت … کوردی هر کوشه سنده درلو عبرت
که دل تمزانک وصفینی تقریر … جماد یکن قلم ایلرمی تحریر
اوقی قرآنده کل ذات العمادی … تفکّر ایله داخی فی البلادی

قال الله تعالى ارم ذات العماد التی لم یخلق مثلها فی البلاد

عرب کر ناقه سنه بولمدی یول … ولی بر شهره اردی سیم و زر بول
کوجی یتدکجه الدی سیم و زردن … پر اندی جیبن انواع گهردن
کلوب بر کنجه کنجی اندی پنهان … سحردن کتدی اول صحرایه پویان
که ایریشه غنایه اولدی کربار … شو دکلو اولدی اول صحراده دوّار

ولی هیچ بولمدی کاندن نشانه … کمه صوردی ایسه دشدی فسانه
چو مأیوس اولدی اندن اردی رنجه … کلوب اول الدوغین بیلدردی خواجه
ولی تهمت ایدوب اخذ اتدی حکام … ضروری ماجرایی قلدی اعلام
تعجب ایلدی هر کم اشتدی … بو سوز شهرتله آفاقه یتشدی
معاویه زماننده یدی بو ایش … اشتدی شامده اندی خیلی اندیش
اکا قاصدلر ارسال اتدی درحال … کلوب ابن قلابه سویلر احوال
نکم کوردیسه انی اتدی تقریر … تعجب ایلدیلر شاب و کبیر
مکر اندیدی اولدم کعب الاحبار … کتوروب پس خلیفه اتدی احضار
دیدی هیچ ورمدی بر شهر عالی … که بو اوله جهانده وصف حالی
اوده مستور اوله ازعین انسان … ولی بر کمسه کوروب ایده اعلان
دیدی اولدم ارم تیه عدنده … بودر مسطور اولن قرآن اچنده
بونی کوردم تواریخ اچره مسطور … که دورکده اوله بو قصه مذکور
دوه سین استیو بر شخص تعبان … کوروب آنی اوله کنج فراوان

وسط اوله اوکسن قدو قامت
یوزی سرخ و کوزی کوکدر علامت

قلاوبه اوغلنه طوش اولدی عینی
دیدی اشبو کشیدر کوزله عینی

وصل

بودکلو ظلمله بو شهری اول عاد
عمارت قلدی دیلرا اوله آباد

میسر اولمدی آخر اقامت
امل اهلینه پس بودر غرامت

که خسران اوزره اوله هر جاندن
ملامتده اوله بوندن و آندن

المدر حاصلک چونکه املدن
فراغت قل بونک کبی عملدن

بونی کر لشکر ذکر بله سالک
پریشان ایتمیه بولور مهالک

انونچون بو بیر فخر قیامت
قولوق طوت کورند دیر ذخر قیامت

قال صلعم ان اخوف ما اخاف علی امتی اتباع الهوی وطول الامل

ایکی مهلک صفت وار امتمده
قتی قورقرورن اندن اکله عمده

بریسی اتباع اتمک هوایه
بری طول امل فهم ایت درایه

بیور رهم کروا اول فخر ساداة
بزمچون فاذکروا هاذم اللذات

قال النبی صلی الله علیه وسلم اذکروا هاذم اللذات ومفرق الجماعات

تفکر برله موتی ایلکل یاد
که هدم اولور بونکله نیجه بنیاد

نیجه شیرین دهانی تلخ ایدر بو
صفا و شادماندن سلخ ایدر بو

نیجه جمع اهلنی ایدر پریشان
دم حسن اهلیدر یا خود پریشان

نیجه کل رخ بنفشه زلفی بو مرک
رزالتله صالر طپراغه چون برک

نیجه طوطی لسانی لال ایدر بو
نیجه خوش حالی هم بدحال ایدر بو

نیجه ناز اهلنی صالر نیازه
نیجه زر قدری هم صاتر بازه

نیجه رعنالری پژمرده ایلر
ملال طبعکن افسرده ایلر

دلر سکن دشمیه اوقلک یابنه
امل تیرین قومه قوس کمانه

بو مرتعدن بو همه شاد و مسرور
که صیاد کدر آخر موتی بر شور

غدات و هر عشیدن انی ذکر ایت
نه اعداد ایلدک کل انی فکر ایت

که عدیله و هر اسین اننک قبره
سنی اخذ ایتمدن انواع حسره

که اول غافل کبی اولمایه هالک
ایشت بو قصه نی اکله ما ألک

حکایت غافل

وریدی بر زمان بر مرد جاهل
معاد و مبدئنده خلی ز اهل

امور دنییه مشغولدی اول
بقا امرنده خوش مغرولدی اول

تذکر قاپوسین اول ایلیوب سد
امل باسینی ایچمشدی مؤبد

اکا اقلیم کفرک ارمغانی
امانیدن کلوردی شادمانی

کلوردی اول قپودن موج بر موج
شیاطین لشکریله فوج بر فوج

ایدوبدی قلبنی کاربان سرای اول
بولبدی جند شیطانی اکا یول

قونوب کوچمکده ایدی جند شیطان
یولین کسمشدی آندن جند رحمان

بو حالیله ایدردی کسب دنیا
دلندن دور اولبدی یاد عقبی

مگس کبی دمزدی پاک و ناپاک
قونر جیفه‌یه کوردکده بی باک

سک نفسین صلوب بازار حرصه
اولبدی مبتلا آزار حرصه

جگر جنکنده پر غوغا ایدی اول
بو بازار اچره بر رسوا ایدی اول

بو کسبیله چوغلدی چونکه مالی
دماغی بولدی آندن اختلالی

که سچمز اولدی هیچ حل و حرامی
اولوب بازار اچنده بر حرامی

کوجب قلبندن انوک نور ایمان
قونبدی یرینه ظلمانی شیطان

امل بابندن ایچلشدی چون یول
دنی سودایه دشدی آنده مخذول

سک بازار اولوب اولمردبی هوش
همان قوبرق صالر دنیا دیسه اوش

دماغندن اوچوب لذات طاعات
نه جمعه میلی قالدی نه جماعات

چو اسلامک کوچدی خالی قالدی میدان
قونر یرینه اولدم جند شیطان

حریم دلده چونکه قوندی غدار
متاع دینی غارت ایتدی یکبار

طقوب زنجیر شهواتی قوایه
اسیر اولدی بودم نفسی هوایه

چو فرصت بولدی اول ابلیس خناس
ایدر قلبینی وسواسیله ایس باس

نصیحت صورتنده دیدی باطل
که ای ارغاد وارتک اوله غافل

بو زحمتلرله جمع ایتدوک چو مالی
اجل ایرسه نولور آکله مالی

انی تالان ایدر اولدم اقارب
اولور هر بیری ساکه عقارب

یوری وار عیش و نوش ایله مدامی
بو کسبکدن آلی کور باری کامی

دكل باقى چو هنكام جوانى … غنيمت بيل اوكدكن سن آنى
كچورمه فرصتك وقتنى ناكاه … كه تا ايتمايه سين فرياد له آه
وفا ايتمز نه مالك ولمه مغلول … بنه كسب ايده سن آسان در اول
بو نوعه ترهاتى ايتدى القا … قبول ايتدى انى ول نفس اشقا
بونى فهم ايتمدى اشبو فتاده … كه دنيا ذخر اوله دار البقاده
بو نيتله اولورسن نيجه غلمان … كه دين يغما ايدر هر بيرى فتان
تتبع ايليوب دار و ديارى … الور حسنا لرندن چوق جوارى
كمين سازنده ايتدى كيمى رقاص … نقود دينه هر بيرى نقاص
قتينه جمع اولوب بر نيجه فساق … ملوثلر قموسى اهل غساق
طوتب بو نصحنى شيطانك ول غول … بودم فسق و فجوره اولدى مشغول
كهى غلمانله لعب و هواده … صوردى خرمن عمرينى باده
جواريله كهى ذوق و نشاطى … سورردى اونودب راه سدادى
اولوردى دوزشنده باده پيما … دوكردى قانينى حيفا و حيفا

كهى سكران اولوردى كاهى حيران … هواسندن دكلدى خالى بر آن
قچن ايدى اوله اول مرد مفتون … اولوردى نرد و شطرنجيله مغبون
هواسيله كچوب صبح و مساسى … جناب حقه ايتمزدى مساسى
بويا نبر جمله رنك فجوره … اولبدى زمرۀ شيطانه سخره
نجاست چاهنه دشمشدى معيوب … تلوثله تمام اولمشدى مكروب
بو حالاته وزره بر كون خلوتنده … صفا و ذوق وقايدردى صحبتنده
هماندم اشبو مدردى بو نادان … ايدبدى سينه سين شوقيله عريان
صفادن صغمزيدى جانى جسمه … شطارتلر ايدردى اشبو رسمه
اجل نكيارى شوب انده ناكاه … كريبانين طوتب بس خواه و ناخواه
ددى بلدكمى بن كيمم بابازات … ددى هيچ بلمدم لطفات عيان
ددى عزرائيلم اى مرد غافل … خدا و خدمتندن شويله ذاهل
چو كلدم قبض ايدم روح خبيثك … بولوحدن حك ايدم شخص خبيثك
هوا نطعنده سوردك نيجه كونات … دميدر كم ايدم لعبيله شه مات

بولذا تکدن ایلدی ترسنی دور — اوله شهوات فانی ساکه پرشور

اتشندی نام عزرائیلی اولمرد — اودی حسندی فرعدن اولدی دوزرد

دوشبا اندامنه لرزه تمامت — او ساعت قوپدی باشینه قیامت

همان دم طارا اولور تاج متاع — صفاسی دفع اولوب کلدی صداع

شرابی شر اولوب شکر مماتی — کوزینه خاب ایدر روز حیاتی

اکا خار اولدی اولدم خال غلمان — سنان طعن اولوب چشمنده مژکان

دهانی تلخ اولوب شیرین شرابی — ویرور زهر هلاهلدن جوابی

اکا شیون اولوب آواز سازی — مصیبتدن اچر پرده حجازی

ترانه تیرنه فریاده بشلر — قوپوب کاردین یکی بنیاده بشلر

اولور خنده یرینه کریه چون — صفا یرینه قلبی غمله مشحون

براغوب نازی انواع نیازه — دوشر المز ولی کمسه پیازه

تواضع روینی قور خاک عجزه — تزلزل برله دیر مرد عزیزه

که ای قدسیلر اچره پرمهابت — کرمدن باکه ویر بر هفته مهلت

مشوش اشلرم تصحیح ایدم تا — قویم حق یولنه بنداخی بربا

طوتم تقوی یولینی همچو ابرار — قنومه کلمیه برداخی اشرار

یقینی فهم ایدوب کندی کمانم — هنوز فهم ایلدم سود وزیانم

اویاندم خواب غفلتدن اویاندم — ولی نار ندامت برله یندم

بو منوال اوزره کرچه اتدی لابه — ولی عزرائیل المادی حسابه

درای نادان و احمق بله ناکام — بو اعدارک یری یوق کچدی هنکام

مفید اولمز بو اثناده ندامت — دمیدر ویره سن شمدی امانت

که بن قادرمیم تأخیره هیهات — سکا مهلت ویرلمز فات ما فات

طوتیدک نصح شیطانی درونی — اولوب بر مرد ملعونک زبونی

اشتمادکدی هیچ پند خدایی — که قرآن اچره ایتمشدی ادایی

قال الله تعالى انما اموالکم فتنة وقال ولا تنس نصیبک من الدنیا وامثالها

قولق هم طوتمدک نصح رسوله — ادنمادک انی اولدم وسیله

قال صلی الله علیه لا تتبعوا الشهوات

بودم کم دکلیه بیهوده عذری   که سن ساکه ادیسین اشبو عذری
اشتدی چون خطاب پر عتابی   پریشان اولدی حالی کتدی تابی
وجودی خرمنینه دشدی آتش   تلهّف ایتدی مسکین اندن سرکش
ینه دیدی تضرّعله او نادان   طلود رسیم وزرله نیجه هميان
دخی اسبیله استر صد طویله   نفایس امتعه هم بویله بویله
سکا بو جمله‌یی ایدم تبرّع   اگر بر کون قبول اتسک تضرّع
بو بیهوده سوزه اتمایوب اصغا   یتشدی غفلته تنک اولدی دنیا
تنزّل ایلیوب بو مرد محنت   دیدی بر ساعت ایچون باری مهلت
بو دفعه ویرمیوب هرگز امانی   یپشدی قهرله آلماغه جانی
دیدی حسرتله اول مسکین بر زار   نه کم کالایمش دنیاء غدّار
که وردم بردمه محصول عمری   کساده دشدی هیچ اولمادی قدری
نه قیمتلو ایمش انفاس انسان   که عالم قیمت اولمز کرا وله آن
دریغا حسرتا عمر عزیزی   هوایه ویرنک واری تمیزی

که عمرم یوسفین ثمان بخسه   صاتوب آردم بودم خران بخسه
جهالت دستیله عمر گرانی   بونار شهوته یقمیشم آنی
دخی محصول جانی بو فتاده   صورمیشم یله راه فساده
کلیم دینی حیفا وهیهات   ایرمش بلمدم بو سیل شهوات
دیوب جانینی تسلیم ایتدی ناکام   بودرغا فلدره محصول انجام
خرلنکینه تحمیل ایتدی اوزار   یوزی قاره تهی دست و اشی زار
یونلدی حضرت قهّاره جبری   متاعی بونده قلدی کتدی جبری

تمثیل سوداگران دنیا بکار خفتا

شوکا بکزر بو امثالک مثالی   قولنق طوتساکه دیم حسب حالی
شو بر حیوان که آدی خفتادر   آنوک حالینی یاد اتمک روادر
بها را یاممی کر بولسه نجاست   بلورلر پس آنی عین غنیمت
آنی بویندن اکلیوب ولا امثال   اوشر هر کوشه‌دن اوستینه درحال
اولوب جمعیّت کبرای آرام   طورورلر پس اوستنه بازار و هنکام

اودم هر بیری صونب آکا ندان | تمام عیش ایدنورلر شاد وخندان
بونوعیله بولورچونکه خریدار | رواجه دوشر اندن بخس مردار
ایروب بازارینه کرمیت تام | الورهر بیری اندن شوقله کام
چونا ولورظاهر وباطن ملوث | آنوکله قانع اولمزا ولمخبث
نواله ایتمکیچون اولخبیثی | یوالقلردو زرلر هر بریسی
بوزیلورچونکه بازار نجاست | ایدر هر بیری کنجینه عزیمت
یولولولرانی مثنی وفردا | ذخیره ایتمکیچون اندن فردا
سورر طورمز فرازوکه نشیبه | بدل ایتمزانی وزنجه طیبه
نجه کونلر جکر بولنده زحمت | کلنجه تا اینینه اولخباثت
چوصغمزا ایننه اولتنک مردار | دوشر چاهینه کندوخور وزار

الاعتبار الاعتبار ایها الاخیار

بودر بازار دنیانک مثالی | که دیدم بونده ساکه حسب حالی
متاعی لوث وطالب خفشادر | بونک مصداقی قول مصطفادر

قال النبی صلی الله علیه وسلم الدنیا جیفة وطالبها کلاب

که هر قنده اولورسه بوی دنیا | همان جمع اولیسر هر سک سیما
که سحرا کثری حل وحرامی | اوحیوان کبی جمع ایلر حطامی
چوبولور طبعنه لایق متاعی | سورر هر کوشیه بلمز صداعی
کیمی هنده چکر کیمیسی سنده | نه شهده بکزدرانی نه قنده
کیمی غربه سورر کیمیسی شرقه | کیمی افرنجه وکیمی عراقه
جعل وش چونکه لذات الدیئی نادان | اکایاقین کلورشیراز وشروان
یتیب وعده طغلدقده بوبازار | کتورر قبرینه آنی اولوکار
چوحرص دنانی دزمشدی طغره | دوشر قبره قالور اول مالی طشره

وصل

امل چون کلدکده آه عصالدر | آنی درلک ایلمک خیلی کمالدر
که دردین بلمین دزمانه ازمز | سلامت وارمین جانا نه ازمز
بودر دنیانک کل طلب ایله علاجین | دزلمشدر بونجه چوق معاجین

چو دردك اگله دك درمانی گوزله
بو بابده دینلن فرمانی گوزله

علاج طول الامل

ایکن بو دردا اولورسه سنده پیدا
دوا ایسین ایسته قلمه شویله رسوا

تفکر ایلکم بو علت ودرد
سبب نولدیکه اولدلك اکه پیوند

اگر اولدیسه دنیا سوکوسندن
کیدر اول سوکوی جهد ایله سندن

بودرا نوك علاجی غیری اولمز
سبب دفع اولمسه صبر وصغلمز

اگر جهلکدن ایسه اشبو امراض
دورش رفع ایت انی ای مرد مرتاض

دیگل نفسوکه ای مفتون ومغرور
بو کون یا دین اولورسین اولمه مسرور

گرایسکه طور رجانك بدنده
چقاردرلر انی مدت ایرنده

اودمدع وار ایسه تا لانه مالك
ارق گورمه بونی بودرمالك

غنیمت گور بو مال بو حیاتی
ویروب خبثی الیکور طیباتی

عزیز ایکن اولور اولادك ایام
گوزی یشلوجه لرنا شاد وناکام

حلاولك اخره همسر اولیسر
اکا سعیك اودم ابتر اولیسر

دوشب بازاره غلمان وجواری
ادیسره هر بری نوحیله زاری

چغیره مال میت دیو دلال
کمکدر مال ودم معلوم اولور حال

طویلك چیزلوب قاچر قطارك
براغه ساربان الدن مهارك

نه خادم قاله خانکده نه مخدوم
سرایك اچره نوبت زن اوله بوم

صویلوب پرده بوش قاله دیوارك
عناکب اوله بودم پرده دارك

کیدوب اندن قمو بواب وخادم
اولالر غیرلر بابینه عازم

بونوعه ایلیاش اکا تقریر
قاله صدرکده اشبو نقش وتصویر

امل راهینی شاید قیله کوته
ملوث قالمیه اول بولده ابله

گهی بو رسمه دی ای بی بصیرت
سفر اتمادمی اولاد وجیرت

نجا گول یوزلو اولادك چراغی
سویندی سنده گل ایله براغی

صویوب اطلاسینی نازك بدندن
اکا طون دکمدکمی شول کفندن

انی تابوتنه سن قویمدکمی
گوزکله گورمشکن طویمدکمی

مزین حجره سنده ای فکاره
الکله قویمدکمی قبر تاره

چو صلدك خاكه بو سندن طوغانی
قلورمیسن سن اذعان ایله آنی

کل انصافیله باق اطرافه شهره
سنکچون منتظر اولاد وجیره

دخی آبا و اجداد و اقارب
عشیرت سایر احباب و اجانب

سنکچون منتظرکن بو جماعت
سنك بو غفلتك طرفه حماقت

آملدن چونکه آتش یقدی اغوا
بو آب نصحیله کل ایله اطفا

که نارك آبله اولمایه بحثی
بو آبیله یوبی کورا شبو لوثی

بو نوکله جمله اولمزسه زائل
اومادرم صعفه ایروب اوله زائل

قناعت اتمه بو ذکریله عامی
اشت صاحب نفسدن بو کلامی

حکایت لطیفه

اشت اول حضرت عیسای پر نور
کیدردی بر یوله ذکریله مسرور

ایرر یولی بناکه کوهساره
اریشور آنده بر خوش مرغزاره

که آنده بر سوری قویون قوزوسی
ییلوب عیش ایدرلر هر بریسی

ولی بر قوزجق وار شاد بر کام
سکردر هر طرف هیچ اتمز آرام

چو چقمش انه رحمندن فضایه
نشاطندن صغشمز اول آرایه

کهی صچرر کهی رقصان اولور اول
غمی یوقدر قنی فرحان اولور اول

کوروب آنی مسیح اندی عجابی
ایدوب نفس نفیسنه خطابی

هنوز کلمش جهانه جانور در
ولیکن اجلدن بی خبردر

اگر اولسیدی بو موتندن آگاه
بشینه طار اولیدی بو چراگاه

سریدی مرتع غمه سماطی
فراموش ایلیدی بو نشاطی

دخی یاد اتمیدی خورد و اشام
اشی ویلا اولیدی هر سحر شام

دیوب یانینه واردی اول شوزرك
یپشدی کوشنه اول پر غرورك

دیدی ای مرتع شادیده کمراه
مسلم صنمه ساکه بو چراگاه

ندکلو یرا چرسك شاد بر کام
آکا قیمت بوجانکدر سرانجام

اجل کرکی سنی صید ایدر آخر
یوریمه بو فضاده شاد و فاخر

دیوب کندو اشینه کتدی سرور
قوزینک حالی نولدی کور برادر

بو اخباری چو کوش اتدی کمینه
حمل بر جندن اندی صانه منه

قضا طارا اولدی باشنه ضعیفك ‏ یاشی جیحون اولوب اننده نحیفك
ایچدی چونکه کوشندن بوردی ‏ آکا زهر اولدی هب آشام وخوردی
فراموش ایلیوب آب ونباتی ‏ تذکر ایلدی حال مماتی
بو عمله شویله لاغر اولدی جوان ‏ سوزهنك اردینه قالدی او تعبان
ینه کونلرده اول سلطان فیروز ‏ چو عودت ایتدی اول صحرایه بر روز
کوردر اول قوزیجق زار وشکسته ‏ بلورا ولمش خبردن کوکلی خسته
سؤال ایدر چوبانه اول کزیده ‏ که نولدی بو قوزیه بو سوزیده
که بن کورمیشدم بر دمده بونی ‏ دکلدی غم وحزنك هیچ زبونی
نه عارض اولدی جسمینه ضعیفك ‏ نه نوعه خسته در اشبو نحیفك
دیدی چوبان آکا ای مرد پرنور ‏ جمالك نوری قلدی جانی مسرور
شطارتله یوروردی قوزجاغم ‏ سکومتله اولوردی قوزجاغم
طوتب برکون بونی بر شخص مجهول ‏ قولاغینه نه قویدی بلمزم اول
همان دم قوزجاغم خسته اولدی ‏ اودمدن بودمه دمبسته اولدی

نشاطی کیتدی غایت اولدی محزون ‏ بلنمز نیلیم حالی دکرکون
دیدی سرورکه ای چوبان غافل ‏ بن ایدم اول کشی کل اولمه ذاهل
که بر سوز دیمیشم کوشینه انوك ‏ خلل اندن ایرر هوشینه انوك
سوزم لاغی دکلدی خوش خبردی ‏ ولی معنیده اول سمدن بتردی
دیدی چوبان اودم ای مرد خوش رو ‏ بیان ایله اشیدم کیم ندر او
آچوب حکمت دهانن اننده عیسا ‏ دیدی خوش دکله آنی ایدم القا
او بر سوزدر که هرکس سویلر آنی ‏ ولی غفلتله کورمزلر عیانی
دلرسك ایده سین حقیله اذعان ‏ کدر اول بیتیه کوش کدر ای جان
چو نزم ایتدی انی انفاس رحمان ‏ توجه برله اصغا ایتدی چوبان
دیدی عیسی اودم الموت الموت ‏ که کمسه قالمیوب هب اولسر فوت

وصل

چو نزر ایدی که انفاس هولناك ‏ طوتب لرزه یس اولدی سینه سی چاك
عصاسین اتدی اولدم الدن القا ‏ دخی کورنیلیه انفاس عیسا

اِشیته کندی عیسی قلدی چوبان — یورر صحراده شویله مست و حیران

بو سوزی چونکه کوشدن ایلدی نوش — اولوب بو شربتیله آنده بیهوش

بو صحرا طارا اولور انده بشینه — بو فکرتیدن الی وار مز اِشینه

که درنفسینه ای مرد بیابان — بو صحراده گزرسین مثل حیوان

ندر هر سویه بو بیهوده رفتار — ندر بو هرزه و هش بیهوده گفتار

دوشبار دینه حیوانک سحر شام — اولور غفلتله هرکون ساکه اخشام

چو قلمادی بو فکرتدن حضوری — ویروب اصحابنه اولدم فتوری

اویانب غفلتیدن اولدی آگاه — بودم دیر هرهش بیرینه الله

بولوب بر کنج غارا جو فراغین — خلوصیله کورر موته براغین

الاعتبار الاعتبار ایها الابرار — وصل

کل امدی قصهٔ فکر ایله یارا — عبرلزال دکلسک سنك خارا

سماع موتیله کور نولدی حیوان — اِشتدك نیدی چوبان بیابان

سنك زعمجه سن کامل مگرسین — تذکر امرینه عامل مگرسین

نکا هب انفس افاقد رکن الموت — دخی سن طوییه مش سنده ندر فوت

اولورسین کیجه کوندز کل من فان — نه حاصل قلمدك معناسین اذعان

یوری عیسی نفسندن ال بودرسی — که اندن بیك طویسیز سین بو بحثی

مصیبتدر که بوندن اونیناسین — مصلحه طاشی اوزره اویناسین

چلرلز نقدکی ولسنکه آخر — محك طاشیدر اول ای ذو المفاخر

که اندن بیلنور قدر و عیارك — دورش تحصیله خرج ایت روزکارك

تفهوتدن سونیمادین چراغك — کل امدی ایلکل موتی براغك

بودرد و رایشی یا قرنچراغی — ویروب انواع نعمتله فراغی

ضیاسیله تجز بولسه کمالین — آکا افدیر دخی ویرمز مجالین

بودرهم رکوزکاره عهد و قانون — نکا صو ویرسه دوکر بیرنه خون

اگرنان ویرسه الور بیرنه جان — براوخ دیماکه اندور دبیك افغان

اگرلاغیله اتسه مرحبالر — بولعبیله مهیا بیل جفالر

مرادك شهدی صنمه رایکاندر — کم انوك قیمتی بر طتلو جاندر

اوپوكن ايصرورساقين زمانه … بودراشي شكله جاودانه
بوني فهم ايليوب اصحاب عرفان … فنايه اچمديلر ديده جان
ولي جانانه ويرديلر اوجاني … زهي ربح ثمين جاوداني

الباب الثاني من الاوصاف الحميدة
من الوادي الايمن ومدينة الاسلام القناعة

ايكنجي قاپوسي از شهر اسلام … اچيلور رساكه شاهم ايله اذعان
قناعتدر كه اول وصف سنيدر … بونك موصوفي مرد منتهيدر
قناعتدن كمه كم باب زرين … اچيلورا اولمزا اولدارينده غمكين
قناعتده كمك اچلسه فالي … بكلي خوب اولور حال ومالي
قنادندر قناعت اشتياقي … كل مدي يردلن بيرق نفاقي
عروس حقدر دجون اولياسي … قناعتدن خوشدر دلرباسي

قيل الاولياء عرائس الله

هواء حرصه قيدبهمه قناعي … دوكيلور آب روصيمه قناعي

قناعتك محكم ايت كورمايه كوزلر … فواحشدن صيلور پرده سزلر
خريدار اول اچم بر نوعه دكان … ندركان بلكه اچم ساكه بر كان
اكادلالى اولوب سر بم قناعين … بلدسين نيدوكين انوك متاعين
بوبركالادر راي مرد بازار … اولوالابصار اولور بوكه خريدار

حقيقة القناعة

قناعت اولدر اكله اي خداوند … اوله بر كمسه فقر ايله عيالمند
نكم موجود يدرايده قناعت … اني نعمت بلوب قيله كفايت
كوكلدن راضي اوله اول خدادن … كاكا قسمت قلبدر اول عطادن
دخي برفرده قلمايه شكايت … بودر مرضي حق راه هدايت
خداسينه ده عرض ايتمايه حالني … كوكلدن كتم ايده هردم سؤالني
ديه لايقمدر كم عبد مسكين … خداسي بيلور بكن اني غمكين
ادب ترك ايده قيله عرض حالي … كه كستاخي دررانوك سؤالي
قولك حالينه علي بسدرانوك … قناعتدر اشي عبد كدانك

قناعت قاپوسی اولدیجه مفتوح ... قپانور حرص قپوسی شاد اولور روح
گلور اندن فتوح بی نهایه ... بو معراجه چقیکور پایه پایه
قناعتله سمایه آغدی عیسا ... صالیب قارونی یره حرص دنیا
قناعتله اشتدك شاه اسمنی ... ارشدی قاب قوسینه او ادنی
اشتدك زمرهٔ صحب کرامی ... آنو گله بولدیلر بو زنده نامی
ولکن ثعلبه اول عبد مفتون ... اشتدك حرصله اولمشدی مغبون

حکایت ام المؤمنین عایشهٔ صدیقه رضی الله عنها

اشت بو قصه‌ای مرد معنی ... که عایشه آنادن اولدی مروی
حبیب الله چون اتدی ارتحالی ... بو حسرتدن پریشان اولدی حالی
بودم فرحت قپوسین ایلیوب سد ... چکوب محراب محنتده اولوب فرد
چو غیبت ایلدی طه و یس ... اوتوردی حجره سنده چکدی یاسین
نجه آی چقمدی اول پرده سندن ... ایلمادی بو فرقت غصه سندن
نجه گونلرده بولمادی طعامی ... طعام ایدندی گندو بیر صیامی
قناعت برله ارمشدی غنایه ... آنوکچون التفات اتمز فنایه
قناعت درسینی اولدی ام الاحباب ... رسول الله دن و قومشدی هر باب
بو دهره هیچ ایدرمی احتیاجی ... قپوسیه گرگله باشنده باجی
ولی اولچاریار و سایر اصحاب ... گلوب هر گون طپوسیه زایر الباب
حوایجدن نکم لازم در اندن ... قمو احضار ایدرلردی درندن
ادبله عرض ایدرلردی اوشانه ... بو درلازم اولن پس خادمانه
آلوردی کاهی اندن قدر حاجت ... که دفع اوله ضعیفله مجاعت
گلوردی بر گون آکا بر مرد تاجر ... که تجار اچره اولدی مرد فاخر
محبیدی بغایت خاندانه ... نجه دیرندی گورگم مرد مانه
حلال کسبیدی خالی ریادن ... خلوص اهلی ایدی عاری ریادن
عزیمت ایلیوب گلدی قپوسیه ... قپوسی دقا ایدوب طوردی طپوسیه
گلوب بر خادمه طوردی و زاد ... ددیکم درندر مقصود بو زاد
اشیدوب آنی شاد اولدی کمینه ... ثنالر قیلدی ام المؤمنینه

دیدی قولم در سلطانه گلدم — غریبم خانه‌دانڭ خانه گلدم
ولی بر برک سبزم وار المه — قصور و عجز و عذرم وار دلمه
دلارم کی آنی ایتمایه مردود — بجاه مصطفی محبوب و مودود
هدیه وار حلالدن خاندانه — قبول ایتسون بیورماسون بهانه
مگر یوز بیک درمدی اول هدیه — زر خالصدی چون صاحب عطیه
ایشیدی خادمه عرض ایتدی حالی — اولن قالی دخی مال حلالی
خلوصین تاجرڭ چون بلدی در حال — دیدی اولدی قبولم ایتسون ایصال
قبولین چونکه گوش ایتدی او دلشاد — آکا شکرانه قوللر ایتدی آزاد
دخی فقرا اهلنه چوق قلدی ایثار — خلوصینه تعجب ایتدی حضار
گتوردی محضرینه آنی خادم — گوروب اول مالی پس ذات المکارم
دیدی ای خادمه گوردکمی آیا — رسول الله اوندن بونجه دنیا
که ایتمش اوله اول بر دم قراری — دیوب ایندی درونندن فراری
همان دم امر ایدوب اول صبهر ازاری — اولشدردی و بولدی بختیاری

قومادی اول گیجه بر حبه اندن — قناعت بود درر گل گوربندن
اکون صایم ایدیلر اتفاقا — طعامدن یوغدی بر لقمه قطعا
تأسفلنیوب اول خادمه زار — دیدی هیچ قومدڭ بر حبه ای یار
که انوکله آلیدق بر طعامی — آجیدق اول طعامیله صیامی
دیدی وقتنده ایتسیدڭ اگر اعلام — قومق اولیدی شاید بهر طعام
ولی صبر ایله عرض ایتمه مجاعت — قناعت بیتی در بیت رسالت

تقریب

ایشت گوڭلرده اول سلطان کونین — فدا اولسون یولنه جان کونین
گلبدی حجرمه نوبتله اول شاه — طعامدن نسنه هیچ یوغیدی ناگاه
دیدی عائشه وارمی طعامڭ — که یقدی جوفمی حرّی صیامڭ
دیدم ای گوزلرم نوری سعادت — طعام یوق بنده وار بو مجاعت
دیدی یا عائشه صبر ایلیالم — قویوب نفسی رضانی گوزلیالم
کسوب دنیا طعامندن هوایی — بولالم آجلق ایچنده صفایی

که صد یقلر طعامیدر مجاعت　　آنوکچون الدیلر اندن حلاوت

قال صلی الله علیه وسلم الجوع طعام الله یحیی به ابدان الصدیقین
کما قیل الجوع سحاب یمطر العلم والشبع سحاب یمطر الجهل

یغر اجلق کوکندن علم و حکمت　　طوغر طوقلق زمیندن جهل و ظلمت
معارف استین قلمادی جوعه　　دوای نافع اولدی چون مجاعه
دیو باندی صلاتینه شروعی　　یپشدی اصله طرح اتدی فروعی
صلاتندن چونکه الدی حض وافر　　دلادی استراحت ایده آخر
معارف شهدی یاقردی دلندن　　قوشاغین چوزدی اول ساعت بلندن
میانندن دوکلدی پس یدی طاش　　آنی کوردکده دوکدی کوزلرم یاش
فغان ایدوب دیدم ای نور لولاک　　دوزلمشکن سنک عشقکله افلاک
نه لایقدر تن پاککده احجار　　دوشرمی دامن پاککده هر خار
دیدیکم یا حمیرا بو سؤاله　　چون اندک دکله بندن حسب حاله
که قنقی حجریه وار دمسه ناکاه　　بولنمادی طعام الحکم لله

اوشب صوبرله اتدم انده افطار　　یورک صالنمامقچون قودم احجار
اشتدم بونی بغرم شرحه لندی　　دیدم ای عالم غیبک بلندی
که محبوب خداسین شبهه یوق　　نردیلر سنک ویریلور آز و کر چوق
نیچون بو قدر سنکدن دنیایه میلک　　سراسر اولمشیکن هپ طفیلک
دیدی بندن اشتکل یا حمیرا　　کوزک کوکلک ایشتکل یا حمیرا
بنم قاتمده بو دنیای فانی　　بعوضه پرینه اولمز مساوی
جناب حقه اچن چشم جانی　　اصر می کرپکه ملک جهانی
همای قدسیم بن ضمنه کرکس　　هما قونر می سفله سوزکی کس
شو بازک که شکاری قاب قوسین　　اوله منزل اولور می اکه سفلین
ضرورات بدندر خورد و اشام　　وکرنه ضیف حقم بن هر اخشام

قال صلعم لست کاحدکم ابیت عند ربی یطعمنی ویسقینی

اشتدم بو جوابی قانع اولدم　　کوکل کوز طویدی ضمنه جایع اولدم

وصل

اشت نعمان دینك بو خطابن
كوكل لوحینه یاز هر بر جوابن

قناعت درسنی كل اوقی اندن
یویاسین لوث حرصی لوح جاندن

طویاسین عالم غیبدن خبرلر
ایریشه جانكه اندن اثرلر

یومیاسین سنده چشمی ماسوادن
اوچنجه ایچمیاسن بو یوادن

قناعت قاپوسی اولدقجه مفتوح
كلور دیرد مجیلر راحت اولور روح

اچلمشكن سكا فال بشارت
انی سد ایلمكلك نه خسارت

الفصل الثانی من الشمایل الحرص

ایكنجی قاپوسی كوی یسارك
طمعله حرصدر اكله خسارك

مقابلدر قناعت بابنه اول
بری بیرینه ضددر بو ایكی یول

كوكلده حاصل اولسه حب دنیا
قناعت قالقر اندن ای دلارا

اچر تدریجله حرصك قپوسین
دلر ویران ایده تقوا یپوسین

تمام اچسه بو حرصك قاپوسین اول
اچیلور كوی كفره بر بیوك یول

كرور اندن تمام جند شیطان
چو غالب كورن نكونك نصار واعوان

تدارك اتمسه كر بوكه سالك
كوربسر اول قیودن چوق مهالك

بونك تدبیر بودر دكله بندن
بو شوملق بینه سندن اولدی سندن

كه دنیا سوكیسی اول پر نفاقی
كوكل حصننه صالدك اتفاقی

حصارده اولدوغنجه اول منافق
الاجه در سكا اولمز موافق

چقرسن ولا حصنكدن انی
خبر ارماسون اعدایه نهانی

قورب پس بعده توحید براغن
اته انكله یا قندن اراغن

قوانی جمع ایدرسك حوبر شب روز
اچیلور ساكه اندن فال فیروز

كه یعنی فتح اولور باب قناعت
ایرر اندن عنایت هم هدایت

ضعیفا وقتدی چونكه جند شیطان
صنر اعوان وانصاری پس اول آن

قپانور اول زمان حرصك قپوسی
یقیلور جمله شیطانی یپوسی

وصل

بودر دین اهلنك دایم جهادی
سلاحی جزم رأیلر اجتهادی

جهاد اكبر بودر مؤمنینك
بودر رهم حرب وضرب اهل دینك

که جمله اهل دنیا اولسه کافر　　سن اولسڭ بو صفتدن پاك وطاهر

ضرر ویرمز سڭا کفری جهانڭ　　دوریش پاك ایلکل نیت الامانڭ

قموکر مؤمن اولسه اهل دنیا　　ولی صدرکده قونسه حرص ادنا

مفید اولمز سڭا ایمان عالم　　بودر سوزڭ حاصلی والله اعلم

سڭا فرض اکله دایم بو جهادی　　بو که بغله سلاحی قو عنادی

کل امدی بو غزایه ایت شروعی　　سن اصلی ایت دکر اتسون فروعی

اشت اول ملجاء دیوار امت　　محمد مصطفی معمار ملت

بو رمزه ایلیوب بونده اشارت　　بیوردی بو سوزی فهم ایت درایت

قال النبی صلی الله علیه وسلم حین جاء من الغزو فرغنا من الجهاد الاصغر فلنرجع الی الجهاد الاکبر صدق

کل امدی بو غزایه قل عزیمت　　بولم درسك جانڭ اجر غنیمت

قناعتدن چری چك حرص لینه　　صلا ایت آخرین واولینه

عزیمت کوسنی چال هر سحر شام　　بر اولسون بو غزاده صبح واخشام

قوشن همت قوشاغین بیله محکم　　قرنجه کبی چست اول اولغل کم

کمر قل تیغ توحیدی میانه　　سنان سعیی بل طوت مردانه

یدکدن کیمسون هیچ قوس اخلاص　　طوتن لاحوله دن هم حرز خاص

عزیز اسمی دلکده خنجر اولسون　　حفیظ اسمی باشکده مغفر اولسون

چو وسواس تیرنه اولدك نشانه　　صبر قلقانینی طوت روی جانه

سوار اول شوق اتینه همچو مردان　　که میداننده سنکدر طوب وچوکان

دهانڭ قلعه سندن طوب اجرا　　آتلسون حصن اعدایه جهارا

خلوصیله ایدرسك بو جهادی　　یولك اچه او دمده رب هادی

قال جل شانه والذین جاهدوا فینا لنهدینهم سبلنا

بو زوب عون خدا ترتیب حرصی　　سنکچون صرح اوله کل اکله درسی

چو یار اوله سڭا یارك صفاتی　　جمیل ایده بکلی سیئاتی

قال الله تعالی اولئك الذین یبدل الله سیئاتهم حسنات

دونسر حرصك بودم طاعت حقه　　یورلمز هیچ ایدر طاعات حقه

گلور ابلیسک اسلامه محقق اولورسین جمله کارکده موفق

تمامت فتح ایدوب اقلیم کفری اسیر اولور غلاتی ساکه جبری

وجودکده یورر احکام اسلام اولور آکا قمو اجلال و اعظام

کلیسا کبی بوزیلوب بناتی اوله لات بنو الاعیان اوله قلمایه علامات

بوزیله نقشی دیرک سورة النور اوله صورت پرینه آنده مزبور

اوله بتخانه ایکن بیت رحمان عماد اولوب آکا حنان و منان

چو تطهیر ایلدک قلبی صنمدن هنوز گلدک وجوده بل عدمدن

اگر سعیله ایرسک بو مقامه مطاف اولور وجودک خاص و عامه

زیارتگاه اولوب اولدم جنابک اولور بیت العتیق نعم المآبک

بو بطحاده مغیلانک اولوب گل زغن بلبل اوله سن مرجع الکل

کما اشار الله تعالی بقوله واذ جعلنا البیت مثابة للنا

چو بیت الله اولورسن بیمه کلغم معارفدن آقه قلبکدن زمزم

مقام و رکن اولوب سرکده پیدا صفا و مروه هب سنده هویدا

بولورسک گر بو حالیله رواجی سنی طوف ایتمین اولمایه حاجی

نهایت یوقچو بو بیت الحرامه عزیمت ایله تلقای مرامه

علاج حرص

چو اجمالا دیدم حرصک علاجین معارفدن سکا صوندم معاجین

دلزون شمدی قیلم ضرب امثال که اشا لیله مکشوف اولور احوال

تفکر قل بودم آتا مز آدم کرامتله اولمشکن مکرم

که یعنی اولدی مسجود ملائک گتوردیلر آنی فوق الارائک

گیورمشلردی حله اکه قات قات دخی تاج سعادتن زی کرامات

آکا اولمیشکن تعلیم اسما ویرلمشکن دخی قدح معلا

اول ایکن ملک جنتده سرافراز یوررکن عزتیله شویله بر ناز

مسلمکن آکا هپ عیش و نوشی سبب نولدی دوشر باشوکه هواشی

صویلوب تاج و حله قلدی عریان ورقله پرده لندی آنده گریان

معززکن مهان اولدی او سرور کرامت خلعتی هپ اولدی ابتر

بو حرص ایله چقدی طاعتدن / سورلدی زجر ایله اول جنتدن

ایکی حبه صتدی اول ترابی / ندامتله انکچون ایتدی وایی

چو حرص اولدی سبب بو ابتدایه / بر قح حرصی و دوشمه بو بلایه

بو حرص اخلاری ایتشکن اخراج / بولورمی حرص ایله خارجلر ابتهاج

ایشتدک نیلدی قارونه حرصی / خسفنا ایتندن اکله درسی

دخی بلعامه ایتدی مکر دنیا / انی بر کلبه تشبیه ایتدی مولا

چو میلی سفله اولدی دشدی سفلی / بود قرآن ایچنده اکله نحوی

دخی کور ثعلبه اصحاب ایچندن / نیجه چقدی اولوا الالباب ایچندن

چو حرصی سوق ایدی بد ایشه بو ایشه / ایشتدکمی انلر از کوردی باشه

نفاقیله شهادت ایتدی قرآن / زهی خسران زهی حرمان و خذلان

بو حرص ایله بولر هبا اولدی مهجور / بو سودا اتی کوکلدن ایلک دور

مناجات

خدایا حرصی طرح ایله بندن / کیدر لو شیئی انوک جان و تندن

قناعت ایله بونماسه رخسار / یوزم یوقا توکیله ای رب ستار

میانمدن چزیب زنار حرصی / قناعتدن قوشانم شد خاصی

اویندر خواب غفلتدن بو جانی / ره مرضاته سوردم کاربانی

سریب معبدده محنت بوریاسین / دوشوردم راحتک اندن قیاسین

نیجه بر خواب خوره ابتلالر / نیجه بر غفلتیله بو بلالر

زنبی رق بدندن ایله ازاد / قلوب حریتی روحیله دلشاد

دمیدر شمس یا بو چشم پر خواب / مخافت چشمه سندن اوله پر آب

جنابه آج بو دست احتیاجی / که بو قلق سویلدر البته آجی

دلمدن چز خدایا بو عقالی / که تا عرض ایلیم بن حسب حالی

نه غم کلسم بودم مکشوف و معیوب / قپوکدر ملجاء هر عبد مکروب

قناع خشتکله پرده کلندر / سحاب لطفکله کوکلکندر

الم قلدرمیم غیری قپویه / کوزم الدرمیم اوزکه طپویه

نیجا کلمز قپوکه مفلس و آج / که دنیا شهلری هپ ساکه محتاج

مناجاتکده لذت ویر بو جانه | دلارم کرمیه عزی میانه
دلمده رب یا رب وردم اولسون | کوکلده حب ذاتی دردم اولسون
قبولک قندیسه مسجودم انی قیل | طلبک قندیسه معبودم انی قیل
خلوصیله چو یوز طوتدم جنابه | بنی کوندرمه یا رب اوزکه بابه
زمانیمده درونم ایلکل پاک | ایدم راه تواضعده یوزم خاک
کوکل مرآتنی رنک سوادن | مجلی قیل محلی ایت صفادن
ضعیفم قوتک برله قوی قیل | چو دشدم بابه یا رب مستوی قیل
حقیرم عزتک برله عزیز ایت | بو حلق جانه طاعاتک لذیذ ایت
بو آخذسین بنی سن ناصیمدن | رضا بابنه چک راه ستمدن
چو پیر اولدم جوان ایت عشقیکله | یورلمایم بو یولده شوقیکله
علیلم التفاتکله سلیم ایت | چو معتادم بکا لطفک دلیل ایت

الباب الثالث

من الاوصاف الحمیدة المجاهدة والتوبة من الیمین

یمین ابوابنک اوجنجی بابی | جهاد بابیدر اچم اشبو بابی
بودر اخلاق حسنانک سنیسی | که بونسز اولمدی انک بریسی
عنایت اوله کر بونده اچم فال | سعادت بولسین مرضی الاحوال
بو باب اسلامدن اولدی مفتوح | بو آچلدقجه راحتا ولسه روح
کلور بوندن دماغم جند الهام | بونکله یاپلور ارکان اسلام
بو بابک توبه در چونکه اساسی | گرکدر ایده وز کا مساسی
بودر پس پایه‌سی اسلامک اول قیل | بوکا یا قومین اولمز معوّل
که تائب اولمین ارباب اضرار | دکلدر بوی اسلامدن خبردار
انی کور ایلشدر حب شهوات | که صورت ویرمیه اعمالیه مرآت
هدایت ارمینجه تائب اولمز | متاعی کورمینجه راغب اولمز

بیان حقیقة التوبة بمقدماته

قچن مؤمن قولک قلبنده ایمان | ضیا ویروب تماماً اولسه رخشان
اونور ایله ایدر اول قول تفکر | کچن احوالنی یعنی تذکر

کورد عصیانله اولمش ملوّث
اولوب اعضا و قلبی هب مخبّث

مساجدده یری یوقدر سجوده
اولوالالبابه جنده هم قعوده

ادی مؤمن ولی ترسایه بکزر
مذکّردر ولی خنثایه بکزر

اولور چونکم عیوب نفسه عالم
کلور یادینه اولکمش مظالم

خدادن اوتنوب دوشر حیایه
بلنده دردین ایرر لابد دوایه

نجاساتینه چون اولدی عثوری
رجوع ایدر کنهدن بالضّروری

ندامت طپراغین ساچوب بشینه
کوزی یاشین قتر دایم اشینه

چو قچمش قولدی مولاسین استر
یولین شاشمشدی پس مولاسین استر

خلوصیله اودم تائب اولور اول
خداسی بابنه آئب اولور اول

چو پاک اولوب کنهدن اوله طاهر
اولور محبوب حق اولعه د فاخر

تلوّث کن اولور ادی مطهّر
اولور مخذول کن اولدم مظفّر

بیابان هواده غول کن اول
حریم قربه پس اولدم بولور یول

قال الله تعالى ان الله يحب التوّابين ويحب المتطهّرين

بیوررهم کرو سلطان کونین
فدا اولسون یولنه جان کونین

الشّاب التّائب حبيب الرّحمن

چون تائب اولور بر مؤمن شاب
حبیب ایدر انی رحمان توّاب

نه دولتدر بو کم بر عبد عاصی
اوله مردود کن محبوب خاصی

سعادت تاجنک اولمز قراری
شو باشده اولمیه حقه قراری

به دولتی اولورا اولکسنه تحصیل
که توبه امرنی ایتمز او تعجیل

قال صلّى الله عليه وسلّم عجّلوا بالتّوبة قبل الموت

بیوررهم کرو فخر قیامت
قولق طوت اولدکیسه اکا امّت

بونی تمثیل ایدر تائبلر ایچون
خداسین استین طالبلر ایچون

شورسمه حق سوز قول توبه سینی
دیم تمثیلی فهم ایت معنسینی

که اولسه بر کشی بر یوله سالک
ایسزلق اولسه اول وادی المهالک

دکو ایچون دخی بر ناقه سی وار
یوکنده اولسه انک هر نسی وار

کیدرکن نادیره اجره او مسکین
انی غفلت الوب اویوسه بر حین

اوينسا غفلتدن اولسا آكاه — دوه سين ضايع اولمش كورسه ناكاه
نكي وار نان وآبى بيله كتمش — هما انا مور مرده سيله كتمش
ضعيف اولسه وجودى ناتوانك — قوامى ولمسه انده قوانك
طلب قلسه ضرورى صاغ وصولى — صوسز آج قلمسا انك مجالى
بولنمايوب باخر اولسه مايوس — اولوب اول ايله حيرتا خر منكوس
حياتندن اميدين كسه اول زار — طوررکن وادئ خيبنده اوكار
بو اندوهيله انده خابدوار سه — صيبوب ذوز اقنى كرد ايدروارسه
اوينسا اويقوسندن كورسه ناكاه — دوه سين انده حاضر حكمة الله
قموا سبابله هپ طمطراقى — نجالكتديسه ايله بولسابا قى
نوجهيله اولورا اولكمسه مسرور — اوليسر غم يرينه قلبى پرنور
همين بربنده سى رب خدانك — اباقواتسه يولى شاشب جدانك
طقيب شيطانك انى جل هوايه — صتيب دينينى هردم مشتهايه
انى قوللنسه اشبو ابتلاده — بله صاورسه عمرين بو بلاده

قرين اولوب هدايت اكه اخر — رجوع اتسه اباقندن اوفاقر
درمولايه كلسا زار وكرباين — ياپيشسه دامن عذره اوعريان
خلوص ايله ندامت اتسه اشعار — انى شويله سور اول رب غفار
كه مشدى انى اول ناقه اسيى — ضرورت صاحبى اول فاقه اسيرى
كمانه دشمه قيل مولا انى بيجيله — قبولندن كنايتدر بو تمثيل
والا نراحتياجى وار خدانك — كه محبوب اوله كلدوكى كدانك
كه يعنى ناقه اسى عبد محتاج — انى قجدى ديوردا اتمز اولاج
كذلك اول جواد ورب مقنى — قبول ايلرا وعبد آبقينى

وصل

بو استغنا ايله اول رب قهار — رجوعك استيه اى بنده زار
نچون سن اولماسن اكا راجع — ندن اولماسن بابنده خاضع
روا ميدر سكا اى عبد كمراه — سنى دعوت ايدركن حضرت الله
اولاسين باب شيطانك عوانى — نه سودك فهم ايدرسن نرزبانى

جهان سوقنده اول افلاس شیطان ... تمام هر كوشه ده اولمشكن اعلان

اولاشين جانله انوك اسيرى ... جهانده بوغلكن بر بويله جمرى

كلمدى توبيه ايله عزيمت ... بو خيل عمره ازمادين هزيمت

چقر شهوانى لذاتى كوكلدن ... توجه ايله حقه جان و دلدن

كم اولدرا كله مولاى عتيقك ... هم اولدر ساكه اول نعم الرفيقك

طقوب كرد انده جل اعتذارى ... مذلت خاكنه دوش ايله زارى

ففروا ايتندن اولغل اكاه ... فرارك اكه اولسون ولمه كمراه

سقين اندن قچوب غيره سغنمه ... صو ير بينوب شها بيله طينمه

كه هر فجن اوله اكه فرارك ... قبول ايكه اولور انده قرارك

كه بو قدر در كهنده ردى اصلا ... كلام منده كل وقى عدت عدنا

اكر كفر ايله بيك يل عبد كمراه ... رجوع ايدوب باخر ديسه الله

هدايتدن اولور چون فتح بابى ... اكا لبيك كه كلور جوابى

حكايت بشارت

مكر كونلرده اول جبريل اكرم ... حضور سيده كلمشدى بردم

سؤال ايدوب ديدى فخر قيامت ... حضور حقده سن سين اهل قربت

عجايبدن نه كوردك انى ياد ايت ... انكله بو دل محزونى شاد ايت

ديدى اى حضرت محبوب يزدان ... عجيدر اول جنابدن صنع هر شان

ولى بر صنعنى كه ايتدم اعجاب ... كه تو ابلغده ايدر شانن اعراب

كه بر كون سدره نك اولب مكينى ... تفكر ايلر ايدم حكمتينى

جنابندن اشتدم بر خطابى ... سر تعظيمله ويروب جوابى

كه لبيك عبدى دير كرات مرات ... اشتدم انى اير دى باكه حالات

ديدم ايا نه دولتلو كشيدر ... نه سويلر ربينه نر اشيدر

باخر غالب اولدى اشتياقم ... انى كورمك دلادم ارتدى شوقم

ايندبر يوزينه ايتدم سياحت ... كه قنده اوله اول صاحب كرامت

نه كلو وارسه انده مساجد ... مدارس خانقاه و هم معابد

قمو سير ايلدم بولمادم انى ... تضرع ايلدم حقه نهانى

که لبیک ایندوکک اول عبد پر نور
بکا بلدرکه قنده اولدی مستور

که تعظیمکله مشتاق اولدم آکا
دلرون که کوردم ای حق توانا

خطاب ایردیکه وار دیر فلانه
کورا سین اول قلومی والهانه

ثنا بیله چو واردم انده در حال
طور دیر راهب انده شویله بد حال

یتشامش بوزاغرمش ساج سقالی
شقای کفرله کچمش بوسالی

اوکنده بر صنم وار پاره پاره
کم انده یاره لنمش اول فکاره

اقرباشی کوزندن شویله سیلاب
دلنده ورد ایدر یا رب الارباب

سبب بو اولمش اونک رجعتینه
که کلمش ایمش اونک خدمتینه

تضرعله ایدوب آکه رکوعی
اشورمش انده حدندن خضوعی

که بودم حاجتم وار دردر واقل
مریضم ای خدا ونلدم دوا قیل

بو اسلوب اوزره بی حد ایندی یاری
کچوب حددن فقیرک انتظاری

خبر کلمز آکا لا و نعم دن
بودر حیله کم او مرسه صنمدن

بآخر دیدی آکه ایله انصاف
که بو زیله یقین بوننک صاف

سکا قوللق ایدرون جان و دلدن
بلورسین عاشقم جان و کوکلدن

دخی هیچ ایتمامیشم سکا ابرام
بتور بودم مرادم ویرمه آرام

ینه ایرمادی چونکیم استجابت
ایریشور قلبنه حقدن هدایت

که دیر کند وسنه ای بندهٔ ضال
شو قوللقلرکه ایندک بو که صد سال

شو دکلو ایلدک بو که دعالر
جماد یکن دخی درلو ثنالر

بو مال و عمری یولنده صوردک
بدل نولدی سکا انده نه کوردک

زمین شوره صچسه تخمی جاهل
آکا خیبت ایمش خرمنده حاصل

اکر بیرسین اول رب العباده
ایدیدک شاید ایریدک رشاده

دیوب اصنامی قلدی پاره پاره
نه مرهم بولدی درکله اشبو یاره

عنایت یللری ایندی هبوبی
برا اولدی هب شمالیله جنوبی

سورب قلبندن اول کفرک کمانن
عدم اقلیمنه صالدی طمانن

سعادت مشرقندن شمس رحمت
طلوع ایدوب کریزان اولدی ظلمت

همانده چاغروب یا رب الارباب
آکا لبیک ایدر اول رب تواب

کورب بو حالتی اندم عجابی / دیدم ای جمله الطافك جنابی
که یوز بیلدر بو بر زقك بوغاصی / طپردی غیره اشلردی معاصی
هواده عمری ویرمشکن هبایه / بو دم بولدی ارشدی مرجایه
ددی ای جبرائیلم عبد اخلاص / عبودیت یولین شاشمادی اولعاص
چو یولین بولدی ایتدی اعترافی / قبول اتدم انی بن رب عافی
او بلمزسه عبودیت سماتن / بلورم بن الوهیت صفاتن
که رد اولنمیه هرکم کلورسه / بکا رنجیدی یوب خوش یلوررسه
بو درهم درکه عزمدن لا ایق / قبولم اوله کلسه عبد ابق
اکه هیچ اکمیم کفر و شقاسین / غضب دستیله طوتمایم یقاسین

وصل

کل انصاف ایله ای عبد مکرم / کمك وار بو یله بر مولای اکرم
که با بندن ایده بنده اباقی / ینه رزقین ویره اول رب باقی
یبه رزقین ایده خدمت سوایه / صوورب خرمن عمرن هوایه
نه وقتن کلسه عذر یله قپویه / قبولیله سزا ایلر طپویه

حکایت فضیل ابن عیاض

اشت بندن فضیل ابن عیاضی / خدا ایده انی جنتده راضی
جوانیکن بر زیلدی هوایه / ویروب جسمانی لذاتی قوایه
ضلالتدن اچلدی چونکه یول / باخر اولدی قطاع الطریق اول
قتینه جمع اولوب بر نیجه اشرار / بو نوعه ایلدیلر کار و بازار
محلنده بصردی کاربانی / ولی قتل ایلمزدی مردمانی
دخی ترك اتمزیدی هیچ صلواتی / بو فعلیله قومزدی واجباتی
بو ایدی عادتی هم اول جوانك / قچن مالین الوردی مردمانك
یزردی اول کسك نام و نشانین / نه جنسدن ایدی مالی هم بیانین
حسابایلردی اول نوك مایه سینی / ویروردی اینه سرمایه سینی
مثلدر سویلینور بو سوز ازلدن / نه اشلرسك قومه انصافی الدن
نظر ایله اکاکم اشبو انصافه / باخر انی نیجه ایدر صافه

ویردی قابلیت چون کلندن | صوکین کورلردی ایشک اخرندن
ندکلو کر بولور میدانی خالی | کورکدز کوزلیه مردم مآلی
که هر بر فرصتک انجامی واردر | دخی هر جنبشک آرامی واردر
بقار اولدن ایش صوکینه عاقل | بشینه کلمسه کورمیه جاهل
چه کر قطاعی ایدی اول طریقک | ولی یوللوسی ایدی اول فریقک
بو اسلوب اوزره یولده اول حرام | اولوب ویرمشدی خلقه چوق غرام
سبب بو اولدی اونک توبه سینه | که طولدی نور ایمان سینه سینه
کلور بر کاروان انده بناکاه | قدومندن اولورلر چونکه آگاه
اودم حاضر اولورلر جنک و حربه | کمی داخی مهیا اخذ و نهبه
بو حالتده ایرر سمعینه بر سس | مکر قرآن اوقرمش انده برکس
بو ایندن ایدردی اول قرائت | که بویرمش اشا اول رب عزت

قال الله تعالى الم يأن للذين آمنوا أن تخشع قلوبهم لذكر الله وما نزل من الحق

بودر اجما الله معنای آیت | بزه تنبیهله دیر رب عزت

که وقتا اولمادمی مؤمنلر ایچون | بزه میل ایلین موقنلر ایچون
که یاد ایدوب بزه قیله خشوعی | دخی افعال باطلدن رجوعی
چو آیت معنیسندن اولدی آگاه | درونی شرح اولندی قلدی براه
شراب حقی نوش ایتدی قولقدن | همین اولدی فضیل اولدن ایقدن
طوقندی قلبنه چون سهم رحمان | قریلدی عرق شیطانی بر اولان
همان انددن یقلدی اولدی بیهوش | بشینه اوشدی اعوانی ایدوب کوش
ددیلر نولدی سا که بزه بلدر | هلاک اولدق کوزک آچ بزی کولدر
یه خود اوقمی طوقندی بر کورالم | چکیب آنی بو دم مرهم صرادم
ددی اوق طوقندرلیک یاران | اومارم تمزسندن ایره درمان
سعادت تیر ایدر بود سجراح | ضرر ایدر بو که قیلورمی اصلاح
کمانی قول که بو تیروک کمانی | خدا دستنده در طوتر نهانی
سعادت اهلدر اکه نشانه | بحمد الله که ایرشدی نشانه
اقوب آیتی ایتدی نیاجی | سمواته ایردی تا صیحی

شود کلو وجد و حالت ایتدی اظهار / که بیزار اولدی جانندن انده حضار
بو وجدندن چو بولدی بردم آرام / دیدی آخر بنه ای فرقۀ خام
ضلالت وادیسنده مقتدا کوز / بن ایدم شر اشنده منتها کوز
بو سوداده بیع ایلدم بیوردم / هوایه خرمن عمرم صوردم
متاع دینی بیع ایتدم حطامه / کمسنه ایرمسون اشبو غرامه
بودم فهم ایلدم سود و زیانم / یقینه ایرشوب آتدم کمانم
بودم حق یولنه ایتدم سلوکی / قودم راه ضلالتده شکوکی
بو یولده وارمیا که اقتدا کوز / بیان ایلك نه یوزدن ندادا کوز
منافقلر یولیدر اشبو میدان / منافق کلمسون آزدیجه یاران
دیدیلر جمله ای منتهامز / ضلالتده سنا یدوك منتهامز
بودم حق یولنه کر قویسین پا / تخلف ایتمزز اترکدنا صلا
چو تابان اولدی خرشید هدایت / وارب بر پیره ویردیلر ارادت
جزوب بلدن همان تیغ شقاتی / قوشندیلر بودم سیف دعاتی

چو رهزن دیا ولاره نفس شیطان / آنوکله ایلدیلر جنك و عدوان
بو یلدی سینه لردن نقش غارت / عبادتدن یازلدی خوش عبارت
فضای صدره قوندی جند اذکار / فرار ایتدی همان دم باطل افکار
بو حالیله چو بولدی اصطفایی / دوشوب بازاره ایندردی ندایی
که هر کیمك وارسه انده مالی / کلوب حقینی آلسون دیرا و حالی
ایشیدلدی خبر کلدی خصومی / اوده فتردن آلوب بر بر رسومی
همان دم ایتدی اربابینه تسلیم / که فردا حکمیه بو اشده اولن بیم
خصومه چون وفا ایتمادی موجود / ویروب وار املاکی موروثین و مودود
حقوق عبددن اولدی چونکه اول پاك / عبودیت یولنده اولدی چالاك
بو کیندن هر کیجه قورتولسه سالك / اکا آسان اولور اولدم مسالك
ویردی توبه سنده چون خلوصی / ایدوب بر کنج غاره چم جلوسی
عبادت صنعتن ایدندی پیشه / کرامت اکا ال ویردی همیشه
چه کر اولمشدی اول بنده عاصی / نه کوندر آنی خاص ایدکورا خلاصی

وصل

اگر بو قصه دن الدکسه حصه   ندکلو مجرمیسک چکمه غصه

همان توبه یولینه بص ایاغی   نجابر اولسین حقیقه یاغی

که خوش فرصتدر ایام حیاتک   انی نسخ اتمدین روز مماتک

اولولردا امینی قومه الدن   دوریشوب توشه الخیر العملدن

دوشر بو حجره دن راخ بساطین   برق عقلیله نفسک انبساطین

چو دشمندر معادات ایله اظهار   که صغمز بر سرایه ایکی سردار

قال صلی الله علیه وسلم اعدی عدوک نفسک التی بین جنبیک

بونکله صلح یرشمز ایله حزنی   الندن الحصار قلبی ضرتی

مراداتن ویروب کر اتسن احسان   کلور اندن عوض طغیان و عدوان

مثلدر سکدر بو نفس اشقی   مرادین کم ویروبن اتسه ایغا

او دم سمرر قدورر یرتر انی   اولولردن اشتکل بو بیانی

ولقد احسن من قال سمن کلبک یأکلک

قولاغکا آچ نصیحت دکله بندن   حذر قل دشمنه قوت ویرندن

وصل

چو ناخلاصیله تائب اوله بنده   کنه قلمز کیدر جان و بدندن

کنه هر نه اوله ادنی و اکبر   اولور توبه ایله مجموعی مکفر

ولی هر بر صوچک بر توبه سی وار   قولق طوت تا رساک نقل ایدم اخبار

علم چونکه عملدن اولدی اقدم   دیم اصناف عصیانی مقدم

قلوسین تا اکا کوره تدارک   که دیمشدر انی صاحب مدارک

حقوق الله ایسه بلکل کناهک   پشیمان اول سمایه چقسون اهک

دل استغفار ایده قلبک ندامت   که تا کورمیاسین انده غرامت

شرابی حسیدی تا کذب ایله فحشا   او ایکیله اولور بو ایکیسی لا

عبادت ترکی ایسه کر جریمه   بو اوجدر اکه توبه قل غریمه

دل استغفار ایده قلبک پشیمان   اوچنجی بو قضاسین ایده ای جان

صلوتک ترکی کبی جمله دن بیر   بو اوجدر اکه توبه ایله تدبیر

حقوق عبد ایسه سنده خباثت   کرکدر که استغفار ندامت
اوچنجی رد ایده سین یا خود رضا   بو اوچ اولماسه توبه اولمز صلاح

وصل

کنه بر سمدر بو توبه تریاق   معاصی نمدر بیل توبه زوراق
الکده وار ایکن تریاق فاروق   عجبدر اولسین سمیله ملصوق
یدکدیکن بو زورق رایکانه   یرشمز غرقله دشمک زیانه
معاصی یاره در بو توبه مرهم   همین صار مرهمینی اولمه درهم
نجاستدر معاصی توبه صابون   بو صابونیله کل یو اولمه مغبون
چو ظلمتدر معاصی توبه مصباح   چراغی توبه‌نی یاق کلسون اصباح
برودتدر کناهک توبه آتش   بونکله آنی دفع ایت اولمه سرکش
معاصی کشف عورت توبه پرده   آچقدر توبه سز دور حشرده
معاصی مسدر توبه قلاوی   قلیله کل همان بودر قلاوی
بقر قبدن یمز سین خوش طعامی   بقر نفسک دردر اکله مرامی

قلیلنماسه توبیله او بد حال   عباداتک قبول اولورمی ای ضال
بو بر دردکی بونجه مرهمی وار   آنی دفع ایتمیانک عقلی وار
صبیدر اولیه مجنون یوقسه سکران   یه مسحوردر یه مجبوردر یوقسه حیران

وصل

چو بلدک توبه‌در داروی اکبر   کبایره عفو اولور بونکله یکسر
ولی وار بو مقامده بر مهم سوز   دمن آنی که اولمیه مهم سوز
بو خلقک اکثره وردر ابتلاسی   بونکله درعوامک چوق بلاسی
بزه همت ایدوب شیخ غزالی   آنی بر بشقه فصل ایتمش او عالی
مهیا اول دیم تا اول مهمی   ایکیدرمز آیت دلدن اوزکه همی
بودر اولکم کنهدن چوق صغایر   اولور بیش نسنه برله اول کبایر
ایچیدر دی بو هر کس ایدر اهمال   بو بر هر دم اولور دوشنده اجمال
سبب بیشدر بو که دکله بیانی   مثالیله کوره عینک عیانی
بودر اول که بر کس اولسه غیاب   مصر اولوب بو اشده عبد غیاب

شب و روز غیبت ایتمك اولسه اشی — كنا بردن اولور اول كمزه ایشی
كه هر اندكجه انی بر نقطه سودا — قونر قلبینه ایلر انی رسوا
بورر قلبینی از مدتده انك — نه عقلك فهم ایدر آنی نه جانك

قال صلعم تعرض الفتن على القلوب عودا عودا كالحصیر

قبا نور انده رحمانی قبولر — ییپلور داخی شیطانی ییولر
دماغندن حلاوت قالقر انك — بودر حالی صغیری كم صیانك
صغیر بكن بیو تدی انی اصرار — بو اصرار ایدن اولدی بونجه اضرار

قال صلعم لا كبیرة بالاستغفار ولا صغیرة بالاصرار

ندكلوكم اوله جرم و خرافه — برابر بیل انی سن كوه قافه
حذر ایله حذر شاهم ضرردن — محل اولور نیز عالم شرردن
حذر قیل قطره دن اوزتمغل زیل — بلورسین قطره دن پیدا اولور سیل
اكنجیسی بودر كل دكله تقریر — كناهین خور كوره ایتمایه تكبیر
حسابه صیمیه هیچ اول كناهی — ندر بوده دیو ایتمایه آهی

كه كویا بر مكسدر قوندی وجهه — انی تصغیر ایدوب المایه وجهه
اگر بر كمسه ایتسه اكه پندی — نه خبر ایدر دیو ایلر كزندی
نولیدی هب كناهم بویله اولسه — دیو سویلر نظر قیل اول خبیثه
بو جرمینی چو نادان ایتدی تصغیر — همان امر خدایی قلدی تحقیر
بو یوزدن پس صغیری اولدی اكبر — بو سوز حكمت سوزیدر ایله ازبر

وصل

روایتدر كه بعض انبیایه — خداسی وحی قلمش اصفیایه
كه كوچكدر دیو كم كورمه جرمی — مخالفدر چو امره اكله عزمی
بكا خلقیله زنهار اولمه عاصی — كه واردر یوم یؤخذ بالنواصی
كلور بر كامله بر مرد سائل — سؤال ایلر كه ای بحر الفضائل
جهانده وار میدر بر جرم اعظم — كه مغفور اولمیه اول قاله مبهم
دیدی یوقدر مگر بو اوله غدری — صغیر اوله اونك اولمایه قدری
كه یعنی صیمیه آنی حسابه — خدا عفو ایتموب دوشه عذابه

قال الله تعالى وتحسبونه هينا وهو عند الله عظيم

غضب کزلودر تحت المعاصی / حذر قل جملدن کل ولمه عاصی

که هیچ صنما دغك سنك ایچون افعی / یتور قلدرمه انی کوزله دفعی

اوچنجیسی بودر حفظ ایت مرامی / سقین بو ورطه دن حکمه غرامی

هوا ایله چوکسب ایلر معاصی / انکله شاد اولور نادان عاصی

سوینور هر قچن یاد ایتسه انی / نه سودن فهم ایدر اول نه زیانی

کهی شتم ایدوکین سویلر عباده / کهی الداد وغین ویرور مزاده

کهی ضرب ایتدوکندن ایدر اخبار / که بر مؤمن قوله ویرمشدر آزار

کهی سویلر که بحث ایچره فلانی / صیبب عرضین خجل ناك ایتدم آنی

کهی سویلر فلانی سخره ایتدم / که قدرین بلدروب بر ناصندم

ایدر هر برده انکله مباهات / کورسیر بلمز اندن کلی عاهات

انکله فخر ایدیسور بین الاقران / بو سوزنده زیانن ایله اذعان

که سم تمشدی اول لا غر کاهی / ایدیسردر بونکچون نیجه آهی

بودر دردنجیسی بر عبد عاصی / کناه ایشلر انی اورتر خداسی

اکا مغرور اولب ایدر زیاده / ویروب محصول عمرین انده باده

بو ستری که استدراج اولیسر / انی بلمز که باشه نه کلیسر

بودر خامس که ایشلر بر کناهی / انی ترویج ایدر اغیاره کاهی

دوشر رغبت سوزندن سامعینه / نجاستدن دوشر جاه معینه

که هر بار ایشلدکجه انی اغیار / الورلر اول معصیتدن بوده سر بار

چوقالورلر اول کشینك ازکناهی / بو ترویجندن اولدی بو تباهی

بودر التنجیسی ایدم بیانی / چون ایدندم پناه اول مستعانی

بو عالملر کناهیدر که ناسه / اولوبدر مقتدا ست وخماسه

عوام الناس اولاری چون کورلر / بلورلر که نه حال اوزره بولوردلر

بونی درلر که بونلر مقتدادر / بو دین امرنده لابد منتهادر

کناه اولسه بونی ایتمزدی بونلر / خلاف اولسا بوکا کتمزدی انلر

دیم بر قچ سکا جزئی مثالین / دخی خلقك اولاره امتثالین

كه بر عالم ادنده مرد منحوس حریر طونلرله طوتسا راه معکوس
حریردن بیلنه طوتسه مختّم اولور جهّاله استاد مقدّم
دخی اوینا سه اول نرد یله شطرنج هوا ایله قرنسه انده صدرنج
مبالات ایتمیوب حلّ و حرامی همین جمع ایتمه اولسا حرامی
یاننده سقلسه غلمان و شبّان آنکله فخر ایدنسا بین الاقران
دلنده سویلسه فحشی کلامی شو اشلر ایتسه که ایتمزدی عامی
کورنلرده کلور جرمه جسارت ویروب دین امرینه کلّی خسارت
اگاه هر کیم ایدرسه اقتدایی ویررسه نفسنه بو مشتهایی
نکیم انلر قزانورسه کنهدن بو شهوات و بو زینتدن سفهدن
اودکلو یازیلور اوستادنه اول بودر نقل صحیح اچره جلی یول

قال صلی الله علیه وسلم من سنّ سنّة سیّئة وعمل بها کان علیه وزرها ووزر من عمل بها من غیر ان ینقص من اوزارهم شیء

اگر فرضیله کندو ایتسه توبه یزیلور مقتدیدن اکه حوبه

اولوب کندو گناهی قالدی یرنده که بو استاد ماهردی بو فنده
بودر لازم اولن پس مقتدایه که میل ایتمیلر هیچ مشتهایه
ضلالتدن صقینوب بو قلوبی عدم جاهنه طرح ایده ذنوبی
که عالم زلّتی راه فناده ایدیسر عالمک خلقین فناده

حکایه

روایتدر که اول امّت سراجی امام اعظم و اول نور داجی
کورر بر کودکی دستنده دستی بقر هر کوشیه بیهوده رفتی
اکا نصح ایلیوب دیدی او سلطان کوزنک اوکینه باق تا اولمه لغزان
که ناگه طاینب دستی اوشانر ایچنده هر نه وار ایسه بوشانر
اودم استادک اولورسا که آزار صقینوب اولمه یوری بیهوده رفتار
ایشتدی چون صبی نصح امامی قودی دستیسنی اندی قیامی
دیدی دکله بنی ای شیخ آفاق کوزنک اوکینه سن باق ایله ارفاق
که عالم ایچره شیمدی مقتداسین بو دینک امرینده مرد منتهاسین

ایاغک بکجه بص طاینمه زینهار
که دینک دستیسی ضنمایه یک بار

بنم دستم صنرسه ربع درهم
نهایت جیب بابادن اوله کم

اگر سن طاینرسک دین فقاعی
صنیب ضایع اولیسر در متاعی

چو کوش ایتدی انی اول بحر عرفان
مبارک چشمی طولدی یاشله قان

ددی اوغلان دلندن رب هادی
بحمد الله که ازکردی دشادی

خدادندر بو ارشاد و بو تعلیم
دیوب ایتدی انوک پندینی تسلیم

مناجات

الهی پادشاها دلنوازا
کریما مستعانا چاره سازا

بنم اول بر صبی دستمده شیشه
بکا هر جایه بقمق اولدی پیشه

ایاغم کلده در بیهوده رفتار
طبایع چاهی وار یولمده بسیار

بو شیشه ایچره در باری امانت
بکا اولمزسه کر سندن عنایت

طبیعت چاهنه دشمکدر اندیشم
صنرسه شیشه کر او کرمی باشم

سکا کم ایلته سندن یکا راه
هدایت اولمسه کر اکا همراه

ایاغم ثابت ایت راه فناده
بکا عون ایله اولمایم فتاده

میسر قل بکا قدرتدن اقدام
صراط مستقیمه ایدم اقدام

اگرچه منتهاسی هر طریقک
جنابکدر رجاسی هر فریقک

بنی ایرمه صراط مستقیمدن
بنی حفظ ایله هر راه سقیمدن

ذمیمه خار و خاشاکین یولمدن
کیدر یولده قومه قلدر المدن

جنابکدر بو هر جا اتکالم
سکا مخفی دکلدر ضعف حالم

چو سنسین دستگیری هر ضعیفک
چو سنسین چاره سازی هر نحیفک

بو شمسی خسته دل بیچاره غمناک
قپوکده حلقه زن دیرما عرفناک

چو عالمسین خدایا حسب حاله
سنک علمک کفایت هر سؤاله

وصل

چو بلدک توبه نیدوکین مقدم
کل امدی سامع اول ای مرد اسلم

دیم بر بر سکا شرط قبولی
اگرچه تائبم دیر هر فضولی

بودر اول علامت بل قبوله
چو تائب توبه برله کردی یوله

دلندن کتمیه اندوه وغمی | یتشی سیلاب اوله قلبنده همی
تضرعلر ایده درگاهه هربار | که عفو ایت صوچمی ای رب غفار
دواما یاد ایده یچمش گناهی | مقرر بیله کندویه تباهی
که عاصیلر ایچون آیات تهدید | کله یاد دینه انده ایده تعدید
شوکه دونه همین اونک مثالی | که برسودولی خسته اوله خالی
کتوره سه اکه بر ترسا طبیبی | که تشخیص ایده یعنی اول حبیبی
طوتب ترسا اودم نبضینی انوک | دیسا یقلشمش انجق موتی بونک
تفکر ایله بو ترسا سوزنده | ندکلو یاشدرو کیسه دز کوزنده
نه رسمه ایدسه دز آه وافغان | نه کونه اولسه دز قلبی ویران
کل انصاف ایله اول خلاق عالم | عصاة ایچون نه رسمه اتدی ودرهم
نه وجهیله بیان اتدی وعیدین | اوقی قرآنده آیات عدیدین

قال الله تعالی من یعمل سوءا یجز به وقال جزاء سیئة سیئة مثلها وقال یوم یؤخذ بالنواصی والاقدام

وقال واما الذین فسقوا فماویهم النار الآیات

اوبر ترسا سوزیله بونجه باسا | چکرسین فانی ایچون اکله ایصا
خدا وهم رسولندن بو آیات | نیچون ویرمایه اکه بونجه حالات
مکر اولکمسنک ایمانی صوری | دررورده یقیننده قصوری
ایکنجی توبه نک شرط قبولی | بودر یاد ایده لذا اولمه فضولی
دماغندن چقه لذات شهوت | قچن یاد دینه کلسه ایده نفرت
که بال اچره اغوا چشدی نهان | کیدوب بالی وزهری قلدی الان
معاصی شهدینی اکدجه تائب | گرکدر سمینی یاد ایده طالب
که خار اولیا انک چشمینه وردی | بودار وبرله اصلاح ایده دردی
کوکلده اولدوغنجه حب شهوات | قبول اولمزدیلر توبه هیهات

حکایت

وریدی بر غوی پرجرم وعصیان | که اسرائیلده ندی اول پریشان
نجاست بحرنه اولمشدی غواص | تلوثده تمام اولمشدی اول عاص

هدایت اردی ناگاه ایدی توبه | که تا عفو اوله اندن جرم و حوبه
شفاعت قلدی اول عصرک نبیسی | که مقبول اوله توبی و خلوصی
اکا وحی اردی حقدن ای رسولم | اگر کوک اهلی داخی جبرائیلم
شفاعت ایسلرا شبو خصوصه | قبولم اولمز وارز خلوصه
که انک قلبی ایچره حب شهوات | هنوز مملو درر اولمز بو هیهات
تحکم چیقر قلبندن آنی | یزرم مخلصلرمدن بنده آنی
اوچنجی شرط دییم که ندر حال | چو تائب دره ایده تغییر احوال
قضا ایده اگر وار ایسه دینی | تجارتدن دررد یادین دینی
دخی هم ایده تبدیل مجالس | اوله صالحلر ایله خوش مجالس
ایده غیبت یرینه ذکر و تقدیس | که یول بولمیه داخی دیو تلبیس
چو میخانه ده ایتمشدی قعودی | قله مسجدلر ایچره خوش سجودی
ازل فساقدی اکه مصاحب | بودم صالحلر ایله اوله صاحب
یدرمشدی طعام اهل فسقه | یدوره بعده ارباب صدقه

اولبدی بر زمان فجاره خادم | بودم پیر ایشکنده اوله عازم
دلی فحاشدی اولمشدی آزار | بو خلقی ایتمشیدی شویله بیزار
ملایم اوله شمدی دوشه رفقه | انی محبوب ایده جمله فرقه
براغه داخی شاطرلر لباسین | مراد ایدینه صالحلر اساسین
طهارتله یوریه همچو صوفی | اوله ظاهر و باطن جمله صافی
گچه چوق یمک و چوق گلمکدن | چکه پاین پریشان یلمکدن
گچه چوق اویمقدن اوله بیدار | اگر مطلوب ایسه بازار دیدار
دخی چوق سویلکدن اوله صامت | مهم اولمیه بر سوز اوله ساکت
اوله صایم هم اثنین و خمیسی | نجابر بلره اول نفس خسیسی
چقه اول اشقیا خوکله سندن | اوله خوش اتقیانک جمله سندن
بو حالیله دوشه صوب سداده | دلرسه قول اوله رب العباده
قیله فخر جهانه اقتدانی | کسلمیه چو بلدی مقتدانی

وصل

اگر قول حقنه اولدیسه مدیون ‌ ‌ قضا و ارتضادر انده مسنون

اگر بولماسه اصحاب حقوقی ‌ ‌ قنی خوفدرکه ایریشیر عقوقی

یه بولسك اولمسه مالك ادایه ‌ ‌ ندر لازم اودم اول مبتلایه

کرکدر اوله اول کلی پشیمان ‌ ‌ ندامتلر یقوب جانینی هرآن

دعا کر ایده هم صاحب حقوقه ‌ ‌ تصدقلر ایده دفع عقوقه

روایت

بزرگ کیمیاده اول شیخ الغزالی ‌ ‌ که اولدر چین عرفانك غزالی

روایتدرکه اول موسی بن عمران ‌ ‌ اکا وحی ایتدی بردم رب منان

که قومکه خبر ایت حضرتمدن ‌ ‌ ایشتسونلر کمال رحمتمدن

که برخصلت وار انی ایشلسونلر ‌ ‌ بوا ودیکن خوش انی ایلسونلر

که ادخال ایلیم بندن جنانه ‌ ‌ اولانلر حضرتمده کامرانه

مناجات ایتدی درحال انده عمران ‌ ‌ که اول خصلت ندر قل یارب اعلان

خطاب ایردیکه هر عبد فکنده ‌ ‌ خصومی راضی ایتسونلر برنده

مناجات ایتدی ینه انده موسی ‌ ‌ دیر ای داننده اسرار اخفی

اگر اولمش اوله خصمی کیشینك ‌ ‌ نه رسمه اوله اتمامی ایشینك

خطاب ایردی جناب کبریادن ‌ ‌ که طوبیلر عالمی محض عطادن

نه غم اولدیسه خصمی ای خداوند ‌ ‌ که بن حی لا یموت اتمه نومید

خبر ویر قومکه بن مستغنانی ‌ ‌ اگر راضی ایدرلرسه نهانی

روادرکه ایدم انلری رضا ‌ ‌ خصومین کورمیه هیچ روز قضا

کلیم الله دیدی ای رب غفران ‌ ‌ ندن راضی اولورسن ایله تبیان

خطاب ایردیکه ای صاحب نبوت ‌ ‌ دل استغفار ایده قلبی ندامت

یشینی خددن سیل وزایده اجفان ‌ ‌ اوله قوللقده اعضا یله ارکان

نه قولده بوله بو بیش کرامت ‌ ‌ بن انده راضیم حکمم غرامت

الفصل الثالث من الشمال الشهوة

یمیندن توبه ایدی باب ثالث ‌ ‌ یسارك شهوتی ذات الخبائث

چن شهوت قپوسی اولسه مفتوح ‌ ‌ کلورجند شقا مغلوب اولور روح

ندر شهوات بیانی اولدی لازم — که تا سالك اوله سدینه عازم

نکم نفسك دلر شهوت اودر تبدیل — مرادینی ویرمه زنهار ایله تذلیل

اگرچه شهوتك چوقدر فروعی — ولی بر اصله ایدرلر شروعی

که اصلی قطع ایدرسك ابتدادن — خلاص اولورسین انواع بلادن

بل امدی اصل شهوات اولدی معده — که بکزر حوضه اول شهر بدنده

اگر اعضالره اندن چوق ارمق — اگر چوق طولدررسك اولر ازمق

قچنکم پر اولور بو حوض معده — نکاح آرزوسی پیدا اوله عبده

چو مال اولماسه آل ویرمز بو مقصود — بودم پس فتنهٔ حرص اولدی موجود

نه یرده حرص مال اولورسه پیدا — اولیسر حرص جاه اندن هویدا

خصومتسوز چو جاه اولمادی حاصل — بودر دنجی بلایه اولدی واصل

خصومتدن حسد اولدی نتیجه — آچلدی بوندن انواع دریچه

تعصب کبر وکین اندن عداوت — اذا اضرار وهم بغضیله غیبت

یدی بشلو براژدرا اولدی حاصل — صچر هر بیریسی زهر هلاهل

بونك قنقیسنه اتسون جهادی — نوجهیله ایدرا اول اجتهادی

طریقت مفتیسی بوندن جوابی — نوجهیله ویرر فصل الخطابی

علاج الشهوه

بودر اندن جواب الله اعلم — که اولدرا اژدری اولغل مسلم

جهاد سیفیله یعنی نفسی اولدر — عدونی خوار ایدوب بو روحی کلدر

حکایه

جلال الدین رومی شیخ آفاق — بونی دیر مثنویده بهر افاق

که واردی بر جوانك بر اناسی — فجوریله چوق ایدی اشناسی

کورر برکون آنی نامحرمیله — اوروب تیز اولدرر پس خنجریله

ینه نامحرمیله کورر ارته — آنی ده اولدرر بایلر نهفته

بو اسلوب اوزره اتدی نیجه سن خاك — فراغ اتمز ولی اندن او ناپاك

چو عاجز قلدی واردی بر عزیزه — بونی عرض ایلرا اول صاحب تمیزه

بو حالی فهم ایدوب ویرر جوابن — اکا ارشاد ایدر ایشنك صوابن

چو بو قدر ماده راصلاحینه چاره — انی قتل ایلیوب تیز چق کناره

که اولصاغ اولدقجه بو فساد ذات — اوکدنا کسک اولمزدی خسارات

چو هم کون قتله حق ویرمز رضادی — انی قتلیله بولغل انتهادی

وصد

چو بلدک معده در ام الخبائث — انی طولدرمه اولمه اکا حانث

که پر اولدقجه اول طوغر بو اوده — ایدر اقلیم دلده هردم افساد

اکا معجون جوعیله دوا قیل — بودم صبر یله صومه مبتلا قیل

ولی تدریجله ایله علاجی — که تا قلمیه یولدن مرد حاجی

غدانی کسمه لیکن کس غدادن — بودر مروی اولن مرد خدادن

که اولمز یمک واچمکسوز ادم — ولی اسراف قو والله اعلم

الباب الرابع في التواضع من الايمن

چو دردنجی قپویه کلدی سائل — کرکدر دیلیه اعلی المسائل

خدادر مطلقا ابوابه فتاح — دورر بش اندن الینه دسته مصباح

تواضعدن خدایا فتح باب ایت — تواضعدن بنی عالی جناب ایت

جناب قدسکه اوله خشوعم — دخی احبابکه اولسون خضوعم

حقیقت چشمینی اچ بنده یناهم — عیوب نفسمه اولسون نکاهم

قپوکده کورمیم هیچ بندن ادنی — یوزم خاک ایلیم بودر تمنا

ایدم چاره تکبردن خروجی — تواضع عرشنه قیلم عروجی

قال صلعم من تواضع لله رفعه الله ومن تکبر وضعه الله

چو مفتاح اولدی غیبه اسم فتاح — کل امدی فتح باب ایت ایله ایضاح

خشوعیله خضوع وهم تواضع — بو اوچ بر معنیدر اتمه تنازع

ولی ارباب تدقیق اندی فرقی — بعون الله دیم هپ تحت وفوقی

خشوع اولدر که حقه انقیادی — ایده مؤمن قویه روی عنادی

دیدیلر بعضلر که خوف دائم — اوله قلبنده ای اعلی المکارم

دیدیلر بر اوله قلبک هجومی — سوره بر همله غیری غمومی

که تا حتی صلوته اولسه قائم — شهودنده شورشمه اوله هائم

که کمدر بلمیه ذات الیمینی | دخی ذات الشمالی کوریقینی
تواضع اولدر در عرف صوفی | دیم تا بیله سین ای مرد صافی
اوله حکم خدادن شویله راضی | کورلمیه هیچ انک اعتراضی
درونی هم برونی اوله تسلیم | موفق اوله خوش من غیر تعلیم

حکایت عبد هندو

صحابه زمره سندن ابن مسعود | کیدردی بر یوله اول معدن جود
شتا ایامی ایدی وقت سرما | برا اولمشدی بو حالتدن سراپا
الی دشمشدی صوو قودن چنارک | ایاغی طوکمشیدی چشمه سارک
پناه فروه کیروب انده پیران | اتیندن انمشیدی داخی شبان
مقابلدن کلور بر عبد هندو | سراسر پابرهنه لیکه خوش رو
کیر بر پیرهن اولدی زنده | یوردر اول شاد و خرم شویله زنده
باشنده بر عرقچین اولده ساده | کلور شوقیله قرشودن پیاده
ادا اولندی چون رسم ملاقات | سؤال ایتدی اکه کان العطیات

که کمسین قنده کیدرسین یاز ایت | کیمک مملوکیسین آنی عیان ایت
دیدی عبد فلانم ای نکو فال | بو دم بر خدمته ایتمشدر ارسال
بودر سعیم که ایدم انی تکمیل | کورکدرکه قیلم امرنده تعجیل
دیدی سرور اکا ای عبد محنه | ندر حالک بو دم سرپابرهنه
بو سرمادن ولی سنده اثر یوق | زمستاندن زخمه سنده هیچ خبر یوق
دیدی صنما اثر اولمایه تنده | ضرورتدر ولی احوال تنده
دیدی خواجک سنی کورمزمی عریان | دیدی هر دم کورر بو رسمه اول خان
دیدی هیچ حالکی عرض ایتمدکمی | اکا تن بوشکی فرض ایتمدکمی
دیدی ای طلعتی مسمومه تریاق | کلور بو سوزلرکدن بوی اشفاق
ولی بو بنده پرده و شرم حیا | کورر کن بن بنده سینی بو بیله مولا
بلورکن حالنی اول بنده سینک | کورر کن شالنی اکمنده سینک
روا امیدر اکا عبدک سؤالی | که بندن یک بلور اول حسب حالی
انوک بلدوکی بسدر اشبو حاله | ادبسوزلکدر دشمک سؤاله

کما قال ابراهیم علیه السلام حسبی سؤالی علمه بحالی

اشتدی چون جوابی ابن مسعود ‌ ‌ کدوب راحت دلندن اولدی مفقود

درونندن سویلدی چون اولا کش ‌ ‌ نیستان دلینه صالدی آتش

چو مست اولدی بو جامک حالتندن ‌ ‌ ایدوب صیحه همان دشدی آتندن

خمارندن چو بردم بولدی آرام ‌ ‌ بشینه اوشدلر غلمان و خدام

دیدیلر ای صحابه اجر اکرم ‌ ‌ تدن آردی بو هندودن بو غم هم

دیدی حکمت ایله بو عبد استاد ‌ ‌ بنی قوللق یولینه ایتدی ارشاد

که بر جاهل افندیسینه بنده ‌ ‌ بو رسمیله ادب کوزلردرنده

بنم هر حالمه ناظر کن الله ‌ ‌ قمو احوالمی بیلورکن اول شاه

روا میدر دن ایتمک اعتراضی ‌ ‌ بلورکن اول صحابه مراضی

مجازیده حقیقت درسین الدم ‌ ‌ ادا اندن اعالی علمی بولدم

بولوب مولای هندو نیا اول کرم ‌ ‌ صتون الدی و اعتاق ایتدی اولدم

دخی ایتدی اکا انعام و اکرام ‌ ‌ که تعلیم ادب ایتدی سیه فام

مجازیده ادبله بولدی اعتاق ‌ ‌ ادب ترک ایلیوب کل و لمغل عاق

وصف

تواضع بولی راه مرتضادر ‌ ‌ که انک سالکی اول مصطفادر

انوک لولاک ایکن دیباجی انبی ‌ ‌ تواضعدن کینمشدی لباسی

واردردی هر فقیرک خسته سینه ‌ ‌ نه مرهملر صاردی سینه سینه

یقلمش کوکلنی ایدردی آباد ‌ ‌ اسیر بکن قلوردی آنی آزاد

حکایه

صحابیدن ایدی بر عبد هندو ‌ ‌ عبادتله اولبدی شویله رو

هلالیدی ادی اول بر ضیانک ‌ ‌ کوکلدن عاشقیدی مصطفانک

اولوردی مسجد وقتنده حاضر ‌ ‌ قلوردی فرضنی با جمع خاطر

کدردی خواجه سینک خدمتینه ‌ ‌ نظر قیل اول غلامک همتینه

مکر خسته اولوب بر نیچه ایام ‌ ‌ کورنمدی جماعتده سیه فام

دیدی اول انبیانک سربلندی ‌ ‌ هلاله نولدی کم کوزدن طولندی

دیدیلر اول کریم دلنوازه | که خسته در مجالی یوق نمازه
بیوردی زمرۂ امت طبیبی | اول ایکن حضرت حقک حبیبی
بزه واجب اولبدر شمدی یاران | هلاکلک خاطریدر چونکه ویران
عیادتله ایده وزانی آباد | اوله رقی غمومندن اولا آزاد
عیادتده عیادتدن زیاده | چه کر بر نقطه در صالمه کساده
سفینۂ اول نقطۂ صیمه کزافه | برابر اوله بر کون کوه قافه
دیو تیز طوردی یریندن او سلطان | چو سایه دوشدیلر پاپینه یاران
سعادتله چو واردی اول دیاره | که اندیدی هلاک اول دلفکاره
هلاکلک خواجه سی چون اولدی آگاه | که انده کلمک اوزره رحمة الله
سوندی جانی بولدی صد صفایی | که مهمان ایده انده مصطفایی
چقب داریندن اندی کلی اکرام | بیوردشاه دیو خوش ایدر ابرام
دیدی سرورا آکا ای خواجه مال | سنکچون کلمیشم ایله اهمال
هلاکه کلمشمدر اولغل آگاه | که آکا کوندرید حضرت الله

چو بیت الله ایدی اول خستۂ زار | یقلمشدر بنی کوندردی معمار
اشتدی چون بو رمزی مجتبادن | بو غمزی کلدی اول مرتضادن
طوتشدی جانی اندی چوق تمنا | نولیدی اول هلال اولیدم آیا
نولیدی بنده سی اولیدم انک | که لطفینه ارشدی مصطفانک
هلال لیکن چو بنده اردی بدره | قلوسیکن بهاسی اولدی بدره
دونب بعده حیالر اندی اظهار | که آخر ایچره در اول خستۂ زار
بونلدی انده کودنسر پنهانی | سماعه صلدی اول هفت آسمانی
که عرشیکن ایزی توز بینه محتاج | واردر اصطبله کوردی اول نور وهاج
رضای حقده در چونکه تواضع | وار بخشکی و بنه اولدی خاضع
اکرچه کوکده در شمس المعالی | صلر هر یره بر تو کور کمالی
تواضع ویره می هیچ آکا نقصان | متمم ایدر چون آنک بر تمنان

قال الله تعالی والله متم نوره ولو کره الکافرون

هلاکلک جوز قننه واردی اول شاه | انی خوش کوردی غایت حضرت الله

گور اول سلطانڭ حسن خصالن / الکن الدی الینه صورتی حالن
دیدی حمداً فحمداً ثم حمداً / هلا ایلدم گرا اول کنت قدراً
چو ذره شمس ایله اولدی مقابل / ظهور ایتدی وجودی اولدی کامل

وصل

یوزین خاک ایتمین راه رضایه / ایریشور حضرته معراج وفایه
تواضعده بولندی چونکه رفعت / کلامدی حق یولنه ایله خضعت
چو طوفان اولدی دیکله حضرت نوح / کمیه بنمشیدی سینه مشروح
غضب ساکن اولوب چون بولدی انجام / تنزل بولدی پس طوفان هنگام
جهانده طاغلرڭ بالا بلندی / قمو باش قلدیلر اولدم سوندی
که بیزوز چونکه طاغلر اجره بالا / بو میدانده بزمدر عز و والا
بزه قونسه گرکدر کشتی نوح / بزه اولسا گرکدر مرهم روح
ولی بو جمله دن اول کوه جودی / کوروب الچقلغین ایتدی سجودی
دیدی بونجه جبال شامخاتڭ / بن ایکن الچغی بو عالیاتڭ

بو دولت قنده اولیدی میسر / مگر عون خدا اوله مقدر
خدایه خوش کلیب بو انبساطی / نلر اظهار ایدر گور رب هادی
قمو طاغلردن اولک اچدی اوزاری / سفینه انده ایتدی چون قراری
انوڭ نامینی قرآن ایچره رحمان / اکوب یاد ایلدی عبرت الی ایحان

قال الله تعالی واستوت علی الجودی

چو سفلیسین کل ایله اعترافی / که تا رحم ایلیه اول رب عافی
باشکدن قالقه طوفان شقاوت / اچیله جمله دن اولک زی سعادت
قونا باشکده رحمانی سفینه / ایریشه نوح روحك مطلبینه

وصل

تواضعدر لوندی برده بودر / قولق طوت کوش وارک اوله بودر
چو وحی ایتدی جناب رب رحمان / که بیزدن بیر کوز اوستنده بر آن
بلک کم انبیادن بر قول الله / سوزم وار سویلرم اول سوکلمله
ایشیدوب بو جه طاغلر هپ سوندی / بقوب اولولغینه خوش کوندی

که بنده اولسه‌لر در بو کرامت / بکا لا یقدر درهم بو سعادت
ولی اول طور سینا کوه عرفان / بقیب الحقلغینه اولدی حیران
دیدی طغلر اچنده چونکه پستم / بو اشدن نا امیدم داخی سستم
خدایه خوش کلیب بو انکساری / بو فضیلیله مشرف قلدی زاری
انی قرآنده یاد ایتدی مرارا / اوقی والتین زیتون طور سینا
کل امدی طوت تواضع دامنینی / بوله تا روح مجروحک یمینی
اوله ناکه سریک طور مناجات / نشانه طوش وله خوش تیر حاجات
جمالین کوردی یوسف دشدی نازه / انی اخوانی صتدیلر بیازه
چو بلدی مکری خاضع اولدی اول شان / بهاسین بولدی ولدی مصره سلطان
الف باشینی قلدردی مجاده / دوشندی یره با اولدی فتاده
همان طرح اولدی بسم الله ده همزه / یرینه قوندی با خوش باق بو رمزه
اولب دیباجهٔ سفر الهی / تواضعدن قزندی اشبو جاهی

وصف

ددی موسای عمران مؤدب / اخی افصح لسانا منی یا رب

قال الله تعالی حکایة عنه علیه السلام واخی هو افصح منی لسانا فارسله معی

خدایه خوش کلیب بو انکساری / کلیم ایتدی حق اول کلعذاری
خدا قاتنده هر نه بولدی سادات / تواضعدن ویرلمشدر کرامات
کشی کر اولمسه نفسنده موضوع / اولیمز غیرلر قاتنده مرفوع

قال صلی الله علیه وسلم من تواضع رفعه الله

دلرسن سدره کبی منتها اول / بودم نفسک قتنده بی بها اول
تواضع رتبتین بلمک دلرسک / سنک سن قیمتک بولمک دلرسک
تصور سوقنه نفسک غلامین / صلیب دلال اول اکا هیچ یامین
ینه سن مشتری اول که سالک / بهاسین کور بودر اعلی المسالک
اکر قیمت ویررسک که بر شی / سنی اهل تواضع صایه لا شی
اکر بر شیئه قلمزسک برابر / تواضع صاحبیسین ای برادر
ندکلو ایلریسک نفسی تحقیر / بولاسین روز فردا انجه توقیر

حکایت

وریدی بر اوزین بازاره صلمش
قویوب تعظیمی کندین خاره صلمش

کمی کورسه دریدی کندوسینه
بو سندن یکدر اکله ای کمینه

دریدی فاسقی کورسه کذلك
که شاید تائب اوله بعد ذلك

که تا حتی سك مرداری کورسه
بو بندن یك دیو ایدردی بوسه

اگر سکدر ولی اولمز معذب
دیوب کرهیه ایدردی اول مؤدب

بو حالیله کیدرکن اول قبولی
لب دریایه اوغرادی یولی

کوردی آنده اوتورمش برسیه فام
اوکنده باده طوتر الده هم جام

یاننده اوتوردر بر امرد اوغلن
دخی بر جانبنده بر کوزل زن

اچر میدن صونر کاهی غلامه
کهی اول عورته ویرر مدامه

کهی بوسه ایدوب کاهی در آغوش
غزل اوقر کهی مستانه بی هوش

بر قمش غیرت شرعی جهارا
بو فحشیاتنی اشکر نهارا

بونی کوردکده اول صاحب تواضع
غضب طوتدی آنی اولمادی خاضع

دیدی بو ایدی ظنم بوندن اقدم
که هر بر کوردکمدن بن اولم کم

ولی بوندن دخی کم می اولم بن
که بو هر کونه فاسقدر اخی علن

بو اثناده مکر بر فلك مشحون
همانا غرقه وارمش اهلی پرخون

مدد دیو ایدرلر استغاثه
کلن وارحدی کیم وارهٔ غیاثه

بو حالتا اچره غرق اولدی سفینه
یرندن طوردی اول فاسق کمینه

صو اوزره یوریوب واردی غیاثه
رجالك حالی صیغشمز قیاسه

غریقدن ایکیسن آلدی النه
بری آغزیله یاپشدی بهینه

چقردی اوچ نفر قودی کناره
بونی کوردکده قالدی دل فکاره

دیدی ای بزدن اکرم یار صادق
که بو انواع عصیانیله فاسق

چقردی اوچ غریقی اندی ایغا
بریندهسن چقر غل وفق دعوا

بو احوالی جوانده کوردی مغرور
خجالتا تشندن اولدی محرور

قتینه کلدی اندی مرحبالر
لقاسی برله کسب اتدی صفالر

دیر ای صاحب کرامت بندهٔ خاص
بو حالتله ندر بو صورت عاص

بنی صلدی غروره اشبو تلبیس | بکا یول بولدی بو فرجیله ابلیس
یوله شاشدم بغایت اتدی کستاخ | بو مکریله طوقندی باشمه شاخ
بنی عفو ایلدی کل الله و بالله | جهالت غفلتندن اولدم آکاه
ذکر باز اتمیم بر فرده طعنه | که چکدیم خجالت بریله محنه
ددی اولی اولیا اجره کزیده | کشی بیلمک کرک که آفریده
قموسی یک اوله نفسندن انک | که بودر مسلکی مرد خدانک
ندندر اتمدک سن حسن ظنی | مکر کیم اوقمادک اشبو فنی
او باده صو ایدی پیمانه الده | اجردم اولی صونی هر محلده
او خاتون عورتمدی امرد اوغلم | اولا اره شفقتمدندی بو شغلم
جودشدک سوء ظنیله کمانه | اوزتمه داخی بر فرده زبانه
سنی هر کسدن کم بیل قرنداش | که طوقنمایه باشه طعنله طاش

وصل

تواضع یولی پس راه هدادر | حبیب الله بو یولده مقتدادر

قمودن حق قتنده ارفع ایدی | ولی هر برکدادن اوضع ایدی
تواضع بریله بینردی حماره | کیدردی یالکوز سیر کاره
سلامی عام ایدی پیر و جوانه | اشی خیر ایدی جمله مردمانه
صورردی حالنی هر بر ضعیفک | الین الوردی هر دشمش نحیفک
تواضعلر ایدردی مبتلایه | مددلر ازکورردی بر بلایه
اکر بر حاجته کلسه قریلر | نه کیم استردی او فقلر ایلر
یرندن تیز طورر تسنمزدی | انی اول مرتضا کندو کورردی
سعادتخانه یه کر کلسه مهمان | اکا بالذات ایدردی خدمت اول خان
صرردی سینه سی مجروحه مرهم | ایدردی دردنه تیمار و امسم
صنق دللره صرردی التفاتی | سؤال سز حل ایدردی مشکلاتی
اوترسه دینزجو کردی همچو خادم | اولولنزدی اول مولی المکارم
طعامدن هر نه کلسه یردی انی | نه خوش نعمت دیو اوکردی انی
طعامه یرکن کیمی کوره سه او سلطان | همان دعوت ایدردی خانه مهمان

حکایه

مگر بر گون طعام یردی او سرور
تواضعله دزین چوکمشدی مهتر

بناکاه کلدی بر عورت او دم
بزیلك واردی انوك اوزنده

که یعنی بی حیا ایدی او عورت
ایدردی هر کسه قولنده جرأت

دخی تعییب ایدردی کیمی کورسه
همان طعن ایدرهیدی کیمه ایرسه

یوزی آچق کزردی پرده سزدی
حیا جلبابر سنده برده سوردی

چو کوردی حضرتی وهیئتیله
همان طعن ایتدی شاهه خفتیله

که قوللر کبی اوترمش کورانی
کدالر کبی کورنجه بر آنی

ایشتدی چون سوزی سلطان اکرم
دیدی قولم بریم قوللر کبی هم

آنوك هم قلمیوب کستاخی سینه
کرمدن دعوت ایتدی سفره سینه

دیدی عورت که ایتمازم اجابت
مگر کم ویره سین بر لقمه آت

دهانکدن اوله اولدخی مطحون
والا ایمیزم کل اتمه افسون

مگر بر قطعه لحمی حضرت شاه
دهان پاکنه المشدی ناکاه

لعاب رحمت ایله حکمت آمیز
اولب چیزدی انی اول سحرخیز

فم میموندن انی ترچقردی
همایون دستله اغزینه ویردی

شو دم که لقمهٔ حکمت سرشتی
دهان سعدنه زالك ارشدی

دماغ جاننه اردی صفاسی
بزیلك کیتدی وکلدی حیاسی

بشین اشاغه صلدی پرده لندی
کزیده ایتدی لقمه دل کزندی

دخی هیچ کمسیه آچمادی پرده
دهانن یومدی وندی غنچه ورد

حیا ایله بغایت اولدی مشهور
سعادت کنجنه ایرشدی اول عورت

وصف

عجب کارخانه در کارخانهٔ حق
کوریلور ذره لردن سر مطلق

کهی سرندن ایر قول جماله
قصوری از کورر عین کماله

دوشر اول پردیه نی پرده لکدن
حلیم النفس اولور ازرده لکدن

حیا سوزلك انی التور حیایه
عنایتسوز وارلمز بوارایه

مناجات

الهی العنایه العنایه
الهی الهدایه الهدایه

اذقنا ربنا طعم المناجات / ارجنا ربنا في كل الاوقات
بنم اول بر بزی شوریده احوال / شکرا ولدی انوک شوری باقبال
اومادم اولمیم بنده پریشان / قبوکه کلمشم در آج وعریان
که یوقدر طاعتم اوله وسیلم / عنایت مشعلندن یاق فتیلم
جیبک جرعه سندن باکه جامی / صون لطفک یدیله بر مدامی
ایده نطقی لعابندن بکا فال / بوله اول حالتیکم طویدی اولزال

وصل

تواضعده چو حضرت مقتدادر / بوبابا جمع قمودن منتهادر
انوکچون بویرر شاننده رحمان / عظیم الخلق دیو کلام فی قرآن

قال الله تعالی وانک لعلی خلق عظیم

صحابه بولدیلر چونکه بو انسی / اوحضرتدن خوش الدیلر بو درسی
انوکچون اولدیلر نجم هدایت / سعادت کوکلرنده زی بشارت

حکایه

روایت ایلدی عقبه بو حالی / اشتا اول مهتر دیندن مقالی
ددی کوردم عمر اول بن خطاب / خلافت آسماننده او مهتاب
مبارک چکنه بر قربه آبی / کوترمش هم ایدر یولده شتابی
طلو قربه عرق طملر یوزندن / ولی شهد و شکر اقر سوزندن
ددم که سن امیر المؤمنین سن / بودور و راجره راس المسلمین سن
نه لایقدر سکا بو قربه آب / بیوردن کوترم ای لطف وهاب
ددی ای عقبه اسم اول بو اشده / که کبر نفس ایدرون بو روشده
چو کلدی ایلچیلر اطراف ارضدن / اطاعت ایلدیلر طول و عرضدن
باشنده باجی دلده اعتذاری / کوکلده خوف و دلده انکساری
بو حالی چونکه کوردم انده اغراب / وجودمده اچلدی باب اعجاب
دلادم کسر ایدم اشبو غروری / کوتردم قربه بولدم سروری
کتوردی بر قربنک خانه سینه / بوشلتدی قابنه دوندی اونه

وصل

تکم وار در جهانده جمله عزت   تواضعده قودم دیر رب عزت
ولی درك ایتیوب خلقك طغاتی   تکبرده ارزلرا اول صفاتی
تواضع کرلو جاهد یوق حسودی   تکبر بربلادر قانی سودی
تواضع کرچه خوشدر هرکدادن   ولکن احسن اولدی اغنیادن

قال رسول الله صلى الله عليه وسلم التواضع عز رفعة

تکبر برکسه میر وکدادن   برشمر اکله رمزی بو ادادن
ولکن اهل فقریك اغنیایه   بر اشو رکبری خوش باق بو ادایه

قال علي رضي الله عنه ته على من يتيه حتى يترك تيهه

یریدر کر تکبر ایده لله   کم انك صاحبیدر حضرت الله

وصل

دیدیلر کم تواضع ایکی شیدن   اولور حاصل آنی اخذ ایت دینیدن
بری نفسینی بلمکدن اولور اول   تواضع شهرنه اندن کیدر یول
که ماوای شرور در نفس اشقا   تجسس ایله آنی قلمه عمیا

منجسدر مدنسدر مقذر   بو جمله اندن کرلودر مقرر
معاصی منبعیدر خم شهوات   مناهی معدنیدر جب آفات
ادین برحیة ذات السمومك   قومشلر نفس واندن بیل غمومك
عبادت تاجری صابلمز قصوری   معاصیده ولی یوقدر فتوری
بو حالیله بیلنسه کر نهادی   اکا اتمزدی کمسه اعتمادی
محبتله بقرچون اهل غفلت   کورنمز کوزلرینه بو خباثت
باقر عین عداوتله چو مؤمن   کورر خبثنی اولور عیبه موقن
چو خبثن بیلدلر ارباب عرفان   همین کیمیاکره عرض ایتدی اولان
طریقت یوترسنده نتیجه ایام   صنزر دیلر زرناب اولدی انجام
بونکله سکۀ سلطانه لایق   اولوب بازار حقده کلدی فایق
اکرچه واردی طبعنده خبثی   بو صنعتله یو یلدی کتدی لوثی

وصل

کل امدی اکله نفس بدنهادی   تتبع ایله وصفندن فسادی

آنی کیمیاگر شرع رسوله / اولشدر کلمدین نقصان اصوله
حضور حقده تا وارمایه باقر / که باقر وارنه مولاسی قاقر
که شرعی صنعت کیمیا قودمدی / رسولمله انی سینه‌ده دمدی
چو سودك نفسی کورمادك عیوبین / تجسس ایتمدك انوك غیوبین
باخر عیبله کلدك حضوره / سزادر واره سین دار الثبوره
که شرعك بوتر سنده اولمین قال / قالیسر بوته‌ده دوزخده مه سال
کل ایمدی عیبنی کور قل تواضع / ایدی کورا اول عنودی مرد خاضع
اگرسن کورمسك عیب نهانی / قولق طوت اوزکه‌لردن دکله انی

حکایت ذو النون مصری قدس سره

ایشت ذو النون مصریدن بو رمزی / سبق آل سیرتندن اکله غمزی
یوردی مصر ایچنده مست و حیران / انی بلمزدی کیمدر مرد نادان
حقیقتدن کهی افشای اسرار / ایدردی لیکه فهم ایتمزدی اغیار
انوکچون طعن ایدرلردی اوشانر / اولبدی ناولك لومه نشانر

کیدردی بر کون اول سلطان عرفان / دیدی نفسینه ای آدی مسلمان
یشادك بونجه یاش انجامه ایردك / بو یاشکده نه کسب ایتدك نه کوردك
سکا خوش عالم و منلا دیدیلر / کهی صوفی و زاهد سویلدیلر
بودم شیخ نامنه اولدك ملقب / چکینورسین بو خلق ایچره مهذب
نه حاصل اولمدك داخی مسلمان / مسلمان اول مسلمان اول مسلمان
بو جنکیله یوریردی یولده آگاه / ایکی منلایه اوغرادی بولی ناگاه
بری دیرکه کلن ذو النون دکلی / بو شهر ایچنده شول مفتون دکلی
بریسی دیرکه اول ملحددر بو / بودر مصر ایچره بر سالوس بدخو
ایشتدی بونی ذو النون مسرور / دیدی نفسینه ای ممکور و مغرور
سکادرر دمکه اولمادك مسلمان / بنم بو سوزمی ایتمزدك اذعان
ایشتدکمی نه دیر بو ایکی عالم / که بونلردر بو دم مولی المکارم
بولرله چونکه ایتدی نفسی الزام / وارب محضرلرنده قلدی اکرام
دیدی سزدن خدا و هم رسولی / اوله راضی که بو عبد فضولی

ایدر دم نفسمه هر دم خصومت / قبول اتمزدی هیچ بندن نصیحت
بودم سزدن اشندی بو مقالی / اولب ملزم تنزل بولدی حالی
ایکی عدلیله ثابت اولدی دعوا / بحمد الله که دفع اولدی بو غوغا
چو باعث اولدوغی خصم اولدی ملزم / شفیع اوله سن سلطان اکرم
چو ذو النوندن اشندیلر بو قالی / دماغ جانه اردی بوی حالی
ضروری شدلر پایینه درحال / دیدیلر ای شه مخفی الاحوال
شو سوزکه سویلدک شانکه حاشا / سنک وصفک دکل ای پیر والا
بزی عفو ایله ای شاه کرامت / که یاقدی جانمز نار خجالت
که مرآت جمالکدر مصور / بزوم آو صاقمز اولمش محرر
کوررانی او مرآت صفاده / عیوب نفسی اندک استفاده
تفکر ایله اول ذو النون عرفان / تواضعله اندی او شخص مسلمان
بری نفسی اکیسی ایکی منده / الهی بو درر سندن تمنا
تواضع بابنی فتح ایله بندن / تکبر نقشنی بو جان وتندن

وصل

تواضع باعثندن بل اکینجی / قولوق آص باکه کم تا اصم انجی
بونی بیلمک کرک اولحق توانا / یرینی خلقه آنا فانا
قدیردر قدرتندن یوق قصوری / علیمدر علمی اچره یوق عثوری
معرادر سفهدن حکمتندن / مبرادر بخلدن رحمتندن
یرتدی کاف ونوندن بونجه اشیا / دلرسه بر نفسده قیلور افنا
سمایی رفع ایدبدر بی عماد اول / ولی بر شیئه اتمز اعتماد اول
قمو اشیا الور اندن نواله / انی اغیاره قلما دین حواله
عدمدر معدنی اولبارکاهک / عدمدن مخزنی کور اول الهک
ازلدن تا ابد لطفی فراوان / نه ویرن او صنوراندن نزلا
ایدر هر ذره ایله کرلو بازار / همین کندین صنور اورتاده اول
کهی دلال وکاهی مشتریدر / حقیقتده قمو سندن بریدر
دلرسه بشه پیل نز ایلر / دلرسه پیلی مور احقر ایلر

جلاء ليله جمالندن بو اشيا قمو جنبشده در آيله تماشا

قمو بي صورت مختاره مجبور بو در آيات قرآن اچره مزبور

بو اوصافيله كم بلسه خدايين براغور رانده كندو كبريايين

تواضعدن اولور اولدم عبابي چو بولدى قدينه لايق لباسي

اودم ورد زبان اولور بو آيات چكوب اوز كبرياسندن خجالت

قال الله تعالى وله الكبرياء في السموات والارض وهو العزيز الحكيم

قچن كيم ساحه قلبينه اوزك اولولقدن قوبر جندى خدانك

قولك وارلغيني ايلر اغارت اريشور ملك موهومه خسارت

تفكرله قصورين ياده بشلر اكوب اعجابيني فرياده بشلر

شهود ايدوب درونندن عيوبين نيه بقسه كورر كندو عيوبين

بو اسلوبا وزره چونكم اوله خاضع خدا وخلقنه ايلر تواضع

الفصل الرابع في العجب والكبر من اليسار

تواضع قاپوسي فتح اولدى بابق انى سدانميه رب الخلايق

كل امدى بو مقابلده اولور باب ديم ساكه كه اولدر كبر واعجاب

انوك سدينه ايله اجتهادي بو سعيكده معينك اوله هادي

كه شيطانك بو بلو مدخليدر وساوس جندينه روشن يوليدر

ندر اول بلاده كبر واعجاب دخي قبح وعلاجندن اچم باب

ديم عجبي قولق طوت اي برادر كه كندو سين بكنمكدر سراسر

اولوب هر جنبشي كندويه محبوب كورر بينه قول وفعلي جمله مرغوب

كبر اولدر اولولقده رادي قمودن يك بله اول بنيادي

بو ظنيله شيشه خيك وجودي تواضع برله اتمادي سجودي

مجالسده بكنمز متكاتي كوزادر انده صدر منتهاتي

مراغب جمله خلقدن احترامه حقارتله بقوب اول خاص وعامه

بو هلكندن قچوبا اول مقدامز ندر سمه عوذ ايدر كور مجتابز

قال النبي صلى الله عليه وسلم اعوذ بالله من نفخة الكبر

قچن هر كيمده بو باد اوله پيدا اولور انواع خبث اندن هويدا

بكا كيمسه ايلر تعظيم   قوپر بو تن خباثتدن تلاطم

شو حدّه ايرسه در آنده كبري   كه خدمتده قبول اتمز فقيري

لسان حال الله در بوني اول ضال   نه لايقدر بنم ساحمده ارذال

فقيرك خدمتندن عار ايدر اول   بوليمن دكمه كيمسه اوله رهه يول

نه طرفه كبر اولور بو اكله باتق   كه بوني اتمدي رب الخلايق

فقير و زار و هر مجروح و خسته   كلور دركاهنه هردم شكسته

بو كبر يله اولولمز خداسي   ايرر هر بيرنه درلو عطاسي

دخي بر كيمسه اتسه اكه پندي   طوتر اثميله عزت مستمندي

قال الله تعالى واذا قيل له اتق الله اخذته العزة بالاثم فحسبه جهنم

اكر كندو ايدر اولسه نصيحت   سر عنفيله سويلرزي فضيحت

غضب اولمايجق يرلرده قاقر   جنون جاه اولور اول مست فاخر

اوكوب نفسني ايلر غيري ذم   طوتر كندوسين اعلا اوزكه سين كم

نحاشي ايلمز حقد و حسددن   خبر يلمز او حبل من مسددن

شوكم تعظيم ايدر اول مبتلاسي   اكا اكرام ايدوب ايلر ثناسي

شوكم حرمتده اتسه اكه تقصير   ايدر هر بر محلده اني تحقير

فراموش ايليوب كندو عيوبين   تجسس ايلر اول غيرك عيوبين

چقر بالجمله اول راه هدادن   صيلمز دفتر اجره انقيادن

وصل

بو فصل ايچره ايتمش شيخ غزالي   بيورر بو سوزي اول مرد عالي

كه كبرك فرقي واردر بربرندن   ديمه هر بيرسين برلو يرندن

بودر بر بل كبرا چنده غايت الفحش   خدايه كبر ايده اول عبد سركش

تمرد ايده قوللقدن يس اولان   ربوبيتدن دعوا ايده نادان

اوده ركهده صيلمز كن غلامي   نه دعوالر ايدر كور مرد عامي

حكايت نمرود وابليس

حكايتدر كه اول ابليس مفتون   كلور نمرود قپوسنه او مغبون

دخول ايچون ايدر جونده قبابي   اكا كيمسين ديدي نمرود خابي

دیدی شیطان آکا ای عبد نادان — قپو اردندە کیم بلمزکن الآن

بوجهیلە سکا ای مرد ادنا — نه لایقدر بو بیتدە دعوا

سنیدن چونکه بلدی آشنا بن — قپویی اچدی بولدی مبتغاسین

ییشدی دستینه کیتدی سرایه — ایکی محرم دخی صغمز ارایه

آلندە طوتبن برخوشه انکور — یریدی آندە اول نمرود مغرور

دیدی بو سلقمی ای عبد آزار — ایدە بیلورمیسین در شهوار

دیدی بو قدر بو اشدە بندە قدرت — یە کمدە اولسه در استطاعت

آلوب اولدم انی دستینه شیطان — اوقودی در شهوار اولدی یکسان

کوروب نمرود انی خوش ایتدی تحسین — زهی استاد حاذق مرد کاربین

ایشتدی بو سوزین ابلیس بدکار — همان برسیلە اوردی ایتدی آزار

دیدی ای جاهل و نادان و احمق — ایشتدوک بو کمالیلە بنی حق

روا کورمادی قوللوغنده آخر — سوزلدم زجرلە بین المفاخر

بوجهل و بو حماقتلە سراسر — یوردرسن بو ارادە مرد ابتر

اوتنمادن الوهیتدە دعوا — ایدرسین ای خر مردار ادنا

برز سخریه ایتدی آنی ابلیس — بو حق سوزلرلە مغلوب اولدی تلبیس

دیدی انصافلە شیطان مفتون — عجب وارمی اولە ای مرد ملعون

سنکلە بن قولندن بد قیافت — کە بو قدر بزدە لطفیلە لیاقت

دیدی بر کمسە وار بزدن کمینه — کە اولدر بلدوکم بندن کمینه

شوکم ایشتدی بن کبر و حسددن — سوزلدم درکهندن بو جهتدن

یینە کبر و حسدلە اولە موصوف — کە بندن عبرت المایه اوملهوف

او بزدن کمدر رادر اکی بو قدر — خدای منتقمدن باکی یوقدر

وصل

ایشت دشمن دلندن خوش نصیحت — کە ایدر حسب حالندن حکایت

شول اشکم اولمیه شیطانه مرضی — اولیسر میدر انوک فعلی مخفی

خدایا سائلم جان و کوکلدن — بو وصفک اصلینی قطع ایلە بندن

یزلماسون بو ایکی لوح جانه — تواضعدن اولە انده نشانه

الدرجة الثانیة من الکبر التکبر علی الانبیاء صلوات الله علیهم

ایکنجیسی بودر ایله تدبر
ایدرلر انبیایه اوزره تکبر

کوروب انلر یدندن معجزاتی
ایشیدرکن اولردن بیناتی

جهانه برتون صالمشکن آیات
ره ظلمات کتمشکن هدایات

تکبر جاهی ایچره اولدلر کم
دینلدی انلره تبت یداکم

خصوصا فخر عالم سیدما
محمد مصطفی اول نور اجلی

جهانده برقاورزکن بیناتی
کسرکن شاخ کفری قاطعاتی

قریشك کوزلری کبریله معلول
اولب کورمادیلر اول زمرهٔ غول

تفکر راهنه بولمادیلر یول
بلیدیلر که آخر کمدر او

قال الله تعالی ساصرف عن آیاتی الذین یتکبرون فی الارض بغیر الحق

ولی بعضیسی حقی اکلدیلر
چو آیات خدادن دکلدیلر

بودم کبری حجاب اولدی میانه
بو باعثدن ارشدیلر زیانه

قال الله تعالی وجحدوا بها واستیقنتها انفسهم ظلما وعلوا

صنادید قریش اول بدنهادان
حرم ایچره اوتورمشلردی برآن

ابوطالب دخی عقبه وشیبه
ابوجهل ولید ودخی عتبه

حبیب الله دن اچوب فتح بابی
ایدرلردی بویوزدن اغتیابی

اوشوردیلر چو حددن قیل وقالی
چو تندیلر کلامی بی مآلی

دیدی بوطالب ایدوب آخر انصافی
که چوق قدر اول کشینك حسن اوصافی

سوزی التوندر قلمله یازملودر
جکر قانن اکا سرخ ازملودر

سوزی عقله اویر مطبوع وموزون
اوزی پاك ولطیف شویله متون

اکر شتم ایتمسه اصنامه اول شان
کیرردم بن انوك دینینه الان

یتیم وهم فقیر اولماسه حالی
اکا ایمانه بولیدم مجالی

ولی بو اوچدر اکه حجابم
بودر بویوزده رخساره نقابم

الدرجة الثالثة التکبر علی العباد

اوچنجیسی بودر کبریك قل اصغا
خدادن عون اولورسه قیلم املا

که قول کبر ایلکدر بربرینه
حقارتله بقوب غیرلرینه

اوزين عالي اني تحقير ايدرلر — دمادم نفسيني توقير ايدرلر
اگر حق سويليسه بقمز سوزينه — بوني درکه بو زي نه در سوزي که
بو شيطانك برا ولومدخلي در — بونك قبحي جلي اندر جلي در
اگرچه بو خفيدر اول ايكيدن — ولي بوده اولور ايكي شيدن
بري بو كبريا وصف خدادر — بوكه آل اوزدن قنقي گدادر
بونك فخرا سي كنديني بيلمامكدر — خدا ايله خصومت ايلمكدر
شوكه بكزر بو مسكينك مثالي — سراي پادشاهي بولسه خالي
گدا تاجي باشنده شالي اننده — بو فقر و بو رزالتله اوزنده
چقوب تخته اوترسه ايتسه دعوا — كه بنون حاليا سلطان والا
نه رسمه مستحق اولور عقابه — نه كونه لايق اولور عذابه

قال الله تعالى في حديثه القدسي العظمة ازاري والكبر ردائي الحديث

بري داخي بودر اول كبر مذموم — تجز ولسه قولك قلبنده مكتوم
قبول حقه مانع در او كبري — گدر سون كبري كم سوزسه كبري

بزه اول قصهء ابليسي رحمان — انو گوندن ايتدي قرآن ايچره تبيان

قال الله تعالى واستكبر وكان من الكافرين

بلا سين تا كه بوندن حسب حالي — نه اولدي كبرينك آخر مالي
حقارت چاهنه دوشدي او مغرور — خلاص اميدي يوقدر قالدي مدحور

وصل في بيان اسباب الكبر

ايشت بندن ديم اسباب كبري — كه تا سن ايده سين ابواب كبري
بوني سعيله استقرا ايدنلر — تجارب برله استقصا ايدنلر
يديدر ديدلر اسبابن انوك — ديم بر بر سكا اصحابن انوك

الاول الكبر الحاصل بسبب العلم

قچن كورسه اوزين علميله عالم — كه اولمش عالمه اعلى المعالم
كورب كندو ير بو خلقك رجوعين — تعلم اهلنك داخي خضوعين
ششوب اماره سي ايلر تعظم — حديث نفسله قيلور تكلم
كه بن علامه ميم بو خلق ايچنده — قمودن اعلمم بو خلق ايچنده

بوظنیله اوشر باشینه وسواس
اومر هرکمسه‌دن تعظیم وایناس

ایدر علمیله خلقه امتنان اول
بو حالی وضعیله ایلر بیان اول

حقارت چشمله باقر فقیره
یدین ویرمزکه بوس ایده حقیره

حضور حقده کلی وقعین اکلر
بو خلقه هر جهتدن نفعین اکلر

خدا صیله ایدر خلقه دعایی
اونودر نفسینی کور مبتلایی

علومی ارتدو غنجه غنجی ارتر
مذاوا ایلدوکجه رنجی ارتر

بو حالیله ایرر علمینه آفات
بوکا رمز ایلیب دیر فخر سادات

قال النبی صلی الله علیه وسلم آفة العلم الخیلاء

بوکا عالم دیمک جاهلدر اول
که کندین بیلمدی جاهلدر اول

الهی سائلک در مبتلا قول
بو اوصافیله اولن پربلا قول

که اکسیر قبولک اصطفاسی
درونندن سله کونک نحاسی

حکایه

روایتدرکه جبریل پیک رحمان
خدا امریله بقدی لوحه بر آن

بو سرّه مطلع اولدی او دمده
که بودر ثبت اولن ام رقمده

ملائکه‌دن بریسی اوله عاصی
ابدرده اوله بولمایه خلاصی

بو سرّه چونکه بولدی اطلاعی
ظهور ایتدی دلندن التیاعی

یتشدی سیلاب اولب ایندی صیاحی
که واویلادیو قلدی نیاحی

قتینه کلدی عزرائیل سرافیل
سؤال ایتدیلر اندن بونجه کامل

دیدیلرکه ندر بو کریه افغان
که سندن ظاهر اولدی بزده احزان

بولاره عرضه قلدی رمز لوحی
بولرده ایلدیلر اندن نوحی

باخر چونکه بولدی کریه انجام
طلنشدیلر بوکه واردی سرانجام

عزازیلک وارلر خدمتینه
اریشالر انونک خوش دعوتینه

اکا عرض ایده‌لر بو کزلو رازی
طلب ایده‌لر اندن چاره سازی

عزازیلک قتینه اولدیلر جمع
که بو همی بولردن ایلیه قمع

دیدیلر ای ملائکک اجرم مفخر
که سنسین جمله‌دن اولو برادر

بونی کوردک که بر بزدن معین
کمال و فضلی اولمشکن مبین

بودر زهددن چقوب بردا ولجقدر | اکا رحمت دري سدا ولجقدر
اشتدی آنی مسکین اندی خندن | دیدی سز اولمکوز بوندن فکندن
که بیك یلدر انی لوح اچره کوردم | اودمدر که آکا بن علم ایردردم
دخی بیك یلدر اولمردوده لعنت | ایدردم ایلرم هم تا قیامت
ولی سز آل اچوك ایدم دعایی | ویره اول ورطه دن سزه رهایی
آل اچدیلر دیدی یارب بولازی | بو خوفندن خلاص ایت ویرمه زاری
چو نفسینی اونوندی انده مخذول | خلاص اولدی اولر بوا ولدی مغلول
تفکر ایلدکمی شوم کبری | نه ویرانلق قلور کور بوم کبری
دوشورر امنه ایرکورر هلاکه | اولور علمی سبب دینسنده چاکه

وصل

ابوالدردا صحابه اچره مقبول | که وار مرشدی معارف شهره اول
دیدی بر کمسنك علمی زیاده | اوله اولور مخافتی مستزاده
شونك کم علمی ارتدی غنجه حاشا | زیاده اوله انده کبر و باسا

انونك علمی دکلدر علم نافع | زیانن کوردسر بولمز منافع

قال صلعم من ازداد علما ولم یزدد من الله هدی لم یزدد من الله الا بعدا

بونك کیبیدر اول حفاظ قاری | که قرآن اوقدقجه ارتر کبری

قال صلعم ان من القاری من یقراء القرآن ولم یدخل من حنجرته

همان بوکونه در وعاظ سالوس | حرارت یوق دلنده صاتر افسوس
عبادتلر دورر موزون و مطبوع | حکایتلر ایدر مکذوب و موضوع
تصنعلر قلور خلقه فریبه | ایدوب منبرده اوضاع غریبه
بو حالتلرله ارتر کبر باسی | که قدینه اولبدرکب رداسی
الها هادیا ربا رحیما | غفورا مفضلا ربا کریما
بزی قل بو رذائلدن مبرا | ملوثات وارمیا لمساکه فردا
خطاجوغیسه وار دراعترافم | عطابخش اول بکا ای رب عافم

السبب الثانی الکبر الحاصل بسبب الزهد والعباده

اشت ایکنجیسین درویش و زهاد | ریاضت ارلری صوفی و عباد

بولار کده اولور بردرلو کبری / ولی ربانی طویمز اشبو مکری
کورورلر چونکه خلقدن التفاتی / دعا کر التماسندن سماتی
کمی دستین اوپر کیمیسی زیلین / اونودرانده مسکین کندو حالین
بورادن یول بولور ابلیس مکار / سهام وسوسیله قیلور اوکار
صنر خلقه بودم کشف وکرامت / کیمه نعمت ویرر کیمه غرامت
بو حالتله بولورچون اشتهاری / ایدر مسکین بونکله افتخاری
کلورلر هر طرف ارباب حاجت / دوشین سوبلر کهی ایلر کنایت
رموزیله کیمنه فرمایلر / دعا کر ایلر انده کربه آیلر
صنور کم مستجاب الدعوت اولدم / یقین ایلر که صاحب همت اولدم
بو کبریله اکا چون آچلور یول / حقارتله بقر غیریلره اول
همین کندین صنور اول شهر اچنده / صنر قطب اولمشم بو دهر اچنده
اگر بر کمسدن انجنمش اولسه / قضا بیله اکا بر مکر ارشسه
انی اعلان ایدوب بر کورد کرمی / بنم خشممدن اولدی بلد کورمی

بونی فهم ایتمز اول عبد نفاقی / یه استدراج دربار اتفاقی
بونکله سمردر امارهسینی / قوی قیلور بودم مکارهسینی
حقارتله بقر اول مردمانه / صنور کم کندو ارشد زمانه
اولور باسب هدایتدن پیاده / بیوک مکره دوشر اشبو فساده

حکایه

یزر کیمیاده اول شیخ الغزالی / معارف چیننک مسکی غزالی
وار ایدی بر زمان بر مرد عابد / کمسنه بوغدی انددن مجاهد
دخی هم وار ایدی بر مرد فاسق / اول ایدی جملهدن فسقی ایجره فایق
اولوبدی بو ایکی آفاقه شهره / بری زهدین بری فسقیدی شهره
عبادت یولنی طوتمشدی عابد / کرامت شهرتن یتمشدی عابد
مکر صحراده ایلردی عبادت / تموزانامی ایدی کور کرامت
قیلوردی حر شمسده اجتهادی / اکا رحم ایلیوب اول رب هادی
بولندن قلدی اکا سایبانی / کونش اسیسی تا یقمایه آنی

قضا بیله مگر اول فاسق زار — گذردی اولدخی صحراده بیزار
گونش اتیسی اتدی چونکه تأثیر — اودم بولمادی استظلاله بر یر
ولی گوردی سحاب آلتنده عابد — حضور قلبله اولمش مجاهد
طانشدی قلبنه اول فاسق چاك — دیدی ای لوث عصیانیله ناپاك
لیاقت یوق اگرچه بن علیله — که هم سایه اوله بو عابد ایله
که اولدر ساحهٔ طاعاتده فائق — بنم فسقیله جندن شهره فاسق
ولی لایقدر ایدم مرحبالر — که بولم اقتراننده صفالر
مشرف اولم انوك صحبتیله — هدایت بولم آخر دعوتیله
بولم هم نور طاعاتندن انوار — نجابر بودنه ظلمتله اوکار
بو نیت برله اتدی انده جرأت — سلامیله عزیزه قلدی عزت
چو بلدی فاسقی اول مرد مرتاض — سلامین آلدی لکن قلدی اغراض
تکبرلکدن آچلدی چو فالی — ایشت نیجه دگرگون اولدی حالی
بونی قلبینه شیطان اتدی القا — که بن عابد اولم اول مرد اشقی

یرشمز محض مدح بویله فاسق — که هم سایه اوله بو دم منافق
یرشمز بر قفسده زاغله باز — ملك شیطان ایله اولورمی همراز
نه نسبت مردمیله کلب ناپاك — گلیله یا رشورمی خار و خاشاك
دیوب زجریله رد اتدی هماندم — نکر اظهار ایدر گوستر اقدم
چو بولدی انده بو زجریله آزار — یرندن طوردی فاسق چاره ناچار
یقلدی تا دمار اولدی فؤادی — تضرعله دیدی ای رب هادی
چو بولمادم قبولك قاتنده مرهم — اولامی درگهکده باکه ام سم
دیوب صحرایه طوتدی روی یأسی — جنابندن ارشدی امر عکسی
مهب کبریادن اسدی صرصر — که کبر اهلین ایده خاکه برابر
تموج قلدی هم دریای رحمت — کرم ایره فاسقه الطاف رأفت
پس ایردی ابره امر مستعانی — که فاسق قوللکن اول سایه بانی
چه گر فاسق ولی وار انکساری — تضرعله دلنده اعتذاری
هم اول عابد کیشینی سایه قلسون — او کبرندن نه طوغرانی بلسون

چه گرسو کولود ربا که عبادت
ولی خوش کلمدی اندن رعونت

همان ندم وحی قلدی رب علام
رسولینه او وقتك قلدی پیغام

که اول فاسق قلومك انکساری
بکا خوش کلدی قلدم اکه یاری

مناجات ایلیوب بلدی قصورین
انوك عفو ایلدم جمله فجورین

نصیب ایتدم اکا چوق چوق کرامت
بو باقی عمرنی قلسون صیانت

دخی عابد کشییه ایله اعلام
تکبر ایتدی چون مسکینه اول خام

بکا خوش کلمدی اول وصف ابتر
انوك حبط ایتدم اعمالین سراسر

دلرسه ایرشه اول رتبتینه
یکیدن بشلسون بس طاعتینه

مناجات

الهی دیدهٔ عین الیقینم
بکا فتح ایله کم سنسین معینم

انی اجدقجه عینم اوله منظور
دخینك عیبنی کورمایه مغرور

تواضعدن کیوره کل حلهٔ خاص
تکبرله اولمیه تا بندهٔ عاص

نه علم وار نه اعمال و کمالم
سکا در جمله حالده اتکالم

چو بر مفلس قلوکم بنده بو یله
نکم سا که دشرسه انی ایله

السبب الثالث الکبر الحاصل بالنسب

اوجنجیسی بودر اسباب کبرك
بویك سرمایه سی ارباب فخرك

که سید زاده در یا خواجه زاده
یه ابن اولیادر اول فتاده

نسبله اولور انوك اختیاری
جکر اول غیرلردن ننك و عاری

تصدر ایدر صاحب کماله
بکنمز کمسه‌یه بقمز ماله

بونی در که فلان ابن فلانم
بنی سن صنمه کم ابن فلانم

تعرضله کنایتلر ایدر اول
بو نوع عندن سفاهتلر ایدر اول

جهالت اهلنکدر بو تعزز
بونکله اهل اولن ایتمز تلذذ

قال صلی الله علیه وسلم من تعزی بعزاء الجاهلیة فاعضوه بهن ابیه

کبردن هر کمه کیم آچلور باب
کلور اول قابودن شیطان قلاب

اودم وسواسله اولور تنفخ
تحمل ایلمز ایر تفسخ

سقین نفخ ایتمه حدندن زیاده
که چکلر تولغك ایرر فساده

ظهور ایدر بودم چرکین روایح — چکرسین خلق اراسنده فضایح

حکایه

روایت قلدی بوذر غفاری — علیه رحمة الرحمان باری

که بر کون حضرت سلطانده بنده — قفیدم برکسه دشدم فکنده

دیدم اول کمسیه یا ابن اسود — بو سوزدن ایلدم وجهی مسود

غضبله دیدی اول سلطان ابوذر — چرپیدن چقمه ساقین یا اباذر

که افلك قاره اوزره فضلی یوقدر — بو سوز مؤمنه ولکن کیشیه چوقدر

کشینك کشیدن فرق و تمیزی — همین تقوا ایله در اکله رمزی

قال الله تعالی ان اکرمکم عند الله اتقاکم

بو زجمی چونکه اوردی شاه خاضع — بوزم یره قویب قلدم تواضع

دیدم اول شخصه لطف ایت برکرم قبل — یوزومه ایاغك بص محترم قیل

وصل

بو سوزدن اعتبار آلکم ابوذر — بوذره کبر او جندن بولدی آزر

تواضعله اکا ایتدی تدارك — بونی معیار ایدن بوددر مبارك

ایکی کس حضرت موسی قتنده — چکشدیلر بری دیر حد تنده

که بن ابن فلان بن الاعیان — طقوز ادك اتاسین صیدی نادان

نه حدك وار بنمله سن نزاعه — که سن دون زاده سین اتمه خداعه

همان ندم وحی قلدی رب منان — که بلدر حالنی یا ابن عمران

که اول طوقز کشیکم صیدی اتانی — جهنم اهلدر کورسون فغانی

اونجیسی بوددر بلسون کمالین — اکا بلدر بودم بس حسب حالین

بو کون نه چوقدر شمدی تفاخر — ایدرکا ملله جاهل تجاسر

اب واجدادی ذکر اتمکده معنا — هنوز ابجدا وقور اول طفل هشتا

السبب الرابع الکبر الحاصل بالجمال

بودر اسباب کبره وجه رابع — جمالیله ایدر فخر و ترفع

اولور عورتلر اچره بو تفاخر — بونکله فخر ایدر مجیره فاخر

روایتدرکه عائشه انادن — حکایت ایلشدر مصطفادن

که بر کون اوتروردم حضرتیله / بناکه کلدی بر زن غفلتیله
که کوته قامه ایدی اول ضعیفه / حسندن بهره سوزدی هم نحیفه
حقارتله بقوبا اول هیئتینه / اشارت ایتدم انک حضرتینه
چو واقف اولدی سلطان التواضع / دیدی یا عائشه ایتمه ترفع
کبردن صاقلورلر بو مرتبتلر / کرک مؤمن اولنده مرحمتلر
تکبر ابتدا شیطانه شیدر / تواضع انبیالره خوب شیدر
ایشتدم حضرتندن بو جوابی / درونه صالدی آتشلر جوابی
هماندم اولدم استغفاره مشغول / دکر بار اولمیم تا بویله مخذول

السبب الخامس الکبر الحاصل بالمال

بودر اسباب کبرک بر جسیمی / که قطع ایدر دماغندن نسیمی
اولولنمقدر مالیله حاشا / روا اولورمی مؤمنده بو فحشا
نوکم فخر ایده مال و کثرتندن / مآلین بلمش اول غفلتندن
اکا عاقلمی دیرسین ای برادر / که اعدا کثرتینی قیله مفخر

مکر ایشتمامش قارونی اول دون / که مالی مار اولب اولمشدی مفتون
دخی فرعون و نمرود ایله هامان / نه اولدی مال و جندن ایتدک اذعان
دوشرمی مالله کبر ایده مؤمن / اکا دشمن دمشکن رب مؤمن
بو کبر اسبابنک کی ادونیدر / بونکله فخر ایدن غایت دنیدر
اونکچون سوره کهف اجر رحمان / بو آیتده نه دیر کل ایله اذعان

قال الله تعالى واضرب لهم مثلا رجلين جعلنا لاحدهما جنتين من اعناب وحففناهما بنخل وجعلنا بينهما زرعا

بزه ضرب مثل ایدر بو حالی / که اندن طویه سین شامهٔ مالی
ایشتکل بو حکایاتی بر بندن / سکا نقل ایلیم قرآن ایچندن
واریدی بر زمان ایکی برادر / بری مؤمن بری ترسا و ابتر
اتالاری چون ایتدی انتقالی / سکز بیک سرخ التون قالدی مالی
چو دردر بیک فلوری اولدی حصه / تصور قلدی مؤمن چکدی غصه
که بو بر فتنه در هم زهر قاتل / ندامتدر بونک صوکنده حاصل

تفکر سنده قلدی پرواز بقا صیدینه کوزلدی او شهباز
ددی لایقمیدر مال حلالی فنایه خرج ایدوب آلم و بالی
چو دینارک صوکی نادر دمک هم کرکدر ذخیره ویروب اول اسلم
هدایت اولدی پس انوک قرینی مهیا اتدی دینارک یرینی
نکم وار یدی ایتام و ارامل غنا ویردی اولاره اولدی کافل
دخی یپدی مساجد هم قناطر اقیتدی چشمه لر اولذ والمفاخر
قموسین خرج ایدوب راه بقایه حقیقتده هنوز ازردی غنایه
ولی کافر ایدوب مالینی امساک رضای حقه ویرمز ایر اوج خاک
تصور ایلیوب عقل معاشی دنید سفله اولدی انتعاشی
برزدشدی بو چاهه بوم نفسی نه ویرانلق قیلور کورشوم نفسی
که الله مالیله پنجه ضیاعی ولی صوکنده فهم اتمز ضیاعی
حمار نفسنه قیله رعایت عدوسین دمبدم ایده حمایت
بو نیتله وزره یپدی باغ وبستان ایدوب هر کوشه سنده قصر وایوان

ویروب اول باغنه اوضاع حسنی عنبدن ایکی باغ اتدی مهیا
چوردی انلری اشجار خرما اقیتدی النته انهار زیبا
ایدوب اوساطنی انوک مزارع کورردی اندن انواع منافع
ویروردی میوه سینی هر یل اشجار اکا ارمزدی حرو قردن اضرار
سورردی اشبو نعمتله چاغی ولی کفراندن اتمزدی فراغی
چو مؤمن وارنی حق یولنه درج ایدوب قلمادی دستنده انوک خرج
ضروری کلدی کافر قرداشینه بو احوالینی عرض اتدی شونه
طلب قلدی معیشتده تعاون او دم کوستردی اول کافر تهاون
انی تحقیره استردی بهانه بودم لوم اوقینه اتدی نشانه
ددی سن یلدوک پس بونجه مالی نیه خرج ایلدک دی حب حالی
ایدندم بن انوکله باغ وبستان سرای وقصر وغلمان وکنیزان
دخی هر نوعله مال ومنالی اکا سرمایه قلدم اشبو مالی
سنک نک وار نیه خرج اتدک انی دیوب رغم ایلدی زعم خه انی

جوابنده دیدی اول مؤمن صاف — بنم بازارمی کور ایله انصاف
ویروب فانی بقا آلدم انکله — ویروب غمی صفا آلدم انکله
دخی ایدنمشم غلمان و حوری — که هر بیری تغیردن مبرا
فناسی یوق بقادر جمله اسباب — دیوب وصف ایتدی فردوسی بهر باب
دیدی کافره لا یقدر بو بازار — که نقدی نسیه اتمشسن ایثار
بنم بازارمی کور کم مهیا — دیوب بستاننی کوستردی اعما
دخی ظنم بودر بو باغ و بستان — فنا بولمز ابددر بو کلستان
دخی درسین قیامت قوپسردر — بنم ظنم بودر اولمایسردر
اکر فرضا قوپر اولسه قیامت — دخی بیک بولسرون انده دولت
دیوب مالیله ایتدی افتخاری — خداسی کورنیه ار کوردی زاری
ایکی باشدن چون اولدی بو تجاوز — تکبرله ایدوب کافر تجاسر
دکر روز کردی بستانینه مخذول — کورر اولمش درختان عصف مأکول
صوکی غور ایلیوب درمش بو سست — سعادت سست اولوب کلمش نحوست

طراوتلی اولوب پژمرده اولمش — همانا حی ایکن اول مرده اولمش
یقلمش جمله کوشک و سرایی — عمارت قلمامش درمش فنایی
دیاسین اولمش عمرنده معمور — زهی امر الهی سر مستور
بونی کوردکده اول کفر اهلی بدنام — اولب کندو وزینه انده لوام
اورب بر بیرینه حسرتله الینی — اچرا اولدم تا سفله دلینی
کلوب قلبینه انواع ندامت — ایدر نفسینی اول ظالم ملامت
ندامت اولدی چونکه کبره انجام — کل ایمدی ترک ایت آنی وله نی کام

علاج الکبر

بو بر علتدر کرکم حبه مقدار — کمک قلبنده اولسه ای کهربار
سعادتدن قلور اول عبد مهجور — صفا و ذوق جنتدن اولور دور

قال صلعم لا یدخل الجنة من کان فی قلبه مثقال ذرة من الکبر

علاجی فرض عین اولدی بس انوک — تدارک قل جانان استرسه جانک
که تا وارمایسن اشبو مرضله — حضور حقه بو هائل عرضله

علاجی ایکی شیدندر مرکب که علمیله عملدندر مرتب
بودر علمیسی پس ای مرد دانا که نفسدر جمله اطوارنده ادنا
گل امدی ایله بو اجمالی تفصیل بیانکدن فوائد اوله تحصیل
چو اول یوغدی یوقدن کم اولمز که بونک کمالکی هرکز صیلمز
عدم ملکنده دشمشدی فسانه نه نام وار ایدی اندن نه نشانه

قال الله تعالی هل اتی علی الانسان حین من الدهر

عنایت قلدی بو قلق مرحلندن کوچب الدک کریبانک الندن
ولی کلدوک چو سرحد وجوده تلوث چاهنه دشدک فناده
که نطفه اقلیمیدر بو مقامک اولیسر بر زمان اندن قیامک
بو طورک خبثنه اول حق تعالی بیوردی بینه فلینظردن ایما

قال الله تعالی فلینظر الانسان مم خلق وقال جل جلاله ثم جعلنا النطفة علقة فخلقنا العلقة مضغة الآیه

تلوث وادیسندن بنجه مرحل کوچردی لطفی یدوبا ولرب اجلل

باخر منزل انسانه کلدک کوزلن اج خدمت جانانه کلدک
ولی یاد ایله بو منزلده عیبک خباثت ظرفیدر جوفکده غیبک
باخر منزلک قبرا ولحقدر بلورسین انده حالک نولجقدر
چو نفسی بو قباحتله بلدک علاجک ذره سینه یول ارردک
بونیده بیله سنکم حق تعالی قمو اشیایه قاهردر توانا
انوکدر عز و استغنای مطلق انوکدر کبریا جمله محقق
چو سنسین بو عیوبه جمله مظهر برق و کبری ایدین بو نظمی ازبر

قال الله تعالی وله الکبریاء فی السموات والارض

بودر علمی که بیرز ایلدم شرح زکادن ذره سینی ایلدم طرح

علاج عملی

عملدن داخی سویلیم علاجین دوزم بو ایکیدن ساکه معاجین
چو بلدک نفسکی خستله یارا داخی مولای عزتله توانا
بو علمک مقتضاسیله عمل قیل طریق حقده نفسی مبتذل قیل

تواضع اهلنه اولیكون خداوند / دنی شكرله ایله نفسكی بند
نكه نفسه بوقتدرسن اكا سوز / كه آنده در علاجك كل اوقی كوز
نكه كبریك دیرانك عكسین ایله / مرادین ویرمه اكه یاسی سویله
اكر صدر راستنه سه صف نعاله / برو حقدن بولم دیرسك نواله
اكر استرسه اول فاخر لباسی / كیور حبر یله سن ولدم پلاسی
دلرسه كركیره شال و پلاسه / آنی صوقمه كرك فاخر لباسه
كه معنی نه قباده نه عباده / ندنكم خور اولور اولدر عباده

حکایت

اشتكل روشنی پیر طریقت / عمردر اول شهك نامی حقیقت
ایدیدر خطهٔ تبریزی روشن / حسن شاهیدی حاكم انده احسن
سوردی اول مشایخ صحبتینی / هم اندن بولمشیدی دولتینی
كلور اركان دولت برله اول شاه / اوپیرولك خانقاهینه بناكاه
چو فقر اهلیله انده جمع اولورلر / كیمی پروانه كیمی شمع اولورلر

نصایح سفره سنده ما حضرلر / چكلدی انده نشر اولدی خبرلر
معارفدن سرلدی چون سماطی / نفایسله طویندی اهل نادی
دهانی حقه سندن كاهی اولیر / جواهرلر دوكر مجلسده بر بیر
معانی شربتندن ایتدی اسقا / حقوق میهمانه قلدی ایفا
بودم دور ایلدی اقداح اسرار / قمو مست اولدلر مجلسده كم وار
چو حالات اوزره مجلس اولدی ممتد / كلور شیخ قلبنه برخاطر بد
كه بنون بو عصرده صاحب ذوق / بمله روشناد رانفس آفاق
بنم هم حالیا صاحب تصرف / كه كلدی پایمه شه نی تكلف
بو یوزدن یول بولب كبر اوخناس / تكبرخانه سندن یزدی وسواس
تعظمله بر زاندی ترفع / پس اول وجدی آشیانندن توضع
هدایت یرشو با اول شاه عرفان / هما ندم اكلدی و ایتدی اذعان
كه شاشدی یولنی ودشدی كبره / بونك دفعنده شمدی واردی فكره
چو نفسم كبر یله ایتدی تعظم / كركدر كم ویرم اكا تهظم

نه ایدم که صالم بو نفسی پایه
ثریادن دوشه بودم ثرایه

دوشم شه اعتقادندن سراسر
حقارتله اولم خاکه برابر

بو فکرتاجره ایکن اول نکونام
همان اولدی جناب حقدن الهام

که بو مجلسده ترک ایدوب وقاری
معلق دونه سین خفتله باری

اجابت ایلیوب الهامه اول آن
معلق دوندی مثل حقه بازان

قرنداشی علاء الدین خوش رو
طورردی اولدخی خدمتده قرشو

چو کوردی شیخ هادی هزله دشدی
صیب عرضی قفا عین بذله دشدی

بونی حکمت بلوب اول یار صادق
معلق اوروب اولدی موافق

بو حالاتی کوروب انده مریدان
نه حالتدر دیوب هب اولدیلرزان

دیدیلر بو ایکی شیخک بو کاری
دکلدر صفحهٔ حکمتده عاری

دوشن بودرکه زنار نفاقی
کسوب بو ایش یولینه اتفاقی

دیوب اوردی معلق هب مریدان
اتکلر باشه دشدی مثل صبیان

چو کوردیلر بو کاری شاه و ارکان
دیدیلر هزلیا نیمش بو ترکان

اگرچه کتدی شاهک اعتقادی
نه غم نفسینی بصدی شیخ هادی

بو لعبیله چو دفع اتدی صداعی
همان دم اتدیلر شیخه وداعی

مریدانیله چونکه قلدی خالی
دیدی اعلا نه ایدوب اول شیخ عالی

نجات رساکه ای نفس بداندیش
سنی قلدم بو بر لعبیله دلریش

چو باشه چقشیدک پایه صلدم
بکا ناز ایلر ایکن وایه صلدم

عجب رعنا ایدک ترزمرده اتدم
کبرله صاغ ایدک بن غرده اتدم

یقین بر داخی اولمه بویله کستاخ
دخی رسوا ایدرون شاخ بر شاخ

وصل

کورکدر سالکه پس عین مفتوح
که نفسی کبر ایدوب اولدقچه مجروح

صاله آنی دریشوب انکساره
که میل اتمیه بر داخی او کاره

بونکله اولسه دراکه تیمار
ندنکم او شنورا اولدر سکاکار

محل اولورا اولور رهزنلک عبادت
عباداتک اولور که فسادات

بونی هر کمسه فهم اتمز نکارا
کرکدر بو که بر مرد دلارا

بو بیتی بن دنیدن یادکار آل
بونی معیار ایدوب بردن هزار آل

قال الحقیر فی مخاطبة النفس

اعملی ما کنت مرغوبا به
واترکی ما کنت محجوبا به

وصلی الله علی سیدنا محمد وآله وصحبه اجمعین

الباب الخامس من الحمیدة الرضاء بما قسم له

بشنجی بابه کلدک کیم رضادر
بو ابواب اچره غایت مرتضادر

رضا بابنه کلدم سائل اولدم
نکم الهام اولنبدر قائل اولدم

خدایا حل ایدوب دلدن عقالی
سهولتله اقت دلدن زلالی

چو فال اتدم رضادن فتح بابایت
کرمدن قولکه رفع نقابایت

تکلفدن دلمزا اولسون مبرا
تشددن سوزم اولسون معرا

رضا اولدرکه قول کندو رضاسین
چقاروب کوزلیه امر خداسین

نکم قسم اولدی ایسه اوله راضی
برابر کوره کلخنله ریاضی

قسمتادن نه کلدیسه نصیبی
معاجندن نه صوندیسه طبیبی

انی نوش ایلیوب اتمایه اشفاق
دمایه سم مدر یو یوقسه تریاق

بغیر کلمیه حالینه انوک
تکدر ارمیه بالینه انوک

حکایه

واریدی بر زن مستوره احوال
رضاده اولمشیدی قالنی قال

سفر اتدی تجارتچون حلالی
که جمع ایده برز مال حلالی

قضا یسیله چوال ویرمادی مقصود
نچا ییل قلدی اول غربتده مفقود

واریدی اوده بر فرزند خوبی
خجل ایدردی حسنی آفتابی

جبیننده صلاح آثاری پیدا
عبادت نوری وجهندن هویدا

بو حالیله کمالات اتدی تحصیل
که هیچ ایتمزدی اوقاتینی تعطیل

محصل اولدی اقراننده افزون
اولبدی سینه سی علمیله مشحون

قولقده ایشدوب احوال تاجر
آکا المشدی چوق اسباب فاخر

قفسده قوش کبی اول سفرده
بو فرقت اچره قلمشدی کدرده

انی جان بیرنر قومشدی مادر
کونشدن کولکدن کونلردی یکسر

بنا کاهی جوان صاحب اسرار   قضا و قدرتیله اولدی بیمار

کورب رحلت یراغین جمله اطوار   خبر کوردی موتدن رنک و رخسار

کوربا اول مادری پروانه اولدی   بوحالتدن همین دیوانه اولدی

قفسدن اوچدی بر شمرغ جانی   جناب حقه تسلیم ایتدی آنی

بوین صوندی قضایه مادر پاک   دیدی حمد ایلیوب ای قادر پاک

امانت سن ویردک الدک آنی   جزعدن سقله کل بن ناتوانی

دیوب یومدی کوزین اورتدی یوزینی   رضایه ایلدی تسلیم اوزینی

بو اثناده قپودن قاولدی ناکاه   مکر تاجر کلبدی حکمت الله

قپونی آجدی چون کوردی حلالین   کولج یوز برله صوردی انده حالین

سؤال ایدوب پدر اولدم جوانی   دیدی قانی او روح زندکانی

که آنی کورمدین اولمز قرارم   که بونجه یلدر اکا انتظارم

خصوصا کوشش ایدوب علم و کمالین   بوجاندن یک اومرجانم وصالین

دیدی او یقوده درشمدی جوانم   بودم اویرمغه دوینز بوجانم

همان سفره کتوردی ما حضردن   سوزه طوتدی انی هر بر خبردن

که تقریبیله کشف ایده بوحالی   انی بوطین ایدوب بوله مجالی

دیدی بر قصه اولدی قونشلرده   بکا خوش کلدی اول وضع اولرده

که بر کیسه قومش انده امانت   بوده حفظ ایلیوب قلمش حمایت

ولکن صاحبی الدقده آنی   جزعلر ایتدی اکه یندی جانی

شو دکلو ایتدی انده زار و فریاد   انی کوش ایلینلر اولدی ناشاد

ایشیدوب تاجر ایتدی پس عجایب   دیدی ابله ایمش اولمرد خایب

نه انجمنک یری بلکه صفادر   امانتدن وفا امر خدادر

قال الله تعالی ان الله یأمرکم ان تؤدوا الامانات الی اهلها

چو زن الدی بو فتوانی زرندن   همان فرصت بولب طوردی یرندن

دیدی ای نور چشمم اشبو قصه   بزم جون حسب حالدر حکمه غصه

که بیلوره سین بزه فرزند حسرت   امانت قونمشیدی بونجه مدت

بودم بزدن طلب ایتدی خدایی   اکا تسلیم اولندی حکمه یایی

چو واقف اولدی بو احواله تاجر / لباس صبرنی چاك ایتدی آخر

دكلدی چون رضا بحرنده ملاح / جزعله غرقه واردی اندن فلاح

شو دكلو كه نصح ایتدی او بانو / مفید اولمادی اولدی داخی بدخو

چو محبوبندن اولدی آواره دوشدی / كیدوب صبری فغان و زاره دوشدی

وصل

رضا بابی آچلمزسه خدادن / میسر می اولور دهر بر كدادن

رضا فلكنده ماهدر زهی پاك / بلاده صبری لنكر ایتدی بی باك

سپر طوتمشدی اكینه رضادن / جراحتمی ایردی تیر قضادن

بلا طوفاننه شاهم سفینه / رضادن غیری اولمز حكمه محنه

رضا ایله كل امدی آشنا اول / تچن موج ایرسه چون نوح پرصفا اول

مفید اولمز رضادن شمدی لافك / بلا وقتنده چیقرسه خلافك

شو دم لایق اولور لافك رضاده / كه خیمه قوره سین كوی بلاده

وصل

رضانی اوچه تقسیم ایتدی سالك / دیمه بن بن سكا ای مرد چالاك

عوامكدر رضادن قسم اول / بودر اول جمله‌دن مقصود اشمل

بودر اولكم خدایه اوله راضی / دیا كم ربم اولدر اول ریاضی

یقول رضیت بالله ربا

دیه بن راضیم مولالكینه / شهادت ایلرم هم برلكینه

عبادت ایتمزم هم ماسوایه / روامی اولسه قوللق فنایه

ولی اوچ شرطله بو اولور امضا / بری ناقص اوله اولمایه ممضا

بودر اول كه اول رب توانا / احب اوله سكا از جمله اشیا

ایكنجیسی بودر تعظیمه اقدم / خدانی بیله سین والله اعلم

اوچنجیسی بودر طاعته الیق / خدایی بیله سین ای مرد اوفق

كل امدی بو شروطی ایله اذعان / قولی عداتمه آنی قلغل امعان

ایرسه كر بو اوچدن بیره اخلال / تدارك ایله كم مشكل اولور حال

كه اسلامك بودر قطب رحاسی / بو اولماسه بولنمز مبتغاسی

بو وجدن اولمسك فعلیله اکا ... مفید اولمز بودم رضیت بالله

الدرجة الثانیة من الرضی

ایکنجیسی بودر قسمی رضانك ... اولاسین راضی حکمنه خدانك

نکم حکم ایلیه مکروه مرغوب ... قولك قاتنده اوله جمله محبوب

بلا و نعمتی هپ بر بیله اول ... چو اندن کلدی مرضیسی اوله اول

بدایاتی بودر اهل خصوصك ... دکل سیر انکهی هر بر لصوصك

بو دخی اولدی اوج شرطیله مشروط ... بریسی اکسك اولسه اوله محطوط

برابر اوله عبده جمله حالات ... رضاده بر اوله دوزخله جنات

نه رسمه حکم ایده یار حقیقی ... رضا ویرمکدر انوك طریقی

ابد کلمایه قلبینه کراهت ... بودر پس راه مرضی محبت

ایکنجی شرط بودر اهل رضایه ... خصومت اتمیه خلق خدایه

نکم خلقدن کورر بونلر بیله اندن ... خصومت کلمیه پس اکه بوندن

اوچنجی شرط بودر اکله رضایه ... وثوق اوزره اوله قسم خدایه

نکه مقسوم مدرانی بیله واصل ... مقدر اولمین اولمایه حاصل

بو اولسه کرم یدك حسب حالی ... همان دم ترك ایدر ذل سؤالی

رضا بابنده پس قائم اولور اول ... بو اوصافیله خوش دائم اولور اول

حکایت

اشتکل حضرت موسی بن عمران ... مناجاته کیدردی اول کوزل جان

کورر بر یرده بر مرد خدایی ... کسلمش خلقدن اولمش اول جدایی

میانن شد ایدوب اول اهل همت ... عبادت راهنه قلمش عزیمت

سر سجاده سین اول معبدنده ... ایاغین بك بصیدی مسجدنده

جبیننده عبادت نوری پیدا ... ریاضت رنکی رونده هویدا

زر خالص کبی رخسار زردین ... بو بازار اجره بولمشدی عیارین

دلی اواهدی عینینی فوار ... کوکلده قونمه مشدی کرد اغیار

بو اسلوب اوزره ایلردی عبادات ... تمام الویرمشیدی وجد و حالات

بو حالیله چو کوردی ابن عمران ... اکا رشکیله دیدی بزی مسلمان

چو واردی طوره وقلدی مناجات / روا اولدی نکم عرض ولدی حاجات

دلادیکم رجوع ایده او سلطان / خطاب ایردیکه یا موسی ابن عمران

کمی کوردك کلوزکن قوللرمدن / کمی سوددك بنم مقبوللرمدن

جوابنده دیدی ای رب اکرم / کمی کوردم بلورسین سن ای اعلم

ولی کوردم فلان جا عبد خاصی / جبیننده ظهور اتمش خلوصی

ندرسمه کورمشیدی قلدی توصیف / کمالندن برزهم ایتدی تعریف

خطاب ایردیکه یا موسی قونازی / او مسکیندن ایشت بن بی نیازی

که آنی اشقیادن یزمشمدر / بن آنی دوزخیدن قلمشمدر

چون اولدردرکهمده عبد مخذول / دکلدر هیچ انوك طاعاتی مقبول

خبر ویرکم اکا چکمایه زحمت / چو سدا ولمشدر اکا باب رحمت

عبادتدن الین چکسون او مسکین / مرادن نفسنی ویرسون او غمکین

بو قولقدن چو یوقدر سهم عالی / هوای نفسه اولسون اشتغالی

چو اشتغنادن اسدی باد خذلان / بو صرصردن اهین مورا ولدی بدان

چو کشف اولدی کلیمه امر لاهوت / بو حیرتدن همانندم اولدی مبهوت

رجوع ایتدی بو دم عابد قتنیه / حیا ایله ایرشدی ساحتنه

کورر اولمش عبادت اچره پر نور / میانن شد ایدوب لذتله مسرور

دیرای محروم شاخ زندکانی / سکا بر سوز دینلدی دکله آنی

ولی اول سوزدر غایت خطرناك / قولق طوت باکه ای مرد جکرچاك

یرندن طوردی دیر یا ابن عمران / نکم فرمان اولندی ایله تبیان

قوله هر نه کلورا مر خدادن / صفادر رحمتندن کر عنادن

دیدی ربك اچوب باب جلالی / سکا بو نوعه اولدی حسب حالی

که اولدر اشقیانك زمره سندن / دکلدر اتقیانك زمره سندن

عبادت قاپوسین اورتسون یوزینه / بطالت بابنی اچسون وزینه

چو یوقدر بهره سی دار جناندن / مرادین ویرمش اولسون بو جهاندن

ایشتدی بو سوزی اول عبد پر شور / صفا سوردی بو سوزدن اولدی مسرور

دیدی قولم دیدیمی باکه مولا / بنی اکدیمی اول اعلادن اعلا

بنم دفترده یازمشلرمی آدم — همین بودر بنم اقصا مرادم
قوله بسدر که نامی اوله مذکور — دکل ردّ و قبولی که منظور
بونی ظن ایلریدم اشبو مهموم — که نامم اولمیه مذکور و مرقوم
نه رتبتدر که بو عبد کمینه — یازرلر آدنی دفترلرینه
وداع ایدوب کیدر موسی اشینه — که طرفه هلکت ایرشدی بشینه
عجبدر قوللوغین قویبا و مخذول — هوای نفسنه اولورسه مشغول
دکر بارا و غردی اولجایه موسی — کورر خدمتده قائم عبد ناسی
میان شد ایدوب میدانه کرمش — عبادت امرنه مردانه کرمش
صفا و شوق ایله ایلر عبادت — فتور وارمه مش ولکی حالت
زیاده ایلمش بلکه جهادی — ایدر اسلوب سابق اجتهادی
سلام ایدوب دیدی ای عبد مفتون — ندر بو زحمت و محنت جکر خون
مفید اولمز عبادتدن نه حاصل — نچون اولمادک اول سوزمله عامل
دها نا چوب دیدیکم یا ابن عمران — اولورمی بنده قوللوغنده عصیان

عبادتدن بکا مرسوم و معهود — نکم حکم ایتسه یار رب معبود
قول اولن قوللوغندن اولمیه دور — ندکلو خواجه‌سی ایلرسه مجهود
چونا ولدر سرمدی معبود مطلق — قوله قوللقدن اولمقلغدر الیق
اکا جنت چون ایتمادم عبادت — که اولمادی دیو قیلم فراغت
نکه اندمسه ایندم بی بهانه — دلرسه صاله ناره یا جنانه
قمو حکمینه انونک راضیم بن — نه رسمه حکم ایدرسه قاضیم بن
بو یولده سیجمزم جنتله ناری — نکم اولمشدر انونک اختیاری
چو طوره واردی سویلشدی کلامن — خداسی اکدی اول عابد غلامین
که پیغامی دیدکمی اول قلومه — اول اخباری ایردکمی ظلومه
دیدی یا رب سن اعلمسین رسالت — ایرشمشدر قلوکه بی خیانت
نکم عابد دمشدی قلدی تقریر — خلوصندن اونک ایتدی تحریر
همین جوش ایلیب دریای رحمت — ظهور ایتدی بو دم اسرار حکمت
جمالندن اچلدی قتلو فالی — اقندی یم حکمتدن زلالی

سعادت مطلعندن افتابی | طوغب ایتدی شقا نجمی غروبی
خطاب لطفله دیر یا ابن عمران | بشارت قل قلومه کتدی خذلان
چو قولم خدمتمدن اولمدی دور | روا امید رقیلم بن انی مهجور
رضا با بنده چون ایتدی عکوفی | قبول ایتدم انی بن رب عافی
چقردم اشقیانک دفترندن | صایلدی اتقیانک محضرندن
چو دستمده در محویله اثبات | امیدین کسمسون صاحب جنایات

قال الله تعالی یمحوا الله ما یشاء ویثبت وعنده ام الکتاب

الهی یا الهی یا الهی | جنابک جمله دشمنلر پناهی
سنک توفیقک اولماسیدی بر قول | وری بلمزدی ساکه بر ادم یول
بزی جذب ایت جناب حضرتوکه | بزی لایقدن ایله خدمتوکه
رضا یولنده بک باصم ایاغم | عنایاتک وله الدی طیاغم
ازلدن سندن ارمشدر نواله | دخی ایتمه دکر یا به حواله

الدرجة الثالثة من الرضی

بودر اوجنجسی قسم رضانک | صفایی قالقه اورتادن کدانک
صفات عبدی محو ایدوب خدایی | نه سخطی قاله اندن نه رضایی
رضای حق اوله قایم مقامی | سخط ده اولیه درکاکله کلامی
تحکم کیده قالقه اختیاری | همین قولک اوله ربک خیاری
بودر منهاجی اصحاب اخصک | نتکم ثانی ارباب خصوصک

حکایت

مکر اولرابعه ذات الکرامات | که اولدر ذات الاحوال ومقامات
اولوب محمومه دترردی بغایت | صفا سوررردی هیچ دیمزدی صحت
دیدی برکمسه لطفا ایله بیان ایت | نه دیلر خاطرک انی عیان ایت
که اوله انوک احضارنده حالا | که بولرزکدن اولدی بیلرجانک
دیدی حمادلر بو خاطرزار | اکر وار ایسه قدرتک ایلک اظهار
دیدیلر کم عجبدر بو جوابک | که حمادن کیدبدر رنک وتابک
بو حال اچره نیه حمادلرسین | مکر عقلک کیدبدر نی خبرسن

دیدی بیلک که اول محبوب مطلق / بو دم حمادیلر سندن محقق
نه دیلرسه دیلرون بنده آنی / که بودر راه عشاق نهانی
رضادر قولنه انوک رضاسی / که بو قدر بنده نک هیچ مبتغاسی
عراقیون دیدیلر بیل رضایی / که احوالدن در بودر خدایی
مقاماتدن دیدی اهل خراسان / که یعنی کسبیدر کسب ایلر انسان
دیدیلر بو خلافه وجه توفیق / دیم انی اگر اولورسه توفیق
بدایاتی رضانک مکتسبدر / مقاماتدن دینیلر بو نسبدر
نهایاتی چون اولمادی مکسوب / بو یوزدندر که حالدن اولدی محسوب

وصل

نچون حق بر قولندن اولسه راضی / اولب راضی اول اتمز اعتراضی
رضای حق بسر اولدی دکله / بو آیت رتبتندن معنی اکله

قال الله تعالی رضی الله عنهم ورضوا عنه

خدایی راضی اولماسه قولندن / نچون راضی اولیسردر قولندن

ولی مولا رضاسینه علامت / رضای بنده در اکله درایت
تحکم اولسین حکمینه راضی / نه قیلسا اتمیاسین اعتراضی
محقق بلکه راضیدر جنانی / رجا ایله بودم نعم الامانی
که جنتده ویریسردر رضاسین / رضا ایله بولور هر دم خداسین
روایتدر که یادین اهل جنت / بوله یرلو یرنده درلو رتبت
اوله هر دم بدم نعمت فراوان / که اولمایه اکا غایات و پایان
چقر مقچون کوکلدن خوف فوتی / باخر ذبح ایده حق کبش موتی
اولوم قربان اوله چون مؤمنینه / صفا و شادی طوله جمله سینه
ولی کفار ایره غم اوزره غمه / اوله صدر سیهلر عین غمه
کرملر ایلیوب اول رب هادی / بشارتله اولوب کندو منادی
دیه هیچ نسنه قلدیمی منادن / که اولمامش اوله سینه عطادن
دیالر جمله ای رب باقی / عطادن نسنه یه قلمادی باقی
که قوللر اکه الار کورمشدر / نه قالدیکم عبادک کورمشدر

زیاده بولمشوزا ومدوغمزدن ترقی کورمشوز بلدوکمزدن

بزه ویرمشدر سین شول عطیات که دللر ایتمدی آنی حکایات

دخی شول نسنه لردن ایتدک احسان که کوزلر کورمش آنی الی الآن

ایشتدک سازوسوزدن آنی داخی ایشتمامشدی بر فردک صماخی

محصل قالمدی بر کونه نعمت که آنی استیه اصحاب جنت

خطاب ایره بودم ذات علادن که دریالر اقه عین عطادن

دیا کم قوللروم بر نسنه باقی قالبدر ویرمشدر داخی باقی

رضای اکبرم با قیدر الآن دلروون آنی داخی ایدیم احسان

ابد راضی اوله هر بیر کوزدن دخی انجنمیم بر ایشکوزدن

قموم مرضی اوله اقوال واحوال سخط هیچ ایتمیم فی کل الاحوال

ایشدوب اهل جنت بو عطادن شو حالتا وله فرحتله صفادن

که دار الخلدا کر اولماسه جنت فرحدن جانلری ایدیدی رحلت

مناجات

الهی پاک ذاتک حرمتیچون همه اسما وصفاتک حرمتیچون

عطیات ونوالک عزتیچون جمالیله جلالک حرمتیچون

کتابک اجره ایاتک حقیچون صحفده واعظاتک حرمتیچون

شول اسرار حرمتیچون که انبیایه قلوب محرم طوبردک اصفیایه

شو عشقک حرمتی کانکله عشاق جکرلر یقدیلر بولدیلر اذواق

رضاکی روزی ایله بو کدایه که معتاد کدرا اولدن عطایه

وصلی الله علی سیدنا محمد وآله وصحبه اجمعین

الفصل الخامس فی الحسد

رضادن چونکه فتح اولمشدی بابک بوفالیدی سکا نعم المابک

مقابلده اوکز بابک حسددر حسد اهلینی بل جانسوز جسد

سلی کوزر روی جاندن بو غباری که بوددر شقوت اهلینوک شعاری

حسد قاپوسینی سد ایله صوفی بونکله کمسه اولمز مرد صافی

وجودکده بو باب اولدقجه مفتوح سقمدن خالی اولمز روح مجروح

كه شيطانه حسد در باب اكبر　　كلور چند شياطين اندن اكثر

بونى سدّ ايتميوب ايلرسك اهمال　　چوغالور لشكرى مشكل اولور حال

رضا قاپوسنى سدّ ايلر آخر　　قاليسر سين حسد چاهنده خاسر

بو اعدادن بولمدرسك فلاحى　　طوتن لاحوله دن دايم سلاحى

مدامى سيف توحيدى ميانه　　قوشن ميدانه كركل مردمانه

اولنجه ايله شاه اجتهادى　　كه حق سودم دير اصحاب جهادى

قولق طوتكم ديم سا كه حسددن　　اتى در رايد سين جان و جسددن

بيلوبانى سفرده و حضرده　　اولاسين دائما اندن حذرده

ديم انوك علامات و علاجين　　دوزم علم و عملدن چوق معاجين

بيان حقيقت الحسد

حسد اولدر كه بر انسانه نعمت　　ارشور بولسه بر وجهيله دولت

سكا خوش كليوب مغموم اولاسين　　او عزتده وسن مهموم ولاسين

زوالين استيه سين دولتينك　　خلافين دليه سين عزتينك

اكر بر مؤمنه ايرشسه شادى　　تراندن غملنه انوك نهادى

اكر غمكين اولاسن شاد اولاسين　　اوغمندن انوك آباد اولاسين

حسد بود رحرام در جمله دينده　　خصوصا دينمز دين متينده

بو وصفك خبث باطن معدنيدر　　ذميمه اچره بو غايت دنيدر

انوك صدرنده يوقدور رسلامت　　سقامتله چقر روز قيامت

بيان آفات الحسد

حسد بل مهلكاتك اصعبيدر　　بونى خلق ايدن غايت غبيدر

بيورر خالق عالم حبيبى　　بو مرضى امّتينك خوش طبيبى

قال صلعم الحسد يأكل الحسنات كما تأكل النار الحطب

حسد اكل ايلر اعمال حسودى　　نتاكم هيزمى شول نار دودى

حديث قدسى اچره حق تعالى　　بيورمش بو سوزى كل ايله اصغا

كه حاسد نعمتم برله عدودر　　قضا و قسمتمه تند و رودر

بنم راضى دكلدر قسمتمه　　بكا تهمتلر ايلر حكمتمده

خدا شول کمسه‌دن اولور می راضی | که ایده خالقینه اعتراضی

حکایه

کورر بر کمسهٔ موسی ابن عمران | طورر عرش سایه‌سنده شویله شادان

ایدوب غبطت انوک شاننده موسی | بله تا کیمدر انده تمنّا

خطاب ایردی که کیمدر صورمه انی | ولی ایسته نه ایتمشدر اوشانی

کانکله لایق اولدی بو مقامه | قلبدر سایهٔ عرشده اقامه

دیدی یا رب نه قلمشدر بو بنده‌ک | که بو عزّتلره ایرمش فکنده‌ک

دیدی اوچ خصلتیله بو آرابه | ایربدر ایلککل آنی درایه

بری بودر که اشبو عبد مشتاق | آتا و انه سینه اولمدی عاق

ایکنجیسی بودر بو عبد خوش نام | کمسنه عیبنه اولمادی نمام

اوچنجیسی بودر بو عبد عابد | حسدله اولمدی بر فرده حاسد

سلامت برله بولدم چونکه صدق دین | مهیّا ایلدم عرشمده یرین

وصل

بیورمش هم کروا اول فخر عالم | قمو یر پیشوا اول ذخر عالم

بلوک آلتی نفر بو امتمدن | حسابسز کیره ناره ملتمدن

که بیریسی بردرلو گناهه | اولیسر مبتلا ایروب تباهه

بریسی بودر ظالم امیران | که جبریله ناره اوله حقیران

ایکنجیسی بودر اولاد اعراب | تعصّبله کره‌سیر ناره هر باب

بودر اوچنجیسی ارباب اموال | اولالر کبرله دوزخده پامال

بودر دردنجی بازرکان و تجّار | خیانتله کره‌لر ناره خسار

بشنجیسی بودر شول روستالر | جهالتله اولبدیر وسیالر

حسابسز کیره‌لر انلرده ناره | که چقمشلردی جهلیله کناره

بودر التنجیسی شول مرد عالم | که کندین زعم ایدر مولی المکارم

حسدله سینه‌سی اولمشدر نکار | حسابسز کیره ناره اولده اوکار

وصل

روایتدر که چون ابلیس برلدی | شو دم که دکه حقدن سورلدی

شقاوتدن ایلنده ایکی سنجق
ایدر هر بیرنی بر بابه ملحق

ظلم سنجاغنی بکلر درینه
دکیب کتدی بو دم آخرلرینه

تعصب سنجغین اعرابه وردی
کبر سنجاغین اربابه دکردی

خیانت سنجغی در ارباب تجار
آچلدی اولدلر بر کونه فجار

جهالت سنجغی شول روستایی
قپوسینه دکلدی کور بلایی

حسد سنجاغنی اولمردبر سوز
شو عالملر درینه قلدی مرکوز

که اول عالم عملدن بهره سوزدی
توانا ایدی لکن چاره سوزدی

حسدله سینه سی اولمشدی زنکار
علمدن قلمدی قلبنده انوار

انوکچون بویرر اول فخر عالم
بوکا رمز ایلیوب اول ذخر عالم

قال صلی الله علیه وسلم اتقوا حسد القراء

شقاوت سنجغینی چونکه ابلیس
دکر ابواب مومنده او تلبیس

سکا لایقمی اعلام شقایی
قپوکدن ارمیاسین ای جفایی

کل ایمدی اکله راه مرتضادن
قپوکدن طرح ایت اعلامی شقادن

شقاوت سنجغی اولدقجه درده
سعادتمی بولور دهر بر فسرده

شو دم اولور کشی صاحب سعادت
اکه همراه اولوب حقدن هدایت

درندن دور ایدوب اعلام جوری
عدالت سنجغین ضبط ایده فوری

تعصب یرینه هم ایده انصاف
محبت برله اولوب سینه سی صاف

خیانت یرینه قیلوب امانت
ایده بیع و شراسنده صیانت

چقوب چاه جهالتدن او نادان
اوله جاه علوم ایچره خرامان

حسد سنجاغنی طرح ایده دردن
رضا بابنده اوله معتبردن

حکایه

اشتدم ویدر اشبو حکایت
قولق طوت طوتسین بوندن درایت

که سید محضرنده شیخ و کرشاب
طورر ردف بر دم ایچره جمع اصحاب

بیورردی اولوزی اعلادن اعلا
یوزی ماه و سوزی احلادن احلا

که بر کس کبره شمدی بو قپودن
مزین اولسه در حسن خوددن

بیللانی که جنت اهلیدر اول
بقا ملکنده رفعت اهلیدر اول

همان کردی اودم بر مردمه رو   که انصاردن ایدی اول شخص خوش خو
وضو آثاربرله دست و رودن   آقردی قطره لر ماء وضودن
طوتبدی صول اله نعلینن اول شان   لقاسیله صحابه اولدی شادان
بیوردی ارترسی بو کون رمزی   که جنت اهلیدر دیو قلدی غمزی
ینه اول کمسه کلدی اول هیئتیله   صفالر بولدق اندن رؤیتیله
اوچنجی کون ینه بیوردی اول شاه   ینه اول کمسه کلدی حکمت الله
دیدی ابن عمر اول اعلم الناس   دلادم که ایدم انکله ایناس
که بیلم نه عمل اشلر او چالاك   ایدم بنده انوك کبی عمل پاك
بطالندن قویب اعمال زشتی   اولم بنده انوك کبی بهشتی
بو نیتله اوزره واردم خانه سینه   تضرعله دیدم ای نور سینه
یدرله ماجرای شدی میانه   قبول ایله بنی کل میهمانه
قبول ایتدی چو اوچ کون اکه مهمان   اولوب قلدم تجسس سر واعلان
فرایضله اولوب غایت مقید   نوافل له ولی اولمادی پیوند

یتوردی هر کیجه اولمزدی آگاه   قچن اویانسه دردی الله الله
بآخر دیدم ای یار موافق   سنك حقکده اول سلطان صادق
بهشتیدر دیو ایتدی شهادت   سنی بلمکده جانم قلدی رغبت
همین بومیدر سنده عبادات   دیدی بودر که کوردك بزده حالات
ولی بر نسنه واردر بنده مستور   اومادم که اوله اول باعث نور
که هر کیمه ایرشسه خیر والا   اکا هرکز حسد قلمادم اصلا
دریدم بن اکر اولماسه لایق   انی ویرمزدی اول رب الخلایق
دیدم که سکا بسدر بو کرامت   که ایتدی سید اکرم شهادت

وصف

حسد بلکل قتی مشکل مرضدر   درونیدر انی صنمه عرضدر
که ایل نعمتده اولدقجه او مسکین   جکر غصه اولور محزون وغمکین
نه بوکه سود ونه محسوده نقصان   ایررقالور بو غملر اچره نادان
حسدله بنده اولور رنجه آزاد   محصل غم اولور محصول حساد

حكايت

واريدى برزمان برشاه آگاه / سوردى حق سوزى دكلردى گمراه

قحكم قورسلر ديوان عدلي / ايدردى بركشى نصحنده بذلي

احسن لمن احسن وللمسىء يكفى اساءته

دريدى يعني اى شاه خجسته / ايويه ايلك ايله قلمه خسته

كمه اوز كملكي ايلر كفايت / دكل لازم اكا اخذ ونكايت

بو سوزدن شه قتى اولوردى مسرور / ايدردى اول قوله احسان موفور

حسد قلدى اكا بر كج طبيعت / بنا ايتدى او دم مكر و خديعت

بو منصبدن انى تا ايليه دور / گجه گندو يرينه اوله مسرور

كليب تيز شاهه غمز ايتدى او شاني / كه شاهك حقني بلمز او شاني

شهك اغزي قوقر دير خنده ايلر / انى كتم ايلمز هر يرده سويلر

ايشيدوب شه ديدى اى مرد قالي / ندن اثبات ايدرسين بو مقالي

ديدى دعوت قل انى خدمتكده / اكا بر كوستر اخر قربكده

الين اغزينه طوتيسر دراول بد / اولور بو بنده كك قولي مؤيد

ديو بچقدى قبوده بولدي آني / اوينه دعوت ايتدى اول جواني

يديردى انده اكه ماحصلدن / اكا خلط ايليوب ثوم وبصلدن

يدردى چون ضيافت بولدى انجام / كرو ديوانه كلديكلر سرانجام

قتينه دعوت ايتدى شه جواني / كه بيلكه انده اول غمز نهاني

يقين كلدكده شاهه طوتدي اغزين / شه اني كوردى تحقيق ايتدى غمزين

يزوب بر رقعه وردى اكه سلطان / اني خلعت صنوب شاد اولدى اول آن

ديدى ايلت بوني خزانه ماله / بتورسن ايشوكي ايرش ماله

اولوبجون رقعه ني چقدي قبودن / همان حاضر كلور حاسد طبوديه

كوروب بو رقعه ايتدي سؤالي / بوده خلعت ديو ديدي ماالي

ديدى بو رقعه بو دم بكا وير / نجابر اولسين بوندن عطا كير

بوده يادايليوب اول حق ناني / همان ويردى الينه اولدم اني

سويلب رقعه ايله كيتدي نادان / بشينه نه كليسر بلمز اولان

کتوردی خازنه چون ایتدی تسلیم
بو بیک خلعتلرا و مرانده بی بیم

آچوب مهرینی خازن بلدی حالی
دیدی بیلورمیسین بونده مآلی

دیدی خلعتدر بو شه دولتندن
خبردار اولدی هیچ نکبتندن

دیدی خازنکه جلاده ایدن احسان
غضب یازمش بونک ایچنده خودکان

که وارن کیمسنک قطع ایله باشین
آکا هیچ ویرمه مهلت بیتور ایشین

باشین دی بوانده کوندر بلسون اغیار
که بولمشدر جزاسین مرد بدکار

ایشیدوب بو سوزی اول حاسد زار
اولور اشبو خبردن قلبی اوکار

فغان و زار ایله فریاده باشلر
خلاصین ایستیو اولدادہ باشلر

که اولمادی بنیچون اشبو رقعه
فلان ایچون یازلمشدر بو وقعه

دیدی خازنکه بودر امر سلطان
کرو ردا اولمغه اولور می امکان

همان باشینی کسدیلر حسودک
خساری ظاهر اولدی انده سودک

جوان دیوانه کلدی عادت اوزره
بنه اول بیدین ایتدی حکمت اوزره

که یعنی دیدی ای شاه خجسته
ایویر ایلک ایله قلمه خسته

کمه اوزکملکی ایلر کفایت
آکا لازم دکل اخذ و نکایت

انی شه صاغ کوروب ایتدی تعجب
دیدی قندن اولبدر بو تجنب

دیدی اول رقعه نولدی نیتدک آنی
نیچون فهم ایتمدک سود و زیانی

دیدی شخص فلانی بندهٔ شاه
چو اولدی خلعت احوالندن آکاه

تضرع ایتدی آکه ویردم اولدم
که اولدر بو حقیره یار اسلم

دیدی شه اول کشی حقکده غیبت
ایدوب قلدی سکا اشبو یله تهمت

دیدی حاشا که بن دیمیشم آنی
خدا داننده در سر و نهانی

دیدی نیچون آلوک اغزوکه طوتدک
آنوک اول غمزنی سن ثبت ایتدک

دیدی شاهم اودم او مرد قلاش
بنی دعوت ایدوب ییدردی چوق آش

آکا قیمیشدی توم و بصلدن
نیچو کلدک خدمته بن اول محلدن

چو واقف اولدی شه احوال غمزه
اشارت قلدی سیددن بو رمزه

که بویرمشدر اول سلطان والا
بو سری کشف ایدوب اجلادن اجلا

قال صلی الله علیه وسلم من حفر بئرا لاخیه وقع فیه

ظهور ایتدی بو دم بس سود محمود	حسودک سودی اولدی نقد مردود
حسودک بقعه کل صورتدن سوده	که رحمت ویرمی هو دیمه بیهوده
دیدی محمود شه ای مرد صادق	بو وقعک وقعیه اولدی موافق
دیانی محسنه ایله رعایت	که کمالکی خوش ایلر کفایت

وصل

بو معنیدن بیورمش ابن سیرین	جنانندن معلا بوله یرین
که هیچ برکمسیه دنیا ایچون بن	حسد ایلامدم اعلا و ادون
اگر برکمسیه ایرشسه نعمت	خداسی ویرسه اکا جاه و دولت
دریدم که بهشتی ایسه بو کس	نه جز ایدر بو نعمت بوکه سوز کس
اگر اهل جهنم ایسه فرضا	نه حاصل نعمتندن اکا یارا
که جنتدن بو مسکین بهره سوزدر	قویسون نعمتینی چاره سوزدر

وصل

حسد قلبا چرکو نه مرضدر	جبلتدندر صنمه عرضدر

شول آتش کبیدر مشکاة دلده	یلدکلنمق اچنده مرحلده
رضا آبیله گر اتمزسک اطفا	یاقر دنیا و دینک ایله اصغا
ضرر حاسدده در محسوده ارمز	ایکی اوده بیله مقصوده ارمز

حکایت

وریدی بر زمان بر مرد عالم	اولبدی علمیله مولی المعالم
صلاح اهلی ایدی علمیله عامل	فنون علم اچنده مرد فاضل
بو حالتدن سورردی آنی هرکس	اکا عزت قلورردی مردم وخس
ولی بر قونشیسی واریدی جاهل	معارف سفره سندن خیلی زاهل
چوغیدی مالی مغروریدی نادان	حسد ایلردی ول ملایه هر آن
که هرکم قلسه بو مخدومه خدمت	چکردی بو مرضدن غم و کربت
مذمتّا ایلردی اول فقیهی	اشیدن زجر ایدردی اول سفیهی
که جارک اوله بویله مرد ملا	انی سومایه سن ای عبد دنیا
انوک بر خدمتینی جانه منت	بلوب جاندن قلورلر اکا حرمت

چراغ نور حقدر علم اسنی
عجیبی کورمسه آنی هر اعمی

مثلدر که چراغک دیبی ای جان
قرا کودرنر بلسون آنی نادان

ایل اوکرازتریدی غیظی انوک
کسلمزدی حسددن حیضی انوک

فخر اولسیدی اول منلایه احسان
حسددن آتشی ایلردی طغیان

شوحده مبتلا اولدی او مسکین
دلردی دمبدم کندو هلاکین

وریدی اول حسودک بر غلامی
دیدی اول قولنه بو مرد عامی

که سندن بر مرادم وار دراوغلان
بتور درسک سکا چوق ایدم احسان

سنی آزاد ایدوب هم چوق ویرم مال
بولاسین خلق ایچنده حسن احوال

دیدی مولاسنه اول قول افندی
بیان ایله او مقصودی پسندی

که بنده سعی ایدم اتمام امره
خدا رخصت میسر ایده عمره

چیقردی ویردی اکه بر بچاقی
دخی بر کیسه آلتون هم عتاقی

دیدی بز درسنک اولسون تمامی
عتاق نامه مبارکدر گرامی

بو درسندن مرادی ای عبد مقبول
بنی منلا طامنده ایله مقتول

اشیدوب قولانی ایتدی فغانی
دیدی بو اشده هیچ اولمی جانی

نه جرم ایتدر ایدر مولایه بنده
بونی کیم کوره لایق ای فکنده

سکا سودا قرشمش ایله تیمار
کرم قل ایتمه بو گفتاری اظهار

که هر کیم ایشیدر تقبیح ایدرلر
جنون ارمش دیو تفضیح ایدرلر

نه نیجه قیمیه سن جان عزیزه
ندر بوندن مرادک کور تمیزه

مرادک امتحان ایسه فحاشا
سفاهتدر بو سوزلر ایتمه افشا

نه اغنا قلک کرکدر اخی نه مالک
دوشور عقلکی باشه کوزله حالک

دیدی ای بنده اکاه اول بو اشدن
روادر کر کچرسم جان و باشدن

که بو منلایه بو عزت بو اکرام
دورونمده ویربدر نیجه آرام

اکا اولدقجه بو تعظیم و توقیر
طقونر جانمه شمشیر و صد تیر

چو خلقیله بونک اشی سلمدر
بکا هر کون اولمدر هم المدر

که هر کون اولمدن اشبو المله
بر اولمک یکدر کل سوزمه اکله

دیدی مولاسنه ای مرد مفتون
روا کورر می بونی مرد مجنون

که بر شخصك جهانده نعمتندن / گچه بر کمسه جان ودولتندن

تکادر بو ایشك آخر زیانی / بونی دیمه تفکر ایله انی

چو منلودن اولپسین خسته خاطر / انی اولدورین کل ولمه فاتر

دری فریاد ایدوب های اتمه انی / که اندن چوق چکیسرسن زیانی

بودر اول نینی اخذ ایدیسرلر / انوکچون نیچه رنجیده ایدرلر

انکجیسی بو خلقا که آجرلر / سوکرلر ایدنه هم ایلنورلر

اکا رحمتله ایدرلر دعانی / اوگرلر انی ایدرلر ثنانی

بکا کیلی الم اولیسر اندن / بو یکدر که کچم جسمیله جاندن

بنی ولدرانوك طامنده ایسم / اکا تهمت ایدرلر خلق عالم

دوشه خلق اعتقادندن سراسر / حقارتده اوله خاکه برابر

اوله خلق التفاتندن چو معزول / مرادم بو قاله مردود ومخذول

چو واقف اولدی اول بنده حاله / حسد ورمش دماغین اخلاله

دیوب موتی حیاتندن ییك انجی / همین منده طامنده چالدی بیجی

اوخنزیری ایدوب شیطانه قربان / تن ناپاکین ایتدی انده نی جان

عجبدر انی کور طبع خسیسین / فدا ایتدی اکا روح نفیسین

وصل

حسد هایل مرضدر قل فراری / مسوّد قلمه بوندن کلعذاری

حسددن فنیقی دلده اولسه اتش / اکا کلخنجیدر شیطان سرکش

بیل انوك هیمه سیدر نعمت الله / کیم ایرر قوللرینه گاه وبی گاه

عباده نعمتی کوردکجه حاسد / یقر قلبنده اتش مرد فاسد

انی نفخ ایلر اول ابلیس خناس / ایدر وسواسله قلبینی ایرباس

یاقر اتشلره جسمیله جانی / ویررغارتلره اقلیم خانی

کرك بو غیرت اسی مرد مسعود / حسد بابن قلیه جهدیله مسدود

بولوب داروی شرع مصطفایی / طلب ایلیه بو درده دوانی

علاج الحسد

مسلمانا اگر بلدکسه دردی / هنوز فرقایلدك خاریله وردی

ایشت لقمان دینک حکمتندن ایچاسین شاید اوله شربتندن

بوله تا خسته جانک شفایی آلوب حانوت حکمتدن دوایی

ایکی شیدندر بونک علاجی بولب علم وعملدن امتزاجی

علاج علمی

بودر علمی قلاسین بونی اذعان حسد اهلی بولوردارینده خسران

که دنیاده دمادم زادی غمدر هم آخرادهٔ عذابیله بهمدر

ولی محسوده سود یدر ملاصق ایکی اوده اولور اکه موافق

که دنیاده بودر مظلوم محفوظ هم آخراده عوضلر برله محظوظ

نیجه نادان اوله بو ایکی علمی بلورکن قیله او ز نفسینه ظلمی

که ضرری کندویه ایرر حسودک نه نفعی اوله اول لفظنده سودک

حسد محسودک آرتر نعمتینی که تا اوله کورمینجه مدتینی

که علم الله ده هر شیئه غایات ویرلمشدر بولور اندن نهایات

حکایت

روایت ایلر اول شیخ الغزالی معارف کوهنک چینی غزالی

واریدی انبیادن بر اولو قول که دعوت امرنده اولمشدی مشغول

زمانینده واریدی بر زن شوم سلاطت ویرمشیدی اکه قیتوم

اذا ایدردی دایم اول نبیه جفالر قصد ایدردی اول علیه

چو قوتده واریدی بر مقامه اکا قادر ردی کلدر انتقامه

خدا سینه بار آخراندی شکوا که سنسین حالمه دانا وبینا

که اول عورت بکا ایلر جفالر کوکلدن قطع اولور درلو صفالر

انی یارب اکر اتمزسک اهلاک اولور مؤمن قلوکک سینه سی چاک

اکا وحی ایلیوب بویردی معبود زمانن کوزله صبر ایت اولمه مردود

اوکندن قاچ انکله اولمه یاغی که ویردم سلطنتده اکه چاغی

قال الله تعالی فرهن قدامها حتی ینقضی ایامها

ازلده حکمتمله دولتینی مقدر قلمشم طوی حکمتینی

دوکنمه نیجه انوک اول زمانی دلامه بندن انده هیچ امانی

که تقدیرم بنم اولمز مغیّر / بو یولده صابر اول قلمه محیّر

بو دکلو انبیا که کلدی کتدی / اشتدك انلره اعداسی نتدی

زمانی کچمینجه اول عدانك / ورلمادی مرادی انبیانك

وصل

حقیقت چشمله کر باقه حاسد / اکا روشن اولیسر بو مفاسد

که کندو نفسینه غایت عدودر / ولی محسوده دوستخنده رودر

شوکا بکزر همین انوك مثالی / اشت بندن بودم پس حسب حالی

که بر کمسه طاش اتر دشمنینه / دلر جمعی براغه خرمنینه

همان دم عودت ایدوب سنکی اونك / چقاردر بر کوزینی مبتلانك

بونکله غیظی اولوب داخی مشتد / اته بر سنك اخرا که اوله بد

چقاره اول داخی آخر کوزینی / بو حالیله کوررا ولسه اوزینی

ظهور ایدوب اودم افسانه اشلر / دروغ و غیبت و بهتانه باشلر

اولوب اول سخرهٔ خناس وسواس / دوشه خذلانه عند الله والناس

علاج عملی

حسد امراضنه اکله اکنجی / عمل بولندن اولیسر علاجی

حسد اسبابنی اول کوکلدن / چقر جهد ایله طرح ایت جان و دلدن

که کبر و عجبك اسبابی حسددر / بولر جیدکه حبل من مسددر

داخی بغض و عداوت حب جاهدن / حسد اسبابی بودر اکله کناهدن

بولم درسك حسددن کر سلامت / چقر بونلری قلبکدن تمامت

داخی هر نه حسد امر ایدرسا که / خلافیله تدارك ایله اکه

اکر طعن ایله درسه سن ثنا قیل / هلاکین استریسه خوش دعا قیل

اکر کشف ایله عیبن درسه ستر ایت / حسد امر ینی طوتمقدن حذر ایت

اکر خور ایله درسه ایله تعظیم / اکا جور ایله درسه ایله تکریم

دمادم خیر یله یاد ایله آنی / بودر راه رضی مسلمانی

اشیدوب بو ثناکی تا که محسود / قله ابواب حقدی اوله مسدود

بو معجونکی دیدم علم و عملدن / مرکبدر بسی سقلر خللدن

بودر مضمونی قانون شفانك	بودر مكنونی راه مرتضانك
بودر مفهوم كيمياى سعادت	بودر اكسير محصول سيادت

مناجات

خداوندا عليم ذات دلها	قمو احوالمى سن سين چو بينا
حسد كردارينه قطع ايله دلدن	ذمايم وصفنى ور ايت كوكلدن
مصفا قيل محبتله الهى	حسد جندينه ويرمه اكه راهى
سلامتله اوله بو صدر سينم	كورلميايه ابد بر ذره كينم
بونه كوت تحاسددن كليمم	سكا تسليم اوله قلب سليمم

وصل

حسد كلديكى دوغم بيمه فالك	دورش ترك ايله خوب اولماز
خدا بر قولنى كر سوسه يارا	اكا عيبينى ايلر آشكارا
كه تا ترك ايليوبن اوله محبوب	حضور حقده اول وارمايه معيوب

وصلى الله على سيدنا محمد وآله وصحبه اجمعين

الباب السادس من الحميدة الاخلاص

بصيرت اهلى دير بو خلق دنيا	قمو هالكدر ادانا واعلا
بولردن عابدانا ولمايه هالك	طوترسه علمكه ايلر مسالك
اوليسردر هلاكده كه جمله عالم	مكر مخلص اوله اكله عوالم
خطرده در قمو ارباب اخلاص	كركدر بيله سين اخلاصى اى خاص
پس اخلاص اولمسه بو جمله اعمال	نمكسز اش كبيدر اتمه اهمال
چو نيت اولدى اخلاصك مدارى	مقدم كوره لم بو مرغزارى
كه نيت برله در احكام اعمال	ديالم نيتى تفصيل واجمال

قال صلى الله عليه وسلم الاعمال بالنيات

نكى مقصود ايدر نيتده عامل	همين اولدر عملدن اكه حاصل
تخم كبيدر اعماله نيت	نه دكسك آنى وير ارض همت
هم اولدر خرمنك صبره آخر	دخى تنوركه تخمير فاخر
بو ظاهردر نه بيشورسه تنور	غداك اولدر اولور انكله تن نور

پس ایشتك اولی چاق آخر بدر — بو رمزی سویلیسم بودم پریدر

اول الفكرة آخر العمل

بو معنیدن چو اول انتهادر — دوزنلر نیتینی منتهادر
كل امدی ایلكل تصحیح نیت — كه تا چكمایسین آخرده خیبت
كه نیتسز عملدن نیت خاص — اشتدلیك دیدی اولشاه اخلاص

حكایه

وریدی بر كشی اسرائیلیدن — سخا اهلی ایدی دكله ولیدن
تمام قحط وغلا ایدی زمانی — مجاعت المشیدی مردمانی
كدردی یولی بر قوم طاغه آردی — بو كلدی خاطرینه چونكه كوردی
تولیدی بو دید كندم اولیدی — بنم اولیدی هم كندم اولیدی
تصدق ایدردیدم آنی درحال — مجاعت اهلنه ایدردم ایصال
خلوصیله چو نیت حاصل اولدی — اكا اول اجرنی هم واصل اولدی
همان وحی ایتدی حق پیغمبرینه — كه مژده ایله اول عبد خیرینه

قبول ایتدم بودم خیراتن انوك — یازوردم دفتره نیاتن انوك
اكر اول قوم دیه كندم اولیدی — نه نیت ایتدیسه آنی قیلیدی
ندكلو اجر واصل اولجقدی — مثوباتدن نه اجرت بولجقدی
تمو یردم او قوله رایكانی — بشارت ایلیب شاد ایله آنی

وصل

نجالر نیتندن یوق خلوصی — خداسینه اولور اول اشده عاصی
غزالرده ایدر اعدایه جرئت — بهادر اردر دیرمك انده نیت
بو اقدامین یزراند ملكلر — خدایه عرض ایدوب قیلوردكلر
خطاب ایرر كه اولمادی قبولم — بنمچون قیلمدی آنی او قولم
یوریك دفتردن آنی بهادر — بهادر دیدلر آنی بهادر
كه نیتده آنی قیلمشدی انجق — همان اولدر انوك اجرنده ملحق
بو منوال اوزره در هپ غیر اعمال — چو نیت دزمدك كل حكمه اعمال

وصل

اگر بر اشده اولسه نیجه مقصود
قمو اخرایه مقصود اولسه معدود

قمو سین نیته تمکلك روادر
که انوك هر بریسی بر بهادر

مثالا اگر شروع اتسك صلاته
گرکدر نیجه نیت اول صلاته

بودر اول ادای فرضه نیت
ایدوب اندن طلب ایله مثوبت

اکنجی امتثال امر رحمان
اوچنجیسی مناجات ضعیفان

بودر دردنجیسی معراجه نیت
قله هم جمع خاطرده عزیمت

بودر بیشنجیسی جمله جوارح
اوله حق قوللوغنده زی نصایح

دل وجان وقف اوله بو خدمتنده
بولاری درج ایده هپ نیتنده

ندکلو چوق اوله بو گونه نیات
مضاعف اولیسر انده مثوبات

وصل

اگر بر شیده اولسا نیجه محسوب
کمی دنیا کمی اخرایه منسوب

سن اخری نیتینی ایله ترجیح
اکسین بر اشکده ایله تصحیح

حکایت

گل امدی دکله بندن بر حکایت
بو سوزه شرح اوله اگله درایت

واریدی بر عزیزك بر مریدی
ارادت دفترنده خوش فریدی

مگر بر دمده اول بر خانه یدی
تمام اتدی عزیزی دعوت ایدی

مریدانکه شیخ اتدی اجابت
بنلدی اولدی دعوت و ضراعت

گوردی اول خانه سنده ایکی روزن
اچلمش ایکی دیوارنده احسن

سؤال اتدی مریده شیخ خوش حال
بو روزندن ندر مقصودك ای یار

جوابنده دیدی ای پیر احسن
ضیا ایچون قودم تا اوله روشن

اکا ردیله دیدی شیخ ارشاد
خطا اتمش سین ای درویش نی داد

اذا نیچون گرکدی بونده نیت
که تا فوت اولمیه سندن جماعت

ضیا لازم گلوردی بو مرامه
ضیا قصد ایلیوب دشدك ملامه

بونك امثالی چوقدر وار قیاس ایت
بونکله نیجه معنی اقتباس ایت

وصل

نجاشی وار قبیح از حال انسان
عبادت قلمغه وار آنی امکان

مثلا حاجته وارمق كنيفه / كه لازمدر وضيعه و شريفه

دلرسك قيله سين آني عبادت / شريف اوله كيده اندن خباثت

بشر حالنجه چون ايتسك توجه / گركدر نيتكده ساكه اوجه

اوله بر نيتك دفع تقاضا / كه ثقلت كيده خفت بوله اعضا

ايكنجي نيت تجديد ابدست / صلاتك تا حضوريكه ويره دست

بو نيتله واررسك كر كنيفه / اوليسر جمله اوضاعك شريفه

اولور هر خطوه سينه بر مثوبت / زهي دين زهي ملت كرامت

ريا ايله اكر ايتسك سجودي / هوا ايله يه مسجدده قعودي

عبادت اولمز اول اولور ضلالت / نه اكسير اولدي اكله حسن نيت

بيان حقيقت الاخلاص

چو نيتدن بر ز قلدك بياني / اشت اخلاص ندر كور كل عياني

بوني بلدك اكر اولماسه نيت / صحيح اولمز عمل بولمز مثوبت

عمل ايچنده كر نيت اوله فرد / بودر اخلاص اوكت فهم ايله اى مرد

ايكي شي اولسه كر فعلكده باعث / خلوص اولمز اودم ويرمز موارث

مثلا علمه مشغول اولسه بر كس / رضاي حقي نيت ايلسه پس

خلوص اهلي اودر بو نيتده / معيني اوله حضرت همتده

اكر بو نيتنه ضم ايتسه آخر / كه خلق ايچنده اوله مرد مفخر

بوله جاهيله داخي احترامي / سهولتله بوله جمله مرامي

بولنمادي بو نيت اچره اخلاص / كه ايكي اولدي باعث اولمدي خاص

بوكه عامل دنور مخلص دنلمز / دخي باطل دكل مفلس دنلمز

ولي ابرار مقامندن دنيدر / اكرچه صف اشراردن سنيدر

بوني معيار ايدين بوكه قياسات / بو يوزدن نيجه معني اقتباسات

حكايت

اشت بر اهل حال ايتمش حكايه / كه بن كتميشدم بر دم غزايه

خلوص اهلي ايدم قلدم عزيمت / رضاي حق ايدندم انده نيت

ويرورب بودين بولنده باشي وجاني / بوله آخرده اجر جاوداني

صتون بر توبره الدم يولده ناكاه / بو كلدى خاطرمه حكمت الله
كه استعمال ايدم آنى ايشمده / صتم ارتوغه آخر دونشمده
كوروم اولكجه كوكدن ملائك / قنومه اندلر فوق الارائك
آله دفتر الوب يزديلر اول آن / كه مؤمندر فلان غازيدر اول شان
خلوص اهليدر اولمشدى زياده / درستدر نيتى امر غزاده
تماشاجى يزلدى كيمى انوك / كه بو قدر بو غزاده كامى انوك
بر بسين يازديلر تاجردر اول كس / بونى نيت قلوبدر بونده اول كس
چو نوبت بكا كلدى يزدى كاتب / بوده تاجر ديوبن اولدى غائب
ايشدوب بكه ايتدم اعتراضى / ديدم ظلم ايتمه بكا اى رب راضى
كه بو قدر بنده هم دينار ودرهم / بكا بو تهمتيله قلمه ورهم
خلوص اوزره دررقلبمده نيات / تجارت قندن و بوبنده هيهات
بنى تجاره قلمه هم جريده / كه غازيلردن اى نوردیده
بزومه بقدى ديدى اى دروغى / دروغكدن اومه بيلين فروغى

كه توبره المدكمى اى كمينه / انى ارتوغه صتمق نيتنه
خلوص اهلنده نيلر بويله نيت / يرمى غازيه بويله عزيمت
طنشديلر باخر بر برينه / كه بويله يازه لر اول دفترينه
خلوصيله غزايه كلمشيدى / بو نيتله بولرله كرمشيدى
ولى بر توبره آلدى اول كمينه / انى ارتوغه صتمق نيتينه
خدا سيدر بونك امرنده حاكم / نه ديلرسه ايدر اول رب عالم

وصل

اولورديدلر بر ساعت اخلاص / ابد بر بنده سينى ايدر سر خاص
ولى اخلاص درر كبريت احمر / بودر اكسير كه طپراغى قلور زر
ديا سين اوج عزتده بو معنى / همانا مرغ عنقادر او يعنى
ديديلر علم هم تخم عملدر / وجودك مزرعيدر خوش محلدر
اكه اخلاص اولبدر اب نيسان / انوك سقينده سعى ايت طورمه انسان
كه اخلاص اولمسه محصول اعمال / مفيد اولمز اولور بر مرده احوال

دلرسک باصه سنی اعدای عاصی / دوریش همدم ایدین اخلاص خاصی
که اخلاص اهلی هیچ اولمادی مغلوب / خلوصی اولمیندر مرد معیوب

حکایت

روایت اولنور بر مرد عابد / که اسرائیلدندی اول مجاهد
صلاح و زهدله معمور ایدی اول / ورع پرهیزله پرنور ایدی اول
دیدی بر شخص آکا ای پیر ارشاد / سنک نصحکله در بو کشور آباد
فلان موضعده بر اولو شجر وار / آنی معبود ایدوب آکا طپر وار
آکا سجده ایدرلر مرد و زن / اولوبدر بو ولایت اجره رهزن
ایشیدوب آنی عابد اتدی انکار / ولی غیرتله قلبی اولدی اوکار
بر آخر طوردی عابد مردمانه / تبر آلدی اله اولدی روانه
ایوروارماغه عابد اول درخته / کسه آنی دبندن تخته تخته
بناگه اوغردی بر پیره یولی / مکر شیطان ایدی اتدی سؤالی
که قنده ندر کلش قنده گیدرسن / الوکده بو تبر آنی ندرسن
دیدی عابد آکا بو فکر سختی / که کسمکه گیدرون اول درختی
دیدی اول پیر آکا ای مرد عالی / بو فکر کدن مبرا ایله بالی
یوری وارصومعکده فراغ اول / سوزم دکله بو سودادن ایراغ اول
سکا آندن عبادت ایتمک اولی / یوری وار ایشکه ای مرد بالا
دیدی عابد آکا ای پیر نادان / عبادتک مهمیدر بو الان
که مولاسین قویوب بر نیجه گمراه / آنی معبود ایدنمش شویله بی راه
آنک قطعی اولبدر بکا واجب / بکا کیم اولسه در بونده حاجب
دیدی بن قومزم کسمکه آنی / جدال اولدی اراکیرده همانی
طوتشدیلر ابلیسی صالدی یره / بشین کسمک دیلادی دوشدی وای
دیدی ابلیس آکا ای شیخ امان ور / که تا بر سوز دیم کل ایله تأخیر
جو اطلاق اتدی ابلیس دیدی / نیجه مرسل کلبدر بو دیاره
ایشیدیلردی اوصاف درختی / اولر هیچ کسمدی اول عالی بختی
اگر حکمت اولیدی ای مبارک / اولاره امر ایدیدی حق تبارک

سکا امر ایتمدی ظاهر خداوند   نه لازم اولسین اکا مقید
دیدی عابد که لابد کیم مولودر   انوك قبحینی هرکس بلملودر
ینه بو ایکی پیر اولدی مصارع   ینه یصدی انی اول شیخ جامع
ایکنجی دیدی ور کل امانی   سکا بر سوز دیم بحر الامانی
قبول ایلرسك انی ایله اطلاق   والا نه دیلرسك اولمیم عاق
چو اطلاق ایتدی پیر ابلیس جافی   بلوردم بن سنی ای شیخ وافی
مؤناتك سنك ایللر کوردرلر   اگرچه خدمتك منت بلورلر
اگر بر نسنه اولسه ساکه ادرار   فراغیله اولوردی سنده هرکار
بو کون نه اولسه ادرارك روانه   تصدق ایلیدك عابدانه
نه حاصل اولسه ساکه دیرختدن   فراغت ایله بو نوعیله بختدن
وظیفه ایلیم هرکون دو دینار   کلیم الندە الکل انی بی کار
چو دینار مکری ده وشدی بو ادایه   ارشدی آفت و نکبت قوایه
اصم اولدی قولاغی چشمی معلول   تبرد شدی الندن اولدی مخذول

هدایت معدنیکن قلب پر نور   وساوس منبعی اولدی بولب شور
بو یادی قلبینی شیطانی افکار   تنزل بولدی حالی اولدی بدکار
دیدی طغری دیدك ای پیر دانا   ایکی التون مهمدر صرف ایدیم تا
برین خرج ایلیم بیرینی انفاق   کیجه سایمده خوش عباد آفاق
خلاص اوله دیگرلر زحمتمدن   پریشان اولمیالر محنتمدن
فراغیله ایدم حقه عبادات   صفا برله قیلم درلو مناجات
دیو بند وندی اوینه عابد زار   معزز دی مهین اولدی دیرنکار
بو حالیله اوینه کلدی مفتون   کلیم الندن بولدی ایکی التون
برین خرج ایلدی بیرین تصدق   نجا کون بولدی بو نوعه تحقق
دیگر روز اولدی بولنمادی دینار   بو یوزدن عابدك کوکلی اولدی زار
تبرا الدی اکینه یوله کردی   ینه ابلیس اول یول وزرە کوردی
دیدی خناس اکه قنده کیدرسین   الکده بو تبرانی ندرسین
دیدی قطع ایلرم لابد درختی   که ویردی عالمه اضلال بختی

دیدی عنفیله ابلیس ای دروغ زن   نه حدک وار انی قطع ایده سن

قنالدی اولدی آزاده دکله خالی   طوتشدیلر بولوب ابلیس مجالی

قلوب اول عابدی خاکه برابر   دیاسین قاره الکدیکی هر نو

دیدی ای عابد مسکین مثال   نجادر ساکه بو مکر ایله بو آل

دونرمیسین بو اشدن یوقسه باشک   کسرون سویله کل جمع ایله هوشک

بیلوب ضعفین دیدی ای شخص ممکور   آلوک چک تا دونمیوب لجه مثبور

ولی بو اشده ایله حل اشکال   ندندر بو محلده عکس احوال

که قوتده کمالمده ایدم بن   ضعیف و ناتوان ایدک او دم سن

بو دم نولدیکه اولدی امر بر عکس   دیدی فهم اتمدک ای مرد ناکس

شو دم که کلدک اخلاص ایله اول   سنی کوردم حیا تمدن یودم ال

مهابت واردی اولدم یوزکده   جلادت اکلدم داخی سوزکده

سنا نیدی تنکده جمله مویک   انا المنصور دیو سویلردی روک

چو اخلاص یدی اول سنده مکنون   مقابل اولمزیدی ساکه کردون

احاطه ایتمشیدی نور اخلاص   مقابلمی اولوردی بن تکی عاص

سنی کوردکده کیدم اردی ضعیفه   نلر ایتدکدی اولدم بو نحیفه

که نادم نوزره اولورمی مقابل   مقاوم اولمی هیچ حقه باطل

بو دم چون مکر دنیا ایله کلدک   پریشان اولدی نیتک بس بکلدک

مهابت سلخ اولوب رویکدن الان   اوقودم اول ورقدن حرف خذلان

یوزکده واردی اولدم نزاهت   یله ویرمش انی میل خباثت

هوادن اولسا اعمالک اساسی   قرار ایدرمی هیچ اونک بناسی

تقریب

ایشت دشمندلندن خوش نصیحت   اگر کوش ایتمدکسه زی فضیحت

اگر صراف ایسک ای مرد عراف   بو نقد ایله صدر سینکی صاف

کلامک جوهر ندن اول خبردار   آکاجان و کوکلدن دوش خریدار

متاع اهلینه بقمز اهل افلاح   کرک ملاح اوله یا مرد فلاح

بولورسک آب حیوان نوش ایت ای شاب   ندن اولورسه اولسون اکه میزاب

جواهر درج اولنسا گر بلاسه   گوتورکل انی اندن بقمه کیسه

مزابل ایچره بولسك شب چراغی   چقر اندن غنیمت بل اوجاغی

سلکرسك دست همت برله آنی   ینه اولدر اوکت فهم ایت بیانی

وصل

عبادت ایچره بل اخلاصدن اصعب   ینه بودر دردیلر اکله ای اب

اگر عمرکده اخلاص ایله بر کام   بصرسك اومرم حاصل اوله کام

ولی گر طاغ اوله اخلاصل ای شاه   ریادن ذره ایدر آنی افساد

طلو آب اولسه گر ظرف طهارت   بولور بر قطره نجسیله خباثت

انگچون قالدی عاجز جمله کملا   ولی آسان صونور نادان اجهلا

مخلص صانور اعمال مشوبین   محاسن عد ایدر بلمز عیوبین

روایت

روایت ایلمش بر مرد کامل   عیوب نفسنه واقف پیر فاضل

قضا ایتدم اوتوز یللق نمازم   که قلمشدم انی اول صفده جازم

مگر بر دمده بر مانعله قلدم   ایرشمادم اودم صونك صفده قلدم

چکوب خجلت همان خلقدن اوتندم   بو اشده خلق بکا طعن ایده صندم

که ایتمامش صلاته اهتمامی   انوکچون کچ قالبدر هیچ خامی

چو قلبومه یوریدی بو خواطر   دیدم نفسومه ای مغرور وفاتر

اوتوز یل قلدوغك بو نجه نمازك   بو تسبیحات وتهلیل ونیازك

بو صفا ولله رغبتدن عزمك   بو دعوات وضراعاتکده جزمك

ریای خلقمش بلدم مقرر   قضا ایله یوری وارای محقر

هدایت ایردی بلدم مقتضاسی   میانمز شد ایدوب قلدم قضاسی

تقریب

گونش اولورسه اخلاصك صفادن   کدیرسر نوری بر ذره ریادن

گرك کدنیتك لله وفی الله   یرشمز بونده غیری گوه وگر کاه

روایت اولنور بر مرد انور   ایشتدی بو حدیثی قلدی ازبر

عم علیه السلام من اخلص لله اربعین صباحا ظهر ینابیع الحکمة من قلبه ولسانه

که بو یرمش بونی اول شاه وافی — گر اخلاص ایتسه بر کس قرق صباحی
ظهور ایدر اودم ینبوع حکمت — کوکلدن دیلنه بولب سلامت
بو نیتله و ذره اوکسه اولدی عازم — که قرق کون اوله اخلاصه ملازم
که تا حاصل اوله اجرای حکمت — اوتوردی اربعینه قلدی همت
تمام اولدی چو مردک اربعینی — کوردکم حاصل اولمادی او معنی
مناجات ایتدی دیر باری تعالی — حبیبک قولیدر کذبدن مبرا
ولی اول برغرضکم قلدم آنی — که حکمت جاری اولیدی همانی
وجوده کلمدی و اولدی نابود — مرادم بابنی ولدی باکه مسدود
ارشدی هاتف غیبی سمادن — خبرلر سویلدی اشبو ادادن
که اخلاصک بوغیدی بو اشکده — غرض حکمت اولیدی جنبشکده
بوده اخلاص که هیچ اولمایه اغراض — نه جسم و جوهر نه عین و اغراض

وصل

گرز اخلاص قپوسی اولسه مفتوح — ایرر روحانیلر راحت اولور روح

ریا با بینی سد ایلر ملکلر — دعا ایتسک قبول اولور دیکلر
اگر حالتله ال اچسک دعایه — گیرر چرخه ایرر حالت سمایه
ملکلر اچر ابواب سمایی — حضور حقه التورلر دعایی
بولور بیرینه بیک بیک صد هزاری — بتر ایشی دخی کورمز خساری
ریا بیله اگر اولورسه اعمال — ایشک مشکل مبارک اولمدی فال
عمل ضایع بو زلت قاره الک بوش — بونک حقه بونل ای مرد بی هوش
بو خرمنده نه دکلو چکسه زحمت — اولیسر حاصلی حرمان و خیبت
کوکل معدندر اخلاص و ریایه — بو دل امری مفوضدر خدایه

مناجات

الهی عبدک العاصی اتاکا — سؤالا باب خیر من عطاکا
الی این یروح العبد یا رب — وقد انسدت ابواب سواکا
و ذرک الزکاء من نوالک — وقطرک البحار من عطاکا
لخیر من حیات الف عام — فناء فی فناء فی فناکا

ولا خير لعيش عمر دهر   لمن لا سهم حينا من هواكا

الهی فارفعن عنی حظوظا   بسری لم اشاهدها رضاكا

ففتح ربنا باب الخلوص   فمن يقدر اليه من عداكا

لاعمالی واقوالی الهی   مراض الشوب اطلب من شفاكا

الفصل السادس من الذميمة الريا

چو اخلاصدن اچلميشدی بابك   بو ابواب اجره اولنعم المآبك

مقابلده اولن باب يسارك   ريادر اولميه اندن خسارك

دوريش سد ايليكل اول بابی سالك   كه اندن ارمسون ساكه مهالك

بو شيطانك برا ولومدخليدر   بونی سد ايلين لحق وليدر

اوقايودن كلور اغوان شيطان   ويردغا فلره خذلان وخسران

كرك بو اشده سالك كلی اكاه   كه يغما اتميه اعمالی ناكاه

اكر بر كوشه‌دن بولماسه فرصت   ايدر بس سمت اخردن خسارت

كه هر بر حيله‌سی وبمز برينه   ايرورلا جرم مكرين برينه

مثلا مسجد اجره اولسه صوفی   اكا القا ايدر ابليس خافی

كه تعديل صلاتك كوستر انی   سنی لوم اتميه غيبتده حضاری

ريا ده بو صريحدر يوق خفاسی   طوير بونی اولن جزئی صفاسی

بو طويلدقده كوزلر سمت اخر   اكا نصحيله در كه ای برادر

صلاتك صورتنده ايله احسان   كه ساكه اويكونر بو جمله مردان

ثواب اقتدادن اولمه محروم   بونيتله اوليكور مرد مرحوم

خشوعی يوق دلنده صورتيله   ثواب قيدرد زی مكر وحيله

عبادت كوستررا كه ريائی   ثواب استر رياسندن مرائی

اكر بونيده طويسه مرد سالك   بولور بر وجه اخردن مسالك

عبادتا اجره بودر اكه صنعت   بری بيرندن انجه در خديعت

همين سايرلرين بوكه قياس ايت   نچا معنی بو يوزدن اقتباس ايت

بو بازاره كيرن ای مرد صادق   كركدر بو حذرده خيلی حاذق

كه جيب جانك ايچندن متاعی   الوب طرار كورلمايه صداعی

وصل

بیورمش مقتدای خیل اخلاص طبیب هر مریض زمرهٔ عاص

قیامتده کتوره بر قولین حق سؤال ایده که سویله نیلدک الحق

دیه بر غازیم ای رب دانا غزالر ایتمشم یولکده حتا

فدا ایتدم بآخر جسم و جانی شهید اولدم غزاده بیلدک آنی

دیر کذب ایلدک ای عبد فاجر بنیچون ایتمه مشدک آنی آخر

بهادر اردیرمکدی مرادک دیدیلر بس انوکله اولدی یادک

سورک بونی جهنم وادیسینه ریا اهلیدار سون محبسینه

کتوررلر بینه بر مردی آنده دیا کرسن نه ایتدک ای فکنده

دیر چوق مالی کسب ایتدم حلالدن سقندم آنی حرمتدن وبالدن

قموسین حق یولنده ایتدم انفاق رضای حقه هرکز اولمدم عاق

خداسی دیه کذب ایتدک بو حالی بنیچون ویرمدکدی آنده مالی

مرادک بو ایدی وجه ریادن سنی عدا ایده لردی اسخیادن

دیدیلر اول سوزی ایردک مراده برو کیدر وایدوری بئس المهاده

ایدلر ثالثی اودم احضار دیالر سنده نیلدک ایله گفتار

دیه علم اوقدم چوق رنجه ایردم بحمد الله صوکنده کنجه ایردم

بو خلقه ویردلر بن او تقدم ملبسدی دخیلس بن آجقدم

بساطم خاکدی هم یصدغم طاش همین نان پاره ایدی ایتمک و آش

علمدن حاصل اولدی ما تیسر بودم خرج ایتمکه قودم آکا سر

انی نشر ایلدم لله و فی الله دریغ ایتمادم اصلا کوه اکرکاه

دیه کذب ایلدک مولای دانا که بنون حالکه دانا و بینا

بنیچون اولدی بو رنج و تدریس مرادک واردی قلبکده بلیس

تکا عالم دیدرمکدی مرادک دخی تحسین ایچوندی اجتهادک

تصدر ایلیدک بین الاقران مناصبلر بولیدک نزد سلطان

ارشدک دنیده بونجه مراده یریدر آلته لر بئس المهاده

بو اسلوبا وزره هر کون مرائی جوابن اله وبوله جزائی

مناجات

الهی یا الهی یا الهی   او دم ارکورمه بو عبده تباهی
سنك دستكده در قلبیله اشباح   سنك قبضكده در عقلیله ارواح
صغندم عصمتوكه اشبو عاصی   كه سنسین ربنا اخذ من نواصی
بنی خیر ایله اخذ ایت ناصیمدن   بنی قورتر بو نفس عاصیمدن
بنم بو نفسمه ویرمه مجالی   خلوص امرنده قوللنز بالتوالی
كه بو قدر اعتمادم نفس شومه   چو اماره بیوردك نفس شومه
امانت قومشمدر ساكه وارم   شكا اصمرلدم سود وخسارم

وصل

بیورمشدر كو سلطان عالم   قیامت رونقی اولجان عالم
كه اول حب الحزندن مستعانه   صغینك ایره سر دار الامانه
دیدیلر ای شفیع جمله امت   ندر حب الحزن ایلك كرامت
دیدی حب الحزندر نام وادی   كه دوزخده اولور انوك نهادی
اكا هر كم كرور ایشی حزندر   مرائیلر یری بئس الوطندر
ریا ایله اوقومشلردی قرآن   كه تا تقدیم ایده امثال واقران
ریا ایله قلورلردی صلاتی   عبادت عد ایدوبن سیاتی
درونده اولوب اغراض تلبیس   بو خلق اچره اولوردی وعظ و تدریس
معاذ ابن جبل اول فخر الاصحاب   اوترمشلردی بر كون جمع احباب
تفكر ایدرك قلدی بكائی   كه صالدی اتشه اولدم فنائی
عمر ایتدی سؤال اول بحر عرفان   سبب نولدی كه اولدك شمدی كریان
دیدیكم یاده كلدی قول مختار   كه بویرمشدر اول محبوب غفار
ریا اتمك بلوك شرك خفیدر   بو اعمال اچره سم مختفیدر
ریانك ذره سی ای مرد خاضع   ایدر طاغلر قدر اعمال ضایع
كه كوزه اچره خوش اب مقدس   اولور بر قطره نجسیله منجس
ندا ایتدوره حق روز قیامت   ریا اهلینه بلدوروب غرامت
كه یا غدار وبدكردار مرائی   نكم ایتدكسه ضایعدر هبائی

یوری وار اجرکی شول کسدن استه
که انوکچون ایده بدنرای شکسته

وصل

ریانک هر ایشه وار در دخولی
انی فهم ایدمز لکن فضولی

یه فهم ایدر سده اتمز مبالات
انی غیبایه صلمشدر دمر آیات

اولور اقوال واحوال اجره جاری
دخی اوضاع وهیأتکده ساری

سکون وهم حراکلک اجره مکنون
سکوت وهم کلامک اجره مضمون

گرکدر بس اکا بر مرد حاضر
اوله اوضاع واطوارینه ناظر

بله تا کیم بو فعلینه محرک
ندر قندن اولوبدر بو تحرک

بو کونه کر تجسس قلسه حاذق
بلور مخلصمیدر یا خود منافق

بو اجماله دلرسک کلی تفصیل
واراحیای علومدن آیله تحصیل

ولیکن عارفه یکفی الاشاره
اگر طویدکسه سالک زی بشاره

وصل

عباده ریانک مبدأیندن
بیان ایدم بکلی منشایندن

ریانک تخمی غفلتدر خدادن
دخی غیبدندر اول ذات علادن

عبادتده اگر اولسه بنده حاضر
مناجاتنده شوقیله محاضر

ایدر میدی وغیره التفاتی
ندکلو اولسه نفسک مشتهاتی

خدادن غفلتی قدر بجه بنده
اولور اغیاره ناظر اول قدنده

ولی بر ذره دکلو اولسه آکاه
کورنمز کوزنه طاغلر انوک کاه

که دنیا شهلری قاتنده حضار
اولورمی غیره هیچ میلیله نظار

بو قدنکه بکلی ایده ادبار
اوله اغیار له بازار وگفتار

یحنکم ایره قول قرب بساطه
جنابندن ارایشه انبساطه

ریایی بیره غوب اتر خلوصی
ذهب بولنلر اولورمی هیچ فلوسی

وصل

ایشت بو رمزی اول شاه ولیدن
ولایت منبعی یعنی علیدن

ریا اهلینک اولور اوچ نشانی
سکا بر بر دیورم اندن بیانی

بودر اولکی تنها اولسه اول کس
عبادتده نشاط اتمز محض

کسل اوزره اولور شوقنده هم دون … فجن خلق ایچره اوله اولور افزون
ایکنجیسی اوده اول مبتلالر … اگر تحسین اشتسه یا ثنالر
نشاط اوزره اولب غافل عملده … نلر اظهار ایدیسه اول محلده
اوچنجیسی اشته اهل ریانک … پسند اتمه سلر احوالین اونک
کلاول یروب دوشه اولدم فتوره … تنزل بولبن ایره قصوره

روایت

روایتدر عمر اول ابن خطاب … خدا راضی اوله اندن بهر باب
کورر بر کسه طورمش بر محلده … بشین آشاغه صالمش خوش عملده
بونی اشعار ایدرکه سالکم بن … قموا عضایی ضبطه مالکم بن
بونی فهم ایلیوب اول معدن نور … قتینه کلدی دیر ای شخص پرشور
خشوع قلب ایچره در کردنده اولمز … بشک قالدر که بو ایش انده اولمز
زیاده چوق قدر اخبار و آثار … ولی لابد اولندن اتدم احضار
طوین بوندن طویر قبح ریایی … الورمی سندسه هیچ بو ریایی

ذمیمه ایچره کی مشکل مرضدر … قرشمش ذاتکه کرچه عرضدر
بونک تشخیصی فرض العین اولبدر … بونی درک اتمین بی عین اولبدر
عمل پیدا ایدنلر بوریادن … بنا یمق کبیدر بوریادن
جلیدر بعض برده ای دلارا … دبیب النمله دن که اولور اخفی

کما قال النبی صلی الله علیه وسلم الشرک فی قلب بنی آدم اخفی من دبیب النملة السوداء علی الصخرة الصماء فی لیلة الظلماء

که یعنی بوریا شرک خفیدر … قلوب آدمیده مختفیدر
قلیب خارجده تشبیه بلیغی … بیورمش انبیانک اول بلیغی
قرا کوکیجه بر قاره قرنجه … سیه طاش اوزره داخی یا بالنجه
کورلمک اولمی تحریک رجلین … ریا اخفادر اندن طوی شاهین
کرکدر بس بوکا خیلی حذاقت … که فرد احکمیه اندن خسارت

وصل

روایت ایلمش شیخ غزالی … جمالندن اجیله اکه فالی

که هر بر کوکده اول معبود قادر
ملکلردن قومش بر شخص حاضر

که تفتیش ایده اعمال عبادی
کمیسی غم بوله کیمیسی شادی

موکللر طوروب هر کوکده حاضر
اولورلر تا اکا دقتله ناظر

دقیقه قومیوب تفتیش ایدرلر
انی هب مو بمو تفتیش ایدرلر

کمی اول که کوکده اوله مردود
کمی ایکنجسندن قاله مطرود

ریا خلطیله مشکل اوله احوال
ایدنجیه وارنجه بوا اوله حال

یدنجیه وارنجه بعض اعمال
صفا اوزره بولنه اولمیه قال

ولی انده اولنمز مرد موکل
قنی تفتیش ایده قوما ید مجمل

دیه لایق دکلدر بو خدایه
بونی رد ایلکوز صاحب ادایه

یدنجیدن انی رد ایدەلر تا
ارنجا صاحبینه تم ویله

بو اسلوب اوزره در از خلق ادم
دینه بوا ولسر تا هدم عالم

مکر بردم مه بر مرد عزیزک
الوب اعمالینی صاحب تمیزک

بودم دنیا کوکنده ایده لر عرض
انی یوقلایلر بالطول والعرض

بولنمایه بو کوکده هیچ قصوری
اداlر تا اکنجیه عبوری

هم انده یوقلیه انی موکل
قصورن بولمیه بوله مکمل

انی تشییع ایدوب کوکدن ملکلر
منور اوله نورندن فلکلر

بو اسلوب اوزره تا هفتم سمانی
منور ایلیه نوریله انی

حضور حقه عرض ایده ملکلر
انی مدح ایده رک اهل فلکلر

که اخلاصیله اولمش پاک عملدر
ریا یوقدر اچنده نه دغلدر

عتابیله دیه اول رب دانا
بقرسز ظاهرینه بونک اما

درونینه چو بنون اولن اعلم
ریا واردر اچنده شونیله مبهم

بنیچون اولمشدر دکل بو اعمال
بکا لایق دکلدر اتمک اجلال

بنم ذاتم که مخلوقه خدادر
معین و رازق شاه و کدادر

ارشسون بندن انکه شمدی لعنت
که بندن غیری یه اتدی عبادت

ملکلر داخی انده لعنت ایده
بو دم هیچ بقمیالر اول طرفه

فصل بیان الریا فی صورت العناصر

ریا آتشدر اعماللر علفزار
روامیدر وصلکرسین خرمنه نار

محل اولورکه خرمن بر شرردن
هبا اولور بتکلی طوی خبردن

ریا سیلدر بو اعماللک بناسین
حواله ایلسک یقر اساسین

ریا یلدر بو اعماللک رماده
بنجه تشبیه اولیدر کور فناده

قال الله تعالی مثل الذین کفروا اعمالهم کرماد اشتدت به الریح فی یوم عاصف لا یقدرون علی شیء بما کسبوا

ریا طپراقدر اعمال عین آدم
کزوکه قومیه طپراق اوله درهم

چو واردر عنصرکده بو ضررلر
سکا لازمدر بوندن حذرلر

علاج الریا

اشت لقمان دینک حکمتندن
اچورم ساکه شاه شربتندن

بولاسین صحت جان سقیمی
طویه سین نیدوکین قلب سلیمی

ایکی شیئله در بونک علاجی
بولور علم وعملدن امتزاجی

اما علاج العلمی

بودر علمیکه طالبلرده وایه
اوله واقف مضرات ریایه

که اعمالینی هپ یقدی ویقدی
الیله چشمنه طپرق برقدی

صوردی یللره ویردی هبایه
نه یوز برله واریسردر خدایه

بلور مؤمن اولنکه بو مضرات
ریادن حاصل اولور بونجه آفات

همان بر نفعنی دیسون مرائی
که اونکچون ایدیدی اول ریایی

بودر ظاهرکه واردر بر رجاسی
یه دنیادر یه غیری ماجراسی

ریاسندن اگر بودر مرادی
بونی بلسونکه اول معبود هادی

اونک دستندهدر منعیله اعطا
که آنسوز اولمیسردر بو قطعا

اگر وارسه اعطایه ارادت
ویریلور اول ریاسینه نه حاجت

تعلق اتمسه لکن ارادت
ویریسرمی ریا یله عبادت

بو تقریریکه قلدم ساکه انشا
بو تحریریکه ایتدم ساکه افشا

ریا نیدوکنی بوندن بلورسین
که ضرنی نهایتده کورسین

بونی هم یاد ایده روز قیامت
مرائییه اوله کلی اهانت

که هیچ بر قولنه اتمایه آنی
اشت بندن بو معنیه بیانی

پیغمبر جمع اوله لر اولی و آخر
منادی کوندریسر حق تعالی

دیا کیم یا مرائی یا منافق
ویا گمراه ویا بی شرم فاسق

اوتنمادک خدانک طاعتینی
ثنای خلقه صتدک رحمتینی

رضای حقه چون انلک تشبث
رضای حقه ایرکردک تلوث

اولوب اول التفات خلقه مغرور
بودم اولدک خدادن دور مهجور

چو خلقک مدحنه آلدندک ای خر
خدا ذمیله دشدک شمدی ابتر

خدایی دشمن اتدک خلقنی دوست
بدل هیچ اولیسرمی مغزه پوست

خدایی خوار ایدردک خلقی تعظیم
بونی درک ایلیوب هیچ بیمه دک بیم

بو منوال اوزره اولیسر فضیحت
بونی یاد ایله اولورسین فضیحت

خصوصا کفهٔ میزانه اعمال
قونلدقده کورالر انده درحال

احد طاغی قدر طاعات اسنی
اوله بر حبهٔ خردلدن ادنی

اولوب اهل ریا اجرنده مأیوس
خجالتله ورطه سنده قاله منکوس

بو احوالی کرکدر هر کشی یاد
ایدوب نفسین ریادن قیله آزاد

که طوغر بو تذکردن تفکر
نتیجه اولیسر اندن تنفر

چو اجمالا دیدم علمی علاجی
بودم جمع ایدلم عود ایله عاجی

واما علاجها العملی

عمل یوزنده بیل بودر علاجک
بنی کوش ایله وار در احتیاجک

ایده طاعات وخیراتینی پنهان
نتا کم مخفی کزلر اهل عصیان

خدایی بلدکینه اوله قانع
که خلقدن اولمیه بر فرده خاضع

شو دکلو ایلیه بو اجتهادی
که لذت بوله کتمندن نهادی

بودم آسان اولوب بو کتم احوال
حلاوتلر طویه اخلاصده درحال

ریا خاطرلری بولوب سکونی
جناب حقه اوله هب رکونی

بولوب اقلیم دل امن وامانی
بوله طاعات حقده شادمانی

بنا که بر محلده ایرسه وسواس
یه نفسندن ظهور اتسه بو بد باس

او خاطردن ایره قلبینه نفرت
توجه برله قیله استعانت

قیلوب نفسینه تهمت ایده اکراه
کداره آنی دلدن کوه اگر کاه

دیا نفسینه ای غافل خدادن
نه اومرسین بو خلقی نوادن

که مالك اولمیین مملوك مطلق
نیه قادر اولور ای شخص احمق

گر گدر قبیله‌لر بو بیله تدارك
که بو یولجه گیدیدر بونجه سالك

کل امدی قومه الدن بو علاجی
که علمیله عملدندر مزاجی

اولنجه ایله سالك اجتهادی
مددلر ارکوره اول رب هادی

مناجات

عنایت سندن اولمزسه الهی
یکیلو دبینوا قوللر بو راهی

چو هادی مطلقا سنسین عباده
نه لطفك یا هادی دیرسه هر افتاده

جنابك عصمتینه اول آخر
صیغنمشدر بلورسین عبد فاقر

چو سنسین اول و آخر پناهم
بو سوزه علم شاملدر گواهم

بودر آخر سوزم ای رب منان
بزه ایرگورمه ایکی اوده خذلان

الباب السابع من الحمیدة الشکر

یدنجی بابی شکر اولدی یمینك
اکا کل اجه کور عین الیقینك

خدانك اوله کر بر قوله قهری
اکا فتح ایلمز ابواب شکری

انوك شکریله کر اچلسه فالك
نلر ویره دخی اول ذوالتولك

دمادم بوله سین اندن زیاده
بو سوق اجره ایره قدرك مزاده

بو ابواب اچره بیل غایت اهمدر
شکور اولن عطایله بهمدر

حقیقت الشکر

بودر شکرك بلاسین ای دلارا
که حقدندر قمو نعما و آلا

نه نعمت که اولبدر ساکه واصل
سنکچون ربك آنی قلدی حاصل

دخی مهد عدمده یکن وجودك
یوغیکن اولشه روی سجودك

سنکچون اندی ارزاقك مهیا
جمال و جاه و مال و درلو نعما

دخی ایمان و حکمت علم و عرفان
غرض سنز اندی بو الطاف احسان

وسایط کورمسون عینك اراده
که بالذات وارد اولمشدر اراده

اولور سنك کر شهنا اسبابه ناظر
اولورسون راه شکر ایچنده فاتر

تمام اولمز ایشك دشدك قصوره روامی اوله بو اهل حضوره
چون اندن کلدی نعما کل کا باق سوانی صال نظردن اول کا باق
غلامم شه یدندن کلسه انعام همین شاهه کرك اجلال و اعظام
خر و خربنده یر و یرمه وجودی روا دمر سله ایتسك سجودی
قلم کاغد کبیدر بل وسائط انو کله یازلور کرچه محامد
نیه قادر قلم بیهوده رفتار یدِ کاتبده مجبور و کرفتار
دکر کاغده کر اولسیدی قدرت بو زینی قاره لردی دشت محنت
همین بونك کبیدر جمله اشیا یصرّفه المقلّب کیف ماشا
بودر ریس مذهب سنّت جماعت بوکاسن کر وسط دیکر نهایت
بولتدن کرایر رباران زمینه ظهور ایدرا نو کله هب دفینه
نریلدن نه بولندن نر زمینده بلور مؤمن اولنلر انجی انده
بودر شکر ایلیك دیر اهل تحقیق کل امدی قل بونی اخباره تطبیق
روایتدرکه موسی ابن عمران سؤال ایتدی خدایه بر کون اول خان

که ای هر ذره ایدن عطایی هواده بسلین جوق همایی
یرتدك ادمی قدرت یدکله بو احسانلرکه ایتدك رحمتکله
باخر اولدی مسجود ملائك کوتردیلر انی فوق الارائك
نه نوعه شکر ایدبدرسا که اول شان که انکله مؤدی اوله احسان
جوابنده بیوردی رب مشکور که توفیقه ارشدی عبد مزبور
که بندن بلدی نعمایی تمامت یزلدی اکه طغرای امامت
انوك بو علمی بن شکره طوتدم انی شاکرلرم نوعینه قتدم
بخه اولمایه بو ایشده اعلم که اولدر حضرت حقدن معلم

وصف

خدادن قولنه کلمکده نعمت کر کدر شاد اوله انکله امت
همین نعمتده اولسه لیکه شادی اکا شاکر دمز اول رب هادی
که بر کلبه کم اتسه استخوانی انکله شاد اولورا ولدمده جانی
صلر قویرغی اندن منعمینه نه شادیلقلر ایلر اول کمینه

ولی نعمتله در انجق اوشادی — انکله قانع اولمشدر نهادی

بو اسلوب اوزره در کلب سفالی — انکچون نعمته در اشتغالی

همین نان در مرادی اول فنادن — گرك یاددن گله گر آشنادن

کل ایدی اولمغل کلبه مساوی — بو رمزی فهم ایدوب اکله فحاوی

قچن ربکدن ایرسه بر عطیه — سکا حاصل اولور ایکی هدیه

بری نعمت بری دست دلدار — بودر نعمت حقیقت اکله گفتار

که کلسه دست اغیار ایله نعما — بو دکلو خرم اولمز انده دانا

ولیچون یار الندن کلدی نعمت — انی بیل سکا روحانی عطیه

اگر فهم ایلر ایسك اشبو رازی — بولورسین انده سکدن امتیازی

بودر شکری شها اهل خصوصك — بو میدانده یری یوقدر لصوصك

اکنجی بونکیله اوله فرحان — چو نعمت کوندرر بدر سکا رحمن

وسیله در جناب قربتینه — اولش نعمتلریله حضرتینه

ایدین نعمانی اسباب تقرب — سلوك اهلینه بودر خوش تدرب

خدادن قولنه نعمت ایررچون — سوزانی وسیله اولدوغیچون

مجرد اولمز اول نعمایه قانع — که اولور کثرتی رخساره مانع

عسل ایچنده زهرین کورسه عاقل — اگرچه طتلودر اتمز تناول

که دام اوستنده کی بر حبه دانه — بدل اولورمی جانم طتلو جانه

ولی نادانی شهوت قلمش اعما — کلور زهریله دانه اکا نعما

انوکچون شکر ایدر جاهل حرامه — که بلمز ایرشور اندن غرامه

بو تمییزه کرکدر چشم انور — نه فهم ایتسون بونی هر مرد آخر

وصل

حقیقتده بودر بیل شکر نعمت — قلاسین نعمتیله حقه خدمت

که انوکچون ویربدر سکا الله — خلافنجه سقین بو طوتمغل راه

سکا نیچون ویرلدی چشم انور — که عبرتله بقاسین ای برادر

اولاسین صفحهٔ اشیایه ناظر — نه یرمشدر کوره سین انده فاطر

اقوب هر ورقدن درس اسرار — اداسن ثم وجه الله تکرار

کتاب اولبسکا جزئی ورقلر … الا سین ذره دن بیک سبقلر
عیان اوله سکا نقشنده نقاش … گزوکه خار اوله مژگانله قاش
بولاسین ذره ایچره شمسی پیدا … اولوب هر قطره ده دریا هویدا
برابر اوله عرشه قطعهٔ خاک … اودم اطلس کورینه خرقهٔ چاک
اوله هر تلّهٔ مور طور سینا … مناجات ایده سین حقّا یقینا
بر اوله چشمکه هم ورد له خار … تمامت یار اوله قلمایه اغیار
بونکچون یار دلمشدر بو عینک … ولی حایلدر چشمکده غینک
مقیّدسن چو سن ابرو و چشمه … سقین فاسق صیرلرد و شمه خشمه
یوری کحاله عرض ایله بو عینی … محبت میلی برله سیله غینی
چه کر بر نقطه در انده حجابک … بو بر طاغلر اولور بر کون نقابک
طغیت بو نقطهٔ طاغ اولمدین کل … که غینک عین اوله ای مرد اکمل
تماشا ایده سین خار اچره وردی … بودر سوز اکلرسک تو نبردی
خلافه صرف ایدرسک لیکه انی … اولور سین ناسپاس و عبد جانی

بو منوال اوزره در هپ غیر اعضا … خلافنده سقین کلّه و بعضا
دلرسک کم خلاف و ناخلافی … بله سین دکله سوزم اوله جافی
پیش میزان شرعه قومه الدن … خلاص اولمق دلرسک بو خلکدن
سورسک کم سلامت بوله دینک … قولاغه قومیه قولین ملحدینک
یدکه اولدی غنچه اشبو میزان … رضای حقده اولور جمله ارکان
اولور سین جمله نعماسنده شاکر … سنکچون شکر ایدر اول ربّ قادر
چو شاکرسین اولور سین عبد مشکور … کدر غمّک اولور سین شونکله مسرور

وصف

قولق طوت باکه ای اهل کرامت … بله سین تا ندر اصلنده نعمت
ولی موقوف اولیدر بر بیانه … دلرسک ارکورم انی عیانه
نکم خلق اتدی انسانی چون الله … اولوردر تقسمه محصور اولغل اکاه
بری اولدر که در دنیا و عقبی … اوله نافع بودر فتوا و تقوا
مثالی علم و هم خلق حسندر … بو وصف اوزره اولنلرنی حزندر

ایکی عالمده خوش سرمایه‌در بو / کوکل طفلینه شیرین دایه‌در بو

اکنجیسی بودر ایکی جهانده / اولیسر صاحبی اونک زیانده

جهالتده رمثالی داخی بدخو / بلا بودر همان ای مرد خوش رو

اوچنجیسی بودر دنیاده نافع / ولی عقباده اولور ضار و ضایع

مثالین بیلکه دنیا چوقلغیدر / ولی ایله صنوریوزاقلغیدر

بونی لذت بلوردنیاده نادان / بلا اکلر ولی اصحاب عرفان

شو شهده بکزر اولکه زهری مستور / بلن صونمز الین المقده مغرور

بودردنجیسی دنیاده محنت / ولی عقباده اولور عین عزت

ریاضتلر کبی داخی عبادات / که ایشلر بونلری ارباب طاعات

اگرچه بونده زحمت انده رحمت / ویریلور هر برینه صد کرامت

مالین کوزلیوب بس اهل عرفان / عبادت قلدیلر عیان و تعبان

شو بر خسته کبی آجی دوایی / ایچرلردی بولورلردی شفایی

وصد

چو بلدک نعمت علمک کمالین / دخی اخلاق حسنانک جمالین

طلب ایلرسک آنی ایله انسان / که بو خلق خدادر ایله اذعان

شو لذاتی سقین عد ایمه نعمت / که ویررا که شغلک صکره خیبت

شو لذتکم انکله جمله حیوان / تمتع ایدینورلر مور و ماران

یمک ایچمک جماع و استراحت / مکسده سکده واردرهم بو خصلت

بو عار اولمایمی انسانه آخر / اولورسون بو صفتلرله مفاخر

تفکر ایله هم بونه هوسدر / شریکک بو صفتده سک مکسدر

شونک کم بوا اوله محصول عمری / کیده لذت قلور عقباده جمری

کلامدی اوله بو لذاته قانع / اولیکور رتبت علیایه طامع

که اردی اکه ارواح مقدس / صفا بزمنده خوش اولدیلر اقدس

قویب بو سفلیدن صف نعالی / بولیکور روز فردا صدر عالی

بهایم شرکتندن ایلک عار / ملکلا وصافی برله اولیکور یادر

اولاسین ناسزا خلق خدایه / اراسین خوش مقام مرتضایه

چو نعمت نیدوکین بلدک مفصّل   بودر مقصود اولنلر کله محصّل
که شکرندن قلاسین اهتمامی   کفور اولمایسین چون مرد عامی

بیان سبب تقصیر الشکر

ایکی شیدر سبب تقصیر شکره   گر کد عرض ایدم انی حضوره
بری جهلکدر بو شکره حائل   که نعمتدن ندر بلمز مسائل
گر کد ربیله سین اول ربّ دانا   سنی شول نعمتیله قلدی والا
که صایسک قادر اولمزسین حسابه   بوقندن اولسین حاضر جوابه
کل مدی ابتدادن بشلکاره   شمار ایت نعمتن دشمه فکاره
سنی ایتدی عدمدن چاهندن اخراج   اتک صلبینه صلدی بر کوزک تاج
اوم حلدن کوچردی کردکارک   انا رحمنده اولدی پس قرارک
چو نطفه اوزره گچدی اربعینک   اوتشمش قانره وندردی معینک
تمام اولدی بونکده اربعینی   بودفعه مضغه قلدی اول مهینی
که یعنی دوندی شول لحم عجینه   نه صورتلر ویرور رماء مهینه

چو مضغه جله سیده بولدی انجام   ملکلر کوندرب اول رب علام
بودم ایتدی ارادت برله تصویر   زهی نقاش قدرت قلدی تحریر
اوظلمات ثلاثه ایچنده نقاش   وجودک صفحه سین یازدی کوز قاش
که یعنی احسن تقویمه مظهر   قلوب اولدی یوزک خورشید انور
ولی بوجمله ده سن جامدیدک   حیاتک یوغدی هم خامدیدک
بو عالمدن کوچردی رب اجلال   نما اقلیمنه قوندردی درحال
جماد یکن بودفعه نامی اولدک   مقامک سفلدی پس سامی اولدک
بیومک طوتدی جسمک انده ماشا   بو اطواری اوکتا ایله تماشا
که شانکده اولبده رلو عنایات   مهیا قلدی ساکه چوق کرامات
بو منزلده چون قلدردی مانک   سکا پس نفخ روح ایتدی اوسلطان
شب خستنده ایدک قدره ایردک   هلال ایدک هماندم بدر ایردک
سفر اهلی ایدک بر مرد عامی   حیات اقلیمنه قوردک خیامی
کرامتلر اولب شانکده مزبور   چو منتر وکیدک اولدک شیء مذکور

چو جان کلدی طعامه اولدی میلك … نلر ویردی سکا رب جمیلك
جسدده چون غذا اسز اولمز اصلا … دم حیضی کوبکدن ویردی فضلا
که تا امعا اوله هم سد جوعه … که ایده رساکه انعامی بو نوعه
کوبکدن ویردی کور لطف نهانی … که ناپاك اولمیه شاهم دهانی
دخی هم اولمیه بو لیله خاشاك … که رحم ام انکله اولمیه چاك
تنفس ویرمدی داخی جنینه … که مادر حالی رمیه حنینه
انه رحمنده ایکن داخی انسان … بو اسلوب اوزره بولدی کللی احسان
مقامینه کوره اولدی کرامت … بو حالیله تمام اولدی اقامت
بو منزلدنده دستور اولدی فی الحال … یولی آچلدی بو دم ایتدی ترحال
کلیب دنیایه پس چلاق و طلاق … لباسکر ویردی ساکه مفت و ایلاق
که کسبك وار ایدی نه سؤالك … بو اوده بو اولورا اول نوالك
سنکچون ایلمشدی دایه احضار … صوقدن اولمیاسین تاکه آزار
حریر و قطنله قنداقه صردی … دخی سن کلمدین بونی قیردی

کوبکدندی کلدی چون طعامك … بکا اندك بلندی چون فطامك
کرهمدن ساکه الهام ایتدی منان … که غم یمیه کلدیسه قره قان
بدل ایتدم اکا شیر و بیاضی … که آدی سوددر انوك ای رضی
چو شیمدی چقدی حمام رحمدن … صوقدن سقلیب جیمك رحمدن
ایلیجق ایلدم شیمدی طعامی … که تا چکمیاسین اندن غرامی
دخی سن کلمدین ایتدمدی احضان … بودر نعم البدل هیچ اولمغل طان
انك قوینندهدر اول شیر صافی … بولورسون هر قچن استنسه وافی
ایکی ییل بو غدا ایله خداوند … سکا الطافنی ایتمشدی پیوند
بو حالت اچره چون ایردی فطامك … کسلدی اندن زیب یب فطامك
بوکز ویردی دهانك اچره دندان … بیاسین تا انکله لحم ایله نان
کلور اولدی بو دم انعام عالی … کجه کوندز کسلمز بالتوالی
شو نعمتلری ایدیدر ساکه افراغ … حسابه کلمز انده بالیله یاغ
انار امرود و سیب انکور و مشمش … بو الطافین کوربسین یاز و کرقش

کل امدی سنده یاد ایله خدانی — که هر منزلده ار توردی عطانی

کورا اول منزله هیچ نسبتی یوق — غدا قاتیدی هم بیروك طراجق

قره قانه بدل شیر بیاضی — رحم بیرینه بستان و ریاضی

بو ترتیبا و زره اجمالیله نعما — کرکدر رضا یله هر کونده ادنی

کیدوب جهلك اوله نعمایه عالم — بو علمیله اوله شکرنده قایم

بو جهلیدی سبب تقصیر شکره — اولور شاکر بودم رب شکوره

بودر بواشده بو جهلك علاجی — بو طبه غافل اولمه عبد راجی

بیان سبب ثانی تقصیر شکر

ایکنجیسی سبب شکره قصورك — بیان ایدم سکا اکله قصورك

شو نعمتلرکه اول انعام عامدر — ولی انسان قتنده نا تمامدر

واریکن هر نفسده احتیاجی — انی انعامه صایمزدکمه حاجی

هوای خوش کبی هم آب باردی — که اولور حرقت جانه مبردی

حیات و صحت و چشم و قولاق هم — بولرسز مشکلیکن حال ادم

بولر چونکه ورلدی رایکانه — تصرف ایلرانی ابلهانه

که شکرنده اولور غایتده قاصر — کرکمز یرده خرج ایلر او وافر

دوشر قاتنده بو نعما کساده — ولی شول دم که ایریشه فساده

بیلور بو نعمتلکین فزیاده بشلر — اطبا قاپوسنده داده بشلر

تأسفله اولور اسرافه نادم — اولور صحت بولورسه خیره عازم

بونك تدبیری بودر ایله اذعان — دمادم یاد اوله ذکر اولنه احسان

اکر بو ذکره اولمزسه مجالك — قساوت وارد لکن اکله حالك

زیارت ایله وار اهل قبوری — که قلبك یاد ایده اول موت شوری

بلاسین قدرنی شاید حیاتك — دوشه سین قیدنه هم صالحاتك

لسان حالیله سنك مزارات — نصیحت ویره سا که بی عبارات

دیه بنده یوررردم شویله غافل — بو احوالدن اولبدم جمله ذاهل

هوایه خرج ایدردم جمله عمری — کیدوب سرمایه قلدم شمدی حمری

اکر دنیا بتمه اولسا سراسر — ور ایدم ساعت عمره برادر

بودم بلدم الیمه کرمز اما | بنم احوالمه باق اولمه اعما
الکدنکن براد رطوب وچوکان | چلیکور معنی طوبین حکمه خسران
اسیرک اولمشیکن شمدی فرصت | انی ضایع کچورمه بیل غنیمت
کچر فرصت اولورسین سن اسیری | ندامت سوقنه صالمه بو عمری
بو پندین کر اشتمزسک قبورک | قساوت قیلمشدر بیل قصورک
صوریکور خسته‌لر حالینی کهکاه | اولاسین نعمت صحتدن اکاه
کورب اعمانی چشمک شکرین ایله | بقوب السزلره خوش فکرین ایله
کورب فقرا اهلینی اکله غنانی | انکله راضی ایله اول خدانی

وصل

عوام الناس ایچوندر اشبو تدبیر | خصوص اهلی ایدرمی بویله تقصیر
که باقب نعمته بلمایه آنی | تکلفلر چکه بلمکده جانی
کهی بیماره واره که قبوره | حجاب در هب بولر اهل حضوره
حیات اهلینه موتادن نه تیمار | اصحایه علاج ایلرمی بیمار

ولی غرقه واربدر اهل خذلان | بیپیشور کوردوکینه کیف ماکان

مناجات

الهی درکهک محتاج براج | درالطافکه کلدی قپوک آچ
کوزم معلول اولبدر پرده‌سن سل | دوا قیل پادشاهم قومه مشکل
مکحل ایله نورکله او عینی | که عینمدن کیده لطفکله غینی
کماهی درک اوله تا انفس افاق | بیحیله بر برندن زهر و تریاق
وجودمدن بولمزدا ابمد وانی | طبیب اکلامیم هر نی نوائی
جنابکدن کورم نعمایی باللذات | بولم سندن او نعما ایچره لذات
سنکچون اوله نعمتله تلذذ | ایدم نعمایه بقمقدن تعزز
سنکله اوله دائم اشتغالم | جنابکله اوله دردم مجالم
اوله شکریله مدحم ساکه مخصوص | تجلی نورنه هم دیدم مقصود

وصل

کمال صیمز نعم شکرینی کامل | که بو سک خصلتیدر اولمه ذاهل

سكه هر كم ويرر بر پاره ناني   صلر قويرر قوبيك آيلر امتناني
كمال اولدر كه چون كوردك بلاسين   انوك ايچنده بر لذت بولاسين
اكا شكر ايليا سين هيچ نعمت   بولاسين آني خوش الطاف و منت
انوكچون ديدلر ارباب عرفان   بلادر بوته عشاق جانان
بلا برله بيلور صاف و دردي   بلادر فرق ايدن خار يله وردي
بلالر پوته سنده اولمين قال   اولورمي سكه سلطان تمثال
يزلمزدا اچي نام شهرياري   بولورمي عز نصر يله قراري
چو خالص اولمشيدي احمد غزنا   اورلدي سكه نصر عزيزا
بلا سنكي محك اصفيادر   بلا صابوني طهر اوليادر
بيورمش بوني ارباب طريقت   بلاده وار در بر نيچه نعمت
كورك هر بيرنه بر درلو شكرك   ديم بر بر سكا بو غيبه شكرك
غزالي مرتعندن بر غزالي   شكار ايدوب صونم ساكه غزالي
سعادت كيمياسندن جواهر   ويرم اوله سكا ذخر مفاخر

بودر اول كه ايرسه بر مصيبت   امور دينكه ويرسه هزيمت
مقرر در بونك فوقنده بدتر   بلا وار در اكا نسبت بو بهتر
خدا رحم ايليوب سن مبتلايه   بودم طوش اتمدي بدتر بلايه
بو يوزدن ساكه پس شكر اولدي واجب   كركدر ويرله سندن مواجب
مثالا اكر كوزي اغريسه ناكاه   ايدر پس اول مرضدن درد له آه
كوزي چيقمق ولي اندن اشد در   كه بونك ضررني بيلور نيك و بد
ولي باش كيتمدن كوز چيقمق اولي   بلا هپ بويله در اخري و اولي
بودر لايق بلاده هر حزينه   بلانك فوقنه باقه سوينه

حكايه

زماننده اشت عيساي پر نور   اوترمشدي خدا ذكر يله مسرور
كلور بر دم اكا بر مرد افقر   شكايتلر ايدر فقرندن ازبر
كه بر مرد فقيرم مذ وعيالم   عموم فقر ايچنده بر ملالم
مرادم عكسنه در روزكارم   بو غصه ايچره دائم دلفكارم

محصل شول قدر اتدی شکایت
دیا سین کورمش عمرنده نعمت

چو دردین اول مریضک اتدی تشخیص
دلادی شه دواسین قیله تلخیص

دیدی ای مبتلا کلکل بنمله
بولم تا دردکه حکمتله حیله

التدی انی برخسته قاتینه او حاذق
التدی کوزنلر دوزر موافق

مرض تأثیر ایدبدی اکا خیلی
دیا سین کوجمکه یوز طوتدی خیلی

ولی اهل غنا ایدی او بیمار
نکیم خسته دلرا ولشدی احضار

قمو علمانی صف طوتب طوردی
نردیلر خاطرینک دیریلوردی

طوتب هر بیرسی بردرلو شربت
محلنده دلرکه اید خدمت

چو کیتمشدی مزاجک اعتدالی
اکا اجی کلوردی شهد غالی

فقیریله اوتوردی نزد بالین
بودم صوردی مریضه حسب حالن

اچوب شکوا دهانن انده بیمار
شودکلو عرضه قلدی اتدی بیزار

که خار اولمش کوزینه بونجه نعمت
اچریوم کوزین دیرذره صحت

دیدی حضرت نه چوق اندک شکایت
قنکده واریکن هم بونجه نعمت

دیدی بیمار که ای مقبول رحمان
نه رغبت نعمته بر زار یکن جان

چو نعما جانله اولور مهنا
بقمیی نعمته ای پیر دانا

قتمده نعمت دنیا سراسر
یرم دم صحته اولمز برابر

دله نعمت سوزی اولمادی چاکر
بکا توراتِ صحتدن خبر ویر

کوکل هیچ بر ورقدن اتمز اذعان
دمیدر اوقسک انجیل درمان

نکم واریدی صحف خاطرنده
انی شرح ایلدی بر بر یرنده

توجه اتدی عیسی اول فقیره
دیدی ال بو جوابی اولمه تیره

فقیر اولمقمی یک یا بویله خسته
که مالی نعمتی چوق دل خجسته

دلرسک کر بودم تبدیل احوال
ویرو بحالک بوکا حالین صون ال

خدا قیلکه سنی مالیکه خسته
فقیر اوله بو نعمتله خجسته

چو حکمتله فقیر الدی جوابی
بیلوب نعمتلرین کسدی خطابی

فقیره دیدی چون اولدک خبردار
بوری وار شکر نعمت ایله تکرار

که بو بیماریله وار کار و بازار
دلر و نکم ایدم دردینه تیمار

دیدی بیماره گل ای مرد غافل / خدا نعمتلرندن اولمه ذاهل
گتوردی آنی بر مفلس اوینه / که غایت خسته ایدی اول کمینه
یتوروب ویرانده فقر ایله قلاش / لحافی کهنه شال و یصدغی طاش
فتیله کسه بو قدر ویره آنی / مرادی هر نه در بوله جوابی
قالیب بر خانهٔ موحشده تنها / یتور بر زار و بر غمگین سر و پا
انینیدر اونک انجق انیسی / حنین و آهی خدام و جلیسی
نوالی ناله سیدر غصه زادی / بو تلخ عیش اولبدر آغزی دادی
دیدی اول خستهٔ ما لدار عیسی / بونک حالینی قلدکمی تماشا
مرضده گرچه کا حالی مساوی / ولی فقرنده اوقیدک فحاوی
دیدی بن خستهٔ جاهلیدم ای یار / دم حکمتله قلدک بکا تیمار
بودم جهلیله اولمیشیدم اعما / گزومه چوبجه گلمزدی بو نعما
چو چکدک عینمه کحل جلاینی / هنوز درک ایتدم الطاف خدایی
دم میمونیله ای پیر دانا / جهالت مرده سیدم قلدک احیا

چو درمان بولدی اول کندی اشنه / بو دم بو خسته یاپشدی پشینه
که ای عیسی بنوم احوالمه باق / نه طرفه مبتلا قلمشدی خلاق
مریضم حالمه بر آگهم یوق / فقیرم وارجق بر دردکهم یوق
بنم گبی اولورمی مبتلا هیچ / بولنمز بن تکی بر پر بلا هیچ
چو بولمشدر بلا بنده کمالی / دمکله اومرم بولمز زوالی
گوتوردی آنی اصحابینه اول شاه / یتوردیلر اودم بر جایه ناگاه
که یاتورانده هم برکمسه بیمار / فقیر و زار و هم کفر ایله اوکار
گورر اول یرده اشبو مبتلایی / خدا جمع ایتمش انده اوج بلایی
دیدی اول مؤمن بیماره حضرت / بونی گوراتمه حالکدن شکایت
سنک گبی بوده فقر ایله بیمار / ولی کفری بونک بار او زره بار
سکا لازمدر شکران و منت / بو نعمت وار یکن دوشمز شکایت
که شمدی کفر ایله اولسه بو پرغم / اکا مثوا اولور فقر جهنم
سنک موتک ایرشور اولسه بو آن / ویریلور جنت اچره روح و ریحان

وصل

کل ادعا ز ایله اول حکمتده حاذق   بو مرضایه نه شربت ویردی لایق

که هر بیر ینه خالنجه دواسین   تدارک ایلیوب بولدی شفاسین

بو اسراره چو مؤمن اولدی عالم   بو دم محراب شکره اولدی عازم

دیرای بخشندهٔ الطاف پنهان   بو دردم شمدی اولدی باکه نیهان

نه کونه شکر ایدم بن ساکه لایق   که اوله اشبو الطافه موافق

چو عیننده سلندی انده علت   بلا اچره کورندی اکه نعمت

الهی بو مقام پر بهایی   میسر ایله بیزه قل عطایی

عجب بودر که دیرلر بو مقامی   کمال عد ایتمز اشیاخ کرامی

که دیرلر که کورکدر رب معبود   اوله اکا بلا ایچنده مشهود

انوکچون حضرت ایوب بر تواب   اشتدک دیدی نعم العبد اواب

که کورمشدی بلا ایچنده آنی   بولر جانانینی آکرمی جانی

قو بونی کم بو که بو قدر نهایت   که ایتمایه سوزک جر ملالت

کورزت شمدی قومه الدن مهاری   ایرقلشدر مه کاربان دن قطاری

ایکنجی شکری بیل بودر بلانک   بونی بلمک کرک کی مبتلانک

اکر اولماسه استحقاقی مبرم   اکا ویرمزدی آنی رب ارحم

چو استحقاقی اولمشکن بلایه   قومادی حق انی یوم الجزایه

بو یوزدن شکر واجبدر بلانک   دکل معلوم بو هر مبتلانک

بیورمشدر اشته اول فخر عالم   نه کوهرلر صحیح کوردخر عالم

بو اوده کورسه برکمسه عقوبت   قیامتده کورلمز اول غرامت

مکفر اولجقدر اول کناهه   انوکچون دوشمیسر اول کوناهه

جفا کر صوه تنده ساکه فصاد   دوکر قانک مرضدن ایلر ازاد

اطبادن الوب آجی دوانی   ویرورسون اجرتی قیلوب دعانی

ویرور جراح سکا کرچه جراحت   جکر بیکانکی تا ویره راحت

بلورسین قصدینی بو ایشده انوک   جفاسندن صفا کورسوره جانک

بلا ایچنده ساکه رب الارباب   عنایتلر ایدرمش ساکه هر باب

ولی شکران یرینه سن شکایت ایدرسن زی جهالت زی ضلالت
عجبدر درك ایدرسین قصد فصدی ویروب حجامه کلی اجر و قسطی
قتکده محترم فصاد و جراح بو درطنك جفالر قلدی فتاح
او رنجیسی بلادر و زازکده سکا تقدیر اولنمش بر محلده
قچن نازل اولور بو لور وقوعی مکرر اتمز اول اتمز رجوعی
چو صاودك ثمدی شکر اتمك نادر بلاء یولدن ارلمق بر عطادر
اشتکل بو سعید شیخ اکرم کدر کن مرکبندن دشدی بودم
هماندم شکر له اتدی ثنانی ددیلر نولدی ای شیخ وفانی
ددی یولمدی ایمش بو بلیه چو صاودم بو زمان اولدی عطیه
بودر درد رنجیسی ایرسه مصیبت قیامتده ویرسیر حق مثوبت

قال صلی الله علیه وسلم من صبر علی الرزیة یعوضه الله تعالی

بو مثبتدر که کر حق ویرسه اعوض مضاعف بل آنی ای مرد مرتاض
المدنچونکه ارتق اوله اجری انونچون واجب اولور اکا شکری

کریمدن صادر اولسه بر کرامت انوك فضلینه اولورمی نهایت
خصوصا اکرمینك اکرمیدر جواددر مطلقا خلقدن غنیدر
بش رنجیسی بودر شکرك بلاده بلا چونکیم کلور حقدن عباده
چو دینینه دکلدر ابتلاسی اکا نعمت کلور اولدم بلاسی
شودمکه دینینه کلمز او نقصان بلامیدر اکا هیچ اهل عرفان
شکرلر ایلر اول خلقه دائم که دینمدر یرنده شویله قائم
نه غم دنیامه کرار دیسه نقصان سعادت اهلیم دینمله قرآن

حکایت یهودی

زمان اولده بر یهودی که یزمشدی کوکلده اول یحودی
اکا خوش کلمشیدی دین باطل اول ایدی دولت اسلامدن جاهل
اکا بر تهمت ایتدیلر بناکاه قودیلر حبسه آنی خاه ناخواه
الندن الدیلر مملوکین انوك ضیاع و سیم و زر مسکوکین انوك
کیدوب تاراجه هپ محصول عمری همین باشیله قالدی ولدی جمری

اودم جسدن خلاص ایتدیلر آنی / قتنه کلدی اولدم تابعانی

بشینه اوشدی پس اهلیله اولاد / کیمی نوحه ایدردی کیمی فریاد

که بابیکن فقیرا اولدک دریغا / عزیزیکن حقیرا اولدق دریغا

سعادتله کیزرکن آل و اطلس / لباسک شمدی اولدی شال و افلاس

کدالر بسلریکن دربدر سن / بودر خلق ایچره مرد محتقرسن

ایشدوب بو سوزی براتدی خنده / ددی قوک بو سوزی اولمک فکنده

اگرچه الدیلر مال و منالم / بنی صنمه بو ایشده بر ملالم

که دنیا کتدیسه دینم یرنده / یهودیلکده ارکانم یرنده

مصیبت بو ایدی دینم کیدیدی / صنورمیسز که مال اصی ایدیدی

بحمد الله که دینم المدیلر / درونمده اکا یول بولمدیلر

وصل

ایشت ترسا ایکن کور بر جهودی / نجه صقلردی باطلده عهودی

بقای باطلین بیلوب سعادت / ایدر مولاسنه شکران و منّت

انی مقصود ایدوب کور خاکساری / دکل عیننده هیچ دنیا خساری

بو دشمندن کل اوکرن قدر دینی / اگر وارلک کیده اولمه حزینی

سنکله اولدو غنجه دین اسلام / سعادت اهلیسک هیچ چکمه آلام

الفصل التاسع من الذمیمة الکفران

یمین بو ابنک یدنجی بابی / اشتدک شکردی الدک جوابی

یسارکده اولندر باب کفران / که اندن ایرشور اغوان شیطان

ایدر نعما بو نعمای شکوری / سکا تزیین ایدوب وصف کفوری

صویلوب سندن اول رحمانی خلعت / ویررلر اکا که بر شال سقوت

اولورسین سخرهٔ شیطان مخذول / کورنمز کوزکه منقول و معقول

بیان حقیقت الکفران

ندر کفران ایدیم سکا بیانن / کدر وهمی شهود ایله عیانن

خدانک نعمتینی بلمککدر / انکله اکه طاعت قلمسمقدر

خداسی وردوکنجه اکه نعما / انی عصیانه صرف ایدر اول اعمی

شو کلبه بکزرانوك حسب حالی
عیوب نعمتلری بولور مجالی

همان دم قصد ایدر اول صاحبنه
ایدوب عوعو اوررد ایم اننه

چو طغیان ایله اولدی که عنوان
هلاکینه سببدر ایله اذعان

یه خود بر سیف صارم ویره بر کس
که بونکله وار اعدا گله سن کس

بو سیفیله اول اتسه قتل احباب
اوقی قرآنده دسّیها وقد خاب

بونك قبحی جلیدر غیر مستور
ولی درك اتمه یسر مردم کور

شکر بابنده بو سوزلر مفصّل
بیان اولدی گرکدر شمدی مجمل

علاجی داخی تفصیل اولدی انده
مراد یسه طلب ایله یرنده

الباب الثامن فی الجود والسخا من الحمیده

سخاوتدن اچلدی چونکه بابك
بو اولیسر سنك نعم المآبك

سخاوت اوله چونکه بر قوله فال
مآلی جنّتا ولوب خوب اوله حال

که جنّت ملکی دار الاسخیادر
انوجون مؤمنك کاری عطادر

دلرسك بولسین ارزاق وارفاق
سخادرسندن اوقی برنج اوراق

کرامت شهرینه بونسز وارلمز
نبوت کعبه سینه هیچ ایرلمز

شعاری بودر اصحاب یمینك
بونکله در قیامی هر زمینك

اچوقا ولدقجه اشبو باب میمون
کلیسر حقدن الطاف همایون

بو بابکدن کلور اعوان رحمان
هزیمت بولور اولدم جند شیطان

یپرلر اول زمان بخلك قپوسین
یقرلر داخی شیطانی یوسین

که فقر ایله سنی اتمشدی تخویف
بو یوزدن اوقمشدی چوق اراجیف

سخا ایله چو نایر سین رشاده
دوشر بو سوزلری انده گشاده

اولورسین بس سخاسندن اکاه
اوقر اشیا سکا هیا اقرضوا الله

دماغك شم ایده چون طیباتی
هنوز گوش ایده سین آتوا الزکاتی

چو قلبکدن قوپه شفقتله ارفاق
نلر دیه سکا آیات انفاق

وصل

قولق طوتکم دیم فضل سخایی
نه بویرمشدر کوز مصطفایی

که بر اغ درر جنتده بوجود
انوك اغصانیدر دنیاده موجود

آنوك بر طالنه هر كيم بپيشور | خدا امريله جنتنه ارشور
كل ايمدي انفقوا دن ال عهودي | سخاوت دوحه سينه قل صعودي
يكل هر بر ورقدن درلو اثمار | كه سنده فن اوله جود يله ايثار

وصل

سخا اهلينى اوچ قسم ايتدى حذاق | سكا بر بر ديهم اى اهل رفاق
بودر اول كه اول ويرور زكاتى | بيلين دور ايسه قاچن طيباتى
ايدر اول طيب خاطر له حسابى | ويروب فقرا اهلنه بولور ثوابى
بولين تطهير ايدر من واذاذن | كه طويمشدر خبرا ولمقتدادن
ولى قصر ايدر انفاقى زكاته | اولشمز بوندن اوزكه طيباته
سكز يوزده بكرميدن زياده | الى وارمز ويره كور اول فناده
قنينه كلسه كر فقرا اهلى محتاج | بوزينه بقمز انوك كر اوله آچ
بونى ديرن اذا انتدم زكاتى | ندن لازم بو خلقك سياتى
سخا اهلى اچندن غايت دنى | بودر سوموز بو وضعى مرد دانا

ايكنجيسى بودر اهل سخانك | طويابين حالنى تا اسخيانك
زكاتيني ايدر مالندن اخراج | ولى صيمز حسابه آنى بهاج
كه فرض ممد رهنى آنى ويرمك | كركدر بوندن اوزكه مرده ازمك
قچن كلسه اكابر يالين واچ | قضاى حاجتيدر اكا منهاج
كورب نفسى بكبى هر مبتلانى | يرنده ايكسك ايتمز هيچ عطانى
سخاوت اچره بودر بنك مردان | كركدر بويله اوله مالداران
اوچنجى قسمين اكله اغنيانك | بودر بالا بلندى اسخيانك
كه ويرر حق يولنده جمله مالى | ولى كومزسين انده هيچ ملالى
صفالر سورر انفاقينه اولشان | بو يوزدن خاطرى اولمز پريشان
مجلادرجونى ولصديق ملايم | اكا توز قوندرمى لوم لائم
بو صديقلر مقاميدر اول كاه | كه ايتمشدى آنى صديق اكاه

حكايت

مكر كونلرده بر كون فخر عالم | خطابت ايلر ايدى خلقه محكم

غزایه ایلمشدی آنده نیت | ولی واریدی اولدم خیلی عسرت

سر ترغیبله بویردی اول کون | که لازم دیوله سزدن تعاون

اشیدوب بو سوزی اصحاب امجاد | یوکردی هر بری بیتینه دلشاد

کتوردی هر کیمی حالنجه مالی | که انورا ولدی سلطانک جمالی

کتوردی اول زمان بوبکر صدیق | قمو مملوکنی اول کان صدیق

دیدی سرور اکا ای کنج عرفان | عیالکچون نه قودک ایله تبیان

دیدی الله وهم قودم رسولی | که تا مرضاتنه بوله وصولی

همین بودر جهانده افتخارم | که الله ورسولی اوله وارم

اشیدوب بو جوابن فخر عالم | ثنالر قلدی اکا اولدی خرم

عمر کلدی اونک اردنجه درحال | کتوردی نصف مالین اندی افضال

اکا داخی بویردی شاه اسنا | عیالکچون نه قودک ایله انها

دیدیلر بر بو دکلو قودم انده | که خرج ایدم آنده بر برنده

دیدی حضرت اشیدوب فرق یاری | جوابنی کیبدر خوش ایلدک اذعانی

چو ایثار اهلدی خوش کلدی ایثار | ثنالر ایتدی اولدم شاه ابرار

وصل

سخاوت چونکه مرغوب اولدی دنیا | دلرسک کر لوقیل یا آشکارا

کرکدر لیکه سنده حسن نیت | بیلوب حالک کوزت انده عزیمت

ریادن یوغسه کرسنده تهمت | کرکدر ویره سن احسانه شهرت

که ساکه اقتدا ایده جوارک | بو معنیدن مضاعف اوله اجرک

وکر یوغیسه نفسنه اعتمادک | نظر قیل قلبکه یوقله نهادک

ریادن بوله سین کرانده شمه | سخایی ایله اخفا حکمه غمه

که صاغنک ویردوکین بلمیه صولک | بونی بویله دیدی صاحب اصولک

ریایله عطا کیورمه باده | کتور بونده اولن آیاتی یاده

مثل الذین ینفقون اموالهم رئاء الناس

اشت بو نقلی داخی مصطفادن | اولش دره بو بحر اصطفادن

که سر ایله ایدرسک کر عطایی | سوندورر او دم قهر خدایی

گل ایمدی سن بیله ایت نه ایدرسڭ | چراغ شرع ایله کیت گر گیدرسڭ

خدا بلدوکنه ایله قناعت | که آندن ایره‌سه ساڭا عنایت

گوزه صالمه عوام کالهوامی | سلوک اهلینه بونلردر حرامی

خصوصا بو زمانده ناس نسناس | اولوبدر اکثری ابلیس خناس

گرکدر پس بولردن ستر احوال | خدایه دوندیوڭ بالعضو والبال

حدیث قدسیدن ایشت درایت | که جبریلدن قلور حضرت روایت

قال الله تعالی ان هذا دین ارتضیته لنفسی ولن یصلحه الا السخاء وحسن الخلق فاکرموه بهما صدق الله العظیم

بیورمش حضرت خلاق عالم | آکا طوتجان قولاغیڭ دکله بردم

شو دینڭ که آدی دردر اسلام | بن آندن راضی اولدم قلدم انعام

سخا و حسن خلقدن اوزکه آکه | یرشمز بونلری یار ایله ساکه

که بونلرله اولور بو دینه اکرام | گل ایمدی بونلریله ایله اعظام

اشتدکمی شها حقڭ کلامین | نه طوتیدکمی ندر بوندن مرامین

جمیع عالمڭ علمینی الله | بو سوزده جمع ایدبدر اول غل آگاه

که حسن خلقله شاهم سخاوت | اولوبدر اکلدکسه رأس طاعت

بولرسز اولمدی هیچ بر عبادت | بولرله ایله تا اولمایه عادت

مثالا جملدن اشبو نمازڭ | مناجات خدا بیله نیازڭ

بلورسڭ حسن خلقیله سخادر | بولرسز جمله جنبشڭ خطادر

قولق طوت بو یردشاه جهانه | صحیح آب حیاتی روی جانه

قال صلعم ما جعل الله ولیا له الا علی السخاء وحسن الخلق

که قلمادی ولی الله جهانده | سخا و حسن خلق اولمایه انده

بو ایکی وصفله در اولیاسی | ولی دیمه بولرسز اولسه ناسی

بو معنیدن بیورر کبیر و سلطان | ویرور بوی دماغه روح و ریحان

ایکی کمسه وار آنی ساور الله | ایکی کمسه دخی وار سومز اول شاه

سور آنی که اوله حسن خلقی | سخا یله ایده هم راضی خلقی

آنی سومز که خلقی یاره مزدر | بخیلدر داخی خلقه نفعی ازدر

خدا کردیلیه بر قوله خیری … ایدر اول قولنی خلقك مشیری
رجوع ایدر اکا خلق حاجتنده … بتر حاجتلری انوك قتنده
بو اشده قولدر نور آنی خداسی … عطا اولور اکا آخر جزاسی
بیورر کبیر و اول سلطان اعلی … سوزی جان حلقنه شکردن احلی

قال صلعم الرزق الی مطعم الطعام اسرع من السکین الی ذروة البعیر

طعام من بذل ایدر اسخیا ارزاق … شود کلوا وله اسرع اتمه اشفاق
که سکین اولمیه اسرع او دکلو … بعیروك اورکوجنده اکله بلو
بیورمش هم کبیر و اول شاه اسری … خدانك قوللری وار شویله والا
اکا ورمش نعمتدن رب هادی … که نفعین کوره لر اندن عبادی
اگر قطع اوله اندن اول منافع … آلور اول نعمتینی رب نافع
ویرور بر آخره تا ایده بذلی … کل امدی اتمه بخلی کوزله عزلی

حکایه

وار ایدی بر زمان بر خواجه مالدار … انی ایتمشدی دنیا حبی بیمار
واروب دکاننه اولچین تحزدن … آلوب صاتردی کالاو کهردن
عزیمت ایلیوب بیتیه اخشام … حساب ایلردی کسبن انده تمام
نه جمعه بیلر ایدی نه جماعت … نه حجه ایلشدی اول عزیمت
نه ویرردی تصدق نه زکاتن … دخی یاد ایلمزدی سیئاتن
نه شفقت واردی انده نه حرمت … نه رحمت واردی دلده نه رأفت
فقیره اتمزیدی التفاتی … غرور المشدی اول بر سیئاتی
قویوب بر دمده ایوانده کرسی … حطامنده ایدردی بحث و درسی
اوکنده صفطوتبدی جمله غلمان … حساب ایلردی مالین اهل خبان
کوروب بو شوکتن بر اهل افلاس … که فقر اوجندن اولمشدی چو نسناس
توجه قلدی تا عرض ایده حالی … بوله مالیله انوك خوش مآلی
کوروب خواجه کلیشین محضرینه … همان امر ایتدی قولندن برینه
که کوندر کلمسون بونده او بدحال … نه لایقدر بونم قاتمده ارذال
چو امر ایتدی قوله دندردی آنی … ایدوب تحقیرله زجر هوانی

صدی کوکلینی عرضین ایتدی نالان
طوزاکدی یاره سینه ایتدی نادان

همان دم ایچدی باشین ایتدی بر آه
سماعه صالدی چرخی ایتدی ناکاه

دیرای دانندهٔ اسرار پنهان
کمه عرض ایده حالین اهل خذلان

بنم حالم سکا بو دمده معلوم
نه دییه درکهکده عبد مظلوم

بو حالیله چو ایتدی بث شکوا
نلر اظهار ایدر گور امر مولا

همان جوش ایتدی اولدم لطف وقهری
فقیره صوندی تریاق اکه زهری

چو حالتله اولوبدی انده دعوات
آچلدی اکه ابواب عطیات

فقیروک حالی ایرشدی نظامه
معاشی ایردی کون کون انتظامه

الینه طپراق السه زر اولوردی
قوسه جیبینه طاش گوهر اولوردی

محصل خواجه اولدی ییدی خانه
عطایه یتشدی پس مردمانه

قچن بر مفلسک حالندن آگاه
اولیدی بوقلریدی انی هرگاه

سخاسی ارتدو غنچه آرتدی مالی
سخا اولدقجه خوب اولدی مآلی

چو قهرندن آچلدی خواجه فال
نحوستدن خبرلر وردی احوال

زری کیسنده قوسه خاک اولوردی
جواهر السه دسته چاک اولوردی

دونب عکسینه چرخی بولدی خذلان
تلفلر ایردی ماله بولدی خسران

کمی حرق وکمی غرقیله کتدی
کمیسین سارقلر کیمی یتدی

وفا ایتمز اولوب دخلینه خرجی
ضرورت جبر ایدوب بیر ایتدی وجهی

بو دم اسبابنی بازاره قویدی
نحوست بادی انی صوردی

همین فلاسه یوز طوتدی او مسکین
نبی واریسه صاندی قلدی غمگین

قالب اول بر قولی بازاره صالدی
فقیر اول انی بیلدی آلدی

بو دفعه دربدر اولدی او خواجه
بولیمز اولدی کوشه یاته کیجه

کهی کلخنده گاه ویرانه لرده
یاتب دیمزدی کمسه انی نرده

خدا بر قولنه از گورسه نعمت
اکا ال ویره هر یردن ضرورت

اقاربی اولسه اولدم عقارب
گوروب خنده ایدیسر دراجانب

محله سکلری گوردکده آنی
گولوب صرتارسر اکا نهانی

فقیر اوله لطفندن ابواب
آچلوب شهر اچنده اولدی ارباب

سخاوتله شود کلو بولدی شهرت | ایدردی هر کمسنه اکا غبطت

بو نعما شکرین ایدردی انعام | بولوردی هر کمسنه اندن اکرام

مگر کونلرده بر کون کامرانی | اوتورمشدی قپوده مردمانی

طپوسنده طوررردی اول غلامی | که صتمشدی آنی اول انتقامی

بناکه کلدی اول آوکلی خواجه | دلرکیم ایده بوکه عرض حاجه

بیلوب اول قول اکا اولدم یورکدی | بو احوالی همین اکه ذکردی

که بوردا اندوکلنا اول مبتلادر | بو دمده حالی خوشدر بر عطادر

دوا اولمزا ایدا سین عرض حاجات | که اولمشدر اراده اول شفاعات

اشیدوب آنی مفلس اولدی خجلده | طولندی اول محل لرزان و سوزان

چو واقف اولدی خواجه اشبو حاله | قغردی قولنی طوتدی سؤاله

که نیچون اول فقیری دوندرسین | آنی غیری قپویه کوندرسین

سعادتدر بنم قاپمده سائل | که انکله اولورم اجره واصل

بنی مفلس ایکن حق خواجه ایتدی | کوربسین خواجکه ردیله نیتدی

یوری وار دندر آنی تیز کتور کل | نه دیلرسه بودم آنی بیتور کل

والا قورقودر تبدیل احوال | اولوب خذلانله خوش کلمیه فال

چو خواجه قوله ایتدی بو عتابی | ضرورتله خبر وردی جوابی

که اوکلی افندمدی او مسکین | کورورم عرض حاله کلدی غمکین

خجالتدن صقندم آنی شاهم | بو درردا تمه دن آنی کناهم

چو طویدی خواجه آنی بندی جانی | شکرلر قلدی رحمانه نهانی

دیه لازمدرر بزدن عطیات | کرکدر البته سین بودم هدیات

سبب اولدی بزه اردی سعادت | بز و مچون اردی اول نخصه نحوست

همین اولدمده ایتدی که انعام | لباس و نقد و کالا برله انعام

که شکر ایتمش اوله اول نعمتینه | ارشمیه نکال و نقمتینه

وصل

بو منوال اوزره کلدی چون سکافات | یوری غم چکمه قل تبدیل احوال

اگر بخلک وار ایسه قل سخاوت | سخاوتا اهلی یسک زی سعادت

بو معنیدن بیورمش بنیه اول شاه — رموز مقتدادن اولغل آگاه

قال صلعم من عظمت نعمة الله عظمت مؤنة الناس علیه فمن لم یحتمل تلك المؤنة عرض تلك النعمة للزوال صدق

ندکلو چوق اوله بر قولده نعمت — اودکلو اولیسر انده مؤنت

تحمل ایتمسه گر زحمتینه — زوال قصد ایلسشدر نعمتینه

کل امدی ای خداوند ایله عار — خدانك قوللرینه خادم اول وار

سکا نعمتلری چون اندی انعام — انی سن بشقه یبیمه مثل انعام

اشتکل بو اثردن ای سماك — دمشدر اول بونك فهمنده درّاك

عجبت لمن یشتری الممالك بماله ولا یشتری الاحرار بمعروفه

عجبدر بوکه دایم صاحب اموال — ویرر مال عظیمی بوده احوال

صتون الور انکله شول غلامی — که دل بلمز قمو امرنده عامی

ورپکن مرد کاملر قتنده — ایدنمز جزئی احسانیله بنده

سخا بابنده چوق اخبار و آثار — قموسی ذکر اولنمق اولور اشکار

ولی شول دکلو کیم کلدی بیانه — کفارت ایدر اول حاضر اولانه

اگر حاضر دکلسه اوده قلبی — امك ضایع ایلکیدر دق بابی

الفصل الثامن من الذمیمة البخل

سخاوتدن برز صوندم نواله — اشت بخلی دیم اندن مقاله

شقاوتدن اچیلورسا که بو باب — دورشیب بونی سد ایلیه ای شاب

اگر بخلك قپوسی اوله مفتوح — کلور اغوای شیطان زار اولور روح

سخا بابینی سد ایلرز اول اغوان — اچیلور بخله لایق انده دکان

نیه بقسك کوررسین فقری حاضر — اولورسین بذل وجود امرنده قاصر

تمام سلب اولور انده انشراحك — قالور چاره رز الت اچره روحك

چون اولمایه جهانده بذل وجودك — یمش سز اغجه دونر وجودك

یه خود شول چشمیه بکزر مثالی — که اقمز منقطع اب زلالی

دخی شول خانیه بکزر مزیّن — ولکن شنلکی یوق بر قوری تن

انوکچون ذم ایدر اول رب منّان — دلرسك بیله سن کل اوقی قران

قال الله تعالى لا تحسبن الذين يبخلون بما آتاهم الله من
فضله هو خيراً لهم بل هو شر لهم سيطوقون ما بخلوا به
يوم القيمة وقال صلى الله عليه وسلم اياكم والشح فانه اهلك
من كان قبلكم حملهم ان يسفكوا دماءهم ويستحلوا محارمهم

بو منوال اوزره کل اخبار وآیات ... یزیلورا اولسه یوقدر اکه غایات
ولی احیاده اول شیخ غزالی ... برر یازمشدر اول اندن نوالی
ایشندک ثعلبه نک ماجراسین ... یتر اول ساکه بیلورسین وراسین
که بخلی آخراز کوردی نفاقه ... کلامدی ترک بخل ایثار وفاقه
نهادکده وار ایسه ذره ایمان ... نه ایتدکسه سخا درسندن اذعان
بلورسین قبحینی بخلک تمامت ... اکر اولماسه اخبار وآیات
که بخلک قبحینی هر طبع سالم ... بداهتله بلور امّی وعالم

وصل

چو بلدک شرع وعرفیله بوراتبی ... طلب قلمق کرکدر پس دوائی

بو درد اول ایده سین موتی تفکر ... دخی مالک فراقندن تذکر
که آخر موت ایریر قالسه مال ... دکر غیر یلره مشکل اولور حال
حضور دین ایل سوررسندن حسابن ... دلرلر بو سفهده ویرجوابن
دیو بو نفسه ایله سرزنشلر ... ندامتله قل که ایلنشلر
بو بخلیله اولن موتای یاد ایت ... بیلوب فحوای بخلی نفسه داد ایت
که جمع ایتمشدی مالی محنتیله ... قویوب مالینی کیتدی حسرتیله
کیدوب شیرینلکی ایرشدی شوری ... سروری کیتدی وکلدی بو شوری
مبدّل اولدی پس عذبی عذابه ... کلی خاره دونبانی سرابه
صفاسین ایل سورر کیتدی حسابن ... ویریر حبه حبه کور عذابن
دخی یاد ایت جهانده اسخیایی ... که حسن نامله بولمش بهایی
چو ایتمشلر خدا یولنده انفاق ... اولوبدر هر بری ممدوح آفاق
شولر کیم بخلیله موصوف اولبدر ... جهانده قبحله معروف اولبدر
اکلسه ذمیله بدیاد ایدرلر ... صنیعندن انوک فریاد ایدرلر

ندر مالدن مراد اولان جهانده ایکی شیدر آنی بیل شمه بنده
بری دنیاده کورمکدر منافع تصرف ایلیه قلمایه ضایع
ییب ییدرمه و کییب کیرمك مدارا چون کهی اعدایه ویرمك
بو وجهیله ایدرسك کر تصرف بولورسون مال دنیادن تصنف
والا بخلله کر اتسك امساك برابردر آکا احجار ایله خاك
که کیسکده یر طاشن یتمش یر النون انوك نفعی کورلمز اولمه مفتون
دکلدر ذات دنیا کندو محبوب ولی خدمت ایچون قیلندی مرغوب
آنی مخدوم ایدوب سن خادم اولدك انوك حفظنده دائم عازم اولدك
شوکا بکزر بو دنیانك مثالی اوکت فهم ایله بو در حسب حالی
صتون آلدکی عبد اسود زنج کریه المنظر و صورتده یکرنج
ولی خدمتده شویله چست و چالاك مراد فهم اتمده خیلیجه دراك
کهی نامه صلرسین کاهی آبه کهی هیزم ایچون کوه خرابه
کهی بازاره و که روستایه کیدر امرك اولیجق هر فنایه

بو سیعنده آنی هیچ کمسه تعییب ایدوب لومیله قلمزاکه تعذیب
ولی شولد مکه اول عبد خسیسی ادینور صفه صدرنده جلیسی
آنی صدره کچوروب خدمت ایلر خبیث جانبنه جوریز منت ایلر
کچوب قرشوسنه کندو غلام وار بیور شاهم دیسه چون عاشق و زار
آنی هر کیم کوردر انکار ادیسر بنی نوعی بکلی عار ادیسر
که نر اشدر بو کم بر عبد اسود اوترمش خواجه وش در صدر مسند
ایدر اول خواجه سی اعزاز و اکرام اولوب امرینه رام زی مردم خام
کر کیدی صاله آنی نار و آبه کهی معموره و کاهی خرابه
فراغ اوزره اولیدی کندو عابد نهایت سیری اولیدی مساجد
کل امدی اول بخیل مرد ناکام که دنیایه ایدر خدمت سحر شام
نه بیکانه بولور نفعین نه بیلش همان بونك کبیدر آنده بیلش
اکیدر دنیه دن مقصود اصلی بیان ایدم برین دکله بو فصلی
انکیسین اشتیرمش مراده بودر زاد ایدنر دار المعاده

ویروب مالین اله انکله جنات وار اوب حاضر بوله انده مثوبات

که قبرینه انی ایتمشدی ایصال همین وارد قده قبره بوله درحال

اودم مونس اوله دفع اوله وحشت چراغ اوله اوکنده کیده ظلمت

قره یرده اولوب بالین و بستر دخی کفن کنده حله اوله بهتر

بودر مقصود اولکن دنیادن ای جان ولی فهم ایتمدی هر مرد نادان

الکدن چقمدین بیضا و حمرا کوریمز کمسه نفعین چکمه سودا

حکایت

روایت اولنور شاه علیدن ولایت معدن مرد ولیدن

طوتبدی ایکی دستنده بر زر دیدی یاراندکله ای برادر

المده طورردر غنچه اشبو دینار نه راسی کورسز نفعین نه اغیار

قچنکم چیقه دستمدن بهر حال کوریلور انده نفعی بویله درحال

دیوب بیرسنی بازاره صلدی کلوب انواع نعمت خوش بیلدی

برین اصحاب فقره قلدی انعام کوکللر سیدی و بولدی نیجه کام

دیدی نفعی همنوز اولدی شاهد بری بوندن بری عقباده سرمد

وصل

بوسوزلر که سکا بسط ایتدم ای جان بولردر هر بری معجون عرفان

بخیل لک برله بوزمشدر مزاجی بو معجونیله کل ایله علاجی

اشیت بوسوزلری ای تحفه مال یوری فی ایله قورتل ایتمه اهمال

والاسنده اسباب و علامات هلاک کوکدن خبردر دیمه هیهات

حکایت

دیر احیاده اول شیخ غزالی بیان ایتمشدر بو حسب حالی

واریدی بر کشی بخلیله موصوف رذالتله اولبدی خلقه معروف

الی ورمزدی ویره لقمه نان قتنده کراولیدی آج و عریان

نه یردی مالنی نه یدیردی نه کیبردی انی نه کیدیردی

اونده آج کزردی اکثر اوقات ولیکن نعمتی مخزنده قت قات

قرنجین ایت یریدی جسمنی بت کور آخر نیجه اولدی بندن ایشت

مگر که اسخیادن بیری دعوت　　ایدوب قلدی اکه کلی ضیافت

شو یمکلر کتوردی کورممشدی　　انی کندو اوندی یممشدی

چو بولدی رایگانه مشتهاسین　　اکا خرج اتدی اولدم اشتهاسین

غنیمت بلدی اول ناکس فتاده　　نفایسدن یدی حددن زیاده

حرارت کلدی اندن ایچدی صووی　　شیشوب قرنی اودم بوزردی صووی

باخر تخمه اولدی بولدی اسقام　　فراشه دشدی یتدی نیچه ایام

طبیبه ایلدیلر حالنی عرض　　طوتوب نبضینی تشخیص اتدی بالعرض

دیدیکم تخمه لکدندر بلاسی　　همین قیء ایلمکلکدر خلاصی

دیدیلر قیئله امر اتدی حاذق　　بودم قیء ایله بودر ساکه لایق

دیدی قاتمده حکمک بوغرامی　　بکا یکدرکه دوکم اول طعامی

طعامه قیمیوب بذل اتدی جانن　　خسیس الطبع ایدی بولدی غرامن

وصل

علاج علتیسنی ساکه خواجه　　بیان اتدم اشتدک مختصرجه

دیم بو دفعه معجون عملدن　　خدا حفظ ایده بخلیله خللدن

تکلف ایده بذله مرد ابخل　　که تدبیر بخیله اوله بذل اسهل

ایاق ایوق چیقه بو نردبانه　　که بودر وضع اسهل مردمانه

هجادن بشلدرلر طفله درسی　　مقام اولنجه اکه فوق کرسی

کرکدر اولا فلسیله اعطا　　که تا نفسینی توطین ایده بذلا

اکنجی درهم و دیناره اغاز　　ایدوب دشدکجه اندن ویره ازاز

لباس و کسوه و مطعومدن انفاق　　ایدوب قلبی سخادن بوله اشراق

شو دمکه طویه لذتا ول سخاده　　امین اول داخی الحکم عطاده

بو خبثندن چو صحت بوله معلول　　اولور مرد و دکن مطبوع و مقبول

ولی بلمک کرک اول امرده　　قچن نیت اوله ویرمک ضمیرده

کرکدر ایده تعجیل عطیات　　که دیرلر ان فی التأخیر آفات

مبادا یول بوله ابلیس تسویل　　اکا ویرمایه بو نیتدن تبدیل

انوکچون شیخ بو شیخ مرد اکرم　　قضای حاجته کرمشدی بردم

چقردی کوملکین اکنندن اولان … قغردی خادمینه دیدی ای جان
اولشدر تیز بونی حالا فلانه … کم اول احوجدر اتمه بهانه
دیدی خادم آکا ای شیخ اکرم … نیچون صبر اتمدک بر چقنجه بردم
دیدی خوف ایلدمکه نفس معلول … رجوع ایده بو اشده قاله مغلول
بودر لایق که ویرمشکن رضایی … ویرم آنی طوتم راه سخایی
پس امدی لایق اولمشدر بخیله … تکلفلر چکه هم ایده حیله
که حتی بو یر شیخ غزالی … نه دقتلر ایدرکه کمالی
روادرکه بخیل شر آفاق … ریا ییله ایده مالندن انفاق
که انسان مائل اولمشدر ثنایه … خصوصا نسبت اولنه سخایه
بخل خبثندن ایده چونکه تطهیر … ریا دفعینه قیله صکره تدبیر
نجاساتیله کوردباغ استاد … ملوث جلده نیجه ایلر ارشاد
خباثاتندن اولور چو زدری پاک … اولور صو ییله صکره کرده سی پاک
دلرسدر که صبیانی دایه … دوزر لعب هوسدن آکه وایه

شودمکه لذت شیری فراموش … ایدر قیلورا اولعبندن الین بوش
کل انصافیله باق بخلک غزاجی … نه رسمه درریا اولور علاجی

مناجات

الها کام بخشا دلنوازا … کریما منعما و چاره سازا
قپوکدن اوزکه قنده واره بنده … چو سنده بولنور درمان سنده
چو بیمارم ایشم درمانه بقمق … فقیرم با قسم احسانه بقمق
بنی خور اتمه چون کلدم وجوده … آلوم ار کوربودم اغصان جوده
بخلدن قومه یارب بنده شمه … ایرور تریاق جودکدن بو سمه
شفا ویر یاکه بو نوعه مرضدن … قومه لطفکله ذاتندن عرضدن
بودر آخر سوزم ای قادر پاک … کرمدن قل بنم اخلاقمی پاک

وصلی الله علی سیدنا محمد المصطفی وصحبه الموصوفین بالجود والسخا

الباب التاسع من الحمیدة المحبة والشوق

محبتدن آچلدی باب تاسع … کر کذر اولسین بودرده خاضع

که جانی ویرمین جانانه ادمز
بو دردی بولمین درمانه ادمز

بو علویات و سفلینک بناسی
محبت اوزره در شاهم اساسی

قال الله تعالی فی حدیثه القدسی کنت کنزا مخفیا فاحببت ان اعرف فخلقت الخلق فتحببت الیهم بالنعم صدق

محبت اصل اشیا اولدی یارا
خبردن طوی دکلسک سن خارای

قمو مذکور اولن ابواب رتبت
اولبدر هپ تتمات محبت

محبتدر بو اشکاله نتیجه
جلیدر بو قیاس اکله خواجه

نتیجه ویرمین اشکالی فاسد
اوقور ارباب میزان دوشمه کاسد

محبت دردر درذاتک صدفدر
نه حاصل شول صدفدن اوله بی در

محبت درمقاماتن اوزره عالی
محبت اهلی بیلور اشبو حالی

محبتدن اچلدی چونکه فالک
بشارتدر مبارکدر مالک

ولی بو بوله هر بیگانه رعنا
وجودین بسلریکن باصمی پا

وجودندن یکندر بوکه سالک
بو که کرهمز شو کم کوزلر هالک

بودرقا نونی تا روز قدمده
قو یالکز باش و جان اول قدمده

بو یولدا ولینه صحدلر قان
که قاچه کلمیه میدانه نادان

انوکچون سالکی ازدر بو راهک
ایاغی تاشدی بوندن برکوهک

اشتدکم کروه اعتزالی
برقدیلر طریق اعتدالی

دیدیلر کم خدا ایله عباده
نه نسبت وار سوزانی فتاده

پس انی سومسی عبد گدانک
بویین صونیمقدر امر خدانک

خطا ایتدیلر اشبو سوزلرنده
جوابی هپ دنلمشدر یرنده

درونکدنا کرکترسه اشکال
کتاب فخر رازیدن جواب ال

محبت یولنی هرکیمکه انکار
ایدر اولمز او دینندن خبردار

که بونک اوزره در مبنای اسلام
ولی فهم ایلمز هر مرد سرسام

عبادتا جره بولدکسه حلاوت
محبتدن بلانی زی سعادت

محبتدر قیام دین و دنیا
محبتله بولور موتالر احیا

شونک کم یوق دماغنده محبت
بو حلوادن اوطومادی حلاوت

وراثت مكتبندندر محبت بوني كشف ايدمز علم دراست
شونك كم لذتيدر حصه محسود نه طوتسون معنوي لذتدن اولود

وصل في اثبات المحبة بالنقل

كمالدر چون محبتده مدارك بونكله اوزكه دن فرقانله يارك
قولوطوت كور خداي مستعاني محبتدن نجه وير ربّاني

قال الله تعالى فسوف يأتي الله بقوم يحبهم ويحبونه

يقيندر كم كتوررم سيزه بر قوم سورون انلري انلر بني هم
نه رسمه بنده در اشبو كداسي كه انلري سورون در خداسي
الهي ديلرم اشبو فكنده اوله بنده بونك كبي عباده
بو آيتده چو انذي بيزه ترغيب اشت حقدن ينه تركينه ترهيب

وقال جل شانه قل ان كان آباؤكم وابناؤكم الآيات

اكر انك اولادو اهلك تجارات و مساكين جمله مالك
خدادن سوكلو اولسه اول كا مراقب اول نه امر ايدر كور الله

خبرده كورنه در هم فخر عالم درستا ولمز بلوك ايمان ادم
خدا و هم رسولي ماسوادن اكا اولماسه محبوب طوي ادادن
ديمش آثارده هم بوبكر صديق كه بر كمسه خداني سوسه تحقيق
انوك دنيايه اولمز اشتغالي بو خلقدن نفرتا وزره اوله حالي
روايتده كه عيسى ابن مريم يولي بر قومه اوغرامشدي بردم
قتي ضعفا وزره كوردي چون اولاري سؤال ايتدي بو حالكدن اوباري
ديديلر حضرت قهار مطلق عذابندن بو حاله دشدك الحق
ديدي لايق اولوبدر اول خدايه سزي ايمن ايدوب صالمايه وايه
ينه بر قومه اوغرادي انده آخر بولر اضعفا ولردن داخي لاغر
بولر دنده سؤال ايتدي سببدن ديديلر اومرز جنات ربدن
بو حاله صالدي بيزي بو رجامز بلنمز از كوردمي اول خدامز
ديدي لايق اولوبدر اول جواده كه از كوره سزي اشبو مراده
بوكز بر قومه داخي اوغرادي يول قمونك جسمي لاغر جشمي معلول

آقرياشى يانر قلبنده تنور
برى دوزخ برىسى بحر مسجور

ولى هر بيرسنده نور چهره
ضيا صالمش ويرر آفاقه بهره

كوربانلرى اول شاه اولدى مسرور
سؤال ايدوب ديدى اى قوم پرنور

ندر بو ضعف تن بو جسم لاغر
ندر بو آتش و بو چشم نمتر

ندر بو وجهكزده نور لاهوت
كه ويرر جسم و جانه لذت و قوت

ديديلر كه خدا سوكوسى اى يار
بزى بو حاله صالدى ايلدى زار

ايشتدى چون محبت نامن اول شاه
ايروب قلبينه حالت ايلدى آه

اوتردى انلر يله كوراوشاهى
ديدى سيز سز مقرب بكر كروهى

بكا امر ايليوبدر رب اكرم
سزكله اوترم سيزكله طورم

سرهيدن نقل اولنمش بو آثار
آلى كور بو خبردن درس اسرار

كه فردا هر كيشى پيغمبر يله
اودم دعوت اولنجق سرور يله

بلوك ثنونلركه احباب خدادر
اولارى صنمكوز انده كدادر

ندا ايره قنى حقى سونلر
جمالين كورمكه جاندن ايونلر

بوكون مولاسنه كلسون او فرقه
كه چكديلر اولر آلام و فرقه

اولاره عرض ايدر سر جمالين
ديوب ياهو ديلر لردى وصالين

اولاره شك ايدر اهل محشر
بو منصبدن بكا اوج كل برادر

بوني صنمه همين اخبار و آيات
محبت راهنه بو قدر چو غايات

ذكادن شمه سين بكر ايتدم اشمام
دكزدن قطره سين هم ايتدم المام

وصل في حقيقة المحبة

چو حبدندر محبت اشتقاقى
قولندن بوني استر رب باقى

ايكى حرفدر بري حا و بري با
ايكى ضددن نه تركيب اولدى بيا

حلاوتدندر حا با بلادن
حلاوت استين قچمز بلادن

حلاوت حبه دردم بلايه
طولمش بو اغه شاهم دوش صفايه

جمالي ليله جلالي بونده مكنون
هم اسرار الهى بونده مضمون

انوكچون صدهزاران مرغ دانا
دوشرلر اشبو دامه بى سر و پا

چو آدمدر بلا شك عرش كون
بو طوتى اول قيدر انده في البين

اگر اولدقسه سنده آدمی زاد
طولش بو دامه سنده کرمه آزاد

که آدین دام قودیلر زلف یارك
طولش بو اوغه بیرق اختیارك

که هر کیم دشمیه سودای زلفه
یوزا قلیغیله اولمزا ول خلیفه

وصف

محبت گرچه آساندر بیانی
ولی مشکلدر انوك عیانی

که آتش دیمکیله دل کوینمز
طوقنما ینجه نیدوکی بلنمز

همین فرقی بودرقا لیله حالك
ندر بوندن نصیبك اکله حالك

بیان اتمکلك آساندر زبانه
که قورقو یوق خبردن ترجمانه

بیاننده گرك لکن حذاقت
هدایت بوله تا اهل ضلالت

که دللرا جره بودر منطق الطیر
سلیمان بیلور انجق بونی لاغیر

ولی عون خدا ایرر سه یارا
اوله ضرب مثالدن آشکارا

قچن میل ایده برشیئه طبیعت
اودر پس انده معنای محبت

قچن سنده زیاده اوله اول میل
اکا عشق دیرلر اولدم چکمکل زیل

قچن طبعك ایده برشیده نفرت
انوك ادی اولور اولدم عداوت

ولی میل اتمکه وار نیجه اسباب
که میل اولمزا ولا ولمانجه هر باب

گرکدر میله کوکجکلك محلده
بودر معیار اولن هر عقد و حلده

بلینور حسیله اول بو اشیا
ایو یا کم میدر ایله تماشا

اگر خوبیسه اولور اکه مائل
دلر هر دم اوله اکه حمائل

اگر کم ایسه ایلر انده نفرت
بودر معنا دسومك یا عداوت

ایکنجی عقلیله بیلنور اشیا
که خوش نا خوش ندر قیلور تماشا

بو ایکی نوعه وار محبوب و منفور
که ذکری اولدی اجمالیله مزبور

حواسیله اولن نفرت محبت
بولینور جمله حیوانده تمامت

ولی انسانه مخصوص قسم ثانی
بلینور عقلیله حسن معانی

نیه کم میل ایدر طبعك خداوند
انوك بر حسنی وار در اکه پیوند

انوکچون سودی آنی اولدی مانند
دلر هر دم اوله اکه مقابل

بو میلك کاهی حسدندر هویدا
کهی عقلیله اولور سنده پیدا

کولک وراقنه باقر چو عینک | کورب رنکین اولور اکه حنینک
چو بو یندن خبر طویر مشامک | سوبانی بولور انده مرامک
ایشیدوب ناله نائی قولاغک | اولور غیری صدالردن فراغک
نباتک لذتین طویب دهانک | سوبانی کدر الدن عنانک
حریردن چونکه طویر طیب ملمس | بولینتله اکه مایل اولورنس
چو حسیله بولینور بو کمالات | بو اشیاده کورینور اشبو حالات
کمال اهلی ولی اتمز قناعت | که سفلیدر بولر ای اهل همت
بولردر جمله هپ صورت کمالی | الشمز صورتتر کوزلر معالی
قناعت ایلمز صو اچره آیه | حقیقت کوزلیوب باقر سمایه
عنایتدن اچیلور چونکه فالی | بونک اصلین دلر قویب ظلالی
هدایتدن ایروب اکه حواله | که ظله الدنوب دوشمه ظلاله
بو معنیدن اولورچون اصله طالب | بو سعیله بولورا اعلی المطالب
بلور کم معدنیمش ذات مطلق | بو اشیا اندن المش آنی الحق

که جمعیمش او معدنده کمالات | قونلمش هر محلده ذره حالات
قموهر ایتمش اکه بو اشیا | اولن عکس جمالیمش تماشا
قویب عکسی مریدا ولدی جماله | یپشدک اصله واردک کماله
لذایذدن تکم واردی جهانده | کمالیله قموسین بولدک انده
چو واردک قطره دن دریای نابه | قویب ذراتی اردک افتابه
هنوز بولدک کلی خاری بر قدک | بو ظاهر وردایچون زاری بر قدک
عنایتاردی بولدک اصل دردی | صوردک یللره اوراق وردی
چو طویدی جان مشامی بوی اسرار | کولک بو بیندن اولدی اولدم ازار
حقیقتدن طوینلر بوی رازی | الورمی دستنه قشر پیازی
اولنلر سایۀ طوبیده قایم | اولورمی ام غیلانه ملازم
خطاب حقدن الدی چونکه لذات | ایدرنی ناله سندن انده نفرت
لطایفدن بولورچون طیباتی | صکر صویه اودم قندو نباتی
جمالندن کوره کر ذره نوری | ایدر محبوب صوریدن نفوری

ظهور ایتدی چو لیلای حقیقت
اوده صالدی خیامین برق غیرت

چو دریای حقیقت ایلدی جوش
خس و خاردن جمالین ایلدی پوش

غنا سندن نقابا ایتدی کفی
یوزندن آلدی آنی دست لطفی

مظاهردن حقیقت اولدی ظاهر
گشاده واردی پس انده مظاهر

چو هجر ایدیدی مؤمن وصله دشدی
قویب فرعی محبت اصله دشدی

ید مطلقدن ایتدک چونکه بیعت
بو دم طرح اولدی اورتادن طبیعت

مرید مطلق اولدک کیتدی قیدک
جمال اولدی گوزک اچدقجه صیدک

هما صیدیله ایرشدن مرامه
قوردمی دیک دامن بوم خامه

خدادر چونکه بلدک مرجع الکل
محامد انده در هب جمله حاصل

بو معنیدن اولور چون بنده آگاه
دیرا ستغفر الله الحمد لله

گورر اندن ایمش آلا و نعما
ایدر رحمت الهی آنی نعما

افقدن چون طلوع ایدر ذکاسی
عدم غربینه طرح اولور دهاسی

خلیل وش لا احب الافلین دیر
اعوذ من ذهول الجاهلین دیر

گیدر قلبندن اولدم غیر محبوب
اولوب هر بیرسی عیننده معیوب

درونی دیرکه لا محبوب الا
هو الحی القدیم الفرد الاعلی

انی بیکرک سوب جان و جهاندن
گذر ایلر همان دم این و آندن

ایدر افنا او دم فعل و صفاتن
ندر فعل و صفت ذاتنده ذاتن

بو بابا چرم بودر اکله محبت
بونی ایستر خدا سندن حقیقت

وصل

گل ایمدی یولده قلمه یوق کماله
مراتب حسننی صیمه جماله

طولشمه گل صنوبر هر گلعذاره
که صولیسردر آخر دشمه زاره

آلوک شول گولده صونکم یوق خزانی
تماشا قیل بهار جاودانی

شو حیی سوکه یوقدر اونک مماتی
مصیبت اولمیه صکره فواتی

سنک حبینه بنده اولورسه بنده
نهایتسی اول اولور دشمه فکنده

کمالدر چون محبتدن مدارک
بونکله اوزکه دن فرقانیله یارک

گل ایمدی سو خدای ذو الجلالی
بر و سفلی گوزت اعلی الاعالی

کله ایلشمه خاردن امین اول / خس وخارا ولمسون سهمك غمین اول

مثال آخر

جون اوغلنجی آنادن کورر احسان / آکا عاشق اولورا ولدم دل وجان
که انسان بندهٔ احسانه الحق / عجبمی محسنه اولورسه ملحق
آنادن کوربنور چون شیر ونانی / همین آنی بیلور دنیاده آنی
کوزندن دیلمزکه اوله غائب / بلوبا ول غیبتن عین مصائب
یرم دم غیبت اتسه مهربانی / دوکر کوزلر یشین ایلر فغانی
آنی تسکینه کر بیك اتسك ابرام / آناسین کورمینجه قلمز ارام
دمشلر ابن خطا بدن آثر در / آنوك ریقی آکا شهد وشکردر
دم خزنده داخی وقت شادی / آنه آنه دمکدر دلده یادی
دوکرسه آنه در اخشرسه آنه / اوکرسه آنه در سوکرسه آنه
بواسلوبا وزره بندا ولورانایه / شورسمه کم سودورمز فنایه
بولرده هیچ آتاسین ایلمز یاد / فرح وقتنده وکر اتسه فریاد

بویر عقلی کلور باشینه ازاز / بقر آتاسنه اولعردم ناز
کوردکم اولکتورر لحم ونانی / عسلدن میوه دن انواع خانی
قبا قفتان وتقیه داخی پاپوش / پدر دستیله کلدوکین ایدر هوش
ایدر یب یب توجه آنه سینه / بقر ضعفیکه اولدم آنه سینه
بلوغه ایرشوراز ترکمالی / پدردن اکلرا ولدم جمله حالی
که وردمزسه پدر مطعوم وملبوس / قالور مادر دخی منکوس ومایوس
بلورا ولدمده بو انعام واحسان / هب آتا دولتندنمش فراوان
آناسندن اولور بو میلی زایل / دوشر آتاسنه بر وجه کامل
نه استرسه بودم آتادن استر / طعام وکسوه هم بالین وبستر
پدر نامی اولور ورد زبانی / بلا وقتنده وکر شادمانی
که آندن اوزکه بلمز اکه محبوب / آنی کامل بلور غیرینی معیوب
فجن بویر بولور عقلنده قوت / دماغینه قونر بس جند فکرت
تفکراتنه اولوب سواره / چقر هردمبدم سیر کناره

ثرادن تا ثریایه ایدر سیر | کورر بر کمسه در فاعل کل غیر
قمو سرکشته در علوی و سفلی | ید قدرتده در جزوی و کلی
بو فرشدن عرشه دک اعراض و اجسام | قمو آلات تکوینده اولوب رام
قورر جون بو تصرفله قیاسی | بونی منتج اولور بو مبتغاسی
که حقدندر قمو آلاء و نعما | انوک امریله اولمشدر مهیا
خدا کرامتسه انعام و احسان | یدررده قالسه مشتاق و عریان
غنی باللذاتمش اول ذات مطلق | محبت بس که لا یقدر الحق
اکا حاصل اولور جون بو نتایج | منور اولسه در طاشله ایچ
بوزبلور لوح دلدن انده ابجد | یزیلور رفا تحکده اولدم الحمد
اولوب لله سرندن خبردار | اولورسه نام و آب ذکرندن آزار
هدایت برله طویدقچه بو رازی | آلورسین ذکر حقدن التذاذی
محبت اکه دوشنب کیده اغیار | انوکله اولسه در فکر و تذکار

قال الله تعالى فاذكروا الله كذكركم آباءكم او اشد ذكرا وقال

والذين آمنوا اشد حبا لله وقال صلعم من احب شيئا اكثر ذكره

فرحده الله ایدر غمده الله | کوکلده انی دیر هم قمده الله
دوشرسه الله ایدر طورسه الله | قالورسه الله ایدر ایرسه الله
ییسه الله ایله ایچرسه الله | قونرا الله ایله کوچرسه الله
طولر جونکه درونی ذکر ربدن | بلوب عجز بن یحرامیله ابدن

وصل

بودر راشده محبتده وسط حال | که بسط ایتدم سکا بر وجه اجمال
وسطدن طرح اولورسه ذکر آب ام | کونش طوغسه کواکب اولسه کم
محمد سیرنک بوقی انتهاسی | که انک بو وسطدر ابتداسی
یتیم انوکچون قلدی اول الله | که آب ام دیمه دیین اول دیه الله
وسایط اولمیه اورتاده ملحوظ | همین الله اوله معنا و ملفوظ
جو شانی بو اوله بر بوجه شانک | ایرر می که کمسه قو کمانک
انوکچون حق ایدندی آنی محبوب | که اندن اوزکه سین بلشری معیوب

جلالی قدرنه قیلوب اشارت   بو رمزه امرله قلدی بشارت

قال الله تعالی قل الله ثم ذرهم

محبتدن دلرسک گر نهایت   دیم ساکه علی وجه الحکایت

که تحقیقی انوک صغمز بیانه   حقیقتندر سوزم دشمه گمانه

عباراتیله گردینو ربانی   ولی بو دل طوطق بلمز عیانی

که دل و ذره قوسک جمع ایدرزار   ولی بیک نارد مکله اولمز آزار

همین بودر عبارتله حقیقت   اوکت فهم ایله ای یار طریقت

محبت معنیسی صغمز حروفه   کم اوله قویه دریانی ظروفه

یه کم اود قویسر دربنه زاره   که یقمایه انی ارمایه زاره

محبتدن ایده گر ذره اشراق   طوتیشر دل طوطوتخا میله اوراق

که اندن بودر قوم اچره تعبیر   محب محبوب محبت اولسر بر

حکایت سمنون محب

اشت سمنونک احوالندن اخبار   که بولمشدی محبتدن اول اسرار

محبت نارنه ذات و صفاتی   قمو احراق ایدیدی حاجباتی

محبت بادینه جمله رسومی   صوورمشدی خصوصی و عمومی

سو پرمشدی انوک سیل محبت   نبی وار ایسه دستنده تمامت

قتینه گلدی دیدی برگون احباب   محبتدن بزه فتح ایلگل باب

بولاورتا که اندن انشراحی   اچالر مجلسکده جمله راحی

بولاره ایتدی چندان اعتذاری   قبول ولمادی ایتدی عذر باری

که یاری حاضر اولکدوز جمعه   محبتدن دیم سوز انده جمعه

چو حاضر اولدیلر موعدده یاران   چقوب کرسیده ساکت اولدی اول خان

صغینه صولنه ایتدی نگاهی   چو اهلین بولمدی ایتدی بر آهی

دیدی وار ایدی بنده بر امانت   ایدردم بو نجه وقتا که حمایت

مرادم بو ایدی اهلینه تسلیم   ایدیدم اولمیدم انده غمگین

ولی اول کمسه بو جمع اچره حاضر   دگلدر دیو ایتدی اولدی فاتر

دگر روزانه دیلر بس یته ابرام   چقوب کرسیده قلدی بردم ارام

دهان حقه اسرارین اچدی　　محبت درلرندن دوکدی صحدی

چو اهلی بوغدی ولجمع اچنده　　فتیله کبی یانه شمع اچنده

چو کوردی اتمدی برفرده تاثیر　　هماندم ایتدی اول شه حسن تدبیر

قنادیل واردی انده معلق　　یوزبین انلره دوندی بنده حق

دیدی سیزه دیرم بن ای قنادیل　　محبتدن کلامین ایتدی تذییل

ارشدی چون قنادیله بو اخبار　　هماندم انده تاثیر ایتدی اسرار

اودم دوشدی قنادیل اضطرابه　　طوقندی بر بره اردی خرابه

شکسته اولدی هپ قلمادی صاغ　　او مجلسده اولنبینه بیاغی

دیدی حاضرلره ای فرقه خام　　محبت دکلین صیمقو کرک جام

دریغا طاشه تاثیر ایتدی اخبار　　قساوت قلب اولنطویمادی آثار

محبت سوزلریدر سر اسرار　　نه طویسون بوخبردن سنک خار

صدف بودره کی صافی کرکدر　　محبت دکلین صوفی کرکدر

بوجامک لایقی مستانه لردر　　بوکنجک مخزنی ویرانه لردر

کل امدی جام وش قیل سنکی صافی　　کدورت قومه سنده هیچ اجلافی

محبتدن ایدرسک استماعی　　بوله بو شیشه قلبا نصداعی

وجودکده کثافت وار تمامت　　نه تاثیر ایده اخبار محبت

کرکدر سکا معینه قابلیت　　که فایض اتمیه اسراره ضنت

وصل فی علامات المحبة

محبت کرچه کم سر نهاندر　　ولی آثاری اهلنده عیاندر

انوکله بلمک اولورکمدر آنی　　علامیه عرض ایدر سر نهانی

ندکلو مشکی کزلرتاجر ناف　　ولی بو بی اولیسر اکه عراف

چو کزلر اتشی قلاب فرناز　　اولوردودی بویوزدن اکه غماز

ندکلو کزلسه عشقی جوانمرد　　شهادت ایلر اکه اشک وروزرد

چه کرلاله طوترداغینی پنهان　　ولی چشمنده کی قان ایلر اعلان

محبتدن بودر اول علامت　　که موتدن کلمیه اکه کراهت

محب کاره می اولور یارک لقاسن　　عبث صایر بودنیانک بقاسن

قال صلی الله علیه وسلم من احب لقاء الله احب الله لقاءه

دخی شول نسنه کم ارباب قربت — اوله تحصیل ایده قلمایه هیچ فوت
شوشی کم اولسه اسباب دوری — انوك هیچ حولنه قلمایه دوری
دخی ذکر خدا قلبنده تازه — اولوب دوشه اوذکرنده نیازه
حلاوت بوله ذکر یار یله اول — سا متلر چکه اغیار له اول
اکا محبوب اوله خلوت مناجات — کجالرده قله هم عرض حاجات
چو کجدی راحتندن هم اوزندن — کجایی پیك سور اول کوندوزندن
کیدرسه ذکر حق اوله انیسی — طوررسه یار اوله فکر نفیسی
قوی اولدقجه بر قولده محبت — اودم قالقر عبادتدن مشقت
دخی رحمت بولور هر زحمتنده — نه راحتلر کورر اول محنتنده
کورب محنت فراشنده نشاطین — همان دم طی ایدر راحت بساطین
تکلفسز اولور اولدم عبادات — هنوز اولور عبادت کسته عادات
دخی صالحلره ایده محبت — اراده کیده دنیاوی عداوت

قیله لکن عداوت اشقیایه — ایدوب تعظیم واجلال اتقیایه

وصف

خدادن کمده که اولسه محبت — بوداراول کمسه ده لابد علامات
کوزی یشلو اولور هم قلبی محزون — پریشان صورت اولور قولی موزون
یورر بو خلق اچنده شویله مغموم — محبتدن طوقنمش سهم مهموم
چو رعنا ایدی بر دم کامرانه — دونر رخساری بو دم زعفرانه
طغلمش اوله موی جسم لاغر — جبینی دوشمش اوله چشمی تر
نچن ذکر اولسه محبوبندن اوصاف — همان دم جوش ایدر اولمردم صاف
چو بلبلدر اشندی کلعذاری — ایدر شوقیله اولدم اه وزاری
یوریمزکن یوله اول جسم لاغر — سماعیله اولور پیلدن قوی تر
اولبدی هجر محبوبیله بی جان — اکا جان اولدی بو دم ذکر جانان
قولقدن اچدی باده بوز فتاده — دونر شوقندن اندن کرده باده
شو حالتلر ایدر اولدمده اظهار — که اتمزدی انی مجنون بی عار

بودر بس عاشقك اعلا شعاری
که صیمایه فلوسه ننك وعاری

محبتدن بودر اقوی علامت
ایدر فرمان محبوبه اطاعت

اگر صو ویرسه اکه زهر قاتل
انوك نوشنده اتمز هیچ تساهل

اگر تکلیف ایدرسه طاقتندن
زیاده یوز چورمز طاعتندن

همان دم امره ایلر امتثالی
مداوم اولور اولدقچه مجالی

یه ایشین باشه التوریا ویرر باش
که صغمز بو ارایه مرد قلاش

چقارر کندو مقصودین ارادن
چو عاشقدر صفا سورر ایرادن

که محبوبك مرادی یاره درلیس
بو معنیدن اویاره چاره درلیس

انوکچون ایلمزلر اعتراضی
رضا ویررلر نه حکم ایتدیسه قاضی

وصل

محبتدن بیز قلدم بیانی
بولردر سوگك ظاهر نشانی

بو دعوانك بولردر چون شهودی
گل اثبات ایلیوب گوزله عهودی

نشان ویر عاشقه دعوایه معنی
که بودر دفتر عشق اچره فحوی

حکایت حضرت سلیمان بور

مگر برگون سلیمان ابن داود
گدردی لشکر یله بحر مقصود

ایرشدی یولی بر صحرایه ناگاه
قرنجالر ایندی حکمت الله

قدومندن چونکه اولدیلر خبردار
سلامه طوردیلر اندنکم وار

ادا اولندی پس رسم ملاقات
ثنا وانحنا وهم تحیات

ولی بر نمله گوردی سلیمان
یلور بر خدمته افتان وخیزان

شود گلو وار نشاطیله سروری
که فرق اتمز سلیمانیله موری

اوکندن وار مگر بر تله خاك
طاشر طبراغی اندن جست وچالاك

طلب قلدی اودم پس اولدی حاضر
سؤال ایدوب دیدی ای مور شاطر

نیچون اولدك ادبه سمتی تارك
بودم ویر گل جوابی اولمه هالك

دهانن اچدی نمله اعتذاره
دیدی جور اتمه شاهم مور زاره

که وار در بوندن بر کار مهمم
انوك اتمامنه درشمدی عزمم

بنی عوق اتمه شاهم طوتمه لاغه
که طاعت بو قدر اندن فراغه

که بو برق بنده بسیم آتشبونده / بنی صلمه گرمدن اوزگه بنده
اشیدوب آنی شه قلدی عجایب / دیدی قیدك ندر ویردی جوابی
دیدی بو تلی کم کوردك خداوند / که اولمیشم انوك قلعینه پیوند
انوك اردنده وار بر شاه نمله / تعشق وار اراسنده بنمله
بنی عشقنده قلمشدر گرفتار / انوکله دربکا هپ کار و بازار
بنم مور و او دربا که سلیمان / کوکل تختنده اولدر شمدی سلطان
بنم مرده او جسمه جان اولبدر / بو اقلیمه بودم اولخان اولبدر
انکله درهمین فکر و خیالم / انکله در بو جسممده مجالم
نجا یللر گرك بو مور خامه / که ایرم وصلتندن ذره کامه
خصوصا که بو تل بو کثافت / نجه یدر اره مزده چوق مسافت
مگر بر وقت فیروز اجره ناگاه / وصالینی میسر ایده الله
چو اردی دامن مقصوده دستم / کیدوب غم درستا ولدی شکستم
چو مظلومم در سلطانه اردم / بنم بیمار عشق درمانه اردم

شکایت ایلدم هجران الندن / حکایت ایلدم دوران الندن
که مدتلر کرکدر عاشق زار / جمالك بر تو بندن بوله انوار
اودم رحم ایلیوب اول مهربانم / دیدی شفقت قلوب دولتلو خانم
دلرمیسن که دایم روی یاری / عجب بسز کوره سین بن کلعذاری
آرادن بودیه کتسون تمامت / که بو تلدر سکا ویرن غرامت
کتور بو تلی اورتادن امین اول / شهود یاره هر دمده قمین اول
بو بوغیله بکا چون ولدی فرمان / بو فرمانه بوین صوندی دل و جان
چو امر اولدی همان اندم عزیمت / که قالقه اره دن تلی هزیمت
تعجبله اودم دیدی سلیمان / بو سوز بیهوده در ای مور نیجان
فراغ ایت دشمه بو سودای خامه / که [illegible]سین محقق بو مرامه
میسر اولسه سا که عمر دنیا / بو ایش اولوردکلدر حکمه سودا
چو کوش ایتدی انی اول مور بیدل / دیدی لا یقمیدر ای شاه عادل
که بند کله قلاسین بولمی بند / اگرچه قیلله بیل اولمدی قید

که کرصورتده مورم بقعغل خود — انوك عشقيله بنون پيل برزود

کرمدن سعیمه ویرمه قصوری — اکرچه عاشقك اولمز فتوری

چو محبوبدن اولنمز یا که فرمان — انی منع ایده مز پند سلیمان

چو اولدرزی طقبدز کوشه یار — انی اندن الورمی دست اغیار

بودر سعیم که جان اولدقجه تنده — بو خدمتده اولم جانیله بنده

اکر مقصوده ایرم زی کرامت — اولورسم کر بولنده خوش سعادت

بودر عشاقه چنده شرط یاری — ارشمزسه بولنده اوله باری

وصل

قو عاری کل قرنجادن سبق آل — بونك عشقی زبورندن ورق آل

بودر بهتر اولن که سر خوباه — اوله اغیار حکایاتنده پنهان

که محرم طویه انجق رمز وغمزی — طفل وش اوینیه قشری مجازی

کل امدی امر یاره ایله اصغا — بیان ایله مصرح اوله فحوی

قال جل شانه ولا تمدن عینیك الی ما متعنا به ازواجا

جبیبنه بیوررر رب مغنی — که بندن اوزکیه مدایمه عینی

یه بندن کج یه ایمه غیره لفته — بودر تورات عشق انجیله کفته

اکر اصلو ایسك ای مرد دانا — دلودن کل سبق آل قلمه عمیا

حکایت مجنون

اشتمش سن بونی مجنون لیلا — انوك عشقنده قومشدی سرو پا

یله ویرمشدی عار وخانمانی — ندر بو بلکه هپ جان وجهانی

اشتدی اولدیارك شهریاری — اکا رحم ایلیوب فکر ایتدی یاری

دلادیکیم ایده حکمتله چاره — علاج ایلرمی غیری زخم یاره

سرایینه کروب اولدم او خوش فال — جوار یسینی همان جمع ایتدی در حال

سمن بولاله خدلر سرو قدلر — جمالده منتها لر سیم جسدلر

که هر قنقیسی عرض اتسه پیرا — خجالتله خسوف ایریدی آیه

خرامن کوردوکجه سرو بستان — باشین صالردی کوربه منتحیران

فجن بر وردیه عرض اتسیدی عارض — اکا برشمرده لك اولوردی عارض

محصل حسنیله هپ بی بدللر
او عصرك ایچنده مستثنا کوزللر

اگر عاقل کوره مجنون اولوردی
همان دم عشقله مفتون اولوردی

بولاره انده تنبیه ایتدی دارا
که زینت ویره حسنه هر دلارا

که مجنون ناداره عرض رخسار
بولعبیله انی صید ایده لر زار

تنزل بوله انده عشق لیلی
جنوندن ایده اولدم تولی

بو حالات اوزره کلدی بر آرایه
قمو صفطوتبن صحن سرایه

شو خضراحله لر سیمین بدنلر
شو زیبا جثه لر سیبی ذقنلر

چو صفطوتدیلر انده حوریانه
جناندن ویردیلر انده نشانه

بو دم مجنونه دعوت ایتدی اول یار
بصد ابرامله قلدیلر احضار

یپشدی دستنه کندی سرایه
ارشدردی همان دم اول آرایه

که انده صفطوتبدی جمع حورا
مرصع تاجله بیضا وحمرا

چو کوردی انلری مجنون عاقل
بشین صلدی اشاغه اولدی ذاهل

کورر مجنونی شه چون ایتدی زهدی
بو دم قلدی اکا پیمان وعهدی

که خوف ایتمه بولاره قل تماشا
دلرسك قنقیسین ایدرون اعطا

مقرر اولدی چون شاهك عطاسی
زیاده اولدی مجنونك حیاسی

بنه ابرام ایدوب شاه وفادار
دیدی لومیله ای مجنون بیکار

مقرر اولدی عندمده جنونك
ولی افراطی درسنده فنونك

که المش عقلکی بر بنت اعراب
بن انوك حالنی ایتمشوز اغراب

عباد ردکیدکی پاینده پاپوش
سیه در چهره سی هم جسمی ناخوش

قمکده صفطوترکن جمع حورا
سکا رغبت قلورکن هپ دلارا

ایدرسین انلروك سیرندن اعراض
بیان ایله ندر بو اشده اغراض

چو محبوبینه طعن ایتدی اول آزاد
جنونی دیر نوبا ولدی دلشاد

سر غیرتله دیرتدی زبانی
اوقر اوراق عشقندن بیانی

که ای تاج جهاندار یله مغرور
رموز سر عشقدن دور و مهجور

ندن اولدك بکا بو دم جفاکار
دکلکن سر عشقمدن خبردار

حریر اجره قومق سنك صفانی
ایدرمی سوق صراف اجره غانی

یه کرمکله عبایه گوهر پاک / قالورمی قیمتندن ایله ادراک

شو کم اوقومشدر درس عشقی / دخی المادی زلفندن بو مشقی

صیرلوانی بو فن اچره نادان / بو مکتبده چه دهقان و چه سلطان

بو فن ابجدینی بو قدر بو مسائل / که بر عاشق اوله اغیاره مائل

یه خود حسنینی ترجیح ایده اندن / مکرکم ال یوییه جانیله تندن

بنم باشم ایکیمی ای مولا / قلچ طوتب طورر کن عشق لیلا

تجن رغبتله اولم غیره نظار / هماندم سیف غیرتله اولم زار

بو برلرنامی عشق دفترندن / بو درسی کورمشمدر بن بریندن

ایدرسک کر بکا شاهم ترحم / بنی عشقیله قوایدم تنسم

چو واردر هر کشیده بر تمنی / سکا حور اکر کسه باکه لیلی

وصل

سبق الدکمی یارا بو ورقدن / نفایسلر یدکمی بو طبقدن

مجازی صورتنده بو مسائل / بلورسک عین عشقدن اولدی سائل

الوک اردی چو عین سلسبیله / سلوک ایتمه دخی اوزکه سبیله

چو لیلی عاشقندن بو نجه اسرار / ظهور ایتسه عجبا اولورمی ای یار

جواهرلر صچه عشاق مولی / که معشوقی انوک اعلادن اعلی

یه ایچرسه سکا حکمت شرابن / فراموش ایلسک دنیا سرابن

مناجات

جنابکدن دلرونای خداوند / بنی ارباب عشقه ایله پیوند

محبت اهلی اولسون صاغ و صولم / بونکله اولسون سکا یارب وصولم

محبتدن اوله عین شرابم / محبتدن بشه دلده کبابم

محبتله کچه بو لیل روزم / محبتله چلم قلبمده سازم

محبتدن اوله دلده کنوزم / محبت اوله دیلمده رموزم

محبتله قلم شاهم صلاتی / محبتله بولم قرب صلاتی

محبتله اوله صوم نهارم / کچه اندم زمستان و بهارم

محبتله اوله حج و قوفم / محبتله اوله دایم عکوفم

محبتله اوله هر کادم آخر / انکله اوله هم بندن مفاخر
محبتله قلم بوجانی تسلیم / حبیبکله اوله درعین تسنیم

وصلی الله علی سیدنا محمد وآله وصحبه اجمعین والحمد لله رب العالمین

الفصل التاسع من الذمیمة العداوة للحق عیاذاً بالله

محبتدن اچلمشدی چو بابک / بیان اولمشدی اول نعم المآبک
نظر ایله ولی باب یساره / که اندن ایرسر ساکه خساره
عداوتدر او باب پر خسارت / خدا وهم رسولینه تمامت
بودر اول لمهٔ شیطان مردود / که مؤمن قلبنه ایرر دود
اچوقا اولدقجه اول باب عداوت / سکا مسدود اولور باب هدایت
عدو الله یازیلور نامک انده / سکا مخلص می واردر بوندن انده
بو شیطانک بر اولومدخلیدر / خفی صنمه بونک قبحی جلیدر
که برکمسه خدایه اولسه دشمن / بولورمی اول کشی دارینده مأمن
چه کر ترسا و مؤمندن بونامی / قبول اتمز اگر خاصی و عامی

ولی واردر علامتی بو بابدن / اویر جانک کوزین واریسه خابدن
انکله بیلنور حقک عدوسی / بیلور آنی بولن عطر عروسی
که کزلو اولسه بر یرده نجاست / بلینور بوی بددن اول خباثت
چو اولمشدر عوام الناس دماغی / انونچون آکلمز انوک دماغی
اولورسه کربکا حقدن عنایت / دیم بر بر سکا اندن علامت
ولی سنده کرکدر سمع انصاف / بیان اولدقجه اندن بر بر اوصاف
اگر واردیسه سنده اتمه انکار / پشیمان اول اودم ترک ایله زنهار
وگر یوغیسه زهی دولت سعادت / کرکدر ایده سین چوق حمد و منت

علامت اولی

عداوتده بودر اول علامت / اکا غایت ثقیل اوله عبادت
مقید اولمیوب امر خدایه / تعلل ایلیه انده ادایه
مؤذن کر شروع اتسه اذانه / دوشب غم چاهنه استر بهانه
شقاوتله چو اولمش قلبی مسموم / عبادت فوتنه اولمایه مغموم

تمامت دیننه ایرشسه نقصان
قیرمز قلبی دنیا ایله فرحان

اگر بر درهمی ایرسه زیانه
شکایتلر قیلور اولغر دمانه

محصل بلمیه اول قدر دینی
پس اندن یك كوره فلس بهینی

علامت ثانیه

ایکنجی بو اوله انده علامت
اکا محبوب اوله اهل شقاوت

اولرله اوله هردمده جلوتی
اولرله اولسه صدق وخلوتی

ویرسه انلره خرج ایده مالین
یدوره انلره هردم حلالین

فقیره ورمیه بر درهم صاف
ضیافتلر ایده اجلافه اسراف

ویره بیك بیك درم اهل هوایه
اولرده خرج ایده انی هوایه

حرامی دستنه بر سیف صارم
ویرن بولسا کرك ای ذو المکارم

معاون اوله هر اهل ضلاله
کیره عدوان واثمیله وباله

اولارکله اوله هر کار وبازار
صلاح اهلینه اوله هردم آزار

اکا یار اوله هر غماز وطرار
انیسی اوله هم قطاع وشطار

دوزالر غمز ورمز وافترالر
قیلوب بوخلقه تهمتلر مکرلر

بلادن دعوالره اولوب معاون
دخی حق اشلره قصدیله خاین

حیللر اوکرده باطلده خلقه
ایدوب حق لعنتن بوینونه حلقه

محصل اوله هر شر ایشه مفتاح
یپه خیرك قپوسین انده فلاح

العلامت الثالثة

اوچنجیسی بودر انوك نشانی
ویرم اندن دخی بر بیانی

نه یرده که اولور طنبور وشستا
دخی سورنا وناقوس لهوشتا

اولورا اول مجلسه جانیکه راضی
اودم لذتلنورا اولذو المعاصی

یکیلر کفرنی ارتر شقاسی
اولوب شیطان مخذول مقتداسی

چو هبر طوندی شیطانی اول ابتر
انی هردمبدم شر ایشه یلتر

اولولر مجلسینه قوم زانی
که تائب اوله انده ناگهانی

العلامت الرابعة

بودر دردنجیسی اکله شعاری
نصیحت دکلمکدن ایده عاری

اگر بند ایلسک سمعینه قویمز
جواهر ویره سین کر فلسه المز

اگر مجلسده اولسه اتفاقی
طوتر قبض وکسل آزتر نفاقی

ثقیل اولور اگه حق سوزکه سویلر
اوقور قلبنده اول کفرینی ازبر

چوحق یولی اگا اولمشدر مسدود
آرار طعن ایتمکه بر فرجه مردود

دخیلر وعظ الور انوک نصیبی
نفاق وبغض اولور کورا اول عجیبی

نه جمعه بیلسردر نه جماعت
نه حج ونه زکات ونه دیانت

جعل کبی نجاسایله کاری
گچر بونکله یا زوق وزکاری

خدایا سن آسرکه بو عبادی
که سندن اوزکه کم وار در بهادی

فویل ثم ویل ثم ویل
لمن لا ینفتح منک سبیل

جنابکدن خدایا فتح بابایت
قمو احبابله عالی جنابایت

بزی اعدالریکدن ایلکل دور
دخی احبابکیله دیده پرنور

وصل

علامتدن جو بسط ایتدم بیانی
بولردر حق عدوسنک نشانی

نشانیله اولور دعواده الزام
نشانیله اولور اسکات افحام

سکا لازمدر انصافیله بقمق
تفکر ایله حالکی اولمه احمق

اگر وار ایسه سنده بو نشانه
رجوع ایله دخی کتمه یبانه

سکا یاقن ایکن حق کاربانی
سنی دعوت ایدرکن ساربانی

وار ایکن یولده هم آثار اقدام
کیدرکن یولجه هپ ارباب اقدام

کسل شیطان قطارندن همین اول
اولش رحمان کروهینه امین اول

که سنده اولدوغنجه بو علامت
عدودن صایلورسین زخسارت

مهارک کس کروه اشقیادن
اولاسین روز محشر اولیادن

وصلی الله علی سیدنا محمد واله وصحبه اجمعین

الباب العاشر فی محاسبة النفس من الحمیدة

اوننجی بابی اصحاب یمینک
حساب نفسدر جمع ایت یقینک

کماکم فتح اولور بو باب اسنا
یوزی آقلرله قوپر روز فردا

سکا تنبیه ایدوب اول ربّ اکرم
حسابک المدین سن کوردیرا قدم

قورب میزان عدلی روز محشر / صیقلو رانده اعمالك مقرر
کوریلور ذره نه وار مثقال ذره / ویریلور درجزاسین خیر وشره
دخی نشر اولنسه آنده کتابك / کلور اقرا کتابك دن خطابك
او کون بر فرده ظلم اولمز قنیده / کنه بر یازیلور طاعت جزیده
بو اسلوب اوزره دیر وعد وعیدن / اوقی قرآنی بولورسین عدیدن
که غافل اولمیاسین بو جهانده / خجالت چکمیاسین وار بانده
طریق حقده چون نفسیله اورتق / اولبسوندر اوکت فهم ایله احمق
عمر سرمایه سین ویردك الینه / قومه اول خائنی وزیلد وکینه
بکچورمه برکون ان الغل حسابن / بو فحوانك نبیدن الجوابین

قال الله تعالی حکایة عن یوسف الصدیق عم وما ابرئ نفسی ان النفس لامارة بالسوء وقال جل ولتنظر نفس ما قدمت لغد

خبرده وارد اولمشدر نبیدن / اوکت فهم ایله اولمه اجنبیدن
کرك عاقل قیله توزیع اوقات / ایدوب هر وقتنی برشیئه میقات
که هر بر یومنی قسم ایده درده / حسابینی ایله نفسك اوبرده
اکنجیده ایده حقه مناجات / تضرعلر ایله قیله عرض حاجات
اوچنجیده کوره امر معاشین / نه درسه کسب ایدرسه نان واشین
دکلرسه اوله دردنجیده مشغول / مباح اولن ایشه مشروب ومأکول
بیورمشدر عمر اول ابن خطاب / که اولدر بعد صدیق خیر الاصحاب

قال رضی الله عنه حاسبوا انفسکم قبل ان تحاسبوا

حساب اولنمدین بو نفس اشقی / حسابن سیز الوك کم بودر اولی
چو ذکر اولدی شکا بونجه دلایل / حساب المق لزومندن مسائل
کرکدر بیله سین نفس حسابی / که آسان ویره سین فردا جوابی

وصل

بو ظاهردر که دنیاده شریکان / نه در قتلر ایدرلر اول حریفان
ایدرلر اولا بر شرط معلوم / نزاعه اولمیه تاریخ موهوم
اکنجیسی اولورا که مراقب / که یعنی کوزدکرا ردنجه راغب

انی تفتیش ایدر لیل و نهارا قومز اوز حالنه سرا و جهرا

خیانت ایلسه گر جزئی اندن عتاب ایلر اکا بولود یزدن

چو دنیاده بوده قلر روادر امور آخرتده مرتضادر

که هالک اولسه دنیا متاعی قلیسر اهلنه انجق صداعی

بقانک یا قیدر سود و زیانی او کت فهم ایله سالک بو بیانی

ویرلمشدر سکا انفاس معدود گر گلمز یرده اتمه انی نابود

چو کتسه بر نفس گلمز یرینه انی ضایع ایدن یا دین یرینه

قنی طارا گله بو میدان عمری آهمه صرف ایدانی کله امری

صتوب هر کوکجه بو نجوغه بودر قیامت سوقی اجره قلمه جری

ویروب مینایه الماسیله لعلی دیمه انده ندامتله لعلی

چه گر غایت ثمیندر عمر انسان ولی اخرایه نسبت پاره ناندر

کل امدی پاره نانه جانی صتون آل ایله ربح جاودانی

ظلالی ویر حقیقت آل بو یرده که مسرور اولسین روز حشرده

وصل

خبرده وار دا اولمش مصطفادن شراب کوثر ایچ کل بو صفادن

دهان عین حکمتدن ینابیع ظهور اتمش بزومجون اتمه ضایع

بیورمش اول سوزی احلادن احلا قولک طوت کوز ندر اعلادن اعلا

که بو دنیاده بو لیل و نهارک یکرمی درت اولور ساعتده وارک

حضور حقه وارلدقده فردا گلور هر کمسیه فردا و فردا

یکرمی درت خزینه اندن حاضر اوله اول مخزنه هر کمسه ناظر

چو بازاره گلوبدر خواجه آخر کیمی فاخر اولیسر کیمی خاسر

خطاب ایر بیشه آچلسون خزاین که تا معلوم اوله بونده دفاین

کوره تا خواجه هیانده نسی وار زر و در می یا خود خاشاک له خار

اچوب بر نیجه کمسه مخزنینی صفالر کسب ایده جان تحزینی

کوره اول مخزننده نور طاعات که اول ساعتده اتمشدی عبادت

شود گلو حاصل اولدی انده شادی که فوتنه یقلشه انده فوادی

شو شادیکه اکر اولیدی قسمت
قمو ناراهلنه ویرلسا جنت

اونودیدی اولر نار جحیمی
دخی زقوم و غسلین و حمیمی

اولوب هر بیریسی شادان و خندان
چقیدی دلرندن غم و حرمان

چو بو مخزنده بولدی بو سروری
اچه سرعتله بیریسن داخی دوری

کوره انده شو ظلمات مهیبی
دخی بد رایحه نتن عجیبی

شو رسمه رایحه کم اهل عرصات
بیزوب جانندن ایده انده نفرت

مکر شول ساعتیمش اول خزینه
که عاصی اولمش انده حضرتینه

چکه اندن شو دکلو هول و خجلت
که کر تقسیم اوله بر اهل جنت

حضوریندن اولوب هر بیرسی دور
بولیدی جنتك نعمتلرین شور

اوچنجی اچه اول دیکر خزینه
انی خالی بوله اول اهل محنه

نه ظلمات اوله انده نه ضیاسی
نه غمی اوله انده نه صفاسی

مکر شول ساعتیمش انده فاسی
نه طاعت اتمش اوله نه معاصی

بطالتله کچورمش اول زمانی
ندامتلر اودم اخذ ایده انی

شو رسمه اوله اول ترکه پشیمان
که بر ملکه ارشمش اولسه انان

انی بیهوده یرده اتسه اتلاف
نه حالتدر کل مدی ایله انصاف

بو رسمه عرض اولیسر ساکه فردا
قمو ساعتلرونك فردا و فردا

کل مدی عاقلیسك ایله تدبر
بو عمرك ساعتینی اکله بربر

که هر بیری برابر عمر دهره
ولی مالك اندن ذره بهره

عبث یره کرده قلدك انی اتلاف
نتاکم اولدر رعادات اخلاف

ولی عاقلره کنج سعادت
اولور هر ذره عمری بزی کرامت

سکا هر کون یکرمی درت خزاین
و هر بلورا تمه ضایع اوله خاین

انی اعمال حسنا ایله مملو
ایدیکوز روز و شبده ای کوزل خو

والا یا ندامت یا غرامت
سکا لازم کلور اکله نصیحت

وصل

ییدی اعضا که وار درسنده اغنی
ال ایاق کوز قولق اغز و بینی

دخی سایر جسد که سابعیدر
بولر انسانه عبدتا بعیدر

رضای حقده کل بو هفت عبادی
تصرف ایله بول سنده رشادی

که تقوا اوزره اولدقجه بو اعضا
اولور جنت نشانی سنده پیدا

دهانکدن صچیلور روح وریحان
دماغ جانه ایرر بوی جانان

جبینکدن کورینور طلح منضود
اولور سایک نشان ظل ممدود

زبانک ویره رضواندن خبرلر
رخک عرض ایده حور ادن اثرلر

رحیق اوله سوزک مسکیله مختوم
اله طالبلر اندن شرب معلوم

کلامک کاسه سندن ایچوب ابرار
طویه اول خمر ممزوجیله اسرار

محصل جمله عضوک جاودانه
ویره جنت نعیمندن نشانه

وگر عصیانه صرف اوله بو اعضا
اولور ابواب دوزخ سنده پیدا

قبولر اچیله نیرانه سندن
الکله ایره سین خسرانه سندن

ویروب خشمک زبانیدن نشانه
اریشه خوف وهولک مردمانه

اولیسر هر سوزک بر سهم مسموم
اوله ساحک فقیره ظل یحموم

دهانکدن اقه غسلین وناپاک
اوله هر کیم اشتسا زهره سی چاک

دوکوب شاخ وجودک زهر زقوم
کورن دترسینی چون مرد محموم

بو حال اوزره اولنلر دوزخیدر
یدی اعضاسی باب دوزخیدر

بو اودن کوجملو اولسه او مخذول
جهنمله کوچه اولمایه مفصول

بو اعضالرله اولمشدر چو عاصی
یدی قاپوسین آچوق بوله عاصی

قال جل ذکره حتی اذا جاؤها فتحت ابوابها وقال الله تعالی
لها سبعة ابواب لکل باب منهم جزء مقسوم

اگر حفظ ایلدکسه بو بیانی
سکا حاصل اولور علم عیانی

که هب سنده ایمش دوزخله جنت
الکدیمش بودم محنتله راحت

بهشتیدر بو خلقک کیمی ظاهر
اولوب نعمای جنت انده حاضر

یدی اعضا ویررسا که شهادت
که بودر خلق اچنده اهل جنت

کیمی داخی بو خلقک دوزخیدر
ولی دنیا اراده برزخیدر

ظهور ایدن قمو اوصاف واحوال
جهنمدن خبر ویرر بلا قال

کل امدی ایله سنده احتسابی
الیکو زنفس بدخودن حسابی

كه دوزخ اهلیدر بو فسنه جنت
بو اعضالرنیه ویرر شهادت

وصل

عیان ایكن خدایه جمله شانك
اكا معلوم ایكن سر و نهانك

نه جرأتدر ایدرسین ذنبه اصرار
كورركن هر ایشك سلطان قهار

حكایه

ایشت بو قصه دن جانم سبق ال
بو خوان مصطفادن بر طبق ال

كه بر مرد حبش كلدی رسوله
سؤال ایتدی بونی اول بر اصوله

دیر ای درد اهلنك درمان سلطان
نیچه قندركه بنوم مرد عطشان

كنهكارم كناهم بی نهایت
بكا بر چاره وارمی قل عنایت

چو بولدی خسته‌ء تسلیمی حاذق
دوزلشدی اكا معجون لایق

همان ایتدم حقه لعلینی سلطان
آچوب صوندی دوای جنتی اول آن

كه توبه ایدر اول امراضك علاجی
بونكله قند اولیسر نیچه آجی

دیدی استغفر الله الف مرات
یكلمشدم بولمی فات ما فات

بحمد الله بودم ارشاده اردم
غمم رفع اولدی سندن شاده اردم

ولی قالدی بو محرممدن بو اشكال
بودم آنی ایدم حل ایت دیمه اهمال

شو دمكه بن كناه ایتدم خدایه
خلائق قلدم اول رب علایه

كورر میدی بنی اول رب قهار
بلور میدی او بدكرداری جبار

دیدی بیلوب كوردی اول فعالی
ولی ستر ایلر ایدی رب عالی

ایشدوب بونی جاندن ایتدی بر آه
همان تسلیم روح ایتدی اول آكاه

وصل

ینه اخبار سیددن جواهر
صاچم دامن آچرسك اولمه نافر

نجه درلر صچر كور بحر اسرار
تموج ایلدكجه بیزه هر بار

بودری صنمه لعل و سنك یاقوت
كه بو در مرده یه جان بخش یاقوت

نبوت معدنندن قلمش ایثار
بونی جان كوشنه كل ایله كوشوار

بودر اول سوزكه بویرمش او حضرت
كورر كبی كرك حقه عبادت

اكر سن كورمسك اول رب دانا
سنی كورمكده در اول رب اعلا

حکایه

کل امدی بو حکایتدن خبر آل
درایت ایله بوندن خوش عبر آل

اولیکور قصه دن بر سهو واصل
که حرمان اولمیه دستکده حاصل

زلیخا یوسفی چونکه سرایه
قویب قصد ایتمشیدی اول زمانه

بونی زعم ایلدیکه اول دلارام
اوله اشبو هواسنده آکا رام

بونیتا وزره بر قطعه قطیفه
الوب دستینه کوربولدی لطیفه

واریدی بر بتی انده مرصع
قومشدی آنی اول یرده موضع

عبادت ایلریدی هر سحر شام
ضلالتده اولوردی هر کون اختتام

قطیفه‌له انی ستر ایتدی درحال
کوروب یوسفده حاصل اولدی اشکال

دیدی باعث ندر بو ستره آخر
بیان ایله مرادک اوله ظاهر

دیدی معبودمه قرشو بو سودا
روا اولورمی هیچ اوله هویدا

همان دم یوسفه بو اولدی الهام
دیدی عبرت یوزندن ای زنخام

خدا نامن طفر سین بر جماده
کوروب ایتمز یکن اول فتاده

حیا ایدر سین اندن بو ایشکده
نیترکن آتش شهوت باشکده

بنم معبودم اول رب توانا
اولورکن جمله احواله بینا

نیچون بن ایتمیم اندن حیانی
حضورنده قلم تاروسیانی

معاذ الله اولوب حصن قراری
همان دم ایتدی بو ایشدن فراری

وصل

سؤال ایتسک معاصیدن جریدن
انوک حالی که کل خالی اکیدن

حضوره حقه ایتمش اوله تصدیق
یه انکار ایدن آنی اولمنافق

بو معنایه کتورر دیسه کر ایمان
که هر شیئه محیط در رب دیان

نکم واقع اولور ارض و سماده
کورر بیلور اشیدر هم خفاده

قال الله تعالی یعلم ما فی السموات وما فی الارض وما بینهما وما تحت الثری وان تجهر بالقول فانه یعلم السر واخفی وقال جل شانه وهو بکل شیء علیم وهو السمیع العلیم وهو السمیع البصیر وهو معکم اینما کنتم ونحن اقرب الیکم من حبل

١٨٠

الوريد وامثالها من الآيات المحكمات مما لا يكاد ان يحصى

بو ایماندن اولدی غنچه سنده موجود / گرگدر امر عصیاندن اوله مفقود

که جمع اولمق بو ایمانیله عصیان / محالدر فهم ایدرسک ایله اذعان

مگر سکران اوله یا مرد مجنون / یه خود حیران اوله غفلتله مغبون

یه خود سلب اوله اول حالتده ایمان / صته برلذته ایمانی نادان

اشارت ایلیوب بو رمزه حضرت / بیورمش کورندر فخر قیامت

روی انه صلعم قال لا یزنی الزانی حین یزنی وهو مؤمن

که ایمان اولدی غنچه برکشیده / زنا ایتمز بودر قول گزیده

شراب ایچمز دخی ایتمز لواطه / انی ایمان دوشوررا احتیاطه

مگر اول حالت عصیانده ایمان / کدوب تقوادن اولدم اوله عریان

باشندن چون اوچه دولت هماسی / اولیسر درک اسفلده هواسی

بو معلوم اولدیکم ارباب ایمان / خطایه جرأت ایتمزلرمش ای جان

نولر که عاصی اولمقده جریده / محقق نور ایماندن بریده

احاطه ایلیوب ظلمات اوهام / کوریمز قبح عصیانی وبدکام

یره اعما ایلمش چشمینی شهوت / ینه اعما قوپرر روز قیامت

هوای نفس قولاغین ایلمش سد / انوکجون کرمزاکه نصحله پند

ایدرکن اول کیشی دعوای ایمان / بو علتلرله اشکلدر او عصیان

ولجا سلامه وافعالی کفره / شهادت ایلرال بو شاشده عبره

بو ایکی شاهدک تفتیشی اولی / خداسی فصل ایدیسر روز فردا

وصل

اکنجی قسمه کل اول عبد فاجر / اکر دیرسه دکل ربیسی حاضر

حضور حقی کر ایدرسه انکار / بونی مذهب ایدندیسه او بدکار

بو حالیله اولورسه اول محقق / اولیسر زمرهٔ کفاره ملحق

مخلد قالیسردر ناراچنده / مؤبد اولیسردر نارا چنده

مفید اولمزاکا صورتده اسلام / قیامتده قوپیسر عبد اصنام

گرگدر اول کسه تجدید ایمان / حضور حقه هم اذعان وایقان

دخی تجدید ایده امر نکاحین / دلرسه روز فرداده فلاحین
رقیبکدر چو هر امرکده الله / اوتن اندن کل امدی اولمه گمراه

قال جل شانه ان الله كان عليكم رقيبا

روا میدر سکا کم عبد اصنام / صنم قاتنده ورمز نفسنه کام
صنمدن کورمشکن فیض و افضال / ایدر اول بر جماده بونجه اجلال
خدا نعمتلریله شحم و لحمک / مربا اولمشیکن جلد و عظمک
یریکن هر زمان نعمتلرینی / اومرکن جاودان جنتلرینی
جمالندن ایدرکن هم توقع / ندر سنده بو اوضاع و تصنع
حضورنده ایدرسین بونجه عصیان / نراشدر بو تفکر ایله بر آن
نجه مؤمن اولورسین ای فتاده / که صیمادک خدایی بر جماده

حکایه

وار ایدی بر زمان بر پیر کامل / مرید اولدی اکا بر مرد فاضل
حضور اهلی ایدی اول مردم صاف / ایدردی اکه اول پیر هر دم انصاف

اگرچه صورتا اولمشدی مسبوق / حقیقتده اول ایدی شیخه معشوق
که شاننده وریدی قابلیات / ظهور ایدردی اندن درلو حالات
انوکچون یک سوردی غیرلردن / بودم غبطت ظهور ایتدی اولردن
چو واقف اولدی بو احواله اول پیر / بودم ایتدی انوک دفعینه تدبیر
قغردی صوفیانی محضرینه / بر رقوش ویردی انده هر برینه
بیوردی تیز بوغزلک بونلری سن / که بوندن سر مکتوم اوله تمییز
ولی شول یرده اولسون ذبح قربان / که هیچ کمسه سزی کورمایه اولان
بو کوردی هر بری خالی مقامه / بولب خلوت شروع ایتدی مرامه
کتوردی هر بری مرغینی مذبوح / که کمسه کورمدی بر وجه مشروح
ولی اول مرد صوفی صاحب ایقان / کتوردی اول قوشی حیا کما کان
سؤال ایتدی اکا اول پیر صافی / که نیچون اولمدک بو امره وافی
هبا خوانک بولب بر جای خالی / بو امره ایلدیلر امتثالی
جوابنده دیدی اول مرد عارف / نه یرده کم بو بنده اولدی واقف

کورورم انده اول رب توانا | کورر هر حالمی سرا و جهرا
محصل بولمدم بر جای خالی | که ایدم انده امره امتثالی
بودر عذرم بنی عفو ایله شیخا | والا لا اقیل الامر حاشا
ایشیدوب انی جمهور مریدان | کمالینی شهود ایتدیلر اول آن
حسد رنکین یودیلر لوح دلدن | محبت ایلدیلر هپ کوکلدن

وصل

حساب ایدوب چو نفسی اولدی آکاه | خیانت ظاهر اولدی انده ناکاه
کرکدر سندن آکه پس عقوبت | که اتمایه دخی اول فعله عودت
سلف بونکله آژدرهای نفسی | زبون ایتدیلر آکله کل بودرسی
اکر چشمکدن اولدیسه جنایت | ینه کندوسی برله قل عقوبت
یغضوا اکنه سیله خوش دیکانی | حرامه اچمه بیک اتسه فغانی
حرامه بقدی چونکه اولدی ملوث | آنی کوزیاشیله یو اولسون اقدس
شهود حقه تا کم اوله لایق | حجابسوز کوره مولاسینی فایق

اکر دستکدن اولدیسه غرامت | یریدر رایله انکله سخاوت
اعانت اوزره اول لعل هر ضعیفه | مددلر آرزو کور انکله نحیفه
دلك وردیسه کر غیره جراحت | یه اندن جاری اولسه فحش و لعنت
قپه اوستینه مصراع دهانی | اکا زندان ایدوب حبس ایله آنی
تچل اچسن قپوبی ایله تلقین | خداسی ذکرینی فکر ایده هر حین
اکر عودت ایدرسه فحشه اول کم | قپوسین قاپه محکم ایله ابکم
دهانکله یدکسه کر حرامی | انوك اوجندن اولدکسه حرامی
کرکدر صومیله اکا عقوبت | آنی آج قو برز چکسون مجاعت
قولاغکده کلدیسه لهو سازی | یه غیبتله مساوی لاغ و بازی
مخالف پنبه سین طیقا که محکم | اولیکور باطل اشده صم و ابکم
محصل هر نه عضوك اتسه عصیان | کرکدر ایدسین بر که عدوان
نه اشدنکم چکیسردر او محنت | همین انوکله درکه سیات

روایه

روایت اولنور اسرائیلدن / سیاست رسمین اوکرنمش ولیدن

که برکاره بیدی برفضاده / عبادتن قیله تا صیف وشتاده

ولیکردن بری وغرا وجایه / کوررکم طاعت ایلرا ولخدایه

ولی بر ایغینی حجره سندن / قویدی طشره قانلرا قراندن

نه اولور حجره یه انی نه تیمار / ایدر قلمش همین مجروح وبیمار

سؤال ایدوب عزیزه انده زائر / ددی سر بنی بلدر بکا که آخر

که بو عضولک نیچون مهجور اولبدر / نه جرم ایدیکه سندن دور اولبدر

ددی بردمده برمکاره عورت / بنی بوندن زنایه اندی دعوت

او مکرانیدکجه استغفاره دشدم / یوزم طوتدم درغفاره دشدم

شو حالتکه ایلدی هاروت وماروت / انوکله اولکردی انده مبهوت

باخر نفس بدخواه اولدی غالب / انی شیطان اوفعله قلدی طالب

دلادمکه چقم بوحجره دن تا / مرادینه ارشه نفس اشقی

چو عصیانیدی اعضا اندی خشیت / بوفعله قلمدیلر هیچ اطاعت

ولی بو ایغم اولدی موافق / چقوب بن طشره بصدی اولمنافق

همان ندم اردی هادیدن هدایت / یتشدی ربا کرمدن عنایت

پشیمان اولدم انده اولقیامه / که نیچون ایلدم جرأت حرامه

بو پایم چون مطاوع اولدی جرمه / روا کوردم انی بو رسمه غرمه

اکا بو صومعمدن ویرمدم جا / صوقدن دشدی مجروح اولدی حتا

اولنجه نیتم بودر بهرحال / انی بو کازمه اتمایم ادخال

شول اعضا که هوایه ایده اقدام / یرا شورمی بنمله قیله آرام

مرافق اولمی فرعون وموسی / کرورمی جنته مؤمنله ترسا

حکایه

تمیم داری اولصاحب تهجد / اویویوب برکیجه قلمش تهجد

چوانده فوت اولبدر بو سعادت / دلادیکم قله نفسه سیاست

عنا بیله ددی ای نفس بطال / سنی اویتمیم برکیجه تا سال

هم اویله اندی بر ییل قلدی احیا / اویتمادی انی اولمرد اوفا

گر گدر نفسه پس تنبیه و تقریع
که تا اورادنی قلمایه تضییع

بطالت اوزره در خلقندن اوچون
گرکدر کم اکا ورمایسین و

اگر حالینه قاله توسن نفس
قتی سرکش اولور بیکمز آنی کس

بشینه طاقانوك شرعت یولادین
قومه الدن سقین انوك مهارین

دخی اوراکه یالان طریقت
که آنسوز یولن اولمز بل حقیقت

چو حاضر اولدی یالان ولکامی
امانت نوکلرین اورا اولمه عامی

حقیقت شهرینه قیلوب عزیمت
اولشدر کاروانه ایله همت

کهی سست اولدی غنجه مرکب نفس
اوراکه تازیانه ایلکل بس

بو اولسون همتك لیل و نهارك
اولشدر باب قبره کاروبارك

سقین یولده قومه اول باری یولداش
که یعنی گرانی ابلیس اوباش

وصل

کل مدی ایله بو یوله براغی
ادیکور غیر سودادن فراغی

که اطراف شهرده بونجه موتا
اوغل قیز یار و آغیار انده آتا

سنکچون منتظر کن هب رفیقك
عجبدر کورمدك زاد طریقك

بو اعجبدر صدای کاروانك
ایرزکن کوشکه هر این و آنك

ایدرسین لهو و لعبه اشتغالی
بقرسین حاله کورمزسین مآلی

بو بازار اچره دشدك سحره ناس
ها طورمز اوینزانده نفس نسناس

سنی حیران قلوب سودای منقود
اولبسین آشنادن دور و مهجور

مناجات

الهی یا الهی یا الهی
بنی ضایع دن اتمه بالملاهی

بودم توفیقکی ایله رفیقم
ویلیلر اوله اصحاب طریقم

روان اولم صراط مستقیمه
تعلق اتمیم راه سقیمه

امانت بارنی ظهرمده محکم
طوتب هردم یولمه کیدم آیسم

عثوردم اولدو غنجه دستگیر اول
یوکم اغدقجه لطفکله ظهیر اول

یوکم اغردر رهم مرکبم سست
عنایت برله شاهم ایلکل جست

بزی شوقکله یارب ایله چالاك
که مانع اولمیه هیچ خار و خاشاك

یولمده کوهی کاه ایله کرمدن که سنسز نسنه کلمز هیچ المدن
ایررسه ذره سندن حول و قوت اولورم مور دکن بر پیل سرمست
ارشسه بر قوله کر ذره خذلان اولیسر پیلکن اول موره یکسان
خداوندا سنکدر حول و قوت سنکدر هیبت کبرین طول و قدرت
بکا قوتله ار کور دست یاری چزم تا باب قبره کار و بانی
سلامتله اولاشم تا جنابه ایرم موعود اولن نعم المآبه

وصلی الله علی سیدنا محمد وآله وصحبه اجمعین

الفصل العاشر من الذمیمة
باب الاهمال والمساهلة عن محاسبة النفس

تأمل ایله سالک فصل عاشر صولندن آچلور انسانک آخر
بو اصحاب شمالک مکسبیدر بو بازاره هوس ایدن غبیدر
کما کم آچلورسه باب اهمال شقاوت اهلیدر ناخوش در فال
بودر رسم مؤمنه لایق همیشه حساب نفسنی ایدینه پیشه

دمادم یوقلیه اتمایه اهمال آکا هیچ وجهله ورمایه امهال
عمر سرمایه سین ویردک الینه حسابن آل که خرج و حاصلی نه
نیه ویرمش نه اولمش انده حاصل ندر سود و زیاندن سا که واصل
کوکل بستانینه چون نفسی بغوان ایدوبسین حاصل اتسه اندن ای جان
نظر ایله نه صاتر باغبانک که اندن بیلنور سود و زیانک
دکاننده طلومی سبزواتی خبر ویرمی اندن هر جهاتی
طبقلرده قومشمی سیب و امرود نه وارمی سلهده انکور محمود
کوربیورمی یا نارنج اناری کل و ریحان ویرمی مرغزاری
یتشمشمیدر انده تین و زیتون فواکه دن نوار عالی اکردون
طبقده وارمی خرما و رطبدن زبیب شامی یا رومی عنبدن
کرکدر ساکه بو رسمیله تفتیش که تفتیشیله آسان اولسر ایش
فواکه دن چه کر ذکر اندم اصناف معارف قدر ولی مقصودم ای صاف
که امثالیله در تصویر معنی دخی روشن اولور فهمنده فحوی

مثلدر کوسترن معقولی محسوس — دکان و بوستاندن اولمه محبوس

مقید اولمه امرود و اناره — مرادی فهم ایدوب ور دایت کناره

که وارمی سنده اصناف معارف — کورکدر اولسین بو فنده عارف

بو اسلوب اوزره تفتیش ایله نفسی — قومه اونی حالنه سن اول خسیسی

کر اهمال ایلر ایسک باغبانه — ایرهسین بوستانکدن زیانه

که انبارا چلیجی روز فردا — اولورسون حاصلکدن انده رسوا

کورهجك باغك اچره حنظل و خار — ایدرسین میوه سندن اه و زار

بولورسین هر نه کسب ایتدکسه حاضر — یه فاخر اولسرسین یوقسه خاسر

قال الله تعالى يوم تجد كل نفس ما عملت من خير محضرا وما عملت من سوء تود لو ان بينه وبينها امدا بعيدا وجل جلاله و وجدوا ما عملوا حاضرا صدق

فؤادك خوش خزانیدی خداوند — سکا بخشش ایدوب قلمشدی پیوند

براشورمیدی پس اول نفس خائن — اولیدی مخزن حقا وزره خازن

بلورکن حالنی سن اکه تسلیم — ایدوب هیچ ضیعتندن ییمدك بیم

هوایه خرج ایدوب وردی زیانی — کرکمز یرده دکدی صچدی انی

اولیجق حالت تبلی لسن اثر — صدور ایندکده صدر کدن ضمائر

قنی اول مخزنی ننده وك خطائی — ار ایجك طوییسین اولدم عنائی

وصل

معادن وار وجودکده محقق — آغر بورون قوللکو زم الایق

بولور هر بیری معدن ندر یکانه — ویریلمشدر سکا هپ رایکانه

زر و سیم و قلی قورشون و باقر — اولور اشبو تفاوت اوزره ظاهر

اولورکن بو منافع سنده پیدا — ایدرکن هر بری صنعین هویدا

امین ایتدك معادن اوزره انی — تجسس ایله طوییرسین زیانی

بو احوالی چو بلدك ایتمه اهمال — نه تحصیل ایتدی ایتدك کل حساب ال

اوتوز قرق یلدر بو نجه معادن — الندن درنی وار کوز جوابن

معادندن بو اشیا استنز جون — کل امدی بر حساب ال سنکچون

دلرسك خوب اوله حالك مالك | برق اهمالی تحصیل ایت كمالك

كه واردر جمله شیئك بر كمالی | جمالی اولدر انوك اكله حالی

سن انسانسین معارفدر كمالك | انوكله كل مزین قل جمالك

اگر اهمال ایدرسك بو كماله | برابرسین حمیر یله بغاله

برابر قنده در بل هم اضلدن | تفاوت طویسین اشبو محلدن

قال الله تعالی لهم قلوب لا یعقلون بها ولهم اعین لا یبصرون بها ولهم اذان لا یسمعون بها اولئك كالانعام بل هم اضل

اشت فحوای قرآندن مثالی | شول انسانكم انوك یوقدر كمالی

كوكل واردر ولی فهم اتمسی یوق | قولق واردر ولی اشتمسی یوق

كوزی واردر ولی كورمز طریقین | نه دینین فرق ایدر نه خود فریقین

شو حیوانات كبیدر بو بیله انسان | كزرلر مرتعنده شویله حیران

روایه

روایت اولنور بو قول مقبول | نزول ایتمشدی كالانعامدك او

بونی ازبرلیوب هپ صحب اخیار | اولوردی شهرله صحراده تكرار

ایروب حیوان قولاغینه بو آیات | ارشدی انلره غایتده كربت

كه بزده اولمسا خستله نقصان | بزه انلروری بكزتمزدی رحمان

شور سمه انده مغموم اولدی انعام | یسوب اجمادلر برنیجه ایام

رحیمیت زكاسی اتدی اشراق | دردی بل هم اضل اولدی رب خلاق

كه بو وصفیله موصوف اولمن انسان | بهایمدن اضلدر دیمه یكسان

كه حیوان امرنه اولدی مسخر | ولی اولمادی بونجه سیرتی خر

بهایمدن بو اضراب اضطرابی | كدردی اندلر بس خورد وخوابی

وصف

كل انصاف ایله كم حیوان عجما | آكا بكزتمكدن عار ایدن حیفا

نیجا كون ترك ادار خورد وآشام | بو غمیله یوریه هر سحر شام

سن انسان مكر ممكن در بغا | بو نكته یادكه كلما یه قطعا

سنی قلمشدی كرمناده تشریف | دخی حرمت برله اتدی تعریف

قال الله تعالى ولقد كرمنا بني ادم وحملناهم في البر والبحر
وقال في كلامه القدسي خمرت طينة ادم بيدي اربعين صباحا

انوك سدره دگل كن منتهاسي | دوشرمي كم اوله خردن بهاسي
هماي دولتي اوج سماده | اوچركن دوشدي سفله كوى فناده
شكاريكن سنك دامكده عنقا | مگسدن كم اولبدر شمدي حيفا
مكانك اولمشيكن شكرستان | طعامك جيفه اولدي همچو زاغان
حضير قدس اولبدي سيركاهك | هواي كلخن اولمشدر پناهك
جليسيكن ازلده ساكه عشاق | يرا شورمي انيسك اوله فساق
وجودك مصرنه سلطانيدك خوش | اسيرا اولدك بودم كمسه ديمز اوش
بوجمله دولتكدن عزله دشدك | ويروب نفسه خراجي بنده دشدك
سبب بودركه سنده بار اهمال | يساركدن اچلمشدر بهر حال
كه سندن ضايع اولدي قابليات | تدارك ايله سالك فات ما فات
آچوق اولدقجه سنده بار اهمال | ايشك خسران اولور تفصيل واجمال

بونك پس چاره بي سد ايلمكدر | بطالت جندني رد ايلمك در
هواو رشدي استعدادي باده | دوريش تحصيلنه دشمه فتاده
بودم غيرت قوشاغين درميان ايت | دوشور راحت بساطين بند جان ايت
چقب تحانه دن احباب واصحاب | اشندك سعيله بولديلر الباب
عزيمتدن بودم زنار اهمال | چزلدي بيللرندن اولدي پامال
عنايت قلدي لطفندن او هادي | قوشنديلر بيله سيف جهادي
چو ايمان سينه لرده ايتدي اشراق | انوكله اولديلر ممدوح آفاق
بنه دور محمد ديكلمه | جهادي قومه صفكدن ايرلمه

مناجات

چو غفلت خانه اولدم گرفتار | بودم لطفك يديله ايله بيدار
عنايت شبنمن رخسار جانه | صچوب ازكور صفاي جاودانه
هوا جسله سراي سينه مجروح | محبتدن ايرشدر مرهم روح
گوكل اقليمين الدي جند وسواس | دلر حاكم اوله ابليس خناس

عزیزا عزتکدن بر مدد ویر — یدر روحه انکله برسند ویر
بنی قورتر طبیعت حسندن — بولم خفت رذایل ثقلتندن
ایدم تا عالم اعلایه پرواز — قویم پا پایهٔ معراجه آغاز
دوکم هر پایه ده بیك بیك حجابم — کیده هر دم بدم کوزدن نقابم
ارشدر سدرهٔ سینمدن سره — ایرم تا قاب قوسینیله قدره
لسان قدسیله ایدم مناجات — بولم عین مناجاتمده لذات
الهی انکالم اول آخر — بلورسین ساکه درای ترك قادر
قپوك سائلاریدر هپ سلاطین — ذباب مطبخك جمله خواقین
چو یوز طوتدم درونی سن جنابه — بنی صالمه قپوکدن اوزکه بابه
دوشلدن ابن رحمینه خدایا — سنك لطفکله اولمشون مربا
چو لطفکله اوله ماضی و حالم — اومرون خوب اوله سندن مالم
اولیدر چونکه مینه لطفه معتاد — بنی آیرمه معتادمدن ای هادم
عطاکی صیغه یوق اقتدارم — ولیجو قدر قصوره اعتذارم

شود مکه مرغ جانم ایده پرواز — خطاب ارجعیدن ویرکل اعزاز
قوامر منه چونکه سنسین مدارم — جناب قدسکه اولسون فرارم
حبیبکله اولم تا روز فردا — بودر یاربا و دم سندن تمنا

قصیده در مدح رسول صلی الله علیه وسلم

بوجانم اچره جانم مصطفی در — کوکل گنجینه خانم مصطفادر
انوك نوریله در عینمده نورم — دخی ورد زبانم مصطفادر
جفاسی غم دکل اغیار خارك — جوانده مهربانم مصطفادر
قودمی دامن لطفین المدن — که رأس کاربانم مصطفادر
قطارندن اومارم کیمیه حق — جو حالا ساربانم مصطفادر
عجبمی نعتنه حسان اولورسم — که دلده ترجمانم مصطفادر
نه وار ایرلمسم راه هدادن — بودم دست عنانم مصطفادر
طوتبدر هرکسی برکیمسه مسند — بنم حرز امانم مصطفادر
نه غم کر توزقوپرسه لشکر غم — که دلده شادمانم مصطفادر

کمی حوراکی حلیه له خلقک / بنم ذوق و جنانم مصطفادر
ضرر می و یرسن حر قیامت / شکوهم دیر سایانم مصطفادر
اومارم خوب اوله محشرده حالم / که اندن دیده بانم مصطفادر
بودم ویرانه لکن گنج شمسی / نه غم کنج جنانم مصطفادر

خاتمة الكتاب

بحمد الله بو دم مرآت اخلاق / تمام اولدی بفیض رب خلاق
بونی مرآت صورت صنمه یارا / بو سیرت کوزکوسیدر ای دلارا
بو مرآته بقرسک صادقانه / ویرر سیرت چهره جاندن نشانه
اگر حسنک ظهور ایدرسه جانا / ثبات ایت ایلکل حقدن تمنا
وگر کوسترسه عکسندن علامت / سکا لازمدر تبدیل سیرت
که بونکله در انسانک کمالی / بو مرآتمله تزیین ایت جمالی
طقوز یوز طقسن التیدیدی تاریخ / بونی یازردی هیا اهل تواریخ
رجب آینده ایدی خیر الایام / بحمد الله کتابم بولدی اتمام

خلیفه‌دیر او دم سلطان زمان خان / سلیم خان او غلدر اول ابن خاقان
انکله اوزن اکیدر آل عثمان / خطالردن انی حفظ ایده رحمان
چو بولدم یمنه دو رنده مجالی / نیجا تصنیفلر ایندم کاللآلی
بری عبرت نمادر خدمتنده / انی اولدوزبون دولتنده
ایکنجیسیدر انوک مناقب / اولبدر جاریا یچون مواهب
اوچنجیسی اولبدر گلشن آباد / که اوراقینه ازمز هرگز اوله باد
اولبدر رابعی انوک صفایح / چراغ علم توحیددن لوایح
اگا خامسدر مولود سلطان / بسی درج ایتمشمدر علم و عرفان
اگا التنجیدر هشت بهشتم / اکاده خدمت ایتدی طبع سستم
بوکا یدنجی شمشدر منازل / که عارفلر بولیدر اول مراحل
اگرچه مختصردر اول رساله / اولبدر سائرین ایچون عجاله
اگا ثامندر مرآت اخلاق / یراشو زکر دسم مرآت اشواق
یود و رنده اولدی بو تصانیف / انوک یمننده اولدی هب تألیف

محلیدر که اول شاهه دعالر ‏ ایدم حقدن ایره اکه عطالر

جهان تیهنده اولدر شمدی سایه ‏ ایرشسون عزتی اوج سمایه

الهی یا الهی یا الهی ‏ هر ایشنده او شاهک اول پناهی

دلرون اوستمزده ظلی ممدود ‏ اولب عدلیله اولسون ساکه مودود

بو تیهی ظل شهدن ایتمه محروم ‏ که ظل اولماسه مظلوم قالسر موم

الهی عدل وداد ایله افزون ‏ کورلماسون انوکده وزنده محزون

الهی اولکندن آخرن خیر ‏ ایدوب بدارینده اولشه کورمسون ضیر

داخی شهزاده عالی جنابین ‏ مربا قیل کرمله مستطابین

چو سیواس اولدی بو تصنیفه جا ‏ حفیظ ایمک اوله اهلینه منجا

فراغ اهلینک تمام ایت فراغین ‏ اویر لطفک یدیکه هم جراغین

عبادت اهلنه ویر سعی وهمت ‏ که یول بولمایه اولجوقه بطالت

صفا اربابنک دور ایت فتوردین ‏ جفا اصحابنک عفو ایت قصورین

شو کم اماره لق سجننده محبوس ‏ اولوبدر قومه آنی شویله منکوس

انابت یولنه ویراکه راهی ‏ خدایا جمله نک سن اول پناهی

که یک دل یک جهت اولب الهی ‏ جناب قدسکه ویر بیزه راهی

حبیبکله اولب دار البقاده ‏ صفاده اولوز یوم اللقاده

وصلی الله علی سیدنا محمد واله وصحبه وازواجه
واحبابه واتباعه اجمعین والحمد لله رب
العالمین اللهم بارک لی کتابی
فی الدنیا والاخرة واجعله
ذخری وزادی فی معادی
یا رب یا هادی
تم الکتاب
م